

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

1. Διεθνείς οικονομικές εξελίξεις

Η παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη αναμένεται να παραμείνει σταθερή, καθώς, σύμφωνα με την αναθεωρημένη έκθεση του Οκτωβρίου 2018 του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), ο ρυθμός αύξησης του παγκόσμιου ΑΕΠ εκτιμάται ότι θα παραμείνει στο επίπεδο του 2017 και θα διαμορφωθεί σε 3,7% τόσο για το 2018 όσο και το 2019 (Πίνακας 1.1). Ωστόσο, η δυναμική του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης είναι μικρότερη σε σχέση με τις προβλέψεις του Ιουλίου. Η οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να επιβραδυνθεί μεσοπρόθεσμα και γίνεται, πλέον, λιγότερο συγχρονισμένη και ισόρροπη. Ειδικότερα, οι ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης διαφοροποιούνται όλο και περισσότερο μεταξύ των χωρών, καθώς αυξάνονται οι αβεβαιότητες και οι κίνδυνοι, οι οποίοι είναι στενά συνδεδεμένοι μεταξύ τους, ενώ σε πολλές οικονομίες η ανάπτυξη υποστηρίζεται από πολιτικές που εμφανίζουν μη διατηρήσιμες μακροπρόθεσμα.

Ο ρυθμός μεγέθυνσης του παγκόσμιου ΑΕΠ¹ σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην έκθεση του Οκτωβρίου του ΔΝΤ εκτιμάται χαμηλότερος κατά 0,2% για τα έτη 2018 και 2019, συγκριτικά με την έκθεση του Ιουλίου του ίδιου έτους. Οι μεταβολές ως προς τη συνεισφορά διαφορετικών χωρών στην παγκόσμια δραστηριότητα αντανακλούν, κυρίως, διαφορές στη νομισματική και στη δημοσιονομική πολιτική.

Στις αναπτυγμένες χώρες ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης διατηρείται αμετάβλητος για το 2018 και διαμορφώνεται σε 2,4% σε ετήσια βάση, ενώ εκτιμάται σε 2,1% για το 2019, μειωμένος κατά 0,1% σε σχέση με τα στοιχεία της προηγούμενης έκθεσης του ίδιου έτους. Για τις ΗΠΑ, το ΔΝΤ προβλέπει ανάπτυξη 2,9% και 2,5% για το 2018 και 2019 αντίστοιχα, αμετάβλητη για το 2018 και χαμηλότερη κατά 0,2% για το 2019 συγκριτικά με την έκθεση του Ιουλίου.

Για την Ευρωζώνη, το ΔΝΤ προβλέπει ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης 2,0%² για το 2018 και 1,9% για το 2019, από 2,2% και 1,9% αντίστοιχα σύμφωνα με την προηγούμενη έκθεση. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα³ (ΕΚΤ) εκτιμά τον ίδιο ρυθμό ανάπτυξης με το ΔΝΤ για το 2018, ενώ προβλέπει 1,8% για το 2019, σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης του Σεπτεμβρίου, έναντι προηγούμενης εκτίμησης 2,1% και 1,9% αντίστοιχα, τον Ιούνιο του ίδιου έτους. Η επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης στη ζώνη του ευρώ αποδίδεται, κυρίως, στην εξασθένηση του παγκόσμιου εμπορίου και στις αυξανόμενες ελλείψεις που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας.

Στις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες, σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης του ΔΝΤ, η ανάπτυξη αναμένεται να διατηρηθεί στο επίπεδο του 2017 και να διαμορφωθεί στο 4,7% τόσο για το 2018, όσο και για το 2019, χαμηλότερη κατά 0,2% και 0,4% αντίστοιχα, συγκριτικά με τα στοιχεία της έκθεσης του Ιουλίου.

Η ανάπτυξη της Κίνας αναμένεται να διαμορφωθεί σε 6,6% το 2018 και 6,2% το 2019, έναντι 6,9% το 2017, χαμηλότερη κατά 0,2% μόνο ως προς το 2019, συγκριτικά με τα στοιχεία της προηγούμενης έκθεσης του ΔΝΤ.

¹ Ο ρυθμός μεταβολής του παγκόσμιου ΑΕΠ (εκτός ζώνης ευρώ), από την ΕΚΤ, εκτιμάται σε 3,9% για το 2018 και 3,7% για το 2019, από 4,0% και 3,9%, σύμφωνα με την έκθεση του Ιουνίου. Η αναθεώρηση προς τα κάτω για το 2018 συγκριτικά με τον Ιούνιο του ίδιου έτους αντικατοπτρίζει κυρίως τις ασθενέστερες προοπτικές σε ορισμένες οικονομίες με αναδυόμενες αγορές.

² Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ της Ευρωζώνης εκτιμάται σε 2,1% και 2,0% για το 2018 και 2019 αντίστοιχα, με την πρόβλεψη για το 2018 να είναι μειωμένη κατά 0,2% σε σχέση με τη προηγούμενη έκθεση Summer (interim) Forecast του Ιουλίου 2018.

³ «Μακροοικονομικές προβολές εμπειρογνομόνων της ΕΚΤ για τη ζώνη του ευρώ», Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Σεπτέμβριος 2018.

Ο πληθωρισμός στις αναπτυγμένες οικονομίες αναμένεται να αυξηθεί και να διαμορφωθεί σε 2,0% και 1,9% για το 2018 και 2019 αντίστοιχα, έναντι 1,7% το 2017. Για τις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες εκτιμάται σε 5,0% και 5,2% για τα έτη 2018 και 2019 αντίστοιχα, έναντι 4,3% το 2017, λόγω της ανάκαμψης των διεθνών τιμών των εμπορευμάτων και ειδικότερα των τιμών στον κλάδο της ενέργειας. Η υψηλή εξάρτηση από συγκεκριμένα εμπορεύματα (και ιδιαίτερα το πετρέλαιο) εμποδίζει τις μακροπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης πολλών αναπτυσσόμενων χωρών. Σύμφωνα με το ΔΝΤ, η μέση τιμή του αργού πετρελαίου (UK Brent, Dubai Fateh και West Texas Intermediate, που αποτελεί βάση αναφοράς για τη διαμόρφωση των τιμών) ανήλθε στα 52,81 δολάρια το βαρέλι το 2017. Για το έτος 2018 προβλέπεται μέση τιμή του αργού πετρελαίου στα 69,38 δολάρια το βαρέλι και για το 2019 στα 68,76 δολάρια το βαρέλι.

Η ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου εκτιμάται σε 4,2% και 4,0% για το 2018 και 2019 αντίστοιχα, έναντι 5,2% το 2017, σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης Οκτωβρίου 2018 του ΔΝΤ. Ειδικότερα, για τις προηγμένες οικονομίες προβλέπεται ότι οι εισαγωγές θα αυξηθούν κατά 3,7% και 4,0%, έναντι 4,2% το 2017, ενώ για τις αναδυόμενες αγορές και αναπτυσσόμενες οικονομίες κατά 6,0% και 4,8%, έναντι 7,0% το 2017. Οι εξαγωγές στις αναπτυγμένες οικονομίες αναμένεται να αυξηθούν κατά 3,4% και 3,1% το 2018 και 2019, αντίστοιχα, έναντι 4,4% το 2017. Οι εξαγωγές στις αναδυόμενες αγορές και αναπτυσσόμενες οικονομίες προβλέπεται να αυξηθούν κατά 4,7% και 4,8% το 2018 και 2019 αντίστοιχα, από 6,9% το 2017. Το παγκόσμιο εμπόριο (εκτός ζώνης ευρώ) σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΚΤ αναμένεται να αναπτυχθεί κατά 4,6% το 2018 και κατά 3,9% το 2019, έναντι 5,1% και 4,6% αντίστοιχα, σύμφωνα με τα στοιχεία της προηγούμενης έκθεσης. Μεσοπρόθεσμα, καθώς εξασθενούν οι κυκλικές δυνάμεις και αυξάνονται οι ανησυχίες σχετικά με τις εμπορικές πολιτικές και την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας, το παγκόσμιο εμπόριο αναμένεται να επηρεαστεί αρνητικά.

Πίνακας 1.1 Βασικά μεγέθη της παγκόσμιας οικονομίας
(% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)

	2017	2018*	2019*
Παγκόσμιο ΑΕΠ	3,7	3,7	3,7
ΑΕΠ Ε.Ε.**	2,4	2,1	1,9
ΑΕΠ Ευρωζώνης	2,4	2,0	1,9
ΑΕΠ ΗΠΑ	2,2	2,9	2,5
Παγκόσμιο Εμπόριο (αγαθά και υπηρεσίες)	5,2	4,2	4,0
Πληθωρισμός			
α. Προηγμένες οικονομίες	1,7	2,0	1,9
β. Αναδυόμενες αγορές και αναπτυσσόμενες οικονομίες	4,3	5,0	5,2
Τιμή πετρελαίου (Brent, USD/barrel)	52,81	69,38	68,76

Πηγή: IMF World Economic Outlook, Οκτώβριος 2018, **European Commission, Autumn forecast, Νοέμβριος 2018.

*Εκτιμήσεις/Προβλέψεις

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας⁴, η εξωτερική ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών της ζώνης του ευρώ αναμένεται να επιβραδυνθεί και να μεταβληθεί κατά 4,1% το 2018 και 3,6% το 2019 έναντι 5,3% το 2017. Συγκριτικά με τα στοιχεία της προηγούμενης έκθεσης (Ιούνιος 2018), ο ρυθμός μεταβολής της εξωτερικής ζήτησης αναθεωρήθηκε προς τα κάτω κατά 1,1% και 0,7% για το 2018 και 2019 αντίστοιχα, λόγω της υποχώρησης της δυναμικής που παρατηρείται στα δεδομένα βραχυπρόθεσμα. Η επιβράδυνση της εξωτερικής ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών της ζώνης του ευρώ αναμένεται να περιορίσει την άνοδο των εξαγωγών κατά τα έτη 2018 και 2019.

Η βελτίωση των συνθηκών στις αγορές εργασίας της ζώνης του ευρώ αναμένεται να συνεχιστεί. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης της ΕΚΤ, ο ρυθμός αύξησης των μισθών αναμένεται να βελτιωθεί σημαντικά λόγω της εμφάνισης συνθηκών στενότητας στις αγορές εργασίας και της λήξης της ισχύος των μέτρων που συγκράτησαν τις μισθολογικές αυξήσεις σε ορισμένες χώρες τα τελευταία έτη. Ωστόσο, ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης αναμένεται να επιβραδυνθεί και να διαμορφωθεί σε 1,4% και 0,9% το 2018 και 2019 αντίστοιχα, έναντι 1,6% το 2017, εξέλιξη που συνδέεται κυρίως

4 Βλ. υποσημείωση 3.

με τις ελλείψεις της προσφοράς εργασίας σε ορισμένες χώρες. Το ποσοστό ανεργίας εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε 8,3% και 7,8% το 2018 και 2019 αντίστοιχα, έναντι 9,1% το 2017.

Η προοπτική του διεθνούς περιβάλλοντος σκιαγραφείται ασαφής, τόσο μεσοπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, καθώς οι αβεβαιότητες και οι κίνδυνοι (downside risks), αυξάνονται όλο και περισσότερο. Οι κίνδυνοι αυτοί αφορούν, κυρίως, στην κλιμάκωση των εμπορικών εντάσεων μεταξύ των μεγάλων οικονομιών και εν γένει στην άνοδο του εμπορικού προστατευτισμού, η οποία αυξάνει την αβεβαιότητα για τις μελλοντικές εμπορικές σχέσεις. Επιπλέον, στους κινδύνους συμπεριλαμβάνονται ο σταδιακός περιορισμός της νομισματικής πολιτικής στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, το υψηλό δημόσιο και ιδιωτικό χρέος, ως ποσοστό του παγκόσμιου ΑΕΠ, τόσο στις αναπτυσσόμενες όσο και στις αναδυόμενες οικονομίες, η άνοδος των διεθνών τιμών πετρελαίου, η οποία εμποδίζει τις μακροπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης πολλών αναπτυσσόμενων χωρών, οι δυσμενείς χρηματοπιστωτικές συνθήκες που βιώνουν οι αναδυόμενες οικονομίες και η πολιτική αστάθεια κρατών-μελών της Ευρωζώνης. Τέλος, η ενδεχόμενη επιδείνωση της προσφυγικής κρίσης, καθώς και οι γεωπολιτικές εντάσεις δημιουργούν πρόσθετους κινδύνους για την παγκόσμια οικονομία.

Η ενιαία νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ

Μετά τον ισχυρό ρυθμό ανάπτυξης που καταγράφηκε το 2017, ο οποίος ήταν ο υψηλότερος των τελευταίων δέκα ετών (2,7%), η οικονομική δραστηριότητα στη ζώνη του ευρώ συνέχισε να ενισχύεται το 2018 με επιβραδυνόμενο όμως ρυθμό, ο οποίος διαμορφώθηκε σε 2,4% το α' τρίμηνο και σε 2,2% το β' τρίμηνο, ενώ εκτιμάται σε 1,7% για το γ' τρίμηνο του έτους. Παρά την επιβράδυνση αυτή, η οικονομική ανάκαμψη στη ζώνη του ευρώ εκτιμάται ότι θα συνεχιστεί τα αμέσως επόμενα έτη υποβοηθούμενη από την εσωτερική ζήτηση και τη βελτίωση στην αγορά εργασίας. Η εξωτερική ζήτηση αναμένεται ότι θα εξακολουθήσει να επηρεάζει θετικά τις εξαγωγές, αν και με χαμηλότερο ρυθμό, ενώ η διατήρηση της υφιστάμενης κατεύθυνσης της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ, η βελτίωση στην αγορά εργασίας, η ανάκαμψη στον τομέα των επιχειρηματικών επενδύσεων και της αγοράς ακινήτων προβλέπεται να εξακολουθήσουν να στηρίζουν την εσωτερική ζήτηση. Οι κίνδυνοι για τις προοπτικές της οικονομικής δραστηριότητας στη ζώνη του ευρώ θεωρούνται ακόμα εξισορροπημένοι, αν και εξακολουθούν να υφίστανται αβεβαιότητες που σχετίζονται κυρίως με τάσεις ενίσχυσης του προστατευτισμού στο διεθνές εμπόριο με τις αναδυόμενες αγορές και με τις συνθήκες αυξημένης μεταβλητότητας στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Ο πληθωρισμός στη ζώνη του ευρώ παρουσίασε από τον Μάιο του 2018 και μετά σημαντική επιτάχυνση κυρίως λόγω ενίσχυσης των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων (Οκτώβριος 2018: 2,2%, Δεκέμβριος 2017: 1,4%). Ο πυρήνας του πληθωρισμού (δηλ. ο ρυθμός μεταβολής των τιμών εκτός ενέργειας και ειδών διατροφής) παρέμεινε γενικά υποτονικός (Οκτώβριος 2018: 1,1%, Δεκέμβριος 2017: 0,9%), αλλά έχει ενισχυθεί ελαφρά σε σχέση με τα χαμηλά επίπεδα που καταγράφηκαν στις αρχές του 2017, καθώς ο βαθμός απασχόλησης του παραγωγικού δυναμικού είναι υψηλός, ενώ οι συνθήκες στην αγορά εργασίας έχουν αρχίσει να οδηγούν σε άνοδο των ονομαστικών μισθών.

Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες μακροοικονομικές προβολές της ΕΚΤ (Σεπτέμβριος 2018), ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού αναμένεται να διαμορφωθεί κατά μέσο όρο στα κράτη-μέλη της ζώνης του ευρώ σε 1,7% για το 2018, το 2019 και το 2020. Ο πυρήνας του πληθωρισμού αναμένεται να ενισχυθεί σταδιακά από τα τέλη του 2018 και μετά, ως αποτέλεσμα της αύξησης του κόστους εργασίας και της συνέχισης της οικονομικής ανάκαμψης στη ζώνη του ευρώ.

Το 2018 η ενιαία νομισματική πολιτική του Ευρωσυστήματος παρέμεινε χαλαρή, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού στη ζώνη του ευρώ θα επανέλθει μεσοπρόθεσμα σε επίπεδα λίγο χαμηλότερα του 2%, ώστε να αποκατασταθεί η σταθερότητα των τιμών η οποία αποτελεί τον πρωταρχικό στόχο του Ευρωσυστήματος. Έτσι, τα βασικά επιτόκια διατηρήθηκαν στα εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα που είχαν διαμορφωθεί από τον Μάρτιο του 2016⁵, ενώ συνεχίστηκε η διεξαγωγή του

⁵ Από τον Μάρτιο του 2016 το επιτόκιο στις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος έχει μειωθεί σε 0%, το επιτόκιο στην πάγια διευκόλυνση οριακής αναχρηματοδότησης σε 0,25% και το επιτόκιο στην πάγια διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων σε -0,40%.

διευρυμένου προγράμματος αγοράς τίτλων⁶. Τον Ιούνιο του 2018 το ΔΣ της ΕΚΤ ανακοίνωσε ότι τα βασικά επιτόκια δεν πρόκειται να αυξηθούν πριν τελειώσει το καλοκαίρι του 2019, ενώ δεν αποκλείεται να παραμείνουν στα παρόντα επίπεδα επί μακρότερο.

Αναλυτικότερα, στη διάρκεια του 2018 το ΔΣ της ΕΚΤ εκτίμησε ότι τα συμβατικά και μη συμβατικά μέτρα νομισματικής πολιτικής συνέχισαν να διασφαλίζουν πολύ ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών στη ζώνη του ευρώ, οι οποίες ήταν αναγκαίες για τη στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας. Στα μέσα του έτους, το ΔΣ της ΕΚΤ έκρινε ότι οι εγχώριες πληθωριστικές πιέσεις ενδυναμώνονταν σταδιακά και ότι η αβεβαιότητα σχετικά με την προοπτική επαρκούς αναθέρμανσης του πληθωρισμού είχε υποχωρήσει. Παρόλα αυτά, εκτίμησε ότι ήταν απαραίτητο να διατηρηθεί ακόμα ένας σημαντικός βαθμός νομισματικής χαλάρωσης προκειμένου να ενισχυθούν περαιτέρω οι πληθωριστικές πιέσεις και συνεπώς ο καταγραφόμενος πληθωρισμός μεσοπρόθεσμα. Η περαιτέρω αυτή στήριξη θα διασφαλιστεί μέσω (i) των καθαρών αγορών τίτλων μέχρι το τέλος του 2018, (ii) της πολιτικής των επανεπενδύσεων σε τίτλους λόγω του σημαντικού μεγέθους που έχει πλέον λάβει το χαρτοφυλάκιο τίτλων του Ευρωσυστήματος, καθώς και (iii) των καθοδηγητικών ενδείξεων (forward guidance) που παρέχει το Ευρωσύστημα για τη μελλοντική εξέλιξη των βασικών επιτοκίων, ενώ παράλληλα το ΔΣ δεσμεύτηκε να προσαρμόσει, εφόσον χρειαστεί, όλα τα διαθέσιμα μέσα νομισματικής πολιτικής για την επίτευξη του σκοπού της σταθερότητας των τιμών. Τέλος, το 2018 συνεχίστηκε η διεξαγωγή των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης και πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης, οι οποίες αναμένεται να διεξάγονται ως δημοπρασίες σταθερού επιτοκίου χωρίς ποσοτικό περιορισμό της χορηγούμενης ρευστότητας τουλάχιστον μέχρι τις αρχές του 2020.

2. Οι οικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα

2.1 Γενική επισκόπηση της ελληνικής οικονομίας

Στις 20 Αυγούστου 2018, η Ελλάδα ολοκλήρωσε επιτυχώς το τριετές πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) και διασφάλισε μία δέσμη μέτρων ελάφρυνσης του δημόσιου χρέους που το καθιστά δυναμικά βιώσιμο.

Τα νέα μεσοπρόθεσμα μέτρα για το χρέος, σε συνέχεια των βραχυπρόθεσμων μέτρων που εφαρμόστηκαν τον Ιανουάριο του 2017 αποτελούν προϊόν της συμφωνίας της Ευρωομάδας στις 22 Ιουνίου 2018 αναφορικά με την έξοδο της Ελλάδας από το Πρόγραμμα. Ως μέρος της ίδιας συμφωνίας, τέθηκαν οι μεσομακροπρόθεσμοι δημοσιονομικοί στόχοι, σκιαγραφήθηκαν οι διαρκείς δεσμεύσεις πολιτικής σε συμφωνία με τους στόχους του Προγράμματος και δόθηκε το πράσινο φως για την εκταμίευση της τελευταίας δόσης των 15 δισ. ευρώ, στη βάση της εκπλήρωσης των προαπαιτούμενων της τέταρτης αξιολόγησης.

Κατά το τμήμα των 9,5 δισ. ευρώ, η τελευταία δόση κατευθύνθηκε στα ταμειακά διαθέσιμα ασφαλείας που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο των τελευταίων εκταμιεύσεων του Προγράμματος, με σκοπό την εξυπηρέτηση των χρηματοδοτικών αναγκών της χώρας στη μετά το Πρόγραμμα εποχή και τη διευκόλυνση της ομαλής επιστροφής στις αγορές. Ως αποτέλεσμα, τα συνολικά ταμειακά διαθέσιμα του Ελληνικού Δημοσίου επαρκούν για την κάλυψη των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών των δύο τουλάχιστον επόμενων ετών ακόμα και υπό τις πλέον αντίξοες συνθήκες.

Με την ολοκλήρωση του Προγράμματος⁷, η Ελλάδα εντάχθηκε στον κύκλο συντονισμού της οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ενώ υπόκειται πλέον και στην ενισχυμένη εποπτεία του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 472/2013⁸. Η ενισχυμένη εποπτεία δεν συνδέεται με νέες

⁶ Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει το πρόγραμμα αγοράς προϊόντων τιτλοποίησης, το πρόγραμμα αγοράς καλυμμένων ομολογιών, το πρόγραμμα αγοράς τίτλων δημόσιου τομέα και το πρόγραμμα αγοράς εταιρικών ομολόγων μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων.

⁷ Μετά την ολοκλήρωση της τέταρτης αξιολόγησης αποκλείστηκε το ενδεχόμενο να ενεργοποιηθεί η Stand-by συμφωνία του ΔΝΤ, χωρίς όμως αυτό να εμποδίζει μελλοντικό τεχνικό ρόλο του ΔΝΤ στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας της ελληνικής οικονομίας.

⁸ Η ενισχυμένη εποπτεία ενεργοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Αύγουστο 2018. Στο πλαίσιο αυτής, αναμένεται να επιδιωχθούν συνεργείες με τη διαδικασία του Ευρωπαϊκού εξαμήνου, προς μείωση του σχετικού διοικητικού βάρους.

δεσμεύσεις, αλλά με την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που έχουν ήδη υιοθετηθεί. Με αυτή την έννοια σηματοδοτεί την καθαρή έξοδο της Ελλάδας από τα προγράμματα οικονομικής προσαρμογής.

Σωρευτικά από την έναρξη των Προγραμμάτων το 2010, η χρηματοοικονομική στήριξη προς την Ελλάδα ανήλθε σε 32,1 δισ. ευρώ από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και σε 256,6 δισ. ευρώ από τους Ευρωπαϊκούς Θεσμούς⁹, εκ των οποίων 61,9 δισ. ευρώ αντιστοιχούν στη χρηματοδότηση της περιόδου 2015-2018 από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (από το σύνολο των διαθέσιμων 86 δισ. ευρώ του τρίτου Προγράμματος¹⁰).

Η ως άνω χρηματοδοτική στήριξη συνοδεύτηκε από πολιτικές αντιμετώπισης των «δίδυμων ελλειμμάτων» της οικονομίας, οι οποίες πέρα από τη δημοσιονομική εξυγίανση, στόχευσαν αρχικώς στην εσωτερική υποτίμηση και σταδιακά μετατοπίστηκαν προς τον δομικό μετασχηματισμό της οικονομίας και την εξάλειψη των διαρθρωτικών παθογενειών της.

Μεταξύ του 2012 και του 2017, η μεταρρυθμιστική προσπάθεια διατήρησε την Ελλάδα στην πρώτη θέση¹¹ του δείκτη προόδου προσαρμογής του Euro Plus Monitor του Lisbon Council και της τράπεζας Berenberg. Η θέση αυτή αντικατοπτρίζει την ουσιαστική πρόοδο στις εξωτερικές συναλλαγές της χώρας, στη δυναμική του μοναδιαίου κόστους εργασίας, στις μεταρρυθμίσεις από την πλευρά της προσφοράς και στην πορεία των δημοσιονομικών μεγεθών.

Το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης (ΓΚ) συνέχισε να βελτιώνεται το 2017 (σε +0,8% του ΑΕΠ κατά ESA), μετά τη μεταστροφή του σε πλεονασματικό το 2016 (+0,5% του ΑΕΠ κατά ESA), για πρώτη φορά στη σύγχρονη ελληνική οικονομική ιστορία. Η μεταστροφή αυτή καταδεικνύει την τεράστια δημοσιονομική προσπάθεια που έλαβε χώρα από το 2009 και την τότε καταγραφή ονομαστικού ελλείμματος 15,1% του ΑΕΠ (Διάγραμμα 1.1). Αντίστοιχα, το πρωτογενές ισοζύγιο της ΓΚ ανήλθε το 2017 στο 4,1% του ΑΕΠ βάσει της μεθοδολογίας της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ΣΧΔ), έναντι στόχου του Προγράμματος 1,75% του ΑΕΠ. Στη βάση αυτών των θετικών δημοσιονομικών αποτελεσμάτων, τον Σεπτέμβριο του 2017 η Ελλάδα εξήλθε της Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος (EDP) ένα έτος νωρίτερα από το προβλεπόμενο.

Η δημοσιονομική υπεραπόδοση έναντι των στόχων πρωτογενούς πλεονάσματος του Προγράμματος τόσο το 2016 (κατά 3,3% του ΑΕΠ) όσο και το 2017 (κατά 2,4% του ΑΕΠ) επέτρεψε τη στοχευμένη διανομή ενός τμήματος του υπερπλεονάσματος ως κοινωνικού μερίσματος. Το 2017, το ύψος των διανεμόμενων ποσών έφτασε το 1,4 δισ. ευρώ¹², ποσό υπερδιπλάσιο από το αντίστοιχο μέρισμα του 2016.

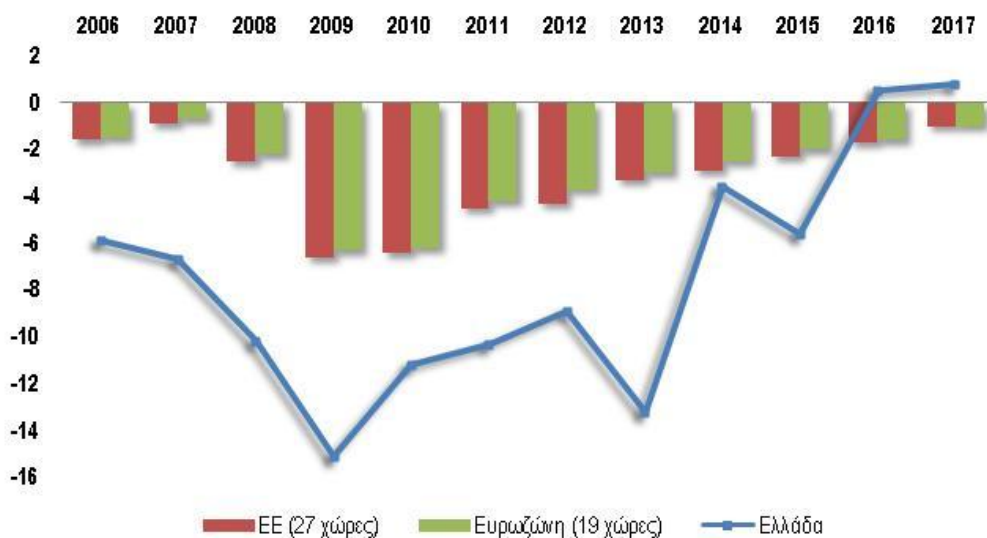
⁹ Ευρωζώνη (52,9 δισ. ευρώ), ΕΤΧΣ (141,8 δισ. ευρώ) και ΕΜΣ (61,9 δισ. ευρώ).

¹⁰ Το εναπομένον αδιάθετο ποσό οφείλεται στην αποτελεσματική διαχείριση των ταμειακών διαθέσιμων και στις χαμηλότερες ανάγκες ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών έναντι των προβλέψεων (5,4 δισ. ευρώ έναντι των συνολικών διαθέσιμων 25 δισ. ευρώ).

¹¹ Με εξαίρεση το 2015 και την κατάταξη στη δεύτερη θέση, σε σύνολο 21 χωρών.

¹² Το συνολικό ποσό περιλάμβανε ένα εφάπαξ κοινωνικό βοήθημα ύψους 720 εκατομμυρίων ευρώ, στη βάση εισοδηματικών και οικογενειακών κριτηρίων, την κάλυψη των απαιτήσεων της ΔΕΗ για τις Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας, ύψους 360 εκατομμυρίων ευρώ, και την επιστροφή 315 εκατομμυρίων ευρώ από εισφορές υγειονομικής περίθαλψης συνταξιούχων που είχαν παρακρατηθεί λανθασμένα κατά το διάστημα 1.1.2012-30.6.2016.

Διάγραμμα 1.1 Εξέλιξη του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης
(ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ)

Πηγή: Δημοσιονομικά στοιχεία ΔΥΕ, δεύτερη κοινοποίηση για το 2017 (Οκτώβριος 2018)
(Ελληνική Στατιστική Αρχή, Eurostat).

Μετά το 2018, η οικονομική ανάπτυξη σε ονομαστικούς όρους αναμένεται να επιταχυνθεί (σε +3,8% κατά μέσο όρο έως το 2022), συν-διαμορφώνοντας έναν αυξανόμενο από έτος σε έτος δημοσιονομικό χώρο με βάση τη δέσμη πολιτικών του ΜΠΔΣ. Υπό αυτή τη δέσμη πολιτικών, το πρωτογενές πλεόνασμα του 2019 εκτιμάται ότι θα υπερέβαινε σημαντικά τον δημοσιονομικό στόχο σε όρους ενισχυμένης εποπτείας.

Το γεγονός αυτό καθιστά εφικτή την αλλαγή του δημοσιονομικού μείγματος μέσω της εξειδίκευσης μιας δέσμης νέων δημοσιονομικών παρεμβάσεων το 2019, από την οποία δεν επηρεάζεται η τήρηση των δημοσιονομικών στόχων. Ειδικότερα, η δέσμη νέων παρεμβάσεων για το 2019 αφορά τη μη εφαρμογή των συνταξιοδοτικών παρεμβάσεων του ν. 4472/2017 και των αντίστοιχων εξισορροπητικών παρεμβάσεων (πλην των οικογενειακών επιδομάτων) και παράλληλα την εφαρμογή μιας σειράς παρεμβάσεων, αναπτυξιακά και κοινωνικά ωφέλιμων, μεταξύ των οποίων η μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης (ΕΝΦΙΑ, ΦΕΝΠ, φορολογία διανεμόμενων κερδών), η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών σε κατηγορίες επαγγελματιών, η επιδότηση στέγασης, η επιδότηση ασφαλιστικών εισφορών εργαζομένων κάτω των 24 ετών, η αύξηση των θέσεων εργασίας στον τομέα της ειδικής αγωγής και η ενίσχυση του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι».

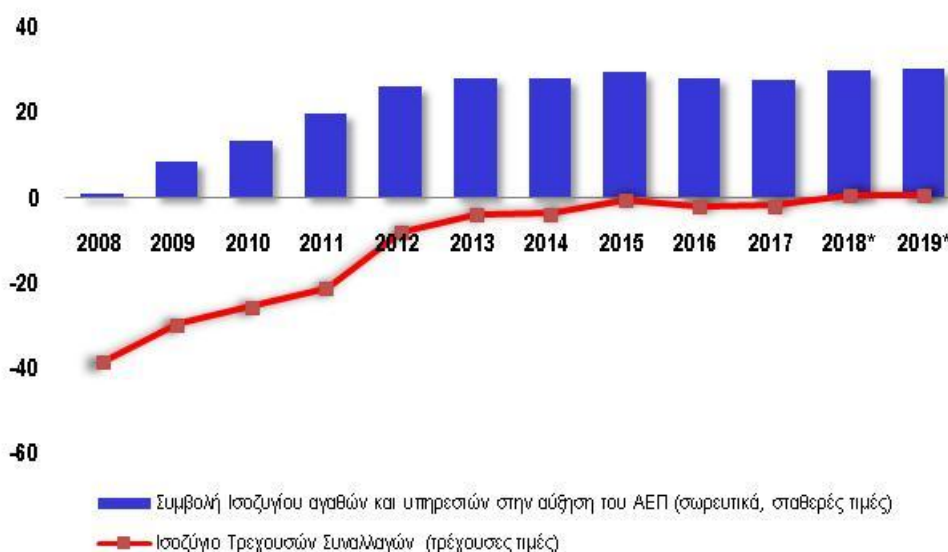
Όσον αφορά τον εξωτερικό τομέα της οικονομίας, βάσει των στοιχείων Ισοζυγίου Πληρωμών της Τράπεζας της Ελλάδος για την περίοδο 2009-2017, το έλλειμμα Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών συρρικνώθηκε κατά το μεγαλύτερο μέρος του (-93,9%). Σε αυτό συντέλεσε σημαντικά ο περιορισμός του ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών κατά 44,6%, καθώς η συμμετοχή του στη διόρθωση του συνολικού ελλείμματος ήταν μεγαλύτερη κατά 7,3 ποσοστιαίες μονάδες από τις αντίστοιχες συμμετοχές αθροιστικά, των ισοζυγίων υπηρεσιών, πρωτογενών εισοδημάτων και δευτερογενών εισοδημάτων. Η βελτίωση στο ισοζύγιο αγαθών οφείλεται κατά 69,1% στην άνοδο των εξαγωγών αγαθών, στη βάση της αύξησης της εξωστρέφειας και της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας.

Σε εθνολογιστική βάση, το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών ακολούθησε ανάλογη θετική πορεία, βελτιούμενο από το -15,8% του ΑΕΠ το 2008 στο -1,1% του ΑΕΠ το 2017 (διάγραμμα 1.2). Μεταξύ 2008 και 2017, άνω των δύο τρίτων της διόρθωσης στο εξωτερικό έλλειμμα της οικονομίας οφείλεται

στη συρρίκνωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών κατά 58,9%, εκ της οποίας περίπου 28% οφείλεται στην άνοδο των εξαγωγών αγαθών.

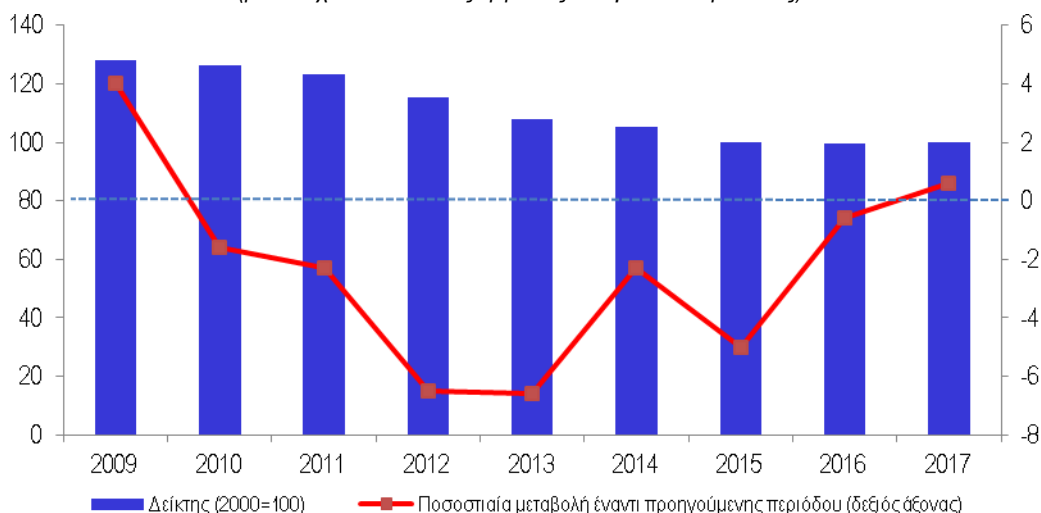
Διάγραμμα 1.2 Εξέλιξη Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (δισ. ευρώ)

Πηγή: Ετήσιοι Εθνικοί Λογαριασμοί 2017, δεύτερη κοινοποίηση (Ελληνική Στατιστική Αρχή), Υπουργείο Οικονομικών
*Εκτιμήσεις / Προβλέψεις

Η αυξημένη ανταγωνιστικότητα αποτυπώνεται τα τελευταία χρόνια και στις αρνητικές ετήσιες μεταβολές του δείκτη πραγματικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, όπως υπολογίζεται από την Τράπεζα της Ελλάδος βάσει του σχετικού κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στο σύνολο της οικονομίας (διάγραμμα 1.3).

Διάγραμμα 1.3 Πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία – ευρώς δείκτης*
(βάσει σχετικού κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος)

Πηγή: Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής 2017-2018 (Τράπεζα της Ελλάδος, Ιούλιος 2018)
* περιλαμβάνει τους 28 κυριότερους εμπορικούς εταίρους της Ελλάδος, εντός και εκτός Ευρώπης

Παρά την αδυναμία για μία αντίστοιχη ποσοτική αποτίμηση της επίδρασης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στην οικονομία, η συνεπαγόμενη ενίσχυση της οικονομικής σταθερότητας, η βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος και η αύξηση της ολικής παραγωγικότητας συνεισφέρουν στην αναπτυξιακή δυναμική μέσο-μακροπρόθεσμα και στηρίζουν τη βιωσιμότητα των διορθώσεων στα «δίδυμα

ελλείμματα» της οικονομίας. Το ευρύ πεδίο εφαρμογής δομικών αλλαγών τα τελευταία έτη συμβάλλει σε αυτή την κατεύθυνση, από την απελευθέρωση των κλειστών επαγγελματιών και την μεταρρύθμιση των αγορών προϊόντων, εργασίας και ενέργειας, έως τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, την καταπολέμηση της διαφθοράς και την ενίσχυση του κοινωνικού δικτύου ασφάλειας που ευνοεί τη δημιουργία συνθηκών ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς.

Συνολικά, τα τελευταία έτη η αξιοπιστία της οικονομικής πολιτικής έχει θέσει τις προϋποθέσεις για τη δημιουργία ενός ενάρετου κύκλου στην οικονομία, με σταδιακή αλλά βιώσιμη βελτίωση προσδοκιών, επενδύσεων και πραγματικού ΑΕΠ. Στο τέλος του 2017, οι σωρευτικές απώλειες του πραγματικού ΑΕΠ είχαν περιοριστεί κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σχέση με το 2013, οπότε έφτασαν στο ανώτερο σημείο όλης της περιόδου από την έναρξη της οικονομικής κρίσης (στο 26,5% του όγκου του ΑΕΠ του 2007). Σε αυτό συνέβαλε η ανάκαμψη του ΑΕΠ το 2017 κατά 1,5% έναντι του 2016, με τον όγκο του παραγόμενου προϊόντος σε θετική πορεία σε όλα τα τρίμηνα του έτους εν μέσω ευνοϊκών εξελίξεων σε εξαγωγική δραστηριότητα, απασχόληση, ιδιωτική κατανάλωση, επενδύσεις και οικονομικό κλίμα.

Το οικονομικό κλίμα βρίσκεται σε πορεία ανάκαμψης από το 2016, ενώ από την ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης τον Ιούνιο 2017 ενισχύθηκε περαιτέρω, διατηρούμενο από τον Απρίλιο 2018 σταθερά άνω του μακροπρόθεσμου μέσου όρου των 100 μονάδων, στη βάση της ταχείας ολοκλήρωσης των τελευταίων δύο αξιολογήσεων του τρίτου Προγράμματος (Ιανουάριος / Ιούνιος 2018). Υπό αυτή την ευνοϊκή βάση για την επενδυτική δραστηριότητα, η Ελλάδα βρίσκεται σήμερα στην πρώτη θέση του Επενδυτικού Σχεδίου για την Ευρώπη ως προς τις συνολικές επενδύσεις που αναμένεται να ενεργοποιηθούν μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ)¹³ σε σχέση με το ΑΕΠ της, με ενδεικτικούς τομείς δράσης τη στήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων, την ψηφιακή οικονομία, τη βιώσιμη γεωργία και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Η πιστοληπτική ικανότητα της ελληνικής οικονομίας έχει τύχει δύο γύρων αναβαθμίσεων μέσα στο 2018, οι οποίες συναρτώνται με την ομαλή υλοποίηση του Προγράμματος στήριξης. Ο πιο πρόσφατος εξ αυτών, από τους οίκους αξιολόγησης Standard & Poor's (σε B+, με αρχικώς σταθερή και κατόπιν θετική προοπτική), Fitch (σε BB- σταθερή), DBRS (σε B υψηλή) και R&I (σε B σταθερή) ακολούθησε την ολοκλήρωση της τελευταίας αξιολόγησης του Προγράμματος, τον Ιούνιο 2018. Προηγουμένως, ο κύκλος αναβαθμίσεων Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2018 από τους οίκους Standard & Poor's (σε B), Fitch (σε B) και Moody's (σε B3), είχαν βοηθήσει στην εξομάλυνση της καμπύλης αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων.

Συγκεκριμένα, τον Ιανουάριο του 2018 η απόδοση των δεκαετών κρατικών ομολόγων βρέθηκε στο 3,65%, το χαμηλότερο από το Δεκέμβριο του 2005, περιορίζοντας το χάσμα με τις αντίστοιχες αποδόσεις των ισπανικών και πορτογαλικών ομολόγων. Ωστόσο, έκτοτε η διατάραξη της πολιτικής σταθερότητας σε κράτη-μέλη της Ευρωζώνης και η πρόσφατη οικονομική διαταραχή στην Τουρκία, προκάλεσαν αύξηση της αβεβαιότητας στις αγορές κεφαλαίου, περιορίζοντας τη βελτίωση της ελληνικής καμπύλης αποδόσεων. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει τη βαθμιαία μετατόπιση των παραγόντων κινδύνου για την ελληνική οικονομία από το εσωτερικό στο εξωτερικό περιβάλλον.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η διατήρηση των αποτελεσμάτων του τρίτου Προγράμματος, η συμφωνία της Ευρωζώνης την 22^η Ιουνίου 2018 περιέλαβε, πέραν της δέσμης μεσοπρόθεσμων μέτρων για την ελάφρυνση του δημόσιου χρέους, και μία σειρά δεσμεύσεων που απορρέουν από το δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ και από το τρίτο Πρόγραμμα. Αυτές οι δεσμεύσεις αφορούν τη στοχοθεσία ετήσιου

¹³ Σύμφωνα με την τελευταία [ενημέρωση](#) από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Οκτώβριος 2018), στην Ελλάδα αναμένεται η ενεργοποίηση επενδύσεων 10,9 δισ. ευρώ από τη χρηματοδότηση 2,7 δισ. ευρώ του ΕΤΣΕ που έχει εγκριθεί από τον όμιλο της ΕΤΕπ. Τα αναπτυξιακά οφέλη από το Επενδυτικό Σχέδιο αναμένεται να διατηρηθούν τα επόμενα έτη, χάρη στην παράτασή του έως το τέλος του 2020 («ΕΤΣΕ 2.0») και την αύξηση του συνολικού επενδυτικού στόχου του από 315 δισ. ευρώ σε 500 δισ. ευρώ.

πρωτογενούς πλεονάσματος 3,5% του ΑΕΠ έως το 2022 και μέσου ετήσιου πλεονάσματος 2,2% του ΑΕΠ μεταξύ 2023 και 2060, καθώς και την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων του Προγράμματος¹⁴.

Η ελληνική οικονομία βρίσκεται εν μέσω μετάβασης, η οποία διενεργείται κάτω από ευνοϊκές προϋποθέσεις σε όρους εγχώριας οικονομικής συγκυρίας, αλλά εν μέσω διεθνών δυσμενών εξελίξεων. Οι θετικές προοπτικές που προκύπτουν για την ανάπτυξη στηρίζονται:

- στη δέσμευση για συνέχιση των μεταρρυθμίσεων του Προγράμματος μέσω του ΕΜΣ,
- στην εφαρμογή των μεσοπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του δημόσιου χρέους,
- στην εδραίωση του κλίματος εμπιστοσύνης και οικονομικής σταθερότητας,
- στα ταμειακά διαθέσιμα ασφαλείας, που διευκολύνουν την ομαλή μετάβαση σε χρηματοδότηση μέσω των αγορών κεφαλαίου,
- στη σταδιακή εξομάλυνση της καμπύλης αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων,
- στην περαιτέρω βελτίωση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και της ρευστότητας στην οικονομία, σύμφωνα με τους στόχους του Προγράμματος του ΕΜΣ¹⁵,
- στη γενικά ευνοϊκή συγκυρία στο εξωτερικό οικονομικό περιβάλλον, παρά τους υπολογίσιμους παράγοντες κινδύνου που ενέχει,
- στην υλοποίηση της μεσοπρόθεσμης, ολιστικής στρατηγικής για την ανάπτυξη.

Στη βάση της τελευταίας, έχουν εξειδικευτεί οι δράσεις για την αντιστροφή της αποβιομηχάνισης της Ελλάδας και την αποκατάσταση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας. Το ολιστικό στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης, που παρουσιάστηκε από τις ελληνικές αρχές τον Μάιο του 2018, ακολουθεί τα πρότυπα σχεδιασμού των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ και καταδεικνύει τον σταθερό μεταρρυθμιστικό προσανατολισμό και πέραν του Προγράμματος, με ένα βασικό σύνολο δράσεων έως το 2022 σε πέντε πυλώνες πολιτικής:

- *δημοσιονομική βιωσιμότητα*: μεταρρύθμιση του δημοσιονομικού πλαισίου, εξασφάλιση βιωσιμότητας του δημοσίου χρέους, ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του φορολογικού συστήματος,
- *βιώσιμη ανάπτυξη*: προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων, στήριξη του ανθρώπινου κεφαλαίου και των δικαιωμάτων των εργαζομένων, ψηφιοποίηση του δημόσιου τομέα, ενίσχυση της εξωστρέφειας με επίκεντρο -μεταξύ άλλων- τους κλάδους του τουρισμού, της αγροδιατροφής, της ενέργειας και της ναυτιλίας,
- *διαρθρωτικές συνθήκες*: ανάπτυξη υποδομών και δικτύων στις μεταφορές, την ενέργεια και την πληροφορία, προώθηση της ψηφιακής οικονομίας, διαχείριση της δημόσιας ιδιοκτησίας,
- *ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς*: μείωση περιφερειακών ανισοτήτων, υποστήριξη ελληνικών νησιών, προώθηση της οικολογίας, της κοινωνικής και της κυκλικής οικονομίας, ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς των συστημάτων εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας, βελτίωση των προοπτικών της ελληνικής νεολαίας,
- *χρηματοδότηση της ανάπτυξης*: όπως μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ, του Επενδυτικού Σχεδίου για την Ευρώπη, και της ελληνικής αναπτυξιακής τράπεζας.

¹⁴ Στο παράρτημα της σχετικής δήλωσης της Ευρωομάδας περιλαμβάνονται συγκεκριμένες μεταρρυθμιστικές δράσεις, που αφορούν τους τομείς της δημόσιας διοίκησης, των διαρθρωτικών δημοσιονομικών πολιτικών, της κοινωνικής πρόνοιας, της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, των αγορών εργασίας και προϊόντων, των ιδιωτικοποιήσεων και της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας.

¹⁵ Επιχειρησιακοί τραπεζικοί στόχοι για μείωση του αποθέματος μη εξυπηρετούμενων δανείων, μείωση εξάρτησης των ελληνικών τραπεζών από τον μηχανισμό έκτακτης ρευστότητας, οδικός χάρτης για τη χαλάρωση των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων, εξόφληση των ληξιπρόθεσμων οφειλών της Γενικής Κυβέρνησης προς τον ιδιωτικό τομέα.

2.2 Οι εξελίξεις το 2017

Το 2017, η ελληνική οικονομία ανέκαμψε στη βάση των ευνοϊκών εξελίξεων στην ιδιωτική κατανάλωση, την εξαγωγική δραστηριότητα, την απασχόληση, το οικονομικό κλίμα και τις επενδύσεις.

Σύμφωνα με τη δεύτερη κοινοποίηση εθνικολογιστικών στοιχείων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής για το 2017¹⁶, το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 1,5% έναντι στασιμότητας το 2016, παραμένοντας σε θετική και επιταχυνόμενη πορεία σε όλα τα τρίμηνα του έτους¹⁷. Στο τέταρτο τρίμηνο του 2017, ο ρυθμός πραγματικής ανάπτυξης έφτασε το 2,0% έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του 2016, σημειώνοντας την καλύτερη επίδοση από την αρχή του 2008.

Από την πλευρά της παραγωγής, η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία στο σύνολο της οικονομίας αυξήθηκε σε σταθερές τιμές πάνω από τον ρυθμό αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ, κατά 2,0%, έναντι υποχώρησής της το 2016 κατά 1,0% σε ετήσια βάση. Αυτό οδήγησε σε αύξηση της μέσης παραγωγικότητας της εργασίας το 2017, κατά 0,5% σε ετήσια βάση, για πρώτη φορά από το 2007.

Οι επενδύσεις σε εξοπλισμό¹⁸ αποτέλεσαν τον κύριο μοχλό της ανάπτυξης το 2017, καθώς η αύξησή του όγκου τους κατά 1,9 δισ. ευρώ (+22,2% σε ετήσια βάση) ώθησε, από κοινού με την αύξηση των επενδύσεων σε κατασκευές πλην κατοικιών (+1,2%), τις συνολικές επενδύσεις σε αύξηση 9,1% έναντι του 2016.

Ωστόσο, η ως άνω αύξηση ενίσχυσε την ανάκαμψη των εισαγωγών αγαθών (+6,7% το 2017 έναντι +2,9% το 2016 σε βάση fob), συντελώντας στην αντιστάθμιση της θετικής¹⁹ συμβολής στην ανάπτυξη από την αύξηση των εξαγωγών τόσο στα αγαθά (+5,7%) όσο και στις υπηρεσίες (+8,0%). Ως αποτέλεσμα, η συνεισφορά του εξωτερικού τομέα στην πραγματική ανάπτυξη ήταν αρνητική το 2017, κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ.

Η πραγματική ιδιωτική κατανάλωση ανέκαμψε σημαντικά σύμφωνα με τα αναθεωρημένα στοιχεία για το 2017, κατά 0,9% έναντι του 2016, σε αντίθεση με την προηγούμενη εκτίμηση για στασιμότητα και ετήσιο ρυθμό +0,1% (όσο ο μέσος όρος των ετήσιων μεταβολών της από το 2014). Ο αποπληθωριστής της ιδιωτικής κατανάλωσης κυμάνθηκε τελικώς σε επίπεδο θετικό, αλλά χαμηλότερο από την πρώτη εκτίμηση για το έτος (+0,5% από +1,2%), γεγονός που συν-διαμόρφωσε μία αυξητική τάση στο πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών²⁰ (+0,4%), έναντι της αντίστοιχης καθοδικής τάσης βάσει της πρώτης εκτίμησης (-0,2%).

Οι αυξήσεις πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος και ιδιωτικής κατανάλωσης αντανakλούν τα οφέλη από τις ευνοϊκές εξελίξεις στην αγορά εργασίας. Ειδικότερα, το 2017 συνεχίστηκε η αύξηση της συνολικής και μισθωτής απασχόλησης²¹ για τέταρτο διαδοχικό έτος (+1,5% και +1,7% έναντι του 2016), συνοδευόμενη από άνοδο των ονομαστικών αμοιβών εξαρτημένης εργασίας για πρώτη φορά από το 2009 (+2,3% έναντι του 2016). Μάλιστα, ο ταχύτερος ρυθμός αύξησης της μισθολογικής δαπάνης έναντι της απασχόλησης σηματοδοτεί την ανάκαμψη στον μέσο ονομαστικό μισθό (+0,5% έναντι του 2016) μετά από επτά έτη διαδοχικών απωλειών. Την ίδια στιγμή, οι απώλειες σε όρους πραγματικού

¹⁶ Ετήσια, μη εποχικά διορθωμένα στοιχεία Οκτωβρίου 2018 που έχουν αναθεωρηθεί έναντι της πρώτης εκτίμησης Μαρτίου 2018 για το έτος. Σε αδρές γραμμές, οι αναθεωρήσεις κινούνται προς το βέλτιον.

¹⁷ Όπου αναφέρονται τριμηνιαία εθνικολογιστικά στοιχεία, αντιστοιχούν στη δημοσίευση του δεύτερου τριμήνου 2018 και είναι στην ίδια βάση με την πρώτη εκτίμηση ετήσιων Εθνικών Λογαριασμών για το 2017. Αναθεώρησή τους για τη δεύτερη κοινοποίηση Οκτωβρίου 2018 αναμένεται με την κοινοποίηση των στοιχείων τρίτου τριμήνου 2018 από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, στις 4 Δεκεμβρίου 2018.

¹⁸ Και ειδικότερα σε μεταφορικό εξοπλισμό (+50,9% έναντι του 2016), και μηχανολογικό εξοπλισμό (+6,3% αντίστοιχα), σύμφωνα με τα αναθεωρημένα ετήσια στοιχεία.

¹⁹ Από κοινού με την αύξηση στις εισαγωγές υπηρεσιών (+9,0% το 2017 έναντι -10,8% το 2016 σε ετήσια βάση).

²⁰ Σύμφωνα με τα έως σήμερα διαθέσιμα στοιχεία τριμηνιαίων μη χρηματοοικονομικών λογαριασμών θεσμικών τομέων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (2ο τρίμηνο 2018). Τα εν λόγω τριμηνιαία στοιχεία θα τελούν σε συμβατότητα με τα αναθεωρημένα ετήσια στοιχεία εθνικών λογαριασμών μετά την δημοσίευση του τρίτου τριμήνου 2018, στις αρχές του 2019.

²¹ Παρότι αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω σε σχέση με την πρώτη ετήσια εκτίμηση, που ήταν +2,1% και +2,2% σε ετήσια βάση, αντίστοιχα. Η αναθεώρηση εκτείνεται, πέρα από τους μισθωτούς και στους αυτοαπασχολούμενους (+1,2% από +2,0% στην προηγούμενη εκτίμηση).

μέσου μισθού εξαντλήθηκαν το 2017, τόσο σε σχέση με τα προηγούμενα έτη (-0,4% κατά μέσο όρο την περίοδο 2015-2016) όσο και σε σχέση με την αντίστοιχη πρώτη εκτίμηση του 2017 (-1,1%).

Η δημόσια κατανάλωση ανέκαμψε σε τρέχουσες τιμές κατά 0,8% έναντι του 2016, υποχωρώντας όμως σε όρους όγκου κατά 0,4% σε ετήσια βάση, λόγω του σημαντικά ανοδικού, παρότι προς τα κάτω αναθεωρημένου²², αποπληθωριστή της.

Ο ετήσιος πληθωρισμός ανήλθε το 2017 σε 1,1% βάσει του εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), έναντι στασιμότητας το 2016 και προηγούμενων διαδοχικών μειώσεων του από το 2013. Στην σημαντική αύξηση του επιπέδου τιμών εντός του έτους συντέλεσαν αφενός η άνοδος της διεθνούς τιμής του πετρελαίου για πρώτη φορά από το 2012 (μετά την απόφαση του ΟΠΕΚ για μείωση της προσφερόμενης ποσότητας πετρελαίου, τον Νοέμβριο του 2016), και αφετέρου οι αυξήσεις στην έμμεση φορολογία, και ειδικότερα στον βασικό συντελεστή ΦΠΑ (από το 23% στο 24%, τον Ιούνιο 2016), στο πετρέλαιο θέρμανσης (τον Οκτώβριο 2016), και σε ορισμένους ειδικούς φόρους κατανάλωσης (τον Ιανουάριο 2017).

2.3 Οι εξελίξεις το 2018

Το ΑΕΠ και οι συνιστώσες του

Οι αυξήσεις του πραγματικού ΑΕΠ το 2017 έδωσαν αναπτυξιακή ώθηση στο 2018, μέσω επίδρασης μεταφοράς +0,6% σε ετήσια βάση. Σύμφωνα με τα έως σήμερα διαθέσιμα τριμηνιαία στοιχεία εθνικών λογαριασμών²³ και τις τάσεις που αυτά διαμορφώνουν, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ επιταχύνθηκε σημαντικά στο πρώτο τρίμηνο του 2018 έναντι του τέταρτου τριμήνου 2017, από 0,2% σε 0,9%, διατηρούμενος θετικός και στο δεύτερο τρίμηνο. Στο πρώτο εξάμηνο του 2018, αυτό σηματοδότησε την μεγαλύτερη αύξηση ΑΕΠ από το 2007 έναντι της αντίστοιχης περιόδου προηγούμενου έτους (+2,2%).

Κυριότεροι μοχλοί ανάπτυξης στο πρώτο εξάμηνο του 2018 ήταν οι καθαρές εξαγωγές και η ιδιωτική κατανάλωση, εν μέσω 2,4 δισ. ευρώ νέων αποθεμάτων που συνδέονται με τις προσδοκίες για αύξηση της ζήτησης. Την αύξηση των προσδοκιών και την εμπέδωση του κλίματος οικονομικής σταθερότητας ενίσχυσαν στο ίδιο διάστημα η ολοκλήρωση των δύο τελευταίων αξιολογήσεων του Προγράμματος, η αναβάθμιση του αξιόχρεου του Ελληνικού Δημοσίου από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης και η σημαντική αποκλιμάκωση των επιτοκίων των ελληνικών ομολόγων.

Οι εξελίξεις στην αγορά εργασίας συνέχισαν να επηρεάζουν θετικά την ανάπτυξη στο πρώτο εξάμηνο του 2018, στη βάση της σταθερής αύξησης της απασχόλησης. Την ίδια περίοδο, η πραγματική μισθολογική δαπάνη σχεδόν διπλασίασε τον ρυθμό της (σε +3,0% σε ετήσια βάση), έχοντας επανέλθει σε τροχιά ανάκαμψης από το δεύτερο τρίμηνο του 2017²⁴. Σε αυτό συνέβαλε, πέραν της δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης, η αύξηση στον ονομαστικό μέσο μισθό (+0,9% έναντι 0,0% στο πρώτο εξάμηνο του 2017) και η στασιμότητα του αποπληθωριστή ιδιωτικής κατανάλωσης (+0,1% έναντι +1,3% στο πρώτο εξάμηνο του 2017), έναντι ελαφρώς θετικότερων μεταβολών του Εθνικού ΔΤΚ και του Εναρμονισμένου ΔΤΚ της περιόδου (+0,2% και +0,5% αντίστοιχα).

Οι ως άνω εξελίξεις ενίσχυσαν την πραγματική ιδιωτική κατανάλωση, η οποία στο σύνολο του πρώτου εξαμήνου ανέκαμψε κατά 0,5% έναντι της ίδιας περιόδου του προηγούμενου έτους. Αντίθετα, η δημόσια κατανάλωση υποχώρησε στο πρώτο εξάμηνο του 2018, κατά 0,9% σε ετήσια βάση.

Η βελτίωση των επιχειρηματικών προσδοκιών και η σταθερότητα στο επενδυτικό περιβάλλον ευνόησαν την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων το πρώτο εξάμηνο του 2018, σε όλο το εύρος των κατηγοριών επενδύσεων πλην του μεταφορικού εξοπλισμού. Οι επενδύσεις στις κατασκευές αυξήθηκαν κατά 6,1% (7,9% στις κατοικίες) και κατά 19,0% στον εξοπλισμό πλην μεταφορικού εξοπλισμού. Ωστόσο,

²² Σε +1,2% σε ετήσια βάση, από +1,8% βάσει της πρώτης εκτίμησης για το 2017. Αντίστοιχη προς τα κάτω αναθεώρηση του αποπληθωριστή δημόσιας κατανάλωσης υπήρξε και για το 2016, σε -0,9% από -0,5%.

²³ Βλ. υποσημείωση 15.

²⁴ Αυξανόμενη κατά 1,6% σε ετήσια βάση το τελευταίο εννέαμηνο του 2017.

ο συνολικός όγκος των επενδύσεων υποχώρησε το πρώτο εξάμηνο του 2018 κατά 7,9% έναντι του πρώτου εξαμήνου του 2017, λόγω της συρρίκνωσης των επενδύσεων σε μεταφορικό εξοπλισμό (και κυρίως σε πλοία²⁵) κατά 53,4%.

Παρόλα αυτά, η πτώση των συνολικών επενδύσεων αντισταθμίστηκε από την ταυτόχρονη άνοδο του όγκου καθαρών εξαγωγών, με τη συμβολή του εξωτερικού τομέα στην ετήσια ανάπτυξη να ανέρχεται σε 1,3% του ΑΕΠ. Η συμβολή αυτή προήλθε κυρίως από το πραγματικό ισοζύγιο αγαθών (+2,1 δισ. ευρώ έναντι του πρώτου εξαμήνου του 2017), αλλά και από το πραγματικό ισοζύγιο υπηρεσιών (+0,3 δισ. ευρώ αντίστοιχα).

Στη βελτίωση του ισοζυγίου αγαθών συνέβαλε τόσο η αύξηση του όγκου των εξαγωγών αγαθών (+9,0% έναντι του πρώτου εξαμήνου του 2017) όσο και η μείωση του όγκου των εισαγωγών αγαθών (-2,3% αντίστοιχα). Αναλυτικότερα, το πρώτο εξάμηνο του 2018 οι πραγματικές εξαγωγές αγαθών ευνοήθηκαν από τη χαμηλότερη αύξηση των τιμών εξαγομένων στην ενέργεια (+17,8%) σε σχέση με τις αντίστοιχες τιμές εισαγομένων (+28,8%). Την ίδια στιγμή, οι πραγματικές εισαγωγές αγαθών συμπέστηκαν από τη μείωση των αφίξεων πλοίων και τον υψηλό αποπληθωριστή των εισαγωγών αγαθών, δεδομένης της μέσης ετήσιας αύξησης της διεθνούς τιμής του Brent κατά 38,6% στο δεύτερο τρίμηνο του 2018.

Σε ονομαστική βάση, σύμφωνα με τα αναθεωρημένα στοιχεία Ισοζυγίου Πληρωμών της Τράπεζας της Ελλάδος, το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών επιδεινώθηκε τους πρώτους οκτώ μήνες του 2018, λόγω της ταχύτερης αύξησης των εισαγωγών αγαθών έναντι των εξαγωγών και της πτώσης των εισπράξεων πρωτογενών εισοδημάτων από επενδύσεις και εργασία. Ωστόσο, η αύξηση των εισπράξεων του ταξιδιωτικού ισοζυγίου κατά 11,1% και του ισοζυγίου μεταφορικών υπηρεσιών κατά 13,9%, την ίδια περίοδο, υποδηλώνει ένα ευνοϊκό έτος για ορισμένους από τους κύριους τομείς υπηρεσιών, όπως ενδεχομένως και για το εμπόριο. Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις συνέχισαν επίσης να αυξάνονται, κατά 2,6 δισ. ευρώ, έναντι αύξησης 2,2 δισ. το οκτάμηνο του 2017.

Στο σύνολο του 2018, ο ρυθμός πραγματικής οικονομικής μεγέθυνσης εκτιμάται ότι θα ανέλθει στο 2,1% έναντι του 2017, με τις εξελίξεις όλων των επιμέρους συνιστωσών του ΑΕΠ να συμβάλλουν θετικά στην ανάπτυξη. Ειδικότερα, το 2018 αναμένεται να είναι έτος περαιτέρω ανάκαμψης της πραγματικής ιδιωτικής κατανάλωσης, κατά 1,0% έναντι του 2017, και ανάδειξης της στον κύριο παράγοντα αύξησης της τελικής εγχώριας ζήτησης. Αυτό στηρίζεται στη συνεχιζόμενη αύξηση της απασχόλησης και των ονομαστικών αμοιβών εξαρτημένης εργασίας (με ετήσιους ρυθμούς 1,3% και 2,9%, αντίστοιχα), ενώ ευνοϊκά αναμένεται να επιδράσει και η εκτιμώμενη επιβράδυνση του ρυθμού πληθωρισμού στο σύνολο του έτους, στο 0,8% βάσει του εναρμονισμένου ΔTK έναντι 1,1% το 2017.

Η πραγματική δημόσια κατανάλωση αναμένεται να ανακάμψει στο δεύτερο εξάμηνο του 2018 έναντι του πρώτου, εν μέσω σχετικής εξομάλυνσης του πολύ υψηλού ρυθμού αποπληθωριστή κατά το πρώτο τρίμηνο. Αυτό οδηγεί τον όγκο δημόσιας κατανάλωσης σε οριακή άνοδο το 2018 (+0,2% έναντι του 2017), φέροντας θετική επίδραση μεταφοράς στη δημόσια κατανάλωση του 2019.

Όσον αφορά τις επενδύσεις, οι εκτιμήσεις για σταδιακή ανάκαμψη του μεταφορικού εξοπλισμού και για συνέχιση της ανοδικής τάσης στις υπόλοιπες κατηγορίες επενδύσεων το δεύτερο εξάμηνο του 2018 αναμένεται να οδηγήσουν σε θετικό έδαφος τον ετήσιο ρυθμό επενδύσεων (+0,8%) και τη συμβολή τους στο ΑΕΠ (+0,1% του ΑΕΠ) στο σύνολο του έτους. Ως κύριοι παράγοντες της επενδυτικής δυναμικής στο βραχυπρόθεσμο διάστημα εκτιμώνται η επιτυχής ολοκλήρωση του Προγράμματος στήριξης μέσω του ΕΜΣ, η βελτίωση των χρηματοπιστωτικών συνθηκών, η εφαρμογή των μεσοπρόθεσμων μέτρων για το χρέος και η διασφάλιση της βιωσιμότητάς του. Από την άλλη πλευρά, ενδεχόμενες πολιτικές αναταραχές, όπως οι πρόσφατες εξελίξεις σε χώρες της Ευρωζώνης θα μπορούσαν να

²⁵ Σύμφωνα με τα στοιχεία εμπορευματικών συναλλαγών της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, στο πρώτο εξάμηνο του 2018 η μείωση των αφίξεων πλοίων από το εξωτερικό έφτανε το 73,2% έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2017 (σε τρέχουσες τιμές). Η μείωση αυτή περιορίστηκε με την ενσωμάτωση των στοιχείων Ιουλίου-Σεπτεμβρίου, στο 49,2% έναντι του αντίστοιχου εννιαμήνου του 2017.

δημιουργήσουν συνθήκες αποστροφής στον κίνδυνο, επηρεάζοντας αρνητικά για την Ελλάδα τις αποφάσεις μακροπρόθεσμων διεθνών επενδυτών.

Η συμβολή του εξωτερικού τομέα στην ανάπτυξη εκτιμάται στο 1,2% του ΑΕΠ για το σύνολο του 2018, έναντι οριακά αρνητικής εκτίμησης στο ΜΠΔΣ 2019-2022 και ελαφρώς υψηλότερου ποσοστού συμβολής στο πρώτο εξάμηνο του έτους (1,3% του ΑΕΠ). Στο τρέχον εξάμηνο, η μείωση της συμβολής των καθαρών εξαγωγών έναντι του πρώτου εξαμήνου οφείλεται στην αναμενόμενη άνοδο των επενδύσεων και τη συνακόλουθη ανάκαμψη των εισαγωγών αγαθών. Σε ετήσια βάση, ο όγκος των εισαγωγών αγαθών αναμένεται να αυξηθεί κατά 2,3% το 2018, με τον ρυθμό των συνολικών εισαγωγών ελαφρώς υψηλότερα (+3,4%) λόγω της μεγαλύτερης αύξησης των εισαγωγών υπηρεσιών (+9,0%). Την ίδια στιγμή, επιτάχυνση έναντι του 2017 αναμένεται για τον όγκο των συνολικών εξαγωγών, με τον ετήσιο ρυθμό τους στο 7,5% (έναντι 6,8% το 2017) εν μέσω αυξήσεων άνω του 7% τόσο στα αγαθά όσο και στις υπηρεσίες. Εν συνόλω, η θετική πορεία των καθαρών εξαγωγών μέσα στο έτος αναμένεται να τις αποκαταστήσει στον ρόλο του κύριου προσδιοριστικού παράγοντα της αύξησης του ΑΕΠ, όπως ίσχυε από την έναρξη της οικονομικής κρίσης πλην της μικρής κάμψης κατά τα έτη 2014, 2016 και 2017.

Αναφορικά με τους κινδύνους του βασικού μακροοικονομικού σεναρίου για το 2018, αυτοί σχετίζονται κυρίως με την αστάθεια στο εξωτερικό περιβάλλον, με κυριότερους παράγοντες την άνοδο της διεθνούς τιμής του πετρελαίου έναντι του 2017²⁶, την αύξηση του προστατευτισμού στο διεθνές εμπόριο και την αναταραχή στις χρηματαγορές λόγω της πολιτικής αστάθειας σε ορισμένα κράτη μέλη της Ευρωζώνης.

Πληθωρισμός – Τιμές

Το 2017, το επίπεδο τιμών ανέκαμψε (+1,1% σε ετήσια βάση) και ονομαστικός μέσος μισθός αυξήθηκε (+0,5%), γεγονός που ισοδυναμεί με το τέλος της εσωτερικής υποτίμησης και σηματοδοτεί την προοπτική για πιο δυναμική ανάπτυξη του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών από το τρέχον έτος.

Στο σύνολο του 2018, ο πληθωρισμός αναμένεται θετικός αλλά χαμηλότερος έναντι του 2017, στο +0,8% βάσει του εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), παρά την εξωτερική εκτίμηση για σημαντική αύξηση των διεθνών τιμών του πετρελαίου σε ετήσια βάση. Σε αυτό συντελεί το γεγονός ότι η αυξητική επίδραση στις τιμές από τις αυξήσεις έμμεσων φόρων του δεύτερου εξαμήνου του 2016 και του 2017 είχε ήδη εξαντληθεί στις αρχές του 2018. Αυτό αντανακλάται στον Εναρμονισμένο ΔΤΚ με σταθερούς φόρους, του οποίου η απόκλιση από τον γενικό Εναρμονισμένο δείκτη μειώθηκε το πρώτο δεκάμηνο του 2018 σε 0,1%, από 0,9% το αντίστοιχο διάστημα του 2017.

Ο πυρήνας του πληθωρισμού έμεινε στάσιμος στην Ελλάδα την περίοδο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2018 (+0,1% σε ετήσια βάση), εν μέσω του ακόμα ασθενή πυρήνα πληθωρισμού στην Ευρωζώνη²⁷ και του υψηλού (παρότι φθίνοντος) εγχώριου ποσοστού ανεργίας. Την ίδια περίοδο, ο Εθνικός ΔΤΚ κινήθηκε οριακά ανοδικά, κατά 0,6% έναντι του 2017, εν μέσω παρόμοιας αύξησης τιμών τόσο στα εμπορεύματα (+0,7%), όσο και στις υπηρεσίες (+0,5%). Κοντά στον Εθνικό ΔΤΚ κυμάνθηκε και ο Εναρμονισμένος ΔΤΚ, προσεγγίζοντας το επίπεδο της πρόβλεψης για το σύνολο του έτους (+0,8%), σημαντικά κάτω από την αντίστοιχη πρόβλεψη για την ευρωζώνη (+1,7%).

Απασχόληση – Ανεργία

Οι εξελίξεις στην αγορά εργασίας συνεχίζουν να είναι θετικές το 2018, σε συμφωνία με την εκτίμηση του βασικού μακροοικονομικού σεναρίου για συνεχιζόμενη αύξηση της απασχόλησης.

Εθνικολογιστικά, στους πρώτους έξι μήνες του 2018 η απασχόληση αυξήθηκε κατά 1,6% έναντι 1,7% στο πρώτο εξάμηνο του 2017, εν μέσω της συγκριτικά μεγαλύτερης πτώσης στο εργατικό δυναμικό

²⁶ Στα 69,0 ευρώ το βαρέλι για το αργό πετρέλαιο BRENT τον Οκτώβριο του 2018, την υψηλότερη τιμή από τον Σεπτέμβριο του 2014.

²⁷ Σε σχέση με τον γενικό δείκτη τιμών, που επηρεάζεται ανοδικά από την πορεία των τιμών στον κλάδο της ενέργειας και των οπωροκηπευτικών.

(-0,8% έναντι -0,3% αντίστοιχα). Η αύξηση της απασχόλησης προέρχεται κυρίως από την ομόροπη τάση της εξαρτημένης εργασίας και δευτερευόντως από τη μικρότερη αύξηση στους αυτοαπασχολούμενους (2,1% και 0,6% σε ετήσια βάση, αντίστοιχα). Την ίδια περίοδο, η συνολική μισθολογική δαπάνη διπλασιάστηκε (+3,1% έναντι +1,6 το πρώτο εξάμηνο 2017), και ο μέσος ονομαστικός μισθός αυξήθηκε κατά 0,9% έναντι στασιμότητας το ίδιο διάστημα του 2017, στηρίζοντας την εκτίμηση για ταχύτερη βελτίωση της πραγματικής μισθολογικής δαπάνης και δυναμική ανάκαμψη της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Βάσει της μηνιαίας Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (πρώτο οκτάμηνο του 2018), η απασχόληση αυξήθηκε κατά 1,7%, με επιβραδυνόμενο πάντως ρυθμό έναντι του οκταμήνου 2017 (+2,1%). Η επιβράδυνση εντοπίζεται περισσότερο στους μήνες Φεβρουάριο, Απρίλιο, και Ιούλιο, και είναι συμβατή με την εκτίμηση ανάλογης εθνικολογιστικής τάσης σε επίπεδο δωδεκαμήνου (+1,3% στο σύνολο του 2018, χαμηλότερα του αναθεωρημένου ρυθμού +1,5% για το 2017).

Αντίθετα με το ρυθμό απασχόλησης, η ανεργία μειώθηκε με επιταχυνόμενο ρυθμό στο ίδιο διάστημα, τόσο σε απόλυτους αριθμούς (κατά 107,5 χιλιάδες άτομα έναντι μείωσης 95,2 χιλιάδων το πρώτο οκτάμηνο του 2017) όσο και ως ποσοστό του εργατικού δυναμικού (κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες έναντι 1,9 μονάδων το πρώτο οκτάμηνο του 2017, στο 18,9% του εργατικού δυναμικού τον Αύγουστο 2018). Η αντιδιαστολή στους ρυθμούς βελτίωσης μεταξύ ανεργίας και απασχόλησης εντός του 2018 επιβεβαιώνει, και στη βάση της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, την ταχύτερη μείωση του εργατικού δυναμικού που διαπιστώνεται εθνικολογιστικά (κατά 0,9% έναντι 0,4% στους οκτώ πρώτους μήνες του 2017). Στο σύνολο του 2018, η ανεργία αναμένεται να μειωθεί κατά μέσο όρο πέραν του 19,7% του πρώτου οκταμήνου, στο 19,6% του εργατικού δυναμικού.

Το ποσοστό της πλήρους απασχόλησης στο σύνολο απασχολούμενων αυξήθηκε το πρώτο εξάμηνο του 2018²⁸, σε 90,5% από 89,8% το πρώτο εξάμηνο του 2017, περιορίζοντας αντιστοίχως τη μερική απασχόληση σε 9,5% από 10,2% το πρώτο εξάμηνο του 2017. Αυτό στηρίζει την εκτίμηση για ανάκαμψη του πραγματικού μέσου μισθού από το τρέχον έτος. Στο ίδιο διάστημα, η μακροχρόνια ανεργία συνέχισε να μειώνεται (στο υψηλό ωστόσο 70,3% έναντι 71,9% στο πρώτο εξάμηνο του 2017), ενώ η ανεργία των νέων βελτιώθηκε κατά 3,7 ποσοστιαίες μονάδες, στο 41,6% του νεανικού εργατικού δυναμικού.

Νομισματικές και πιστωτικές εξελίξεις στην Ελλάδα

Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συνόλου των εγχώριων καταθέσεων που συνιστούν την ελληνική συμβολή στο Μ3 της ζώνης του ευρώ, ενισχύθηκε περαιτέρω το 2018 με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί τους πρώτους εννέα μήνες του έτους κατά μέσο όρο σε 6,5% (μέσος ετήσιος ρυθμός κατά το 2017: 4,5%). Στην ανωτέρω εξέλιξη συνέβαλαν από κοινού οι δύο βασικές συνιστώσες του, δηλαδή οι καταθέσεις διάρκειας μίας ημέρας και οι καταθέσεις προθεσμίας έως 2 έτη, οι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής των οποίων επιταχύνθηκαν κατά μέσο όρο τους πρώτους εννέα μήνες του έτους σε 6,4% και 8,3% αντίστοιχα (από 5,1% και 4,2% αντίστοιχα κατά μέσο όρο το 2017).

Τους πρώτους εννέα μήνες του τρέχοντος έτους παρατηρήθηκε εισροή καταθέσεων προς τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα. Ειδικότερα, οι τραπεζικές καταθέσεις των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων αυξήθηκαν συνολικά περίπου κατά 1,5 δις. ευρώ (δηλ. κατά τι λιγότερο από ό,τι την ίδια περίοδο του 2017), ενώ σημαντικά μεγαλύτερη αύξηση κατέγραψαν οι καταθέσεις των νοικοκυριών κατά 3,6 δις. ευρώ (έναντι αύξησης 0,4 δις. ευρώ την ίδια περίοδο του 2017). Οι κυριότεροι παράγοντες που ερμηνεύουν την άνοδο στις καταθέσεις του εγχώριου ιδιωτικού μη χρηματοπιστωτικού τομέα, οι οποίες συνιστούν την κυριότερη πηγή ρευστότητας για τις τράπεζες, ήταν η ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας και η βελτίωση της εμπιστοσύνης εκ μέρους των αποταμιευτών. Αξίζει να σημειωθεί ότι η άνοδος των καταθέσεων έλαβε χώρα παρά την ταυτόχρονη πιστωτική συστολή που παρατηρήθηκε την ίδια περίοδο.

Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του υπολοίπου της χρηματοδότησης προς τον τομέα της γενικής κυβέρνησης από το εγχώριο τραπεζικό σύστημα (συμπεριλαμβανομένης της Τραπεζής της Ελλάδος) παρέμεινε

²⁸ Βάσει στοιχείων της τριμηνιαίας Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ)

αρνητικός το 2018, όπως και το προηγούμενο έτος. Ο εν λόγω ρυθμός μεταβολής ήταν -5,6% το Σεπτέμβριο του 2018 (έναντι -6,5% τον Δεκέμβριο του 2017) και το εννεάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2018 έλαβε κατά μέσο όρο σημαντικά υψηλότερες απόλυτες τιμές σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2017. Η καταγραφή αρνητικών ρυθμών μεταβολής του υπολοίπου της χρηματοδότησης προς τον τομέα της γενικής κυβέρνησης το 2018 αντανάκλα τη μείωση του υπολοίπου τόσο των δανείων των τραπεζών προς τη γενική κυβέρνηση, όσο και των τίτλων ελληνικού Δημοσίου στο χαρτοφυλάκιο των τραπεζών.

Όσον αφορά την τραπεζική χρηματοδότηση του ιδιωτικού μη χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας, ο ετήσιος ρυθμός μείωσης των τραπεζικών πιστώσεων προς τα νοικοκυριά περιορίστηκε μόλις κατά 0,2 εκατοστιαίες μονάδες τους πρώτους εννέα μήνες του 2018 και διαμορφώθηκε σε -2,1% τον Σεπτέμβριο. Αντίθετα, ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής των τραπεζικών πιστώσεων προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, αφού διατηρήθηκε σε θετικές ή μηδενικές τιμές για έξι συνεχόμενους μήνες μέχρι και το Φεβρουάριο του 2018, μετά το Μάρτιο έλαβε εκ νέου αρνητικές τιμές και τον Σεπτέμβριο του 2018 ήταν -0,3% (Δεκέμβριος 2017: 0,4%).

Αναλυτικότερα, από την πλευρά της ζήτησης τραπεζικών πιστώσεων, η καταγραφή ανόδου της οικονομικής δραστηριότητας το α' τρίμηνο του 2018 είχε αυξητική επίδραση στην εξέλιξη των τραπεζικών δανείων, ωστόσο το β' τρίμηνο του έτους η επίδραση αυτή εκτιμάται ότι κάπως περιορίστηκε, καθώς ο ετήσιος ρυθμός ανόδου του ΑΕΠ επιβραδύνθηκε. Από την πλευρά της προσφοράς, ο περιορισμός του υπολοίπου της τραπεζικής χρηματοδότησης την επισκοπούμενη περίοδο συνεχίζει να συνδέεται με τις επιπτώσεις στη ρευστότητα των τραπεζών, καθώς το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων παραμένει σε υψηλό, ακόμη, επίπεδο.

Πάντως, όσον αφορά τις πηγές άντλησης πόρων από τις ελληνικές τράπεζες, η δυνατότητά τους να παρέχουν δάνεια προς την οικονομία ενισχύθηκε, μέσω της πρόσβασής τους στη διασυνοριακή διατραπεζική αγορά, στις στοχευμένες πράξεις μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος, καθώς και μέσω της μείωσης του ανώτατου ορίου παροχής έκτακτης ενίσχυσης σε ρευστότητα (ELA) στο σύνολο της αντλούμενης από την κεντρική τράπεζα χρηματοδότησης. Επίσης, τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα έχουν τη δυνατότητα να αντλούν χρηματοδότηση από τις αγορές κεφαλαίων. Μεσοπρόθεσμα, αναμένεται θετική επίδραση στην πιστωτική επέκταση από την εφαρμογή της πολιτικής μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων από τις τράπεζες, βάσει των συμφωνηθέντων στόχων.

Τα επιτόκια των νέων τραπεζικών καταθέσεων στην Ελλάδα σταθεροποιήθηκαν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα μετά από πολυετή τάση αποκλιμάκωσης, η οποία ξεκίνησε στα μέσα του 2012. Το επιτόκιο των καταθέσεων προθεσμίας, περιλαμβανομένων των καταθέσεων των νοικοκυριών και των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων, διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο τους πρώτους εννέα μήνες του τρέχοντος έτους σε 0,65%, δηλαδή μόλις κατά 1 μονάδα βάσης χαμηλότερα έναντι του μέσου επιτοκίου του 2017. Δεδομένης της σταθεροποίησης των ονομαστικών αποδόσεων και της παρατηρούμενης επιβράδυνσης του πληθωρισμού, οι πραγματικές αποδόσεις των καταθέσεων προθεσμίας διαμορφώθηκαν κατά μέσο όρο την περίοδο υπό εξέταση σε 0% από αρνητικές (-0,48%) το 2017.

Τα επιτόκια των νέων τραπεζικών δανείων προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις εξακολούθησαν να υποχωρούν για έβδομο κατά σειρά έτος. Η εξέλιξη αυτή αντανάκλα κυρίως τη μείωση του κόστους άντλησης πόρων προς αναδανεισμό εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων. Η υποχώρηση του κόστους δανεισμού υποβοηθήθηκε από την επίδραση των προγραμμάτων χρηματοδότησης εκ μέρους δημοσίων φορέων, όπως ο όμιλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (EIB), η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) και το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας (ETEAN). Αντίθετα, το κόστος τραπεζικού δανεισμού προς τα νοικοκυριά (στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια) αυξήθηκε περαιτέρω την υπό επισκόπηση περίοδο. Αναλυτικότερα, το μεσοσταθμικό επιτόκιο των δανείων προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο τους πρώτους εννέα μήνες του 2018 σε 4,07%, κατά 40 μονάδες βάσης χαμηλότερα έναντι του μέσου επιτοκίου του 2017. Το μεσοσταθμικό επιτόκιο των δανείων προς τα νοικοκυριά διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο σε 5,03%, δηλαδή κατά 15 μονάδες βάσης υψηλότερα από το αντίστοιχο μέσο επιτόκιο του 2017. Η διαφορετική εξέλιξη στο κόστος δανεισμού μεταξύ των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων και των νοικοκυριών είναι

συνακόλουθη με τη μετακίνηση χρηματοδοτικών πόρων προς τους πιο παραγωγικούς τομείς της οικονομίας.

Σε πραγματικούς όρους, τα επιτόκια των τραπεζικών δανείων ενισχύθηκαν ως αποτέλεσμα της επιβράδυνσης του πληθωρισμού. Κατά συνέπεια, το πραγματικό επιτόκιο των δανείων προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου του 2018 σε 3,42% και 4,38% αντίστοιχα, δηλαδή υψηλότερα έναντι του μέσου όρου του 2017 κατά 10 και 65 μονάδες βάσης αντίστοιχα.

Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών²⁹

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2018 εμφάνισε έλλειμμα 1,3 δισ. ευρώ, έναντι πλεονάσματος 228 εκατ. ευρώ την ίδια περίοδο του 2017. Η άνοδος του πλεονάσματος του ισοζυγίου των υπηρεσιών αντιστάθμισε μερικώς την αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου αγαθών, με αποτέλεσμα την επιδείνωση του ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών, αφού οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν ταχύτερα από τις αντίστοιχες εξαγωγές.

Το ισοζύγιο αγαθών εμφάνισε έλλειμμα 16,6 δισ. ευρώ, κατά 1,8 δισ. ευρώ μεγαλύτερο εκείνου της ίδιας περιόδου του 2017. Η εξέλιξη αυτή ήταν αποτέλεσμα κυρίως της αύξησης του ελλείμματος του ισοζυγίου καυσίμων, λόγω της ανόδου της τιμής του πετρελαίου. Επίσης, αυξήθηκε και το έλλειμμα του ισοζυγίου των αγαθών χωρίς καύσιμα καθώς οι σχετικές εισαγωγές αυξήθηκαν περισσότερο από τις αντίστοιχες εξαγωγές. Σημειώνεται ότι, σε σταθερές τιμές, οι συνολικές εξαγωγές αγαθών, σημείωσαν άνοδο κατά 7,6% και ειδικότερα, οι εξαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα σημείωσαν άνοδο κατά 11,0%.

Στην άνοδο των εξαγωγών τη μεγαλύτερη συμβολή είχαν οι κλάδοι των μετάλλων και των τροφίμων, καθώς επίσης και οι κλάδοι των φαρμακευτικών προϊόντων, των μηχανημάτων και των καυσίμων. Όσον αφορά τη γεωγραφική κατανομή των ελληνικών εξαγωγών χωρίς καύσιμα, δεν παρατηρήθηκαν σημαντικές μεταβολές μέχρι τώρα.³⁰ Η αύξηση των εισαγωγών οφείλεται κυρίως στις εισαγωγές ενδιάμεσων και κεφαλαιακών αγαθών (εκτός των μεταφορικών μέσων).

Το ισοζύγιο υπηρεσιών, παρουσίασε πλεόνασμα 16,5 δισ. ευρώ, κατά 775 εκατ. ευρώ μεγαλύτερο από εκείνο της αντίστοιχης περιόδου του 2017. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην άνοδο του πλεονάσματος κυρίως του ταξιδιωτικού ισοζυγίου και δευτερευόντως του ισοζυγίου μεταφορών. Οι εισπράξεις από ταξιδιωτικές υπηρεσίες σημείωσαν άνοδο κατά 9,1%, οι αφίξεις ξένων επισκεπτών κατά 10,3%, ενώ η μέση δαπάνη ανά ταξίδι παρουσίασε μικρή πτώση. Οι εισπράξεις από υπηρεσίες μεταφορών κατέγραψαν άνοδο κατά 13,1% συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο του 2017. Ειδικότερα, τα έσοδα από θαλάσσιες μεταφορές αυξήθηκαν κατά 12,6%, επηρεαζόμενα θετικά από την άνοδο των ναύλων κατά 11,7%. Τέλος, το ισοζύγιο των λοιπών υπηρεσιών επιδεινώθηκε.

Το ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων κατέγραψε έλλειμμα 1,1 δισ. ευρώ κατά 636 εκατ. ευρώ μεγαλύτερο από εκείνο της ίδιας περιόδου του 2017, κυρίως λόγω της αύξησης των καθαρών πληρωμών για τόκους, μερίσματα και κέρδη. Το ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων παρουσίασε βελτίωση. Κατά την ίδια χρονική περίοδο το πλεόνασμα του ισοζυγίου κεφαλαίων περιορίστηκε³¹.

Ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών

²⁹ Από το μήνα αναφοράς Σεπτέμβριο του 2018, η Τράπεζα της Ελλάδος υιοθέτησε τη χρήση νέου μοντέλου υπολογισμού των μεγεθών που αφορούν τις θαλάσσιες μεταφορές. Η αναθεώρηση εφαρμόστηκε αναδρομικά για την περίοδο από τον Ιανουάριο του 2015. Περισσότερες πληροφορίες για τη μετάβαση στη νέα μεθοδολογία μπορείτε να βρείτε στο σχετικό Δελτίο Τύπου που δημοσιεύεται από την ΤτΕ στις 20/11/2018.

³⁰ Οι χώρες μέλη της ζώνης του ευρώ απορροφούν πάνω από το 50% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών. Η Ιταλία, η Γερμανία, η Τουρκία, η Κύπρος και η Βουλγαρία είναι οι πέντε πρώτες αγορές για τα ελληνικά προϊόντα.

³¹ Οι εισπράξεις των λοιπών πρωτογενών εισοδημάτων και των δευτερογενών εισοδημάτων της γενικής κυβέρνησης περιλαμβάνουν κυρίως τις άμεσες ενισχύσεις και επιδοτήσεις στο πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), καθώς και τις απολήψεις από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, ενώ οι πληρωμές περιλαμβάνουν κυρίως τις αποδόσεις προς τον Κοινοτικό Προϋπολογισμό. Οι εισπράξεις κεφαλαίων της γενικής κυβέρνησης περιλαμβάνουν κυρίως τις απολήψεις από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής.

Την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2018, στην κατηγορία των άμεσων επενδύσεων, οι καθαρές απαιτήσεις των κατοίκων έναντι του εξωτερικού σημείωσαν αύξηση κατά 517 εκατ. ευρώ και οι καθαρές υποχρεώσεις των κατοίκων έναντι του εξωτερικού, που αντιστοιχούν σε άμεσες επενδύσεις μη κατοίκων στην Ελλάδα, κατέγραψαν αύξηση κατά 2,8 δισ. ευρώ.

Στις επενδύσεις χαρτοφυλακίου, η καθαρή μείωση των απαιτήσεων των κατοίκων έναντι του εξωτερικού οφείλεται κυρίως στη μείωση των τοποθετήσεων κατοίκων σε μετοχές (κατά 545 εκατ. ευρώ) και σε ομόλογα και έντοκα γραμμάτια του εξωτερικού (κατά 346 εκατ. ευρώ). Η καθαρή αύξηση των υποχρεώσεών τους οφείλεται κυρίως στην αύξηση (κατά 3,4 δισ. ευρώ) των τοποθετήσεων μη κατοίκων σε ομόλογα και έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου.

Στην κατηγορία των λοιπών επενδύσεων, η καθαρή μείωση των απαιτήσεων των κατοίκων έναντι του εξωτερικού οφείλεται στη μείωση (κατά 2,5 δισ. ευρώ) των τοποθετήσεων των κατοίκων σε καταθέσεις και γeros στο εξωτερικό και στη στατιστική προσαρμογή που συνδέεται με τη διακράτηση τραπεζογραμμάτων³². Η καθαρή μείωση των υποχρεώσεων έναντι του εξωτερικού αντανακλά κυρίως τη μείωση (κατά 25,4 δισ. ευρώ) των τοποθετήσεων μη κατοίκων σε καταθέσεις και γeros στην Ελλάδα (περιλαμβάνεται και ο λογαριασμός TARGET), η οποία αντισταθμίστηκε σε μεγάλο βαθμό από την αύξηση (κατά 20,2 δισ. ευρώ) των δανειακών υποχρεώσεων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα προς μη κατοίκους.

Στο τέλος Σεπτεμβρίου 2018, τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας διαμορφώθηκαν σε 6,2 δισ. ευρώ, έναντι 6,6 δισ. ευρώ τον Σεπτέμβριο του 2017.

---

³² Το διάστημα Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2018, σημειώθηκε μείωση των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων λόγω της στατιστικής προσαρμογής που συνδέεται με τη διακράτηση τραπεζογραμμάτων, κατά 1,5 δισ. ευρώ και 4,8 δισ. ευρώ αντίστοιχα.

Πίνακας 1.2 Ισοζύγιο πληρωμών
(σε εκατ. ευρώ)

	Ιανουάριος-Δεκέμβριος			Ιανουάριος-Σεπτέμβριος		
	2015	2016	2017	2016	2017	2018
I. Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (I.A+I.B+I.Γ+I.Δ)	-1.438,4	-3.050,0	-3.159,3	-5,6	227,9	-1.256,0
Ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών (I.A+I.B)	-1.084,8	-1.662,7	-1.790,2	947,5	922,5	-53,1
I.A Ισοζύγιο αγαθών (I.A.1 - I.A.2)	-17.666,1	-17.960,3	-19.833,9	-12.946,3	-14.816,5	-16.568,0
Ισοζύγιο καυσίμων	-4.134,3	-2.985,5	-3.717,6	-1.856,8	-2.819,7	-3.850,0
Ισοζύγιο αγαθών χωρίς καύσιμα	-13.531,8	-14.974,7	-16.116,3	-11.089,5	-11.996,8	-12.718,0
Ισοζύγιο πλοίων	-84,8	31,5	-39,9	18,3	-13,5	-47,9
Ισοζύγιο αγαθών χωρίς πλοία	-17.581,3	-17.991,7	-19.794,0	-12.964,6	-14.803,0	-16.520,1
Ισοζύγιο αγαθών χωρίς καύσιμα και πλοία	-13.447,0	-15.006,2	-16.076,3	-11.107,8	-11.983,4	-12.670,1
I.A.1 Εξαγωγές αγαθών	24.805,1	24.613,2	28.040,5	17.977,2	20.519,6	23.908,9
Καύσιμα	6.643,3	6.162,5	7.887,8	4.355,8	5.717,4	7.343,8
Πλοία (πωλήσεις)	144,4	119,8	102,0	95,2	80,0	123,6
Αγαθά χωρίς καύσιμα και πλοία	18.017,4	18.330,9	20.050,7	13.526,2	14.722,3	16.441,5
I.A.2 Εισαγωγές αγαθών	42.471,2	42.573,5	47.874,4	30.923,5	35.336,1	40.476,9
Καύσιμα	10.777,6	9.148,0	11.605,4	6.212,6	8.537,1	11.193,8
Πλοία (αγορές)	229,2	88,4	141,9	77,0	93,4	171,5
Αγαθά χωρίς καύσιμα και πλοία	31.464,4	33.337,1	36.127,0	24.633,9	26.705,6	29.111,6
I.B Ισοζύγιο υπηρεσιών (I.B.1 - I.B.2)	16.581,3	16.297,6	18.043,7	13.893,8	15.739,0	16.514,9
I.B.1 Εισπράξεις	31.650,0	29.795,0	33.661,3	23.859,5	27.223,3	29.618,5
Ταξιδιωτικό	14.125,8	13.206,7	14.630,1	11.781,1	13.021,0	14.205,3
Μεταφορές	13.663,7	12.574,4	14.473,8	9.288,0	10.797,1	12.178,8
Λοιπές υπηρεσίες	3.860,5	4.013,9	4.557,3	2.790,3	3.405,2	3.234,4
I.B.2 Πληρωμές	15.068,7	13.497,5	15.617,6	9.965,7	11.484,2	13.103,6
Ταξιδιωτικό	2.037,4	2.005,3	1.904,7	1.523,4	1.449,6	1.580,6
Μεταφορές	9.374,8	7.988,9	9.520,6	5.919,7	6.980,8	8.059,7
Λοιπές υπηρεσίες	3.656,5	3.503,2	4.192,3	2.522,5	3.053,8	3.463,3
I.Γ Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων (I.Γ.1 - I.Γ.2)	153,7	-798,9	-810,4	-645,9	-422,4	-1.058,2
I.Γ.1 Εισπράξεις	7.539,9	6.217,5	6.550,1	4.930,8	5.314,0	5.033,2
Από εργασία (αμοιβές, μισθοί)	226,2	211,4	216,6	156,0	166,1	157,3
Από επενδύσεις (τόκοι, μερίσματα, κέρδη)	4.033,3	2.828,0	3.514,0	2.121,0	2.775,1	2.154,3
Λοιπά πρωτογενή εισοδήματα	3.280,3	3.178,2	2.819,5	2.653,8	2.372,9	2.721,6
I.Γ.2 Πληρωμές	7.386,2	7.016,5	7.360,5	5.576,7	5.736,4	6.091,4
Από εργασία (αμοιβές, μισθοί)	1.187,3	1.211,6	1.343,7	886,7	1.016,8	1.007,3
Από επενδύσεις (τόκοι, μερίσματα, κέρδη)	5.895,8	5.380,4	5.611,5	4.361,1	4.403,3	4.771,6
Λοιπά πρωτογενή εισοδήματα	303,1	424,5	405,4	328,9	316,4	312,5
I.Δ Ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων (I.Δ.1 - I.Δ.2)	-507,3	-588,4	-558,7	-307,2	-272,2	-144,6
I.Δ.1 Εισπράξεις	1.946,5	1.838,0	1.949,9	1.430,2	1.550,4	1.572,0
Γενική Κυβέρνηση	1.093,4	1.059,4	939,8	884,6	791,0	907,2
Λοιποί τομείς	853,0	778,6	1.010,1	545,6	759,4	664,8
I.Δ.2 Πληρωμές	2.453,8	2.426,4	2.508,6	1.737,4	1.822,6	1.716,6
Γενική Κυβέρνηση	1.717,7	1.850,7	1.792,7	1.308,9	1.288,3	1.195,2
Λοιποί τομείς	736,1	575,7	715,9	428,5	534,2	521,4
II. Ισοζύγιο κεφαλαίων (II.1-II.2)	1.988,6	1.035,7	914,5	612,6	353,4	166,3
II.1 Εισπράξεις	2.369,5	1.278,4	1.133,8	803,3	496,4	511,9
Γενική Κυβέρνηση	2.319,3	1.198,2	1.040,2	764,8	425,2	302,7
Λοιποί τομείς	50,2	80,2	93,6	38,5	71,2	209,1
II.2 Πληρωμές	380,9	242,7	219,3	190,7	143,0	345,5
Γενική Κυβέρνηση	4,1	28,5	3,0	28,1	2,0	2,1
Λοιποί τομείς	376,8	214,2	216,3	162,7	141,0	343,4
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαίων (I + II)	550,2	-2.014,3	-2.244,8	607,1	581,3	-1.089,6
III. Ισοζύγιο χρηματοοικονομικ. συν/γών (III.A+III.B+III.Γ+III.Δ)	1.582,1	-873,6	-1.702,3	776,5	792,2	-663,7
III.A Άμεσες επενδύσεις*	279,4	-4.004,1	-2.688,9	-2.917,2	-2.187,5	-2.241,9
Απαιτήσεις	1.426,2	-1.551,3	509,0	-1.505,9	315,4	517,3
Υποχρεώσεις	1.146,8	2.452,8	3.197,9	1.411,4	2.502,9	2.759,1
III.B Επενδύσεις χαρτοφυλακίου*	8.348,3	9.622,6	-20.117,7	7.795,0	-6.824,2	-3.780,3
Απαιτήσεις	6.996,0	7.059,0	-19.392,1	5.318,0	-9.418,7	-501,7
Υποχρεώσεις	-1.352,4	-2.563,6	725,7	-2.477,1	-2.594,6	3.278,6
III.Γ Λοιπές επενδύσεις*	-7.400,1	-7.073,6	20.986,4	-4.732,8	9.679,9	5.511,5
Απαιτήσεις	12.402,6	-15.512,5	-11.744,7	-11.432,7	-8.120,8	-4.479,9
Υποχρεώσεις	19.802,6	-8.438,9	-32.731,0	-6.699,9	-17.800,6	-9.991,4
(Δάνεια γενικής κυβέρνησης)	11.921,6	6.492,9	5.693,7	3.722,6	4.426,7	20.001,4
III.Δ Μεταβολή συναλλαγματικών διαθεσίμων**	354,4	581,5	118,0	631,5	124,0	-153,0
IV. Τακτοποιητέα στοιχεία (I+II-III+IV=0)	1.031,9	1.140,7	542,5	169,4	210,9	425,9
Υψος συναλλαγματικών διαθεσίμων ***	5.535	6.539	6.509	6.833	6.563	6.169

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η κατάρτιση του ισοζυγίου αγαθών βασίζεται στα στοιχεία εξωτερικού εμπορίου της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΛΣΤΑΤ) στη θέση των (+) αύξηση (-) μείωση. Σύμφωνα με τη νέα μεθοδολογία κατάρτισης του ισοζυγίου πληρωμών BPM6, η αύξηση των απαιτήσεων παρουσιάζεται με θετικό πρόσημο, ενώ η μείωση των απαιτήσεων με αρνητικό πρόσημο. Αντίστοιχα, η αύξηση των υποχρεώσεων εμφανίζεται με θετικό πρόσημο, ενώ η μείωση των υποχρεώσεων με αρνητικό πρόσημο.

** (+) αύξηση (-) μείωση. Σύμφωνα με τη νέα μεθοδολογία κατάρτισης του ισοζυγίου πληρωμών BPM6, η αύξηση των συν/κών διαθεσίμων παρουσιάζεται πλέον με θετικό πρόσημο, ενώ η μείωση των συν/κών διαθεσίμων με αρνητικό πρόσημο.

*** Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα, σύμφωνα με τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, περιλαμβάνουν μόνο το νομισματικό χρυσό, τη "συναλλαγματική θέση" στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τα "ειδικά τραπεζικά δικαιώματα" και τις απαιτήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σε ξένο νόμισμα έναντι κατοίκων χωρών εκτός της ζώνης του ευρώ. Αντίθετα, δεν περιλαμβάνουν τις απαιτήσεις σε ευρώ έναντι

Οι προοπτικές το 2019

Το 2019 θα είναι το πρώτο πλήρες έτος άσκησης της οικονομικής πολιτικής εκτός του πλαισίου προγράμματος οικονομικής προσαρμογής από το 2010. Η αξιοπιστία στην άσκηση της δημοσιονομικής πολιτικής και ο μεταρρυθμιστικός προσανατολισμός της οικονομικής πολιτικής αναμένεται να συνεχιστούν, ενισχύοντας τις θετικές τάσεις της οικονομικής δραστηριότητας.

Συγκεκριμένα, το πραγματικό ΑΕΠ προβλέπεται ότι θα αυξηθεί κατά 2,5% σε ετήσια βάση, έναντι 2,1% το 2018. Στον πίνακα 1.2 παρουσιάζονται αναλυτικά οι σχετικές προβλέψεις των μακροοικονομικών μεγεθών για το 2019.

Πίνακας 1.3 Βασικά μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας (% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)			
	2017	2018**	2019**
Πραγματικό ΑΕΠ	1,5	2,1	2,5
Ιδιωτική κατανάλωση	0,9	1,0	1,1
Δημόσια κατανάλωση	-0,4	0,2	0,6
Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	9,1	0,8	11,9
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	6,8	7,5	5,8
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	7,1	3,4	5,2
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	0,6	0,9	1,3
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	1,1	0,8	1,2
Απασχόληση*	1,5	1,3	1,4
Ποσοστό ανεργίας*	19,9	18,1	16,7
Ποσοστό ανεργίας (Έρευνα Εργατικού Δυναμικού)	21,5	19,6	18,2

Πηγή: Ετήσιοι Εθνικοί Λογαριασμοί (Ελληνική Στατιστική Αρχή), εκτιμήσεις/προβλέψεις Υπουργείου Οικονομικών

*Σε εθνικολογιστική βάση

** Εκτιμήσεις/προβλέψεις

Ως προς τις συνιστώσες της πραγματικής ανάπτυξης, η κύρια πηγή εκτιμάται ότι θα προκύψει από την περαιτέρω ανάκαμψη της ιδιωτικής κατανάλωσης και την εύρωστη επενδυτική δραστηριότητα έναντι του 2018. Μάλιστα, η συνεισφορά των επενδύσεων στην αύξηση του ΑΕΠ εκτιμάται ότι θα ανέλθει το 2019 σε 1,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, ήτοι σε επίπεδο υψηλότερο έναντι όλου του υπόλοιπου μεσοπρόθεσμου διαστήματος.

Ο ρυθμός αύξησης της πραγματικής δημόσιας κατανάλωσης εκτιμάται ότι θα ενισχυθεί ελαφρώς το 2019, στο +0,6% από +0,2% το 2018, μετά από απώλειες 0,2% του πραγματικού ΑΕΠ κατά τη διετία 2016-2017.

Η πραγματική ιδιωτική κατανάλωση αναμένεται να συμβάλει στην αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες εκ του συνόλου των 2,5 ποσοστιαίων μονάδων της ανάπτυξης (από 0,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2018). Ο ετήσιος ρυθμός αύξησής της εκτιμάται στο 1,1%, εν μέσω εκτίμησης για αύξηση της ονομαστικής (πραγματικής) μισθολογικής δαπάνης στο σύνολο της οικονομίας κατά 3,3% (2,0%), καθώς και για αύξηση του μέσου μισθού (+1,4% το 2019 έναντι +1,2% το 2018).

Η μικρότερη εκτιμώμενη αύξηση του μέσου μισθού έναντι της συνολικής μισθολογικής δαπάνης υποδηλώνει τη συνέχιση της ανοδικής τάσης στην απασχόληση, με ετήσιο ρυθμό που εκτιμάται στο 1,4% το 2019. Ως αποτέλεσμα, η ανεργία αναμένεται να μειωθεί στο 18,2% του εργατικού δυναμικού βάσει Έρευνας Εργατικού Δυναμικού.

Η συμβολή του εξωτερικού τομέα στην αύξηση του ΑΕΠ εκτιμάται ότι θα περιοριστεί σε οριακά θετικό επίπεδο (στο 0,1% του ΑΕΠ), καθώς η ενίσχυση των επενδύσεων αναμένεται να οδηγήσει σε συγκριτι-

κά μεγαλύτερη ανάκαμψη των εισαγωγών αγαθών έναντι των εξαγωγών αγαθών, αντισταθμίζοντας μερικώς τη θετική συνεισφορά του ισοζυγίου υπηρεσιών κατά 0,6% του ΑΕΠ.

Ο πληθωρισμός αναμένεται να αυξηθεί το 2019, στο 1,2% έναντι 0,8% το 2018, ως συνισταμένη των διαφορετικών επιδράσεων από τη μειούμενη πλεονάζουσα δυναμικότητα, τον αυξανόμενο προστατευτισμό στο διεθνές εμπόριο, την πορεία της διεθνούς τιμής του πετρελαίου και τη διατήρηση των βασικών επιτοκίων της ΕΚΤ στα σημερινά χαμηλά επίπεδα τουλάχιστον μέχρι το καλοκαίρι του 2019 (παρά την απόφαση για λήξη της ποσοτικής χαλάρωσης τον προσεχή Δεκέμβριο).

Μετά την ομαλή εκπλήρωση των οροσήμων που, έναν χρόνο πριν, αποτελούσαν ζητούμενα για την αναπτυξιακή προοπτική της χώρας (επιτυχής ολοκλήρωση του Προγράμματος στήριξης, δημιουργία ταμειακού αποθέματος ασφαλείας, εφαρμογή μεσοπρόθεσμων μέτρων για το χρέος, αποκλιμάκωση των αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων), οι εναπομένουσες δυσχέρειες στο εσωτερικό περιβάλλον συγκεντρώνονται γύρω από τη ρευστότητα της πραγματικής οικονομίας, τις πηγές και τις δυνατότητες χρηματοδότησής της. Στην κατεύθυνση αντιμετώπισης των συναφών αδυναμιών κινείται η εξόφληση των ληξιπρόθεσμων οφειλών του ελληνικού Δημοσίου προς τον ιδιωτικό τομέα και τα εργαλεία διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα (δευτερογενής αγορά δανείων, ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί, μηχανισμός εξωδικαστικού συμβιβασμού).

Ωστόσο, καθώς οι παράγοντες κινδύνου για την ελληνική οικονομία μετατοπίζονται σταδιακά από το εσωτερικό στο εξωτερικό περιβάλλον, η επαλήθευση των τρεχουσών προβλέψεων για το 2019 εξαρτάται βαθμιαία περισσότερο από την επικράτηση ομαλών συνθηκών στο διεθνές γεωπολιτικό και οικονομικό περιβάλλον, εν μέσω μίας δυνητικής κλιμάκωσης των εμπορικών εντάσεων και του εμπορικού προστατευτισμού, των γεωπολιτικών εντάσεων που τροφοδοτούν την προσφυγική κρίση, αλλά και των διαταραχών στην πολιτική σταθερότητα ισχυρών οικονομιών της Ευρωζώνης που δυνητικά αυξάνουν την αβεβαιότητα στις διεθνείς αγορές.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ

Οι εκτιμήσεις για το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης του 2018 και οι αντίστοιχες προβλέψεις για το 2019 (σενάριο βάσης) παρουσιάζονται στους πίνακες 2.1 και 2.2. Επισημαίνεται ότι τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στους εν λόγω πίνακες είναι εκφρασμένα τόσο σε ταμειακή όσο και σε δημοσιονομική βάση.

1. Εκτιμήσεις 2018

Το έτος 2017, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ESA) διαμορφώθηκε σε πλεόνασμα ύψους 7.010 εκατ. ευρώ (3,9% του ΑΕΠ), ενώ το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε όρους Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ΣΧΔ), διαμορφώθηκε σε πλεόνασμα ύψους 7.442 εκατ. ευρώ ή 4,13% του ΑΕΠ, έναντι στόχου από τη ΣΧΔ 1,75% του ΑΕΠ.

Στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (2019-2022), για το έτος 2018 το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε όρους ΣΧΔ, είχε εκτιμηθεί ότι θα διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 6.521 εκατ. ευρώ ή 3,56% του ΑΕΠ, ενώ με βάση τη μεθοδολογία ESA είχε εκτιμηθεί πλεόνασμα ύψους 6.881 εκατ. ευρώ ή 3,8% του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού 2018, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται ότι σε όρους Ενισχυμένης Εποπτείας θα διαμορφωθεί σε 7.383 εκατ. ευρώ ή 3,98% του ΑΕΠ, αυξημένο έναντι του στόχου κατά 885 εκατ. ευρώ ή 0,48% του ΑΕΠ. Σε όρους ESA εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε 7.573 εκατ. ευρώ ή 4,1% του ΑΕΠ.

Η δημοσιονομική στρατηγική για το έτος 2018 είχε δύο βασικές επιδιώξεις. Πρώτον, την επίτευξη των δεδηλωμένων δημοσιονομικών στόχων, έτσι ώστε να εμποδωθεί η διεθνής αξιοπιστία στα ελληνικά δημόσια οικονομικά και να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την επιστροφή της χώρας στις διεθνείς αγορές κεφαλαίων με τρόπο διατηρήσιμο. Δεύτερον, τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής με την ανάπτυξη παρεμβάσεων κοινωνικής πολιτικής, ειδικά στον κρίσιμο τομέα αντιμετώπισης της παιδικής φτώχειας. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι εξοικονομήσεις που προέκυψαν από την επιτυχημένη επισκόπηση των πρωτογενών λειτουργικών δαπανών χρηματοδότησαν την ενίσχυση των οικογενειακών επιδομάτων κατά 260 εκατ. ευρώ.

Περαιτέρω ανάλυση των εκτιμήσεων του έτους 2018 τόσο για το Κράτος όσο και για τους υποτομείς περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 3.

2. Προβλέψεις 2019 (Σενάριο Βάσης)

Για το έτος 2019, αν δεν εφαρμόζονταν οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις που περιγράφονται στον πίνακα 3.7 του κεφαλαίου 3, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε όρους Ενισχυμένης Εποπτείας θα διαμορφωνόταν σε 8.189 εκατ. ευρώ ή 4,25% του ΑΕΠ, αυξημένο έναντι του στόχου της Ενισχυμένης Εποπτείας κατά 1.443 εκατ. ευρώ.

Αντίστοιχα, σε δημοσιονομική βάση το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης θα διαμορφωνόταν σε 8.678 εκατ. ευρώ ή 4,5% του ΑΕΠ, αυξημένο κατά 881 εκατ. ευρώ σε σχέση με το ΜΠΔΣ 2019-2022 (πίνακας 2.1), προερχόμενο κυρίως από το αποτέλεσμα του ισοζυγίου των ΟΚΑ.

Πίνακας 2.1 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System of Accounts (ESA) – Σενάριο βάσης (σε εκατ. ευρώ) ^{1, 3}

	2017	2018		2019	
	Πραγμ/σεις ²	Εκτίμηση ΜΠΔΣ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη ΜΠΔΣ	Πρόβλεψη
I. Καθαρά έσοδα (ταμειακά) κρατικού προϋπολογισμού (α+β+γ+δ+ε+στ-ζ)	50.696	52.791	53.824	52.588	53.010
α. Φόροι (1+2+3+4+5+6+7)	49.857	50.168	51.259	50.192	51.115
1. Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών	26.344	26.514	27.357	26.877	27.559
εκ των οποίων: Φόροι προστιθέμενης αξίας	16.603	16.459	17.069	16.645	17.210
Ειδικοί φόροι κατανάλωσης	7.102	7.304	7.294	7.432	7.381
2. Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	201	211	225	222	237
3. Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	3.100	3.343	3.063	3.016	3.030
4. Λοιποί φόροι επί παραγωγής	1.368	1.222	1.209	955	944
5. Φόρος εισοδήματος	16.210	16.271	16.644	16.498	16.555
εκ των οποίων: Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από Φυσικά Πρόσωπα (ΦΠ)	10.623	10.803	10.988	10.859	10.829
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρίες (ΝΠ)	4.225	4.096	4.284	4.258	4.420
6. Φόροι κεφαλαίου	194	155	163	151	159
7. Λοιποί τρέχοντες φόροι	2.440	2.452	2.598	2.473	2.631
β. Κοινωνικές εισφορές	66	51	71	50	58
γ. Μεταβιβάσεις	2.726	4.448	4.457	4.077	4.049
δ. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	1.939	1.208	1.793	833	773
ε. Λοιπά τρέχοντα έσοδα	2.135	1.825	2.194	1.498	1.500
εκ των οποίων: ε1. Επιστροφές δαπανών για τόκους	3	0	5	0	0
στ. Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων	25	380	36	122	335
ζ. Επιστροφές εσόδων	6.052	5.289	5.988	4.185	4.818
Πληροφοριακά στοιχεία: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ⁴	2.445	3.735	3.855	3.590	3.740
II. Δαπάνες (ταμειακές) κρατικού προϋπολογισμού (α+β+γ+δ+ε+στ+ζ+η+θ+ι)	57.422	56.159	57.032	57.035	59.053
α. Παροχές σε εργαζομένους	12.018	12.525	13.527	12.992	13.016
β. Κοινωνικές Παροχές	2.305	1.162	1.190	2.425	1.676
γ. Μεταβιβάσεις	28.713	25.642	26.470	23.834	25.653
δ. Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	1.267	1.278	1.539	1.299	1.324
ε. Επιδοτήσεις	134	148	151	150	150
στ. Τόκοι (σε ακαθάριστη βάση)	6.211	5.150	5.520	6.200	6.600
ζ. Λοιπές Δαπάνες	137	78	78	50	51
η. Πιστώσεις υπό κατανομή	6.133	9.626	8.012	9.509	9.965
θ. Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	504	549	544	575	617
ι. Αγορές τιμαλφών	0	0	0	0	0
Πληροφοριακά στοιχεία: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ⁴	5.950	6.750	6.750	7.300	7.050
III. Ταμειακό ισοζύγιο κρατικού προϋπολογισμού (I-II)	-6.726	-3.368	-3.209	-4.447	-6.043
% ΑΕΠ	-3,7%	-1,8%	-1,7%	-2,3%	-3,1%
IV. Ταμειακό πρωτογενές αποτέλεσμα κρατικού προϋπολογισμού (III+II.στ-Ι.ε1)	-518	1.782	2.306	1.753	557
% ΑΕΠ	-0,3%	1,0%	1,2%	0,9%	0,3%
V. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Έσοδα (α+β+γ+δ+ε+στ-ζ)	-210	70	-208	827	775
α. Φόροι (1+2+3+4+5+6+7)	410	-322	30	190	126
1. Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών	54	-19	-27	22	19
εκ των οποίων: Φόροι προστιθέμενης αξίας	56	-28	-26	13	11
Ειδικοί φόροι κατανάλωσης	-42	4	4	5	6
2. Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	0	0	0	0	0
3. Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	15	-321	0	-1	0
4. Λοιποί φόροι επί παραγωγής	117	50	53	52	53
5. Φόρος εισοδήματος	223	-30	2	116	52
εκ των οποίων: Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από Φυσικά Πρόσωπα (ΦΠ)	354	-2	-7	108	41
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρίες (ΝΠ)	-136	-4	8	1	4
6. Φόροι κεφαλαίου	1	-3	0	0	0
7. Λοιποί τρέχοντες φόροι	1	1	2	2	2
β. Κοινωνικές εισφορές	0	0	0	0	0
γ. Μεταβιβάσεις	12	62	20	519	513
δ. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	-1.169	-496	-1.102	-50	-35
ε. Λοιπά τρέχοντα έσοδα	118	-59	-40	167	170
εκ των οποίων: Επιστροφές δαπανών για τόκους	0	0	0	0	0
στ. Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων	6	0	0	0	0
ζ. Επιστροφές εσόδων	-413	-885	-885	0	0
Πληροφοριακά στοιχεία:					

Πίνακας 2.1 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System of Accounts (ESA) – Σενάριο βάσης
(σε εκατ. ευρώ) ^{1, 3}

	2017	2018		2019	
	Πραγμ/σεις ²	Εκτίμηση ΜΠΔΣ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη ΜΠΔΣ	Πρόβλεψη
Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ⁴	-176	55	55	302	302
VI. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Δαπάνες (α+β+γ+δ+ε+στ+ζ+η+θ+ι)	-400	-1.347	-1.240	-495	840
α. Παροχές σε εργαζομένους	0	6	6	19	19
β. Κοινωνικές Παροχές	106	7	7	0	0
γ. Μεταβιβάσεις	-20	-83	-83	-20	-20
δ. Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	205	61	61	61	61
ε. Επιδοτήσεις	0	0	0	0	0
στ. Τόκοι (σε ακαθάριστη βάση)	-137	-1.700	-1.580	-750	-400
ζ. Λοιπές Δαπάνες	0	0	0	0	0
η. Πιστώσεις υπό κατανομή	0	122	109	1	986
θ. Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	-554	239	239	194	194
ι. Αγορές τιμαλφών					
Πληροφοριακά στοιχεία: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ⁴	0	116	116	0	0
VII. Καθαρά έσοδα κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (I+V)	50.485	52.860	53.616	53.414	53.785
α. Φόροι (1+2+3+4+5+6+7)	50.267	49.846	51.289	50.382	51.241
1. Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών εκ των οποίων: Φόροι προστιθέμενης αξίας Ειδικοί φόροι κατανάλωσης	26.398 16.659	26.495 16.431	27.330 17.043	26.899 16.658	27.578 17.220
2. Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	7.061	7.308	7.298	7.437	7.387
3. Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	201	211	225	222	237
4. Λοιποί φόροι επί παραγωγής	3.115	3.022	3.063	3.015	3.030
5. Φόρος εισοδήματος εκ των οποίων: Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από Φυσικά Πρόσωπα (ΦΠ) Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρίες (ΝΠ)	1.485 16.432 10.977	1.272 16.241 10.802	1.262 16.646 10.982	1.007 16.614 10.967	997 16.607 10.869
6. Φόροι κεφαλαίου	4.089	4.092	4.292	4.259	4.424
7. Λοιποί τρέχοντες φόροι	196	152	163	151	159
β. Κοινωνικές εισφορές	2.440	2.453	2.600	2.475	2.633
γ. Μεταβιβάσεις	66	51	71	50	58
δ. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	2.738	4.510	4.477	4.596	4.562
ε. Λοιπά τρέχοντα έσοδα εκ των οποίων: ε1. Επιστροφές δαπανών για τόκους	770 2.253	711 1.766	691 2.154	783 1.665	738 1.669
στ. Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων	3	0	5	0	0
ζ. Επιστροφές εσόδων	31	380	36	122	335
Πληροφοριακά στοιχεία: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ⁴	5.639	4.404	5.103	4.185	4.818
VIII. Δαπάνες κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (II-VI)	57.822	57.506	58.273	57.529	58.213
α. Παροχές σε εργαζομένους	12.018	12.518	13.521	12.973	12.998
β. Κοινωνικές Παροχές	2.199	1.155	1.183	2.425	1.676
γ. Μεταβιβάσεις	28.733	25.725	26.553	23.854	25.673
δ. Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	1.061	1.217	1.478	1.238	1.263
ε. Επιδοτήσεις	134	148	151	150	150
στ. Τόκοι (σε ακαθάριστη βάση)	6.348	6.850	7.100	6.950	7.000
ζ. Λοιπές Δαπάνες	137	78	78	50	51
η. Πιστώσεις υπό κατανομή	6.133	9.504	7.903	9.508	8.979
θ. Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	1.058	310	305	380	423
ι. Αγορές τιμαλφών	0	0	0	0	0
Πληροφοριακά στοιχεία: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ⁴	5.950	6.634	6.634	7.300	7.050
IX. Ισοζύγιο κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (VII-VIII)	-7.336	-4.646	-4.657	-4.115	-4.429
% ΑΕΠ	-4,1%	-2,5%	-2,5%	-2,2%	-2,3%
X. Πρωτογενές αποτέλεσμα κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (IX+VIII.στ-VII.ε1)	-991	2.204	2.438	2.835	2.571
% ΑΕΠ	-0,6%	1,2%	1,3%	1,5%	1,3%
XI. Ισοζύγιο λοιπών νομικών προσώπων Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA	2.804	1.286	1.502	995	1.441
XII. Ισοζύγιο επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ κατά ESA	2.133	1.588	1.550	434	414
XIII. Ισοζύγιο Νοσοκομείων - ΠΦΥ κατά ESA	307	156	161	116	96
XIV. Ισοζύγιο Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA (IX+XI+XII+XIII)	-2.092	-1.616	-1.444	-2.570	-2.477

**Πίνακας 2.1 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System of Accounts (ESA) – Σενάριο βάσης
(σε εκατ. ευρώ) ^{1, 3}**

	2017	2018		2019	
	Πραγμ/σεις ²	Εκτίμηση ΜΠΔΣ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη ΜΠΔΣ	Πρόβλεψη
XV. Ισοζύγιο ΟΤΑ κατά ESA	679	482	438	258	244
XVI. Ισοζύγιο ΟΚΑ κατά ESA	2.805	1.808	2.177	3.815	4.610
XVII. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA (XIV+XV+XVI)	1.392	674	1.171	1.503	2.376
% ΑΕΠ	0,8%	0,4%	0,6%	0,8%	1,2%
XVIII. Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	5.618	6.206	6.403	6.294	6.302
% ΑΕΠ	3,1%	3,4%	3,4%	3,3%	3,3%
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA (XVII+XVIII)	7.010	6.881	7.573	7.797	8.678
% ΑΕΠ	3,9%	3,8%	4,1%	4,1%	4,5%
ΑΕΠ	180.218	182.959	185.658	189.743	192.749

¹ Τυχόν διαφορές με μεγέθη που παρουσιάζονται στο ΜΠΔΣ 2019-2022 οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις και στη μετάβαση από την ισχύουσα στη νέα οικονομική ταξινόμηση κατά τα οριζόμενα στο ΠΔ 54/2018 και στην 2/58493/ΔΠΓΚ/31-7-2018 υπουργική απόφαση.

² Σύμφωνα με τα στοιχεία της Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος Οκτωβρίου 2018 της ΕΛΣΤΑΤ.

³ Για το έτος 2018 δεν περιλαμβάνεται πρόγραμμα εξόφλησης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τρίτους εκτός γενικής κυβέρνησης, το οποίο είναι δημοσιονομικά ουδέτερο σε όρους Γενικής Κυβέρνησης και ολοκληρώνεται με το τέλος του τρέχοντος έτους.

⁴ Το ΠΔΕ των εσόδων περιέχεται στις μεταβιβάσεις και στα λοιπά τρέχοντα έσοδα, ενώ το ΠΔΕ των δαπανών περιέχεται στις πιστώσεις υπό κατανομή.

**Πίνακας 2.2 Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τους όρους της Ενισχυμένης Εποπτείας¹ – Σενάριο βάσης
(σε εκατ. ευρώ)**

	2017	2018		2019	
	Πραγμ/σεις	Εκτίμηση ΜΠΔΣ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη ΜΠΔΣ	Πρόβλεψη
I. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA	7.010	6.881	7.573	7.797	8.678
II. Προσαρμογές ενισχυμένης εποπτείας	432	-359	-190	-280	-489
Μεταφορά εσόδων από ANFA και SMP	-345	-314	-314	-291	-291
Επιστροφές εσόδων	892	292	144	0	0
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων	-31	-380	-36	-122	-335
Δαπάνες μεταναστευτικών ροών μη αντικυζόμενες	80	43	17	134	137
Στήριξη χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	-165	0	0	0	0
III. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία της ενισχυμένης εποπτείας (I + II)	7.442	6.521	7.383	7.517	8.189
% ΑΕΠ	4,13%	3,56%	3,98%	3,96%	4,25%
IV. Στόχος ενισχυμένης εποπτείας	3.154	6.404	6.498	6.641	6.746
% ΑΕΠ	1,75%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
V. Δημοσιονομικό Πλεόνασμα (+) ή Κενό (-) σύμφωνα με τη μεθοδολογία της ενισχυμένης εποπτείας (III-IV)	4.288	118	885	876	1.443
% ΑΕΠ	2,38%	0,06%	0,48%	0,46%	0,75%
ΑΕΠ	180.218	182.959	185.658	189.743	192.749

¹ Η Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης ήταν σε ισχύ έως τις 20/8/2018. Από τις 21/8/2018 ισχύουν οι όροι της Ενισχυμένης Εποπτείας.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

1. Γενικά

Στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022, για το έτος 2018, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε όρους Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ΣΧΔ) και με βάση τη νέα οικονομική ταξινόμηση είχε προβλεφθεί ότι θα διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 6.521 εκατ. ευρώ ή 3,56% του ΑΕΠ, ενώ με βάση τη μεθοδολογία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ESA) είχε προβλεφθεί πλεόνασμα ύψους 6.881 εκατ. ευρώ ή 3,8% του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης για το έτος 2018 εκτιμάται ότι σε όρους Ενισχυμένης Εποπτείας θα διαμορφωθεί σε 7.383 εκατ. ευρώ ή 3,98% του ΑΕΠ, αυξημένο έναντι του στόχου της ενισχυμένης εποπτείας κατά 885 εκατ. ευρώ ή 0,48% του ΑΕΠ. Σε όρους ESA εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε 7.573 εκατ. ευρώ ή 4,1% του ΑΕΠ. Σημειώνεται ότι η εκτίμηση για το ύψος του ΑΕΠ το 2018 έχει μεταβληθεί σε σχέση με το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022 λόγω της πρόσφατης αναθεώρησης του ΑΕΠ του 2017 από την ΕΛΣΤΑΤ.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης των δημοσιονομικών προβλέψεων των κρατών μελών της ΕΕ κατά τη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, θα πρέπει να υπολογίζεται πλέον και το διαρθρωτικό ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης. Για το 2018 το διαρθρωτικό ισοζύγιο εκτιμάται σε πλεόνασμα 4,1% του ΑΕΠ. Η βελτίωση σε σχέση με το αντίστοιχο μέγεθος που είχε αποτυπωθεί στο προσχέδιο του προϋπολογισμού του 2019 οφείλεται κυρίως στην αναθεώρηση του παραγωγικού κενού (Output Gap) από την ΕΕ (European Economic Forecast - Autumn 2018).

Πίνακας 3.1 Αποτελέσματα Γενικής Κυβέρνησης περιόδου 2017 – 2019
(σε εκατ. ευρώ)

Γενική Κυβέρνηση κατά ESA ανά υποτομέα	2017 Πραγματ/σεις	2018 Εκτίμηση	2019 Πρόβλεψη
1. Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού (Βουλή, Υπουργεία, Περιφερειακές Υπηρεσίες Υπουργείων και Αποκεντρωμένες Διοικήσεις)	-7.336	-4.657	-3.150
2. Ισοζύγιο Κεντρικής Κυβέρνησης (Κράτος, ΝΠ, ΔΕΚΟ ταξινομημένες εντός της Γενικής Κυβέρνησης και νοσοκομεία)	-2.092	-1.444	-784
3. Ισοζύγιο Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)	679	438	244
4. Ισοζύγιο Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ) εκτός νοσοκομείων	2.805	2.177	1.673
5. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (2+3+4)	1.392	1.171	1.132
% του ΑΕΠ	0,8%	0,6%	0,6%
6. Ενοποιημένοι τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	5.618	6.403	6.302
% του ΑΕΠ	3,1%	3,4%	3,3%
7. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA (5+6)	7.010	7.573	7.434
% του ΑΕΠ	3,9%	4,1%	3,9%
8. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία της ενισχυμένης εποπτείας	7.442	7.383	6.945
% του ΑΕΠ	4,1%	4,0%	3,6%
9. Ενοποιημένο Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	317.414	335.000	323.500
% του ΑΕΠ	176,1%	180,4%	167,8%
ΑΕΠ	180.218	185.658	192.749

Σημείωση: Τυχόν διαφορές ποσών και ποσοστών στους πίνακες που ακολουθούν οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις.

Η δημοσιονομική στρατηγική για το έτος 2018 είχε δύο βασικές επιδιώξεις. Πρώτον, την επίτευξη των δεδηλωμένων δημοσιονομικών στόχων, έτσι ώστε να εμπεδωθεί η διεθνής αξιοπιστία στα ελληνικά δημόσια οικονομικά και να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την επιστροφή της χώρας στις διεθνείς αγορές κεφαλαίων με τρόπο διατηρήσιμο και, δεύτερον, τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής με την ανάπτυξη παρεμβάσεων κοινωνικής πολιτικής, ειδικά στον κρίσιμο τομέα αντιμετώπισης της παιδικής φτώχειας, μέσω δράσεων όπως:

- η ολοκλήρωση της υλοποίησης του προγράμματος εξόφλησης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης για την ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας,
- η πλήρης εφαρμογή του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης (ΚΕΑ) με σκοπό την προστασία των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων,
- η ενίσχυση κατά 260 εκατ. ευρώ του προϋπολογισμού των οικογενειακών επιδομάτων,
- η περαιτέρω ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης, μέσω της εντατικοποίησης των φορολογικών ελέγχων και της παροχής κινήτρων στους φορολογούμενους για ηλεκτρονικές πληρωμές (συμμετοχή σε κληρώσεις με χρηματικά έπαθλα, διαμόρφωση αφορολογήτου με βάση το ύψος των ετήσιων ηλεκτρονικών πληρωμών),
- η έναρξη λειτουργίας του Οργανισμού Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ) για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή δράσεων για την οικονομική στήριξη και κοινωνική ένταξη οικογενειών και ευπαθών ομάδων, όπως το επίδομα παιδιού, το ΚΕΑ και το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης ανασφάλιστων υπερηλίκων,
- η εφαρμογή κανόνα προσλήψεων-αποχωρήσεων 1:3 στο σύνολο της Γενικής Κυβέρνησης,
- η συνέχιση της εφαρμογής του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων,
- η επισκόπηση δαπανών στα Υπουργεία και στους εποπτευόμενους φορείς τους, προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των δημοσίων δαπανών και να ενισχυθούν οι δαπάνες σε τομείς με υψηλή κοινωνική αποτελεσματικότητα,
- η διαμόρφωση νέου ενιαίου πλαισίου κανόνων λογιστικής και νέας οικονομικής ταξινόμησης, με σκοπό τη σταδιακή εφαρμογή στο σύνολο της Γενικής Κυβέρνησης,
- η έναρξη της πιλοτικής φάσης υλοποίησης του Μεταφορικού Ισοδυνάμου για την ενίσχυση της ανάπτυξης στη νησιωτική Ελλάδα.

Στον πίνακα 3.2 παρουσιάζεται το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης σε ταμειακή και σε δημοσιονομική βάση.

Πίνακας 3.2 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με την μεθοδολογία European System of Accounts (ESA)
(σε εκατ. ευρώ) ^{1, 3}

	2017	2018		2019	
	Πραγμ/σεις ²	Εκτίμηση ΜΠΔΣ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη ΜΠΔΣ	Πρόβλεψη
I. Καθαρά έσοδα (ταμειακά) κρατικού προϋπολογισμού (α+β+γ+δ+ε+στ-ζ)	50.696	52.791	53.824	52.588	53.022
α. Φόροι (1+2+3+4+5+6+7)	49.857	50.168	51.259	50.192	51.127
1. Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών	26.344	26.514	27.357	26.877	27.559
εκ των οποίων: Φόροι προστιθέμενης αξίας	16.603	16.459	17.069	16.645	17.210
Ειδικό φόρο κατανάλωσης	7.102	7.304	7.294	7.432	7.381
2. Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	201	211	225	222	237
3. Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	3.100	3.343	3.063	3.016	2.801
4. Λοιποί φόροι επί παραγωγής	1.368	1.222	1.209	955	944
5. Φόρος εισοδήματος	16.210	16.271	16.644	16.498	16.796
εκ των οποίων: Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από Φυσικά Πρόσωπα (ΦΠ)	10.623	10.803	10.988	10.859	11.070
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρίες (ΝΠ)	4.225	4.096	4.284	4.258	4.420
6. Φόροι κεφαλαίου	194	155	163	151	159
7. Λοιποί τρέχοντες φόροι	2.440	2.452	2.598	2.473	2.631
β. Κοινωνικές εισφορές	66	51	71	50	58
γ. Μεταβιβάσεις	2.726	4.448	4.457	4.077	4.049
δ. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	1.939	1.208	1.793	833	773
ε. Λοιπά τρέχοντα έσοδα	2.135	1.825	2.194	1.498	1.500
εκ των οποίων: ε1. Επιστροφές δαπανών για τόκους	3	0	5	0	0
στ. Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων	25	380	36	122	335
ζ. Επιστροφές εσόδων	6.052	5.289	5.988	4.185	4.818
Πληροφοριακά στοιχεία: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ⁴	2.445	3.735	3.855	3.590	3.740
II. Δαπάνες (ταμειακές) κρατικού προϋπολογισμού (α+β+γ+δ+ε+στ+ζ+η+θ+ι)	57.422	56.159	57.032	57.035	57.796
α. Παροχές σε εργαζομένους	12.018	12.525	13.527	12.992	13.016
β. Κοινωνικές Παροχές	2.305	1.162	1.190	2.425	246
γ. Μεταβιβάσεις	28.713	25.642	26.470	23.834	26.104
δ. Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	1.267	1.278	1.539	1.299	1.324
ε. Επιδότησεις	134	148	151	150	150
στ. Τόκοι (σε ακαθάριστη βάση)	6.211	5.150	5.520	6.200	6.600
ζ. Λοιπές Δαπάνες	137	78	78	50	51
η. Πιστώσεις υπό κατανομή	6.133	9.626	8.012	9.509	9.687
θ. Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	504	549	544	575	617
ι. Αγορές τιμαλφών	0	0	0	0	0
Πληροφοριακά στοιχεία: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ⁴	5.950	6.750	6.750	7.300	6.750
III. Ταμειακό ισοζύγιο κρατικού προϋπολογισμού (I-II)	-6.726	-3.368	-3.209	-4.447	-4.774
% ΑΕΠ	-3,7%	-1,8%	-1,7%	-2,3%	-2,5%
IV. Ταμειακό πρωτογενές αποτέλεσμα κρατικού προϋπολογισμού (III+II.στ-Ι.ε1)	-518	1.782	2.306	1.753	1.826
% ΑΕΠ	-0,3%	1,0%	1,2%	0,9%	0,9%
V. Εθνολογιστικές προσαρμογές - Έσοδα (α+β+γ+δ+ε+στ-ζ)	-210	70	-208	827	784
α. Φόροι (1+2+3+4+5+6+7)	410	-322	30	190	135
1. Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών	54	-19	-27	22	19
εκ των οποίων: Φόροι προστιθέμενης αξίας	56	-28	-26	13	11
Ειδικό φόρο κατανάλωσης	-42	4	4	5	6
2. Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	0	0	0	0	0
3. Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	15	-321	0	-1	-31
4. Λοιποί φόροι επί παραγωγής	117	50	53	52	53
5. Φόρος εισοδήματος	223	-30	2	116	92
εκ των οποίων: Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από Φυσικά Πρόσωπα (ΦΠ)	354	-2	-7	108	81
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρίες (ΝΠ)	-136	-4	8	1	4
6. Φόροι κεφαλαίου	1	-3	0	0	0
7. Λοιποί τρέχοντες φόροι	1	1	2	2	2
β. Κοινωνικές εισφορές	0	0	0	0	0
γ. Μεταβιβάσεις	12	62	20	519	513
δ. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	-1.169	-496	-1.102	-50	-35
ε. Λοιπά τρέχοντα έσοδα	118	-59	-40	167	170
εκ των οποίων: Επιστροφές δαπανών για τόκους	0	0	0	0	0
στ. Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων	6	0	0	0	0
ζ. Επιστροφές εσόδων	-413	-885	-885	0	0
Πληροφοριακά στοιχεία: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ⁴	-176	55	55	302	302

Πίνακας 3.2 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με την μεθοδολογία European System of Accounts (ESA)
(σε εκατ. ευρώ) ^{1, 3}

	2017	2018		2019	
	Πραγμ/σεις ²	Εκτίμηση ΜΠΔΣ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη ΜΠΔΣ	Πρόβλεψη
VI. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Δαπάνες (α+β+γ+δ+ε+στ+ζ+η+θ+ι)	-400	-1.347	-1.240	-495	840
α. Παροχές σε εργαζομένους	0	6	6	19	19
β. Κοινωνικές Παροχές	106	7	7	0	0
γ. Μεταβιβάσεις	-20	-83	-83	-20	-20
δ. Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	205	61	61	61	61
ε. Επιδοτήσεις	0	0	0	0	0
στ. Τόκοι (σε ακαθάριστη βάση)	-137	-1.700	-1.580	-750	-400
ζ. Λοιπές Δαπάνες	0	0	0	0	0
η. Πιστώσεις υπό κατανομή	0	122	109	1	986
θ. Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	-554	239	239	194	194
ι. Αγορές τιμαλφών					
Πληροφοριακά στοιχεία: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ⁴	0	116	116	0	0
VII. Καθαρά έσοδα κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (I+V)	50.485	52.860	53.616	53.414	53.806
α. Φόροι (1+2+3+4+5+6+7)	50.267	49.846	51.289	50.382	51.263
1. Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών	26.398	26.495	27.330	26.899	27.578
εκ των οποίων: Φόροι προστιθέμενης αξίας	16.659	16.431	17.043	16.658	17.220
Ειδικοί φόροι κατανάλωσης	7.061	7.308	7.298	7.437	7.387
2. Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	201	211	225	222	237
3. Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	3.115	3.022	3.063	3.015	2.770
4. Λοιποί φόροι επί παραγωγής	1.485	1.272	1.262	1.007	997
5. Φόρος εισοδήματος	16.432	16.241	16.646	16.614	16.888
εκ των οποίων: Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από Φυσικά Πρόσωπα (ΦΠ)	10.977	10.802	10.982	10.967	11.151
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρίες (ΝΠ)	4.089	4.092	4.292	4.259	4.424
6. Φόροι κεφαλαίου	196	152	163	151	159
7. Λοιποί τρέχοντες φόροι	2.440	2.453	2.600	2.475	2.633
β. Κοινωνικές εισφορές	66	51	71	50	58
γ. Μεταβιβάσεις	2.738	4.510	4.477	4.596	4.562
δ. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	770	711	691	783	738
ε. Λοιπά τρέχοντα έσοδα	2.253	1.766	2.154	1.665	1.669
εκ των οποίων: ε1. Επιστροφές δαπανών για τόκους	3	0	5	0	0
στ. Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων	31	380	36	122	335
ζ. Επιστροφές εσόδων	5.639	4.404	5.103	4.185	4.818
Πληροφοριακά στοιχεία: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ⁴	2.269	3.790	3.910	3.892	4.042
VIII. Δαπάνες κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (II-VI)	57.822	57.506	58.273	57.529	56.956
α. Παροχές σε εργαζομένους	12.018	12.518	13.521	12.973	12.998
β. Κοινωνικές Παροχές	2.199	1.155	1.183	2.425	246
γ. Μεταβιβάσεις	28.733	25.725	26.553	23.854	26.124
δ. Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	1.061	1.217	1.478	1.238	1.263
ε. Επιδοτήσεις	134	148	151	150	150
στ. Τόκοι (σε ακαθάριστη βάση)	6.348	6.850	7.100	6.950	7.000
ζ. Λοιπές Δαπάνες	137	78	78	50	51
η. Πιστώσεις υπό κατανομή	6.133	9.504	7.903	9.508	8.701
θ. Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	1.058	310	305	380	423
ι. Αγορές τιμαλφών	0	0	0	0	0
Πληροφοριακά στοιχεία: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ⁴	5.950	6.634	6.634	7.300	6.750
IX. Ισοζύγιο κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (VII-VIII)	-7.336	-4.646	-4.657	-4.115	-3.150
% ΑΕΠ	-4,1%	-2,5%	-2,5%	-2,2%	-1,6%
X. Πρωτογενές αποτέλεσμα κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (IX+VIII.στ-VII.ε1)	-991	2.204	2.438	2.835	3.850
% ΑΕΠ	-0,6%	1,2%	1,3%	1,5%	2,0%
XI. Ισοζύγιο λοιπών νομικών προσώπων Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA	2.804	1.286	1.502	995	1.856
XII. Ισοζύγιο επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ κατά ESA	2.133	1.588	1.550	434	414
XIII. Ισοζύγιο Νοσοκομείων - ΠΦΥ κατά ESA	307	156	161	116	96
XIV. Ισοζύγιο Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA (IX+XI+XII+XIII)	-2.092	-1.616	-1.444	-2.570	-784
XV. Ισοζύγιο ΟΤΑ κατά ESA	679	482	438	258	244

**Πίνακας 3.2 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με την μεθοδολογία European System of Accounts (ESA)
(σε εκατ. ευρώ) ^{1, 3}**

	2017	2018		2019	
	Πραγμ/σεις ²	Εκτίμηση ΜΠΔΣ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη ΜΠΔΣ	Πρόβλεψη
XVI. Ισοζύγιο ΟΚΑ κατά ESA	2.805	1.808	2.177	3.815	1.673
XVII. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA (XIV+XV+XVI)	1.392	674	1.171	1.503	1.132
% ΑΕΠ	0,8%	0,4%	0,6%	0,8%	0,6%
XVIII. Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	5.618	6.206	6.403	6.294	6.302
% ΑΕΠ	3,1%	3,4%	3,4%	3,3%	3,3%
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA (XVII+XVIII)	7.010	6.881	7.573	7.797	7.434
% ΑΕΠ	3,9%	3,8%	4,1%	4,1%	3,9%
ΑΕΠ	180.218	182.959	185.658	189.743	192.749

¹ Τυχόν διαφορές με μεγέθη που παρουσιάζονται στο ΜΠΔΣ 2019-2022 οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις και στη μετάβαση από την ισχύουσα στη νέα οικονομική ταξινόμηση κατά τα οριζόμενα στο ΠΔ 54/2018 και στην 2/58493/ΔΠΓΚ/31-7-2018 υπουργική απόφαση.

² Σύμφωνα με τα στοιχεία της Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος Οκτωβρίου 2018 της ΕΛΣΤΑΤ.

³ Για το έτος 2018 δεν περιλαμβάνεται πρόγραμμα εξόφλησης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τρίτους εκτός γενικής κυβέρνησης, το οποίο είναι δημοσιονομικά ουδέτερο σε όρους Γενικής Κυβέρνησης και ολοκληρώνεται με το τέλος του τρέχοντος έτους.

⁴ Τα έσοδα του ΠΔΕ περιέχονται στις μεταβιβάσεις και στα λοιπά τρέχοντα έσοδα, ενώ οι δαπάνες του ΠΔΕ περιέχονται στις πιστώσεις υπό κατανομή.

**Πίνακας 3.3 Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης
σύμφωνα με τους όρους της Ενισχυμένης Εποπτείας¹
(σε εκατ. ευρώ)**

	2017	2018		2019	
	Πραγμ/σεις	Εκτίμηση ΜΠΔΣ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη ΜΠΔΣ	Πρόβλεψη
I. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA	7.010	6.881	7.573	7.797	7.434
II. Προσαρμογές ενισχυμένης εποπτείας	432	-359	-190	-280	-489
Μεταφορά εσόδων από ANFA και SMP	-345	-314	-314	-291	-291
Επιστροφές εσόδων	892	292	144	0	0
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων	-31	-380	-36	-122	-335
Δαπάνες μεταναστευτικών ροών μη αντικριζόμενες	80	43	17	134	137
Στήριξη χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	-165	0	0	0	0
III. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία της ενισχυμένης εποπτείας (I + II)	7.442	6.521	7.383	7.517	6.945
% ΑΕΠ	4,13%	3,56%	3,98%	3,96%	3,60%
IV. Στόχος ενισχυμένης εποπτείας	3.154	6.404	6.498	6.641	6.746
% ΑΕΠ	1,75%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
V. Δημοσιονομικό Πλεόνασμα (+) ή Κενό (-) σύμφωνα με τη μεθοδολογία της ενισχυμένης εποπτείας (III-IV)	4.288	118	885	876	199
% ΑΕΠ	2,38%	0,06%	0,48%	0,46%	0,10%
ΑΕΠ	180.218	182.959	185.658	189.743	192.749

¹ Η Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης ήταν σε ισχύ έως τις 20/8/2018. Από τις 21/8/2018 ισχύουν οι όροι της Ενισχυμένης Εποπτείας.

2. Κρατικός προϋπολογισμός 2018

Το έλλειμμα του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2018 εκτιμάται να ανέλθει σε 3.209 εκατ. ευρώ σε ταμειακή βάση (μειωμένο κατά 159 εκατ. ευρώ σε σχέση με το στόχο του ΜΠΔΣ 2019-2022) και σε 4.657 εκατ. ευρώ σε δημοσιονομική βάση (αυξημένο κατά 11 εκατ. ευρώ σε σχέση με το στόχο του ΜΠΔΣ 2019-2022).

Επίσης, το πρωτογενές αποτέλεσμα του Κρατικού Προϋπολογισμού εκτιμάται, σε ταμειακή βάση, σε πλεόνασμα ύψους 2.306 εκατ. ευρώ, αυξημένο κατά 524 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου. Τέλος, το πρωτογενές αποτέλεσμα του Κρατικού Προϋπολογισμού σε δημοσιονομική βάση, εκτιμάται σε πλεόνασμα ύψους 2.438 εκατ. ευρώ, αυξημένο κατά 234 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

2.1 Έσοδα

Τα καθαρά έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού, σε δημοσιονομική βάση, μετά την αφαίρεση των επιστροφών φόρων, εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 53.616 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 755 εκατ. ευρώ ή 1,4%, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Τα παραπάνω έσοδα, σε ταμειακή βάση, εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 53.824 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 1.033 εκατ. ευρώ ή 2,0% έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Η μεταβολή αυτή οφείλεται κυρίως:

- στα αυξημένα κατά 611 εκατ. ευρώ έσοδα από Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ),
- στα μειωμένα, σε ταμειακή βάση, έσοδα από τους τακτικούς φόρους ακίνητης περιουσίας κατά 281 εκατ. ευρώ, λόγω μετακύλισης εισπραχθείσας της τελευταίας δόσης του ΕΝΦΙΑ έτους 2018 στον Ιανουάριο 2019 (η ανωτέρω μεταβολή δεν έχει δημοσιονομική επίπτωση),
- στα αυξημένα κατά 373 εκατ. ευρώ έσοδα από φόρο εισοδήματος,
- στα αυξημένα κατά 586 εκατ. ευρώ, σε ταμειακή βάση, έσοδα από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, λόγω του επαναπροσδιορισμού του ποσού που εκτιμάται ότι θα εισπραχθεί από την επέκταση της σύμβασης του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών για την περίοδο 2026-2046. Η ανωτέρω ταμειακή αύξηση δεν έχει δημοσιονομική επίπτωση, καθόσον συνοδεύεται από ισόποση αρνητική προσαρμογή,
- στα αυξημένα κατά 369 εκατ. ευρώ λοιπά τρέχοντα έσοδα,
- στα μειωμένα κατά 344 εκατ. ευρώ έσοδα από πωλήσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων,
- στις αυξημένες κατά 699 εκατ. ευρώ επιστροφές φόρων.

Ανάλυση εσόδων κατά μείζονα κατηγορία

Έσοδα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Φόροι

- **Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών**

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως ο ΦΠΑ, οι Ειδικοί Φόροι Κατανάλωσης (ΕΦΚ), οι φόροι με μορφή χαρτοσήμου και οι φόροι επί χρηματοοικονομικών και κεφαλαιακών συναλλαγών. Από φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών, εκτιμάται ότι θα εισπραχθούν έσοδα ύψους 27.357 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 843 εκατ. ευρώ ή 3,2% έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022. Η υπέρβαση του στόχου προέρχεται κυρίως από τον ΦΠΑ και οφείλεται στην αυξημένη καταναλωτική δαπάνη.

- **Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών**

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως οι δασμοί και τα λοιπά τέλη που επιβάλλονται στις εισαγωγές από κράτη μη μέλη της ΕΕ με βάση το κοινό τελωνειακό δασμολόγιο. Εκτιμώνται έσοδα 225 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 14 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

- **Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας**

Από τους τακτικούς φόρους ακίνητης περιουσίας, που περιλαμβάνουν κυρίως τον ΕΝΦΙΑ, αναμένεται να εισπραχθούν έσοδα ύψους 3.063 εκατ. ευρώ, μειωμένα σε ταμειακή βάση κατά 281 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου, αυξημένα όμως κατά 41 εκατ. ευρώ σε δημοσιονομική βάση. Αυτό οφείλεται στο γεγονός της μετακύλισης της τελευταίας δόσης του ΕΝΦΙΑ έτους 2018 στον Ιανουάριο 2019, που όμως δημοσιονομικά συνυπολογίζεται στα έσοδα του 2018.

- **Λοιποί φόροι παραγωγής**

Τα κύρια έσοδα της κατηγορίας αυτής προέρχονται από το τέλος επιτηδεύματος και τη συμμετοχή του Δημοσίου στα κέρδη της Τράπεζας της Ελλάδος. Από τους λοιπούς φόρους παραγωγής εκτιμάται ότι θα εισπραχθούν 1.209 εκατ. ευρώ, πλησίον του στόχου του ΜΠΔΣ (ύψους 1.222 εκατ. ευρώ).

- **Φόρος εισοδήματος**

Από το φόρο εισοδήματος (φυσικών προσώπων, νομικών προσώπων και ειδικών κατηγοριών), αναμένεται να εισπραχθούν έσοδα ύψους 16.644 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 373 εκατ. ευρώ ή 2,3%, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022. Η αύξηση αυτή προέρχεται κυρίως από το φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων και από τον παρακρατούμενο φόρο εισοδήματος στα φυσικά πρόσωπα, και ιδίως από την παρακράτηση του φόρου λόγω καταβολής του εφάπαξ χρηματικού ποσού σε διάφορες κατηγορίες δικαιούχων ειδικών μισθολογίων.

- **Φόροι κεφαλαίου**

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι φόροι και τα τέλη των κληρονομιών, των δωρεών, των γονικών και λοιπών παροχών. Εκτιμώνται έσοδα 163 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 8 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

- **Λοιποί τρέχοντες φόροι**

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει κυρίως τα τέλη κυκλοφορίας οχημάτων και τα διάφορα μη ταξινομημένα φορολογικά έσοδα. Τα έσοδα από τους λοιπούς τρέχοντες φόρους αναμένεται να ανέλθουν στο ποσό των 2.598 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 146 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Κοινωνικές εισφορές

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει κυρίως τις εισφορές των εργαζομένων για παροχές υγείας από το Δημόσιο. Εκτιμώνται έσοδα 71 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 20 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Μεταβιβάσεις

Σε αυτή την κατηγορία εσόδων περιλαμβάνονται κυρίως:

- το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) που αναμένεται να ανέλθει σε 3.555 εκατ. ευρώ, καθώς και μικρό μέρος του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ, ύψους 22 εκατ. ευρώ,
- τα έσοδα από τη μεταφορά αποδόσεων λόγω της διακράτησης ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου στα χαρτοφυλάκια των Κεντρικών Τραπεζών του Ευρωσυστήματος (ANFAs), καθώς και από το Πρόγραμμα Αγοράς Ομολόγων (SMPs), της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), όπου και προβλέπονται έσοδα ύψους 314 εκατ. ευρώ. Σημειώνεται ότι τα έσοδα αυτά κατατίθενται απευθείας στον ειδικό λογαριασμό εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους (Segregated Account) και δεν υπολογίζονται στο αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με τους όρους της Ενισχυμένης Εποπτείας,
- οι μεταβιβάσεις από τα κοινοτικά ταμεία και τα κράτη μέλη της ΕΕ που αφορούν τον τακτικό προϋπολογισμό, συμπεριλαμβανομένων των απολήψεων από το ΕΓΤΑΑ και των δράσεων μεταναστευτικών ροών συνολικών εκτιμώμενων εσόδων ύψους 229 εκατ. ευρώ.

Το σύνολο των εσόδων από μεταβιβάσεις αναμένεται να ανέλθει στα 4.457 εκατ. ευρώ, πλησίον του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022 ύψους 4.448 εκατ. ευρώ.

Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει κυρίως τα έσοδα από παράβολα, από μισθώματα κτιρίων και υποδομών και από προμήθειες λόγω παροχής της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου. Αναμένεται να εισπραχθούν έσοδα ύψους 1.793 εκατ. ευρώ, έναντι στόχου 1.208 εκατ. ευρώ. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στην αναπροσαρμογή του τιμήματος που αναμένεται να εισπραχθεί από την επέκταση της σύμβασης του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών για την περίοδο 2026-2046 (από 484 εκατ. ευρώ σε 1.115 εκατ. ευρώ), που όμως δεν έχει καμία δημοσιονομική επίπτωση στο τρέχον έτος καθώςσον αφορά σε μεταγενέστερα έτη.

Λοιπά τρέχοντα έσοδα

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει διάφορες κατηγορίες εσόδων με τις κυριότερες να είναι τα μερίσματα από τη συμμετοχή του Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιο διαφόρων εταιρειών, οι τόκοι από ομόλογα που κατέχει το Ελληνικό Δημόσιο, οι διάφορες κατηγορίες προστίμων και προσαυξήσεων, το μεγαλύτερο μέρος του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ, καθώς και οι επιστροφές ιδίων πόρων από την ΕΕ. Τα λοιπά τρέχοντα έσοδα αναμένεται να διαμορφωθούν στα 2.194 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 369 εκατ. ευρώ ή 20,2% έναντι των προβλέψεων του ΜΠΔΣ 2019-2022. Η αύξηση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στα αυξημένα έσοδα από:

- επιστροφές ιδίων πόρων από την ΕΕ, κατά 59 εκατ. ευρώ,
- μερίσματα, κατά 56 εκατ. ευρώ,
- τόκους ομολόγων, κατά 58 εκατ. ευρώ,
- πρόστιμα και προσαυξήσεις, κατά 37 εκατ. ευρώ και
- εθνικό σκέλος του ΠΔΕ, κατά 98 εκατ. ευρώ.

Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων

Η σημαντική, κατά 343 εκατ. ευρώ, υστέρηση των εσόδων αυτών σε σχέση με το στόχο του ΜΠΔΣ 2019-2022, οφείλεται κυρίως στη μη είσπραξη στο τρέχον έτος του προβλεπόμενου αντιτίμου από την αξιοποίηση της έκτασης του πρώην Διεθνούς Αεροδρομίου του Ελληνικού, που πρόκειται να πραγματοποιηθεί το 2019.

Επιστροφές φόρων

Οι επιστροφές αχρεωστήτως εισπραχθέντων εσόδων σε ταμειακή βάση αναμένεται να διαμορφωθούν στα 5.988 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 699 εκατ. ευρώ ή 13,2%, έναντι των προβλέψεων του ΜΠΔΣ

2019-2022. Σε δημοσιονομική βάση, στην οποία συμπεριλαμβάνεται και η μεταβολή του όγκου των εκκρεμών επιστροφών για τις οποίες έχει εκδοθεί ΑΦΕΚ, αναμένεται να διαμορφωθούν σε 5.103 εκατ. ευρώ, έναντι στόχου 4.404 εκατ. ευρώ στο ΜΠΔΣ.

Έσοδα Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων

Τα έσοδα του ΠΔΕ περιλαμβάνονται στις κατηγορίες «Μεταβιβάσεις» και «Λοιπά τρέχοντα έσοδα». Ειδικότερα, τα έσοδα ΠΔΕ σε ταμειακή βάση, αναμένεται να ανέλθουν στο ποσό των 3.855 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων ποσό 3.577 εκατ. ευρώ περιλαμβάνεται στην κατηγορία «Μεταβιβάσεις» και 278 εκατ. ευρώ στην κατηγορία «Λοιπά τρέχοντα έσοδα», αυξημένα κατά 120 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου. Σε δημοσιονομική βάση τα έσοδα ΠΔΕ θα διαμορφωθούν στα 3.910 εκατ. ευρώ. Στον πίνακα 3.8 παρουσιάζονται οι πηγές χρηματοδότησης του ΠΔΕ.

Έσοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Χρεωστικοί τίτλοι

Η κατηγορία αυτή των χρηματοοικονομικών εσόδων περιλαμβάνει τα έσοδα του Ελληνικού Δημοσίου από χρεολύσια επενδύσεων σε ομόλογα. Εκτιμώνται έσοδα 753 εκατ. ευρώ που προέρχονται από τα χρεολύσια ομολόγων ΟΣΕ και ΕΑΣ, τα οποία πέρασαν στην κατοχή του Ελληνικού Δημοσίου μετά το PSI (πίνακας 3.4).

Συμμετοχικοί τίτλοι

Η κατηγορία αυτή των χρηματοοικονομικών εσόδων περιλαμβάνει έσοδα από πωλήσεις μετοχών διαφόρων εισηγμένων και μη εισηγμένων στο ΧΑ εταιρειών, κυριότητας Ελληνικού Δημοσίου ή/και ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ. Εκτιμώνται έσοδα ύψους 781 εκατ. ευρώ (πίνακας 3.4).

Πίνακας 3.4 Καθαρά έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού κατά μείζονα κατηγορία (σε εκατ. ευρώ)								
α/α	Μείζονες κατηγορίες	Περιγραφή	2017	2018	2019	Μεταβολή %		
			Πραγματοποιήσεις	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις	2018/17	2019/18	
1	11	Φόροι	43.945	45.418	46.423	3,4	2,2	
2	12	Κοινωνικές εισφορές	66	70	57	6,8	-19,1	
3	13	Μεταβιβάσεις	2.726	4.457	4.049	63,5	-9,1	
		<i>εκ των οποίων ΠΔΕ</i>	<i>2.010</i>	<i>3.577</i>	<i>3.590</i>	<i>78,0</i>	<i>0,3</i>	
4	14	Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	1.909	1.783	765	-6,6	-57,1	
5	15	Λοιπά τρέχοντα έσοδα	2.025	2.059	1.393	1,7	-32,3	
		<i>εκ των οποίων ΠΔΕ</i>	<i>435</i>	<i>278</i>	<i>150</i>	<i>-36,2</i>	<i>-45,9</i>	
6	31	Πωλήσεις Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων	25	36	335	46,1	822,1	
A	Έσοδα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών¹ (1+2+3+4+5+6)		50.696	53.824	53.022	6,2	-1,5	
7	43	Χρεωστικοί τίτλοι	92	753	285	722,0	-62,2	
8	45	Συμμετοχικοί τίτλοι και μερίδια επενδυτικών κεφαλαίων	2.077	781	1.124	-62,4	44,0	
9	49	Προκαταβολές και λοιπές απαιτήσεις	18	33	0	82,3	-100,0	
10	52	Υποχρεώσεις από Νόμισμα και καταθέσεις	13	23	12	82,8	-47,8	
11	53	Χρεωστικοί τίτλοι (υποχρεώσεις)	69.642	37.647	33.800	-45,9	-10,2	
12	54	Δάνεια	595.044	756.386	600.000	27,1	-20,7	
13	57	Χρηματοοικονομικά παράγωγα	969	0	0	-100,0	0,0	
B	Έσοδα Χρηματοοικονομικών συναλλαγών (7+8+9+10+11+12+13)		667.855	795.624	635.221	19,1	-20,2	
Γ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ (A+B)		718.550	849.448	688.243	18,2	-19,0	

¹ Περιλαμβάνονται επιστροφές φόρων.

2.2 Δαπάνες

Οι συνολικές δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2018 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε ταμειακή βάση στα 57.032 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 873 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Επίσης, οι συνολικές δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2018 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε δημοσιονομική βάση στα 58.273 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 767 εκατ. ευρώ, σε σχέση με τον στόχο του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Οι πρωτογενείς δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε δημοσιονομική βάση στα 51.178 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 522 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Ανάλυση δαπανών κατά μείζονα κατηγορία

Δαπάνες μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Παροχές σε εργαζομένους

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι τακτικές αποδοχές, οι πρόσθετες αποδοχές, οι αποδοχές σε είδος, οι παροχές κληρωτών, καθώς και οι αντίστοιχες εργοδοτικές εισφορές.

Για το έτος 2018 οι δαπάνες αυτές εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε ταμειακή βάση στα 13.527 εκατ. ευρώ αυξημένες κατά 1.002 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο του ΜΠΔΣ 2019-2022, κυρίως λόγω της καταβολής χρηματικού ποσού που αφορά προσωπικό διαφόρων κατηγοριών ειδικών μισθολογίων. Οι πρόσθετες αποδοχές εκτιμάται ότι θα ανέλθουν στα 1.493 εκατ. ευρώ.

Κοινωνικές Παροχές

Οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το επίδομα θέρμανσης, τη συνεισφορά του Ελληνικού Δημοσίου στην προστασία της κύριας κατοικίας, τις συντάξεις που εξακολουθούν να πληρώνονται απευθείας από το κράτος, καθώς και τις λοιπές παροχές κοινωνικής πρόνοιας σε είδος και χρήμα. Επιπρόσθετα, περιλαμβάνεται και το σύνολο των πληρωμών του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης (ΚΕΑ) για το 2018, ενώ από το νέο έτος θα γίνεται πλέον μέσω του ΟΠΕΚΑ, ο οποίος θα επιχορηγείται από το κράτος για τον σκοπό αυτό.

Οι σχετικές δαπάνες σε ταμειακή βάση εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 1.190 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 28 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022, κυρίως λόγω της ανακατανομής 145 εκατ. ευρώ από την κατηγορία των μεταβιβάσεων για την απευθείας καταβολή του ΚΕΑ από τον Τακτικό Προϋπολογισμό.

Μεταβιβάσεις

Οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής περιλαμβάνουν επιχορηγήσεις και αποδόσεις σε υποτομείς της Γενικής Κυβέρνησης, όπως ΟΤΑ, ΟΚΑ, νοσοκομεία και ΠΦΥ, και σε φορείς εκτός Γενικής Κυβέρνησης, οργανισμούς του εξωτερικού, καθώς και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης, περιλαμβάνονται οι επιχορηγήσεις για επενδύσεις, οι καταπτώσεις εγγυήσεων, οι αναλήψεις χρεών φορέων Γενικής Κυβέρνησης, καθώς και οι αποζημιώσεις λόγω δικαστικών αποφάσεων.

Οι δαπάνες αυτές σε ταμειακή βάση εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 26.470 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 828 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022, κυρίως λόγω της αύξησης της επιχορήγησης του ΕΦΚΑ για την καταβολή εφάπαξ χρηματικού ποσού σε συνταξιούχους κατά τα προβλεπόμενα του άρθρου 15 του ν. 4575/2018.

Στον πίνακα 3.5 γίνεται ανάλυση των μεταβιβάσεων σε φορείς εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης.

Πίνακας 3.5 Μεταβιβάσεις σε φορείς εντός και εκτός της Γενικής Κυβέρνησης από τον Τακτικό Προϋπολογισμό (σε εκατ. ευρώ)							
	2017	2018		2019		Μεταβολή %	
	Πραγματοποιήσεις	ΜΠΔΣ	Εκτιμήσεις	ΜΠΔΣ	Προβλέψεις	2018/17	2019/18
Μεταβιβάσεις φορέων εντός Γενικής Κυβέρνησης							
1 Τρέχουσες εγχώριες μεταβιβάσεις (1α+1β+1γ+1δ)	22.201	20.598	21.108	19.111	21.368	-4,9	1,2
1α Μεταβιβάσεις στην Κεντρική Διοίκηση	0	2	2	2	2	405,1	0,0
1β Μεταβιβάσεις σε νοσοκομεία & ΠΦΥ	1.689	1.273	1.292	1.274	1.280	-23,5	-0,9
1γ Μεταβιβάσεις σε ΟΤΑ	2.947	3.025	3.044	2.327	2.281	3,3	-25,0
1δ Μεταβιβάσεις σε ΟΚΑ (1δ1+1δ2+1δ3+1δ4+1δ5+1δ6)	17.564	16.299	16.771	15.509	17.805	-4,5	6,2
1δ1 παροχών σύνταξης	14.305	13.962	14.380	12.376	13.371	0,5	-7,0
1δ2 παροχών σε ανέργους (ΟΑΕΔ)	425	505	505	505	556	18,8	10,1
1δ3 παροχών υγείας (ΕΟΠΥΥ)	314	100	88	100	100	-71,9	13,6
1δ4 παροχών προνοιακού χαρακτήρα	458	1.137	1.200	1.933	3.183	162,0	165,2
1δ5 λειτουργικών και έκτακτων δαπανών	1.484	16	18	16	16	-98,8	-11,8
1δ6 Αντιπαροχή έναντι της ενσωματωμένης στη ΔΕΗ ΑΕ περιουσίας των Τομέων Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ	579	579	579	579	579	0,0	0,0
2 Μεταβιβάσεις σε λοιπά νομικά πρόσωπα	2.162	1.610	1.675	1.679	1.728	-22,5	3,2
3 Λοιπές μεταβιβάσεις (τρέχουσες εγχώριες)	6	4	4	3	3	-37,5	-28,5
4 Επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού	187	190	214	190	190	14,2	-11,1
5 Λοιπές μεταβιβάσεις	1.080	958	952	393	393	-11,9	-58,7
I Σύνολο μεταβιβάσεων εντός ΓΚ Τακτικού Προϋπολογισμού (1+2+3+4+5)	25.637	23.360	23.952	21.376	23.682	-6,6	-1,1
Μεταβιβάσεις φορέων εκτός Γενικής Κυβέρνησης							
1 Μεταβιβάσεις σε λοιπά νομικά πρόσωπα	174	113	138	119	117	-20,8	-15,3
2 Λοιπές μεταβιβάσεις (τρέχουσες εγχώριες)	157	96	131	90	82	-16,7	-37,5
3 Λοιπές μεταβιβάσεις	2.745	2.073	2.249	2.251	2.223	-18,0	-1,2
II Σύνολο μεταβιβάσεων εκτός ΓΚ Τακτικού Προϋπολογισμού (1+2+3)	3.076	2.282	2.518	2.459	2.421	-18,1	-3,9
III Σύνολο μεταβιβάσεων Τακτικού Προϋπολογισμού (I+II)	28.713	25.642	26.470	23.834	26.104	-7,8	-1,4

Αγορές αγαθών και υπηρεσιών

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται δαπάνες καταναλωτικού χαρακτήρα (αγαθά και υπηρεσίες). Οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής για το έτος 2018 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 1.539 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 261 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022, κυρίως λόγω της ενίσχυσης των πιστώσεων της κατηγορίας αυτής από το τακτικό αποθεματικό.

Επιδοτήσεις

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι επιδοτήσεις για τις άγονες γραμμές, καθώς και για την ΤΡΑΙΝΟΣΕ. Η εκτίμηση για αυτή την κατηγορία για το έτος 2018 ανέρχεται σε 151 εκατ. ευρώ.

Τόκοι (σε ακαθάριστη βάση)

Η εκτίμηση για τις δαπάνες τόκων σε ακαθάριστη ταμειακή βάση, ανέρχεται σε 5.520 εκατ. ευρώ.

Λοιπές δαπάνες

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται κυρίως η δαπάνη για τις επιστροφές στην ΕΕ από ανεκτέλεστα προγράμματα ύψους 50 εκατ. ευρώ, ενώ η συνολική δαπάνη της κατηγορίας αυτής αναμένεται να ανέλθει σε 78 εκατ. ευρώ.

Πιστώσεις υπό κατανομή

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως οι δαπάνες του ΠΔΕ (με ταμειακή εκτίμηση 6.750 εκατ. ευρώ), το τακτικό αποθεματικό και οι υπό κατανομή πιστώσεις προς τους ΟΚΑ.

Οι δαπάνες για την κατηγορία αυτή εκτιμώνται σε ταμειακή βάση στα 8.012 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 1.614 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ, γεγονός που οφείλεται κυρίως στη μεταφορά πιστώσεων από το αποθεματικό, συνολικού ύψους 562 εκατ. ευρώ, για να αντιμετωπισθούν δαπάνες κυρίως για:

- την εκτέλεση τελεσίδικων και αμετάκλητων δικαστικών αποφάσεων,
- την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών,
- την αποπληρωμή συσσωρευμένων ληξιπρόθεσμων οφειλών της Κεντρικής Διοίκησης και των λοιπών φορέων προς τη ΔΕΗ και
- την κάλυψη της δαπάνης καθολικών ταχυδρομικών υπηρεσιών.

Επίσης η παρατηρούμενη μείωση σε σχέση με το ΜΠΔΣ 2019-22 οφείλεται και στο γεγονός του επιμερισμού της δαπάνης καταβολής εφάπαξ χρηματικού ποσού (άρθρα 10 - 15 του ν. 4575/2018) σε ενεργεία υπαλλήλους και συνταξιούχους σε προαναφερόμενες κατηγορίες δαπανών.

Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως οι εκτιμώμενες δαπάνες αγοράς οπλικών συστημάτων. Η συνολική δαπάνη της κατηγορίας αυτής ανέρχεται σε 544 εκατ. ευρώ. Επισημαίνεται πως οι φυσικές παραλαβές των εξοπλιστικών προγραμμάτων εκτιμάται ότι θα ανέλθουν στα 271 εκατ. ευρώ.

Δαπάνες Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων

Η υλοποίηση του ΠΔΕ για το 2018 έχει ως στόχο να συνδράμει τη δημοσιονομική προσπάθεια με αναπτυξιακές δράσεις, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της οικονομίας και ταυτόχρονα τη στήριξη της κοινωνικής συνοχής. Για το έτος 2018, προβλέπεται η υλοποίηση έργων και δράσεων συνολικού ύψους 6.750 εκατ. ευρώ.

Από το ποσό αυτό, τμήμα ύψους 5.750 εκατ. ευρώ, αφορά συγχρηματοδοτούμενα έργα, με περαιτέρω διάκριση σε 4.060 εκατ. ευρώ για έργα ΕΣΠΑ 2014-2020 και 1.690 εκατ. ευρώ για λοιπά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Βασικός στόχος της εκτέλεσης του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους του ΠΔΕ και για το 2018 είναι η απορρόφηση των πόρων των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και η εξασφάλιση της εισροής της κοινοτικής συνδρομής, στο πλαίσιο των στόχων και υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Συνθήκες της ΕΕ.

Το υπόλοιπο, ύψους 1.000 εκατ. ευρώ εκτιμάται ότι θα δαπανηθεί για την υλοποίηση των έργων που χρηματοδοτούνται από αμιγώς εθνικούς πόρους. Με τα έργα αυτά ενισχύονται πολιτικές και δράσεις των Υπουργείων και των Περιφερειών και αντιμετωπίζονται έκτακτες ανάγκες.

Δαπάνες χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Οι σημαντικού μεγέθους χρηματοοικονομικές συναλλαγές ταξινομούνται στις εξής μείζονες κατηγορίες:

- «Συμμετοχικοί τίτλοι και μερίδια επενδυτικών κεφαλαίων» με εκτίμηση ύψους 112 εκατ. ευρώ, μέσω της οποίας εξυπηρετείται κυρίως η συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στις αυξήσεις Μετοχικού Κεφαλαίου Εταιριών.
- «Χρεωστικοί τίτλοι», «Δάνεια» και «Χρηματοοικονομικά παράγωγα» μέσω των οποίων εξυπηρετείται το δημόσιο χρέος.

Πίνακας 3.6 Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού κατά μείζονα κατηγορία σε ταμειακή βάση (σε εκατ. ευρώ)

α/α	Μείζονες κατηγορίες	Περιγραφή	2017	2018	2019	Μεταβολή %	
			Πραγματοποιήσεις	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις	2018/17	2019/18
1	21	Παροχές σε εργαζομένους	12.018	13.527	13.016	12,6	-3,8
2	22	Κοινωνικές παροχές	2.305	1.190	246	-48,4	-79,3
3	23	Μεταβιβάσεις	28.713	26.470	26.104	-7,8	-1,4
4	24	Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	1.267	1.539	1.324	21,5	-14,0
5	25	Επιδότησεις	134	151	150	12,5	-0,4
6	26	Τόκοι ^{1&3}	5.696	4.670	5.600	-18,0	19,9
7	27	Λοιπές δαπάνες	137	78	51	-42,8	-34,3
8	29	Πιστώσεις υπό κατανομή ² εκ των οποίων ΠΔΕ	6.133	8.012	9.687	30,6	20,9
9	31	Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	594	544	617	8,0	13,4
10	33	Αγορές τιμαλφών	0	0	0	14,1	181,0
A Δαπάνες μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)			56.907	56.182	56.796	-1,3	1,1
11	45	Συμμετοχικοί τίτλοι και μερίδια επενδυτικών κεφαλαίων	36	112	332	208,5	196,1
12	49	Προκαταβολές και λοιπές απαιτήσεις	18	41	0	129,5	-100,0
13	52	Υποχρεώσεις από νόμισμα και καταθέσεις	8	7	8	-14,4	17,7
14	53	Χρεωστικοί τίτλοι (υποχρεώσεις)	76.157	36.604	43.749	-51,9	19,5
15	54	Δάνεια	586.220	755.652	602.991	28,9	-20,2
16	57	Χρηματοοικονομικά παράγωγα ³	1.471	850	1.000	-42,2	17,6
B Δαπάνες χρηματοοικονομικών συναλλαγών (11+12+13+14+15+16)			663.910	793.266	648.080	19,5	-18,3
Γ Γενικό σύνολο δαπανών (A+B)			720.817	849.448	704.876	17,8	-17,0

¹ Τόκοι σε ακαθάριστη βάση.

² Στη μείζονα κατηγορία 29 «Πιστώσεις υπό κατανομή» περιλαμβάνονται οι δαπάνες του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).

³ Μέρος των τόκων της κεντρικής διοίκησης κατατάσσεται στη μείζονα κατηγορία «Χρηματοοικονομικά παράγωγα» σύμφωνα με τη νέα οικονομική ταξινόμηση.

3. Βασικά μεγέθη Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης 2019

Για το έτος 2019, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε όρους Ενισχυμένης Εποπτείας προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 6.945 εκατ. ευρώ ή 3,60% του ΑΕΠ, αυξημένο έναντι του στόχου της Ενισχυμένης Εποπτείας κατά 199 εκατ. ευρώ και μειωμένο κατά 572 εκατ. ευρώ σε σχέση με την πρόβλεψη του ΜΠΔΣ 2019-2022 (πίνακας 3.3).

Αντίστοιχα, σε δημοσιονομική βάση το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 7.434 εκατ. ευρώ ή 3,9% του ΑΕΠ, μειωμένο κατά 363 εκατ. ευρώ σε σχέση με την πρόβλεψη του ΜΠΔΣ 2019-2022 (πίνακας 3.2).

Για το 2019 το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται στο 2,2% του ΑΕΠ. Η βελτίωση σε σχέση με το αντίστοιχο μέγεθος που είχε αποτυπωθεί στο προσχέδιο του προϋπολογισμού του 2019 οφείλεται κυρίως στην αναθεώρηση του παραγωγικού κενού (Output Gap) από την ΕΕ (European Economic Forecast - Autumn 2018).

4. Κρατικός Προϋπολογισμός 2019

Το νέο λογιστικό πλαίσιο το οποίο θα εφαρμοσθεί για την Κεντρική Διοίκηση από το 2019 εισάγει νέα οικονομική ταξινόμηση κοινή για τη λογιστική και την παρακολούθηση του Κρατικού Προϋπο-

λογισμού, καθώς και νέα διοικητική ταξινόμηση για τα Υπουργεία και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις. Ο κρατικός προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2019 αποτυπώνεται με τη νέα οικονομική και διοικητική ταξινόμηση (τόμος προϋπολογισμού). Στους σχετικούς πίνακες της εισηγητικής έκθεσης ενσωματώνονται οι λογαριασμοί της νέας οικονομικής ταξινόμησης με σχετική αντιστοίχιση των οικονομικών ετών 2017 και 2018.

Βασική προτεραιότητα της δημοσιονομικής στρατηγικής παραμένει για τέταρτο συνεχές έτος η επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων, ώστε να προστατευθεί η με κόπο κατακτηθείσα αξιοπιστία των δημοσίων οικονομικών της χώρας, και, ταυτόχρονα, η αξιοποίηση του διαθέσιμου δημοσιονομικού περιθωρίου της τάξης του 0,5% του ΑΕΠ, ώστε το μίγμα πολιτικής να καταστεί πιο φιλικό στην οικονομική μεγέθυνση και πιο αποτελεσματικό στην κοινωνική προστασία.

Η επίτευξη των ανωτέρω προτεραιοτήτων επιχειρείται με τη συνέχιση της υλοποίησης δράσεων, αλλά και την έναρξη νέων, όπως:

- η ενίσχυσης της διαφάνειας στη δημοσιονομική διαχείριση με την εφαρμογή του νέου πλαισίου κανόνων λογιστικής από το 2019 για την Κεντρική Διοίκηση με τη νέα οικονομική και διοικητική ταξινόμηση και ο σχεδιασμός για την επέκτασή του στο σύνολο της Γενικής Κυβέρνησης,
- η συγκέντρωση των πλεοναζόντων διαθεσίμων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης στον Ενιαίο Λογαριασμό Θησαυροφυλακίου, με σκοπό την άσκηση αποτελεσματικότερων πολιτικών διαχείρισης ρευστότητας,
- η εφαρμογή κανόνα προσλήψεων-αποχωρήσεων 1:1 στο σύνολο της Γενικής Κυβέρνησης, η οποία θα επιταχύνει την κάλυψη των κενών που παρατηρούνται σε διάφορους κρίσιμους τομείς για τη λειτουργία του κράτους, όπως π.χ. η παιδεία και η υγεία,
- η προστασία των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων με την εφαρμογή δράσεων όπως η χορήγηση του ΚΕΑ, του επιδόματος παιδιού κ.λπ.,
- η πλήρης εφαρμογή του μεταφορικού ισοδυναμίου για την ενίσχυση της ανάπτυξης στη νησιωτική Ελλάδα,
- η περαιτέρω ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης, μέσω της εντατικοποίησης των φορολογικών ελέγχων και της παροχής κινήτρων στους φορολογούμενους για ηλεκτρονικές πληρωμές (συμμετοχή σε κληρώσεις με χρηματικά έπαθλα, διαμόρφωση αφορολογήτου με βάση το ύψος των ετήσιων ηλεκτρονικών πληρωμών) και
- η συνέχιση του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων.

Οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις που αποτυπώνονται στον πίνακα 3.7 και είναι ενσωματωμένες στον προϋπολογισμό του 2019 περιλαμβάνουν τη μη εφαρμογή των παρεμβάσεων και των εξισορροπητικών παρεμβάσεων, που είχαν συμπεριληφθεί στο ΜΠΔΣ 2019-2022 για το 2019, καθώς και νέες παρεμβάσεις στους τομείς των ασφαλιστικών εισφορών, των φορολογικών εσόδων και των δαπανών κοινωνικής προστασίας.

Συγκεκριμένα, στις νέες παρεμβάσεις περιλαμβάνονται τα εξής:

- **Βοήθεια στο σπίτι:** Μετατρέπεται το τρέχον εργασιακό καθεστώς 3.000 εργαζομένων ορισμένου σε αορίστου χρόνου.
- **Ειδική αγωγή:** Πρόσληψη 4.500 εκπαιδευτικών και εξειδικευμένου προσωπικού σε θέσεις προσωπικού που τώρα απασχολείται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου. Η δαπάνη σήμερα καλύπτεται από πόρους του ΠΔΕ. Οι νέες προσλήψεις θα χρηματοδοτηθούν από τον τακτικό προϋπολογισμό χωρίς να μεταβληθεί το τρέχον όριο δαπανών του ΠΔΕ. Παράλληλα, θα μειωθεί ισόποσα το όριο για το προσωπικό ορισμένου χρόνου προκειμένου να μην μεταβληθεί ο αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων συνολικά.
- **Επίδομα στέγασης:** Το στεγαστικό επίδομα απευθύνεται σε νοικοκυριά που διαμένουν σε ενοικιαζόμενη κατοικία και δανειολήπτες. Τα κριτήρια ένταξης είναι εισοδηματικά, περιουσιακά (ακί-

νητη περιουσία και καταθέσεις), διαμονής στην επικράτεια, πολυτελούς διαβίωσης, ασφαλιστικής κάλυψης και οικογενειακής κατάστασης.

- **Μείωση ασφαλιστικών εισφορών:** Το μέτρο αφορά στη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών ελευθέρων επαγγελματιών, αυτοαπασχολούμενων και αγροτών και ειδικότερα στη μείωση του συντελεστή κύριας ασφάλισης κατά 1/3 και στην εφαρμογή της ελάχιστης εισοδηματικής βάσης για την επικουρική ασφάλιση και την εφάπαξ παροχή.
- **Επιδότηση ασφαλιστικών εισφορών νέων:** Η συγκεκριμένη δράση αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας των νέων και αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, συμβάλλοντας στη μείωση της ανεργίας των νέων, που είναι η υψηλότερη στην ΕΕ, αλλά και μειώνοντας το ποσοστό των νέων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας. Το μέτρο αφορά νέους ηλικίας έως 24 ετών και συνίσταται στην επιδότηση του 50% των εργοδοτικών εισφορών.
- **Μείωση ΕΝΦΙΑ:** Το μέτρο συνίσταται στη μείωση του ΕΝΦΙΑ κατά 10% μεσοσταθμικά.
- **Μείωση φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων:** Το μέτρο συνίσταται στη σταδιακή μείωση του συντελεστή φορολόγησης από 29% σε 25% σε ορίζοντα τετραετίας και θα έχει δημοσιονομική επίπτωση από το 2020 και εφεξής.
- **Μείωση φορολογίας διανεμόμενων κερδών:** Το μέτρο αναφέρεται στη μείωση του φορολογικού συντελεστή επί των διανεμόμενων κερδών κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες και θα έχει δημοσιονομική επίπτωση από το 2020 και εφεξής.

Πίνακας 3.7 Δημοσιονομικές παρεμβάσεις 2019 (σε καθαρή βάση) (σε εκατ. ευρώ)		
Παρεμβάσεις	Ποσό	Παρατηρήσεις
A Μεταβολές σε σχέση με ΜΠΔΣ 2019-2022	-335	
1 Μη εφαρμογή εξισορροπητικών παρεμβάσεων 2019 πλην οικογενειακών επιδομάτων	1.730	
2 Συνταξιοδοτικές παρεμβάσεις (διατάξεις ν. 4472/2017)	-2.065	
B Νέες δημοσιονομικές παρεμβάσεις (B1+B2)	-910	
B1 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΕΣΟΔΩΝ	-437	
1 Μείωση ΕΝΦΙΑ	-260	Μεσοσταθμική μείωση κατά 10%
2 Μείωση ασφαλιστικών εισφορών ελευθέρων επαγγελματιών, αυτοαπασχολούμενων και αγροτών	-177	Μείωση συντελεστή κύριας ασφάλισης κατά 1/3 - Εφαρμογή ελάχιστης εισοδηματικής βάσης για επικουρική ασφάλιση και εφάπαξ παροχής
3 Μείωση φορολογίας διανεμόμενων κερδών	0	Η παρέμβαση θα έχει δημοσιονομική επίπτωση από το 2020 - Μείωση συντελεστή φορολόγησης από 15% σε 10%
4 Σταδιακή μείωση φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων από 29% σε 25%	0	Η παρέμβαση θα έχει δημοσιονομική επίπτωση από το 2020 - Μείωση 1% κατ' έτος
B2 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΔΑΠΑΝΩΝ	-473	
5 Επίδομα στέγασης	-400	
6 Επιδότηση ασφαλιστικών εισφορών για νέους εργαζόμενους	-51	
7 Ενίσχυση ειδικής αγωγής	-22	
8 Ενίσχυση προγράμματος "Βοήθεια στο σπίτι"	0	Η δημοσιονομική επίπτωση έχει αποτυπωθεί στο βασικό σενάριο
Σύνολο δημοσιονομικών παρεμβάσεων (A + B)	-1.245	

Σημείωση: Στο σκέλος των δαπανών, το θετικό πρόσημο δηλώνει μείωση δαπάνης (εξοικονόμηση), ενώ το αρνητικό πρόσημο δηλώνει αύξηση δαπάνης. Στο σκέλος των εσόδων, το θετικό πρόσημο σημαίνει αύξηση των εσόδων και το αρνητικό πρόσημο δηλώνει μείωση των εσόδων.

Το έλλειμμα του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2019 εκτιμάται σε 4.774 εκατ. ευρώ σε ταμειακή βάση αυξημένο κατά 327 εκατ. ευρώ, σε σχέση με το στόχο του ΜΠΔΣ 2019-2022 και σε 3.150 εκατ. ευρώ σε δημοσιονομική βάση, μειωμένο κατά 965 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο.

Επίσης, το πρωτογενές αποτέλεσμα του Κρατικού Προϋπολογισμού εκτιμάται, σε ταμειακή βάση, σε πλεόνασμα ύψους 1.826 εκατ. ευρώ, αυξημένο κατά 73 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ. Τέλος, το πρωτογενές αποτέλεσμα του Κρατικού Προϋπολογισμού σε δημοσιονομική βάση, εκτιμάται σε πλεόνασμα ύψους 3.850 εκατ. ευρώ, αυξημένο κατά 1.015 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

4.1 Έσοδα

Τα καθαρά έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού, σε δημοσιονομική βάση, μετά την αφαίρεση των επιστροφών φόρων, προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 53.806 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 391 εκατ. ευρώ ή 0,7%, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Σε ταμειακή βάση, τα παραπάνω έσοδα προβλέπονται στα 53.022 εκατ. ευρώ αυξημένα κατά 435 εκατ. ευρώ ή 0,8% έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022. Σημαντικό μέρος της αύξησης αυτής οφείλεται στο βελτιωμένο μακροοικονομικό περιβάλλον.

Η προαναφερθείσα αύξηση προβλέπεται να πραγματοποιηθεί, παρά τη σημαντική άνοδο των επιστροφών φόρων κατά 633 εκατ. ευρώ.

Ανάλυση εσόδων κατά μείζονα κατηγορία

Έσοδα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Φόροι

- **Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών**

Από φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών προβλέπεται ότι θα εισπραχθούν έσοδα ύψους 27.559 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 682 εκατ. ευρώ ή 2,5% έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022. Ειδικότερα:

- Τα έσοδα από ΦΠΑ αναμένεται να ανέλθουν στα 17.210 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 565 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.
- Οι φόροι κατανάλωσης προβλέπονται στα 7.381 εκατ. ευρώ και είναι μειωμένοι κατά 51 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

- **Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών**

Από φόρους και δασμούς επί εισαγωγών προβλέπονται έσοδα 237 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 15 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

- **Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας**

Από τους τακτικούς φόρους ακίνητης περιουσίας, αναμένεται να εισπραχθούν έσοδα ύψους 2.801 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 215 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022, λόγω της εφαρμογής της δημοσιονομικής παρέμβασης μείωσης του ΕΝΦΙΑ έτους 2019 κατά 10% μεσοσταθμικά, ή 260 εκατ. ευρώ.

- **Λοιποί φόροι παραγωγής**

Από τους λοιπούς φόρους παραγωγής προβλέπεται ότι θα εισπραχθούν 944 εκατ. ευρώ, πλησίον του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022 ύψους 955 εκατ. ευρώ.

- **Φόρος εισοδήματος**

Από το φόρο εισοδήματος αναμένεται να εισπραχθούν έσοδα ύψους 16.796 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 298 εκατ. ευρώ ή 1,8% έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022. Ειδικότερα:

- Ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων προβλέπεται να διαμορφωθεί στα 11.070 εκατ. ευρώ, αυξημένος κατά 211 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου, ως αποτέλεσμα της δευτερογενούς επίδρασης των συνταξιοδοτικών παρεμβάσεων.
- Ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων προβλέπεται να παρουσιάσει αύξηση κατά 162 εκατ. ευρώ σε σχέση με το στόχο και να διαμορφωθεί στα 4.420 εκατ. ευρώ.

- **Φόροι κεφαλαίου**

Οι φόροι κεφαλαίου προβλέπεται να ανέλθουν σε 159 εκατ. ευρώ, αυξημένοι κατά 8 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

- **Λοιποί τρέχοντες φόροι**

Τα έσοδα από τους λοιπούς τρέχοντες φόρους προβλέπεται να ανέλθουν στο ποσό των 2.631 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 158 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022, λόγω αυξημένων εσόδων από τα διάφορα μη ταξινομημένα φορολογικά έσοδα.

Κοινωνικές εισφορές

Τα έσοδα από κοινωνικές εισφορές προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 58 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 8 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Μεταβιβάσεις

Τα έσοδα από μεταβιβάσεις αναμένεται να ανέλθουν στα 4.049 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 28 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022. Εξ αυτών, ποσό 291 εκατ. ευρώ θα προέλθει από τη μεταφορά αποδόσεων λόγω της διακράτησης ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου στα χαρτοφυλάκια των Κεντρικών Τραπεζών του Ευρωσυστήματος (ANFAs), καθώς και από το Πρόγραμμα Αγοράς Ομολόγων (SMPs) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ).

Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών

Από τις πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών προβλέπεται να εισπραχθούν έσοδα ύψους 773 εκατ. ευρώ, έναντι στόχου 833 εκατ. ευρώ.

Λοιπά τρέχοντα έσοδα

Τα λοιπά τρέχοντα έσοδα προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 1.500 εκατ. ευρώ, πλησίον του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022, ύψους 1.498 εκατ. ευρώ.

Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων

Προβλέπονται έσοδα 335 εκατ. ευρώ αυξημένα κατά 212 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου, κυρίως λόγω της είσπραξης το 2019 αντί για το 2018 του αντιτίμου από την αξιοποίηση της έκτασης του πρώην Διεθνούς Αεροδρομίου του Ελληνικού.

Επιστροφές φόρων

Οι επιστροφές αχρεωστήτως εισπραχθέντων εσόδων προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 4.818 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 633 εκατ. ευρώ ή 15,1%, έναντι των προβλέψεων του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Έσοδα Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων

Τα έσοδα του ΠΔΕ σε ταμειακή βάση προβλέπεται να ανέλθουν στο ποσό των 3.740 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 150 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022, λόγω μεταφοράς στο ΠΔΕ απολήψεων από την ΕΕ που μέχρι πρότινος εμφανίζονταν στον τακτικό προϋπολογισμό.

Βασική πηγή εσόδων για την χρηματοδότηση των έργων του ΠΔΕ αποτελούν οι εισροές από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΓΤΕ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), καθώς και τα ταμεία για τη μετανάστευση.

Τα έσοδα του ΠΔΕ κατά ταμείο για τα έτη 2017, 2018 και 2019 με τα αντίστοιχα ποσά παρουσιάζονται στον πίνακα 3.8.

Πίνακας 3.8 Έσοδα ΠΔΕ (σε εκατ. ευρώ)			
Πηγές εσόδων	2017	2018	2019
	Πραγματ/σεις	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
Ίδια έσοδα	481	300	180
Επιχορηγήσεις ΕΕ	1.964	3.555	3.560
- ΕΤΠΑ	615	1.490	1.485
- Ταμείο Συνοχής	339	600	576
- ΕΚΤ	310	800	689
- Λοιπά	13	60	53
- Ταμείο Αλληλεγγύης και Διαχείρισης Μεταναστευτικών Ροών	108	70	70
- ΕΓΓΤΕ (ΕΓΤΠΕ – Τμήμα Εγγυήσεων)	10	10	22
- ΕΓΤΑΑ (ΕΓΤΠΕ – Τμήμα Προσανατολισμού)	559	490	622
- ΕΤΘΑ (ΕΤΑ και ΧΜΠΑ)	9	35	43
Σύνολο	2.445	3.855	3.740

Πηγές: ΓΛΚ, Υπεύθυνες Αρχές Πιστοποίησης και Πληρωμής ΕΠ, Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων, Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης.

Έσοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Χρεωστικοί τίτλοι

Τα έσοδα από χρεολύσια επενδύσεων σε ομόλογα ΟΣΕ και ΕΑΣ, τα οποία περιήλθαν στην κατοχή του Ελληνικού Δημοσίου μετά το PSI προβλέπονται σε 285 εκατ. ευρώ.

Συμμετοχικοί τίτλοι

Τα έσοδα από πωλήσεις μετοχών διαφόρων εισηγμένων και μη εισηγμένων στο ΧΑ εταιρειών, κυριότητας Ελληνικού Δημοσίου ή/και ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ, προβλέπονται να ανέλθουν στα 1.124 εκατ. ευρώ.

4.2 Δαπάνες

Οι συνολικές δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2019 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε ταμειακή βάση στα 57.796 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 761 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Αντίστοιχα, οι συνολικές δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2019 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε δημοσιονομική βάση στα 56.956 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 573 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Οι πρωτογενείς δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε δημοσιονομική βάση στα 49.956 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 623 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Ανάλυση δαπανών κατά μείζονες κατηγορίες (πίνακας 3.6)

Δαπάνες μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Παροχές σε εργαζομένους

Οι δαπάνες παροχών σε εργαζομένους προβλέπεται ότι θα ανέλθουν σε ταμειακή βάση στα 13.016 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 25 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Επισημαίνεται ότι οι πρόσθετες αποδοχές προβλέπεται να ανέλθουν σε 503 εκατ. ευρώ.

Κοινωνικές Παροχές

Οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής σε ταμειακή βάση προβλέπεται ότι θα διαμορφωθούν στα 246 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 2.179 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022, κυρίως λόγω της μεταφοράς πιστώσεων στην κατηγορία των μεταβιβάσεων για την επιχορήγηση στον ΟΠΕΚΑ με σκοπό την υλοποίηση της δράσης του ΚΕΑ, καθώς και λόγω της άρσης των εξισορροπητικών παρεμβάσεων του 2019, όπως αυτές είχαν παρουσιαστεί στο ΜΠΔΣ 2019-2022.

Μεταβιβάσεις

Οι δαπάνες για μεταβιβάσεις σε ταμειακή βάση προβλέπεται ότι θα διαμορφωθούν στα 26.104 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 2.270 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022, κυρίως λόγω της μεταφοράς πιστώσεων προς τον ΟΠΕΚΑ για την υλοποίηση του ΚΕΑ, της αυξημένης επιχορήγησης στον ΕΦΚΑ, καθώς και λόγω δράσεων όπως η επιδότηση στέγασης και η επιδότηση ασφαλιστικών εισφορών για νέους εργαζόμενους.

Αγορές αγαθών και υπηρεσιών

Η πρόβλεψη για αυτή την κατηγορία για το έτος 2019 είναι 1.324 εκατ. ευρώ, αυξημένη κατά 25 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Επιδότησεις

Η πρόβλεψη για αυτή την κατηγορία για το έτος 2019 είναι 150 εκατ. ευρώ και δεν έχει διαφοροποιηθεί σε σχέση με τον στόχο του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Τόκοι (σε ακαθάριστη βάση)

Η εκτίμηση για τις δαπάνες τόκων σε ακαθάριστη ταμειακή βάση, ανέρχεται σε 6.600 εκατ. ευρώ.

Λοιπές Δαπάνες

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται η πρόβλεψη για τη δαπάνη από τις επιστροφές από ανεκτέλεστα προγράμματα στην ΕΕ ύψους 51 εκατ. ευρώ και παραμένει στα ίδια επίπεδα με την αντίστοιχη του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Πιστώσεις υπό κατανομή

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως οι πιστώσεις του ΠΔΕ (με πρόβλεψη ύψους 6.750 εκατ. ευρώ), το τακτικό αποθεματικό (ύψους 1.000 εκατ. ευρώ), οι υπό κατανομή πιστώσεις για τους ΟΚΑ και οι πιστώσεις για την αντιμετώπιση της ροής προσφύγων και μεταναστών. Σημειώνεται ότι η καθαρή επιβάρυνση του προϋπολογισμού για την τελευταία αυτή δράση (δαπάνες προσφυγικών/ μεταναστευτικών ροών τακτικού προϋπολογισμού μείον σχετικές εισροές από ΕΕ) εξαιρείται από το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε όρους της ενισχυμένης εποπτείας.

Επιπλέον, στην κατηγορία «Πιστώσεις υπό Κατανομή» συμπεριλαμβάνονται και οι πιστώσεις για την ενίσχυση της ειδικής αγωγής.

Τέλος στην κατηγορία αυτή έχει προβλεφθεί πίστωση ύψους 982 εκατ. ευρώ για την περίπτωση κατά την οποία δεν ολοκληρωθούν εντός του 2018 οι διαδικασίες εξόφλησης των δικαιούχων των άρθρων 10 - 15 του ν. 4575/2018. Η πρόβλεψη αυτή είναι δημοσιονομικά ουδέτερη κατά ESA, καθότι το σχετικό κόστος θα βαρύνει δημοσιονομικά το έτος 2018.

Η πρόβλεψη για το σύνολο της κατηγορίας αυτής ανέρχεται στα 9.687 εκατ. ευρώ αυξημένη κατά 178 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022.

Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως οι ταμειακές δαπάνες αγοράς οπλικών συστημάτων ύψους 530 εκατ. ευρώ. Οι φυσικές παραλαβές των εξοπλιστικών προγραμμάτων προβλέπεται να ανέλθουν σε 336 εκατ. ευρώ.

Δαπάνες ΠΔΕ

Το ΠΔΕ χρηματοδοτεί την αναπτυξιακή πολιτική της χώρας με δράσεις που συμβάλλουν στην αύξηση του ιδιωτικού και δημόσιου κεφαλαίου της οικονομίας και στηρίζουν την αναπτυξιακή διαδικασία και τον εκσυγχρονισμό της χώρας σε μακροχρόνια βάση.

Για το έτος 2019 προβλέπεται η διάθεση πόρων 6.750 εκατ. ευρώ από το ΠΔΕ, που αντιπροσωπεύει το 3,5% του προβλεπόμενου ΑΕΠ της χώρας.

Από το ανωτέρω ποσό, τμήμα ύψους 5.750 εκατ. ευρώ, αφορά συγχρηματοδοτούμενα έργα, με περαιτέρω διάκριση σε 3.870 εκατ. ευρώ για έργα ΕΣΠΑ 2014-2020 και 1.880 εκατ. ευρώ για λοιπά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Σταθερή επιδίωξη για την υλοποίηση του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους του ΠΔΕ και για το 2019 παραμένει η απορρόφηση των πόρων, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η εισροή της αναλογούσας κοινοτικής συνδρομής. Ο στόχος αυτός θα συνδράμει στην προώθηση της αναπτυξιακής πολιτικής και θα απαιτήσει την εντατικοποίηση των ενεργειών για την επίτευξη της υλοποίησης των προγραμμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, εξακολουθούν να αποτελούν προτεραιότητα οι τομείς των μεγάλων έργων υποδομών, η προώθηση της επιχειρηματικότητας, η ενίσχυση της απασχόλησης, η εκπαίδευση και κατάρτιση, οι τομείς της υγείας και της πρόνοιας, η προστασία του περιβάλλοντος, τα έργα υποδομών των ΟΤΑ όλης της χώρας και οι δράσεις για τη διοικητική μεταρρύθμιση.

Σε ό,τι αφορά τέλος το σκέλος του ΠΔΕ που χρηματοδοτείται από αμιγώς εθνικούς πόρους, οι σχετικές πιστώσεις ύψους 1.000 εκατ. ευρώ θα διατεθούν για την ενίσχυση των πολιτικών και δράσεων των Υπουργείων και των Περιφερειών, καθώς και την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.

(σε εκατ. ευρώ)			
Έτη	ΠΔΕ		
	Λοιποί εθνικοί πόροι	Συγχρηματοδοτούμενο	Σύνολο
2009	2.455	7.133	9.588
2010	2.218	6.236	8.454
2011	1.885	4.722	6.608
2012	1.412	4.710	6.122
2013	783	5.867	6.650
2014	710	5.882	6.592
2015	681	5.725	6.406
2016	833	5.454	6.288
2017	1.327	4.623	5.950
2018*	1.000	5.750	6.750
2019*	1.000	5.750	6.750

* Τα ποσά των ετών 2018 και 2019 αποτελούν εκτιμήσεις και προβλέψεις αντίστοιχα.
 Πηγή: Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.

Συγχρηματοδοτούμενο σκέλος ΠΔΕ

Κύρια πηγή εσόδων για τη χρηματοδότηση των έργων του ΠΔΕ αποτελούν οι εισροές από την ΕΕ, μέσω κυρίως των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ). Βασικός στόχος στην παρούσα χρονική στιγμή είναι η αποτελεσματική υλοποίηση του ΕΣΠΑ 2014–2020, αλλά και η ολοκλήρωση όλων των ημιτελών έργων της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου 2007–2013.

- Ημιτελή έργα ΕΣΠΑ 2007-2013

Στις τελικές εκθέσεις των ΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013, όπως αυτές επανυποβλήθηκαν στην ΕΕ τον Δεκέμβριο του 2017, περιλαμβάνονται 80 πράξεις, συνολικού προϋπολογισμού 1.900 εκατ. ευρώ, οι οποίες χαρακτηρίστηκαν ως ημιτελείς. Οι δικαιούχοι έχουν την υποχρέωση να ολοκληρώσουν τα δηλωθέντα ως ημιτελή έργα του ΕΣΠΑ 2007-2013 μέχρι 31.03.2019 και οι σχετικές προσπάθειες εντατικοποιούνται από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

- ΕΣΠΑ 2014-2020

Μετά την ενδιάμεση αναθεώρηση του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου 2014-2020 και την τεχνική προσαρμογή των συνολικών κονδυλίων της Πολιτικής Συνοχής περιόδου 2017-2020, με βάση τα στοιχεία ΑΕΠ των ετών 2011-2014 όλων των κρατών μελών, η Ελλάδα επωφελήθηκε με επιπλέον πόρους ύψους 970 εκατ. ευρώ. Αυτή η αύξηση των κοινοτικών κονδυλίων οδήγησε στην αναθεώρηση των Προγραμμάτων, για την κατανομή του ποσού αυτού. Ύστερα από τη διαδικασία αυτή, η χώρα μας έχει εξασφαλίσει για την περίοδο 2014-2020 αναπτυξιακούς πόρους από την Ευρωπαϊκή Ένωση ύψους 21.000 εκατ. ευρώ, προερχόμενους από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ). Το ποσό αυτό αθροιζόμενο με την αναλογούσα εθνική συμμετοχή εκτιμάται ότι θα ανέλθει στο ύψος των 27.000 εκατ. ευρώ. Το σημαντικότερο τμήμα των πόρων αυτών αναμένεται να απορροφηθεί κατά την εκτέλεση του ΠΔΕ 2018-2021, με τη χρηματοδότηση των αναπτυξιακών δράσεων που σχεδιάστηκαν και θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Ως προς την πρόοδο υλοποίησής του, το ΕΣΠΑ 2014-2020 εμφανίζει υψηλά ποσοστά ενεργοποίησης των δράσεων, με τις εκδοθείσες προσκλήσεις και τις εντάξεις να καλύπτουν ένα μεγάλο ποσοστό των διαθέσιμων πόρων. Ειδικότερα, με βάση πρόσφατη αναφορά (15.10.2018), για το σύνολο του ΕΣΠΑ 2014-2020, έχουν δημοσιευθεί προσκλήσεις ύψους 21.800 εκατ. ευρώ, έχουν ενταχθεί στο ΠΔΕ έργα προϋπολογισμού 16.700 εκατ. ευρώ, έχουν αναληφθεί νομικές δεσμεύσεις (συμβάσεις κ.λπ.) σε ύψος 11.500 εκατ. ευρώ, ενώ οι μέχρι τώρα πληρωμές ανέρχονται στα 5.200 εκατ. ευρώ.

Με βάση επίσημα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (<https://cohesiondata.ec.europa.eu/overview>), η Ελλάδα κατατάσσεται στις πρώτες θέσεις σε όλη την Ευρώπη, στην απορρόφηση των πόρων του ΕΣΠΑ 2014-2020 (συνολικές εισροές από ΕΕ).

Πίνακας 3.10 Δαπάνες ΠΔΕ κατά φορέα 2017-2019
(σε εκατ. ευρώ)

Υπουργείο – Φορέας	2017*				2018				2019			
	Πραγματοποιήσεις			Συμμετοχή %	Εκτιμήσεις Πραγμ/σεων			Συμμετοχή %	Προϋπολογισμός			Συμμετοχή %
	Συγχρ/νες	Λοιπές από εθνικούς πόρους	Σύνολο		Συγχρ/νες	Λοιπές από εθνικούς πόρους	Σύνολο		Συγχρ/νες	Λοιπές από εθνικούς πόρους	Σύνολο	
Βουλή των Ελλήνων	0		0	0,00	1		1	0,01	1		1	0,01
Διοικητικής Ανασυγκρότησης	82	3	85	1,42	45	3	48	0,71	85	3	88	1,30
Εσωτερικών	103	257	360	6,05	104	31	135	2,00	115	31	146	2,16
Εξωτερικών	1	1	2	0,03	3	2	5	0,07	1	2	3	0,04
Εθνικής Άμυνας	1	6	7	0,12	30	10	40	0,59	10	20	30	0,44
Υγείας	34	0	34	0,57	45	20	65	0,96	40	20	60	0,89
Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	3	2	5	0,08	8	3	11	0,16	4	3	7	0,10
Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων	376	86	462	7,76	455	165	620	9,19	400	165	565	8,37
Πολιτισμού και Αθλητισμού	5	19	24	0,40	20	33	53	0,79	20	24	44	0,65
Οικονομικών	0		0	0,01	5	3	8	0,12	20	2	22	0,33
Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	630	4	634	10,66	730	2	732	10,84	850	2	852	12,62
Περιβάλλοντος και Ενέργειας	164	34	198	3,33	395	20	415	6,15	380	40	420	6,22
Εργασίας, Κοιν. Ασφάλισης και Κοιν.Αλληλ.	217	11	228	3,83	350	35	385	5,70	320	20	340	5,04
Οικονομίας και Ανάπτυξης	904	657	1.560	26,22	1.694	399	2.093	31,01	1.768	405	2.173	32,19
εκ των οποίων Περιφερειακά προγράμματα	445	434	879	14,76	1.020	360	1.380	20,44	1.150	200	1.350	20,00
Υποδομών και Μεταφορών	2.045	211	2.256	37,92	1.750	214	1.964	29,10	1.600	204	1.804	26,73
Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	8	12	20	0,33	22	20	42	0,62	26	20	46	0,68
Προστασίας του Πολίτη	32	4	36	0,61	63	6	69	1,02	55	6	61	0,90
Τουρισμού	2	20	22	0,37	5	22	27	0,40	15	8	23	0,34
Μεταναστευτικής Πολιτικής	17	0	17	0,28	22	5	27	0,40	30	5	35	0,52
Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης	0	0	0	0,00	3	7	10	0,15	10	20	30	0,44
Σύνολο	4.623	1.327	5.950	100	5.750	1.000	6.750	100	5.750	1.000	6.750	100

* Οι Δαπάνες για το 2017 έχουν περιληφθεί με βάση τα στοιχεία του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης

ΠΔΕ χρηματοδοτούμενο αμιγώς από εθνικούς πόρους

Οι κατηγορίες έργων που θα χρηματοδοτηθούν από το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ περιλαμβάνουν κυρίως επενδυτικές δραστηριότητες των ΟΤΑ β' βαθμού σε όλη τη χώρα, συντηρήσεις υποδομών, ενισχύσεις των ιδιωτικών επενδύσεων στο πλαίσιο υλοποίησης των αναπτυξιακών νόμων, δαπάνες για την αποκατάσταση ζημιών σε έργα υποδομής από σεισμούς, πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές.

Πέραν αυτών, το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ αναμένεται να συμβάλει στο πλαίσιο της ασκούμενης κοινωνικής πολιτικής και στην υποβοήθηση κοινωνικών ομάδων με ιδιαίτερα προβλήματα, διαθέτοντας πόρους για τη κοινωνική πρόνοια, τη λαϊκή κατοικία, την καταπολέμηση της ανεργίας, τη δωρεάν κρατική αρωγή σε πληγέντες από φυσικές καταστροφές κλπ.

Βασικό κριτήριο για τη χρηματοδότηση των έργων του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ, θα είναι και το 2019 η συμπληρωματικότητα, σε σχέση με την εκτέλεση έργων συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ. Θα πρέπει να επισημανθεί στο πλαίσιο αυτό, η συνεχιζόμενη ενεργοποίηση του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης στην κατεύθυνση της προτυποποίησης των διαδικασιών αξιολόγησης και καθορισμού των προτεραιοτήτων κατά την επιλογή των προγραμμάτων που εντάσσονται στη χρηματοδότηση από το ΠΔΕ.

Δαπάνες χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Η συνολική πρόβλεψη για τις μείζονες κατηγορίες χρηματοοικονομικών συναλλαγών ανέρχεται σε 648.080 εκατ. ευρώ και το μεγαλύτερο μέρος εμφανίζεται στη μείζονα κατηγορία «Δάνεια».

4.3 Χρηματοδοτικές ανάγκες Κρατικού Προϋπολογισμού 2019

Στον πίνακα 3.11 εμφανίζονται οι ταμειακές χρηματοδοτικές ανάγκες του Κρατικού Προϋπολογισμού 2019, οι οποίες προβλέπεται να ανέλθουν στα 5.114 εκατ. ευρώ, ενώ ο καθαρός δανεισμός του Κρατικού Προϋπολογισμού θα διαμορφωθεί στα 3.693 εκατ. ευρώ.

Πίνακας 3.11 Χρηματοδοτικές ανάγκες Κρατικού Προϋπολογισμού 2019 (σε εκατ. ευρώ)	
Χρηματοδοτικές ανάγκες	
Έλλειμμα Κρατικού Προϋπολογισμού (ταμειακό)	4.774
Αυξήσεις ΜΚ εταιρειών	340
Πώληση μετοχών κ.λπ.	-1.421
Καθαρός δανεισμός	3.693
Χρεολύσια μεσομακροπρόθεσμου χρέους	11.740
Μερικό σύνολο	15.433
Πρόβλεψη εξόφλησης βραχυπρόθεσμου χρέους*	635.000
Σύνολο χρηματοδοτικών αναγκών	650.433
Χρηματοδότηση	
Βραχυπρόθεσμος δανεισμός*	633.800
Μεταβολή ταμειακών διαθεσίμων	16.633
Σύνολο δανεισμού	650.433

Πηγή: ΟΔΔΗΧ - ΔΠΓΚ

* Υπολογίζεται ότι θα γίνει επανέκδοση του μεγαλύτερου μέρους των λήξεων του βραχυπρόθεσμου χρέους (έντοκα γραμμάτια και repos).

4.4 Μηνιαία κατανομή εσόδων-δαπανών Κρατικού Προϋπολογισμού 2019

Στον πίνακα 3.12 παρατίθεται ενδεικτική μηνιαία κατανομή των εσόδων και των δαπανών του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2019 σε σωρευτική βάση.

**Πίνακας 3.12 Μηνιαία κατανομή εσόδων-δαπανών Κρατικού Προϋπολογισμού έτους 2019
σε σωρευτική ταμειακή βάση
(σε εκατ. ευρώ)**

	Ιαν.	Φεβρ.	Μαρ.	Απρ.	Μάιος	Ιουν.	Ιουλ.	Αυγ.	Σεπ.	Οκτ.	Νοεμ.	Δεκ.
I. Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού (1+2+3+4+5+6-7)	4.132	7.488	10.654	14.649	17.639	21.509	26.455	30.707	36.931	41.717	46.730	53.022
1 Φόροι	4.050	7.351	10.316	13.874	17.131	20.655	25.715	30.097	35.691	40.620	45.489	51.127
2 Κοινωνικές εισφορές	5	10	15	20	25	30	34	39	44	49	53	58
3 Μεταβιβάσεις	124	362	696	1.133	1.216	1.565	1.679	1.778	2.688	2.771	3.190	4.049
4 Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	74	116	174	206	254	339	395	435	500	573	621	773
5 Λοιπά τρέχοντα έσοδα	157	248	356	503	596	765	878	1.002	1.160	1.258	1.378	1.500
5α εκ των οποίων: Επιστροφές δαπανών για τόκους	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων	2	3	5	6	8	10	13	17	20	22	23	335
7 Επιστροφές εσόδων	278	603	908	1.093	1.591	1.855	2.259	2.661	3.172	3.575	4.026	4.818
II. Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	5.344	9.563	14.292	18.301	22.249	27.186	31.969	36.569	41.222	45.505	50.566	57.796
1 Παροχές σε εργαζομένους	1.070	2.154	3.239	4.324	5.408	6.493	7.578	8.662	9.747	10.832	11.921	13.016
2 Κοινωνικές παροχές	24	28	34	42	47	69	74	94	110	127	200	246
3 Μεταβιβάσεις	1.821	3.815	6.061	8.077	10.182	12.257	14.709	16.661	19.326	21.346	23.883	26.104
4 Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	7	52	134	212	336	528	656	731	807	924	1.041	1.324
5 Επιδοτήσεις	7	30	38	45	68	75	83	106	113	120	143	150
6 Τόκοι	1.109	1.879	2.678	2.982	3.162	4.105	4.711	5.590	5.759	6.101	6.321	6.600
7 Λοιπές δαπάνες	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	24	51
8 Πιστώσεις υπό κατανομή ^{1,2}	1.287	1.563	1.923	2.404	2.794	3.275	3.735	4.266	4.861	5.517	6.457	9.687
9 Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	19	42	185	216	251	385	422	458	497	536	575	617
10 Τιμολογή	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Ταμειακό Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού (I-II)	-1.212	-2.075	-3.638	-3.652	-4.609	-5.678	-5.514	-5.862	-4.292	-3.787	-3.837	-4.774
IV. Ταμειακό Πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού (III + II.6 - I.5α)	-103	-196	-960	-670	-1.447	-1.573	-803	-272	1.467	2.314	2.484	1.826

Πληροφοριακά στοιχεία:

Έσοδα από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)	116	352	686	856	930	1.276	1.394	1.483	2.367	2.441	2.873	3.740
Δαπάνες από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)	170	380	665	1.040	1.305	1.620	1.985	2.380	2.890	3.400	4.055	6.750

¹ Τα έσοδα του ΠΔΕ περιέχονται στις μεταβιβάσεις και στα λοιπά τρέχοντα έσοδα, ενώ οι δαπάνες του ΠΔΕ περιέχονται στις πιστώσεις υπό κατανομή.

² Οι πιστώσεις υπό κατανομή περιλαμβάνουν από το μήνα Ιανουάριο 982 εκατ. ευρώ, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν στην περίπτωση κατά την οποία δεν έχουν ολοκληρωθεί οι πληρωμές εφάπαξ χρηματικών ποσών των άρθρων 10 έως 14 του ν. 4575/2018 εντός του 2018.

Οι χρηματοροές μεταξύ Ελλάδας και Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) κατά τα έτη 2017-2019 αποτυπώνονται στον πίνακα 3.13. Από τη σύγκριση απολήψεων και αποδόσεων προκύπτει ότι το ταμειακό όφελος της Ελλάδας από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για το έτος 2017 διαμορφώθηκε στα 2.561 εκατ. ευρώ, ενώ για το 2018 εκτιμάται σε 4.166 εκατ. ευρώ, αντιπροσωπεύοντας το 1,4% και το 2,2% του ΑΕΠ αντίστοιχα. Το έτος 2019 το ταμειακό όφελος προβλέπεται σε 3.867 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 2,0% του ΑΕΠ. Η σχέση απολήψεων - αποδόσεων αναμένεται να διαμορφωθεί σε 3,2/1 και 3/1 αντίστοιχα για τα έτη 2018 και 2019.

Οι πόροι των διαρθρωτικών ταμείων (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ) και του Ταμείου Συνοχής συνιστούν το μεγαλύτερο τμήμα της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης, το οποίο κατευθύνεται σε τομείς αναπτυξιακής πολιτικής, προκειμένου να διασφαλιστεί κυρίως η στήριξη του στόχου της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, η ενίσχυση της απασχόλησης και η βελτίωση των υποδομών και της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας.

Ειδικότερα, η μεταφορά πόρων από την ΕΕ στην ελληνική οικονομία συμβάλλει στην χρηματοδότηση των μεγάλων έργων υποδομών, κυρίως στους τομείς μεταφορών, περιβάλλοντος και ενέργειας, στην ενίσχυση της κοινωνικής πολιτικής, της περιφερειακής ανάπτυξης, της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας. Επίσης, ένα σημαντικό τμήμα ευρωπαϊκών πόρων προορίζεται για το γεωργικό τομέα, αφενός μέσω των εισοδηματικών ενισχύσεων από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ), αφετέρου μέσω των προγραμμάτων για την αγροτική ανάπτυξη από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

Χρηματοροές μεταξύ Ελλάδας και Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2018

Απολήψεις

Οι συνολικές εισροές από την ΕΕ κατά το έτος 2018 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 6.044 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση έναντι του 2017, κυρίως λόγω αυξημένων αναμενόμενων απολήψεων από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).

Ειδικότερα, το έτος 2018 αναμένονται τα ακόλουθα:

Τακτικός προϋπολογισμός

Οι απολήψεις του τακτικού προϋπολογισμού συνίστανται, κατά κύριο λόγο, σε κοινοτικές ενισχύσεις για τη στήριξη του γεωργικού εισοδήματος και την υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων αγροτικής ανάπτυξης, όπως αγροπεριβαλλοντικά μέτρα (βιολογική γεωργία, μακροχρόνια παύση, κτηνοτροφία), τη στήριξη ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, τη δάσωση, κ.λπ. Επίσης, συμπεριλαμβάνουν και κοινοτικές ενισχύσεις για την υλοποίηση δράσεων μεταναστευτικών ροών από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και λοιπά Υπουργεία.

Μέσω του τακτικού προϋπολογισμού αναμένεται να εισρεύσουν συνολικά 444 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 107 εκατ. ευρώ αφορούν απολήψεις από το ΕΓΤΑΑ, 172 εκατ. ευρώ επιστροφές από την ΕΕ και 100 εκατ. ευρώ αναλογούν σε δράσεις μεταναστευτικών ροών.

Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων

Το 59% των συνολικών απολήψεων από την ΕΕ, ήτοι ποσό ύψους 3.555 εκατ. ευρώ, εκτιμάται ότι θα εισρεύσει το 2018 μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Οι εισροές του ΠΔΕ αφορούν τα κοινοτικά ταμεία και ειδικότερα, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής, καθώς και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό

Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ). Στις εκτιμώμενες εισροές του ΠΔΕ συμπεριλαμβάνονται επίσης και οι απολήψεις των Ταμείων για τις μεταναστευτικές ροές.

Προϋπολογισμός Ειδικού Λογαριασμού Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕΓΕΠ)

Οι απολήψεις του τομέα εγγυήσεων γεωργικών προϊόντων που περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό ΕΛΕΓΕΠ (ΕΓΤΕ/ Εγγυήσεις), χρηματοδοτούν τη στήριξη του εισοδήματος του αγροτικού πληθυσμού και την ανάπτυξη της υπαίθρου. Οι εισροές από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) αναμένεται να ανέλθουν σε 2.045 εκατ. ευρώ για το έτος 2018, αντιπροσωπεύοντας το 34% των συνολικών απολήψεων από την ΕΕ.

Αποδόσεις

Οι συνολικές συνεισφορές της Ελλάδας στον κοινοτικό προϋπολογισμό κατά το έτος 2018, εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 1.878 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων ποσό 1.203 εκατ. ευρώ προέρχεται από τις συνεισφορές βάσει Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος (ΑΕΕ).

Χρηματοροές μεταξύ Ελλάδας και Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2019

Βάση των προβλέψεων των χρηματοροών με την Ευρωπαϊκή Ένωση για το έτος 2019 αποτελεί κυρίως το σχέδιο προϋπολογισμού της ΕΕ του έτους αυτού, η πρόοδος υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και οι εισροές που αναμένονται στον προϋπολογισμό ΕΛΕΓΕΠ.

Απολήψεις

Το σύνολο των εισροών της Ελλάδας από την ΕΕ κατά το έτος 2019 προβλέπεται να ανέλθει στο ποσό των 5.778 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας μικρή μείωση 4,4% σε σχέση με το 2018, λόγω μειωμένων απολήψεων από τον Τακτικό Προϋπολογισμό.

Ειδικότερα, προβλέπονται τα εξής:

Τακτικός προϋπολογισμός

Οι προβλεπόμενες εισροές για τον τακτικό προϋπολογισμό ανέρχονται συνολικά σε 63 εκατ. ευρώ. Οι απολήψεις από το ΕΓΤΑΑ για το έτος 2019 αφορούν στο σύνολό τους το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων

Οι εισροές του ΠΔΕ, σύμφωνα με τον τρέχοντα σχεδιασμό, προβλέπεται να διαμορφωθούν στο ύψος των 3.560 εκατ. ευρώ σημειώνοντας οριακή αύξηση κατά 0,1% σε σχέση με το 2018.

Προϋπολογισμός ΕΛΕΓΕΠ

Η πρόβλεψη για τις απολήψεις του προϋπολογισμού ΕΛΕΓΕΠ μέσω του ΕΓΤΕ για το 2019 είναι ποσό ύψους 2.155 εκατ. ευρώ, που αντιστοιχεί σε αύξηση της τάξεως του 5,4% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Αποδόσεις

Οι συνεισφορές της χώρας μας στον κοινοτικό προϋπολογισμό για το οικονομικό έτος 2019 προβλέπεται ότι θα ανέλθουν στο ποσό των 1.911 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας μεταβολή 1,8% συγκριτικά με το 2018.

Πίνακας 3.13 Χρηματοροές μεταξύ Ελλάδας και ΕΕ 2017-2019
(σε εκατ. ευρώ)

	2017	2018	2019	2018/17	2019/18
	Πραγμ/σεις	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις	Μεταβολή %	
Αποδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση (I)	1.866	1.878	1.911	0,7	1,8
Ίδιοι κοινοτικοί πόροι	1.627	1.745	1.778	7,3	1,9
Δασμοί ΚΕΔ και αντιντάμπινγκ	266	219	204	-17,8	-6,8
Εισφορές ζάχαρης και ισογλυκόζης	2	2	2	5,3	0,0
Συνεισφορές βάσει ΦΠΑ	342	321	327	-6,3	1,9
Συνεισφορές βάσει ΑΕΕ	1.016	1.203	1.245	18,4	3,5
Λοιπές συνεισφορές-επιστροφές	168	55	55	-67,2	0,0
Πρόσθετες έκτακτες συνεισφορές	53	5	5	-90,5	0,0
Επιστροφές από ανεκτέλεστα προγράμματα	115	50	50	-56,6	0,0
Λοιπές συνεισφορές εκτός προϋπολογισμού ΕΕ	71	78	78	9,8	0,0
Συμμετοχή στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης	60	72	74	19,9	2,8
Λοιπές αποδόσεις	11	6	4		-33,3
Απολήψεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση (II)	4.427	6.044	5.778	36,5	-4,4
Τακτικός Προϋπολογισμός	388	444	63	14,4	-85,8
Έξοδα είσπραξης ιδίων πόρων για λογαριασμό της ΕΕ	40	44	41	9,2	-6,8
Επιστροφές ιδίων πόρων ΕΕ	114	172	0		-100,0
Απολήψεις ΕΓΤΑΑ	206	107	0	-48,1	-100,0
Λοιπές τρέχουσες μεταβιβάσεις από τα κοινοτικά ταμεία και τα κράτη-μέλη της ΕΕ	23	22	22	-4,0	1,8
Απολήψεις για δράσεις μεταναστευτικών ροών του Υπ. Εθνικής Άμυνας	4	100	0	-	-
Απολήψεις για δράσεις μεταναστευτικών ροών λοιπών Υπουργείων	1				
Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων	1.964	3.555	3.560	81,0	0,1
Προϋπολογισμός ΕΛΕΓΕΠ	2.075	2.045	2.155	-1,5	5,4
Απολήψεις από ΕΓΤΕ	2.075	2.045	2.155	-1,5	5,4
Ταμειακό αποτέλεσμα (II-I)	2.561	4.166	3.867	62,6	-7,2

4.6 Δαπάνες κατά Υπουργείο

Στον προϋπολογισμό κάθε Υπουργείου προβλέπονται πιστώσεις για να καλυφθούν δαπάνες αποδοχών των υπαλλήλων με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, των δημόσιων λειτουργών, των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, των διπλωματών, των ιατρών του ΕΣΥ, των μελών ΔΕΠ, των αρχιερέων κ.λπ., συμπεριλαμβανόμενων και των δαπανών βάσει των αλλαγών που επήλθαν με τις τελευταίες μισθολογικές ρυθμίσεις.

Ο προϋπολογισμός κάθε Υπουργείου καλύπτει επίσης τις δαπάνες μετακίνησης των υπαλλήλων, τις λειτουργικές δαπάνες ενοικίων, φωτισμού, ύδρευσης, τηλεπικοινωνιών, τις ανάγκες για συντήρηση του πάσης φύσεως εξοπλισμού, τις προμήθειες αναλωσίμων και κεφαλαιουχικών αγαθών κ.λπ.

Πέραν της κάλυψης των παραπάνω δαπανών, που αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία κάθε Υπουργείου, προβλέπονται και πιστώσεις για ειδικές δράσεις οι οποίες αναπτύσσονται είτε από τα ίδια τα Υπουργεία, είτε από τους εποπτευόμενους φορείς τους και καλύπτονται κατά κύριο λόγο με επιχορήγηση από αυτά.

Πίνακας 3.14 Ανώτατα όρια δαπανών Φορέων Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία του ESA για τα έτη 2018-2019 (σε εκατ. ευρώ)			
Φορέας		2018	2019
		Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
	Ταμειακό Σύνολο	3	3
1 Προεδρία της Δημοκρατίας	Τακτικός Προϋπολογισμός	3	3
	ΠΔΕ	0	0
	Ταμειακό Σύνολο	135	143
2 Βουλή των Ελλήνων	Τακτικός Προϋπολογισμός	134	142
	ΠΔΕ	1	1
	Ταμειακό Σύνολο	91	132
3 Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης	Τακτικός Προϋπολογισμός	43	44
	ΠΔΕ	48	88
	Ταμειακό Σύνολο	3.374	2.729
4 Υπουργείο Εσωτερικών	Τακτικός Προϋπολογισμός	3.239	2.583
	ΠΔΕ	135	146
	Ταμειακό Σύνολο	3.365	2.722
4α πρώην Υπουργείο Εσωτερικών	Τακτικός Προϋπολογισμός	3.235	2.578
	ΠΔΕ	130	144
	Ταμειακό Σύνολο	10	7
4β πρώην Υπουργείο Μακεδονίας-Θράκης	Τακτικός Προϋπολογισμός	5	5
	ΠΔΕ	5	2
	Ταμειακό Σύνολο	266	262
5 Υπουργείο Εξωτερικών	Τακτικός Προϋπολογισμός	261	259
	ΠΔΕ	5	3
	Ταμειακό Σύνολο	3.320	3.389
6 Υπουργείο Εθνικής Άμυνας	Τακτικός Προϋπολογισμός	3.280	3.359
	ΠΔΕ	40	30
	Ταμειακό Σύνολο	3.849	3.884
7 Υπουργείο Υγείας	Τακτικός Προϋπολογισμός	3.784	3.824
	ΠΔΕ	65	60
	Ταμειακό Σύνολο	630	657
8 Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	Τακτικός Προϋπολογισμός	619	650
	ΠΔΕ	11	7
	Ταμειακό Σύνολο	5.364	5.527
9 Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων	Τακτικός Προϋπολογισμός	4.744	4.962
	ΠΔΕ	620	565
	Ταμειακό Σύνολο	371	349
10 Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού	Τακτικός Προϋπολογισμός	318	305
	ΠΔΕ	53	44

**Πίνακας 3.14 Ανώτατα όρια δαπανών Φορέων Κρατικού Προϋπολογισμού
σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία του ESA για τα έτη 2018-2019
(σε εκατ. ευρώ)**

Φορέας		2018	2019
		Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
	Ταμειακό Σύνολο	686	757
11 Υπουργείο Οικονομικών	Τακτικός Προϋπολογισμός	678	735
	ΠΔΕ	8	22
	Ταμειακό Σύνολο	10.924	11.902
12 Γενικές Κρατικές Δαπάνες	Τακτικός Προϋπολογισμός	10.924	11.902
	ΠΔΕ	0	0
	Ταμειακό Σύνολο	1.069	1.110
13 Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων	Τακτικός Προϋπολογισμός	337	258
	ΠΔΕ	732	852
	Ταμειακό Σύνολο	500	504
14 Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας	Τακτικός Προϋπολογισμός	85	84
	ΠΔΕ	415	420
	Ταμειακό Σύνολο	18.761	18.873
15 Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης	Τακτικός Προϋπολογισμός	18.376	18.533
	ΠΔΕ	385	340
	Ταμειακό Σύνολο	2.168	2.271
16 Υπουργείο Οικονομίας & Ανάπτυξης	Τακτικός Προϋπολογισμός	75	98
	ΠΔΕ	2.093	2.173
	Ταμειακό Σύνολο	2.580	2.343
17 Υπουργείο Υποδομών & Μεταφορών	Τακτικός Προϋπολογισμός	616	539
	ΠΔΕ	1.964	1.804
	Ταμειακό Σύνολο	385	385
18 Υπουργείο Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής	Τακτικός Προϋπολογισμός	343	339
	ΠΔΕ	42	46
	Ταμειακό Σύνολο	2.115	2.175
19 Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη	Τακτικός Προϋπολογισμός	2.046	2.114
	ΠΔΕ	69	61
	Ταμειακό Σύνολο	71	69
20 Υπουργείο Τουρισμού	Τακτικός Προϋπολογισμός	44	46
	ΠΔΕ	27	23
	Ταμειακό Σύνολο	77	79
21 Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	Τακτικός Προϋπολογισμός	50	44
	ΠΔΕ	27	35
	Ταμειακό Σύνολο	114	89
22 Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών & Ενημέρωσης	Τακτικός Προϋπολογισμός	104	59
	ΠΔΕ	10	30
	Ταμειακό Σύνολο	178	163
23 Αποκεντρωμένες Διοικήσεις	Τακτικός Προϋπολογισμός	178	163
	ΠΔΕ	0	0
I Ταμειακό Σύνολο δαπανών Κρατικού Προϋπολογισμού		57.032	57.796
A Σύνολο δαπανών Τακτικού Προϋπολογισμού		50.282	51.046
i Πρωτογενείς δαπάνες		44.762	44.446
<i>εκ των οποίων:</i>			
<i>α Δαπάνες ανάληψης δανείων από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (ΕΜΣ) και παράλληλες δαπάνες Δημοσίου Χρέους</i>		143	40
<i>β Αγορές οπλικών συστημάτων από προγράμματα εξοπλισμού</i>		498	530
<i>γ Καταπτώσεις εγγυήσεων (σε ακαθάριστη βάση)</i>		966	405
ii Τόκοι		5.520	6.600
B Σύνολο ΠΔΕ		6.750	6.750
Γ Εθνικολογιστικές προσαρμογές¹		-1.240	840
II Σύνολο δαπανών Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA		58.273	56.956

¹ Εθνικολογιστικές προσαρμογές: (+) μείωση δαπανών / (-) αύξηση δαπανών.

**Πίνακας 3.15 Ανώτατα όρια δαπανών Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών φορέων των Υπουργείων
(σε εκατ. ευρώ)**

Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές	2018	2019
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
1 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ	14,7	9,1
α Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού	9,0	9,0
β Συνήγορος του Πολίτη	5,7	0,1
2 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	4,8	5,5
α Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα	2,5	2,8
β Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών	2,3	2,7
3 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ	0,8	0,9
α Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	0,1	0,1
β Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση	0,7	0,7
γ Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων	0,1	0,1
4 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	449,2	496,1
α Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων	448,0	494,8
β Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες	1,2	1,2
5 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	1,8	1,9
α Συνήγορος του Καταναλωτή	1,8	1,9
6 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	1,7	1,7
α Επιτροπή Διερεύνησης Ατυχημάτων και Ασφάλειας Πτήσεων	0,7	0,7
β Επιτροπή Διερεύνησης Σιδηροδρομικών Ατυχημάτων και Συμβάντων	0,1	0,0
γ Ρυθμιστική Αρχή Σιδηροδρόμων	0,9	1,0
7 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	2,1	2,0
α Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης	2,1	2,0
ΣΥΝΟΛΟ	475,1	517,1

Σημείωση: Οι ανωτέρω δαπάνες των ΑΔΑ είναι μέρος των ανωτάτων ορίων των δαπανών των Υπουργείων (βλ. πίνακα 3.14) και αφορούν δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού.

Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου, πέραν των λειτουργικών του δαπανών, προβλέπεται να καλύψουν και δαπάνες του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, του Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) και του Συνηγόρου του Πολίτη, καθώς και την επιχορήγηση του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ).

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούν κυρίως δράσεις που αφορούν τον τομέα της διοικητικής μεταρρύθμισης, τη βελτίωση της παραγωγικότητας και ποιότητας των δημοσίων υπηρεσιών, την ανάπτυξη της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και έργα που χρηματοδοτούνται μέσω της ΚτΠ.

Υπουργείο Εσωτερικών

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού, μεταξύ άλλων, προβλέπεται να καλύψουν δαπάνες χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων, διεξαγωγής των αυτοδιοικητικών και βουλευτικών εκλογών, ευρωεκλογών, επιχορήγησης του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ).

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούν δράσεις για την τοπική αυτοδιοίκηση και τις κοινωνικές της υποδομές (π.χ. Πρόγραμμα Φιλόδημος I και II, κ.ά), την

πρόληψη και αντιμετώπιση ζημιών/καταστροφών που προκαλούνται από θεομηνίες, την ενίσχυση της διαπεριφερειακής συνεργασίας, την αναβάθμιση των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ), κ.λπ.

Οι μεταβιβάσεις πόρων για κάλυψη δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμοι - Περιφέρειες), αφορούν:

- την απόδοση των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ),
- την ειδική επιχορήγηση ενίσχυσης των ΟΤΑ α' βαθμού για την κάλυψη μισθοδοσίας δημοτικών αστυνομικών,
- τις λοιπές επιχορηγήσεις σε ΟΤΑ α' και β' βαθμού,
- τις λοιπές αποδόσεις σε ΟΤΑ α' βαθμού.

Ειδικότερα:

Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ) και μεταβιβάσεις στους ΟΤΑ α' και β' βαθμού

Η βασικότερη πηγή εσόδων των ΟΤΑ α' και β' βαθμού είναι οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ). Οι ΚΑΠ αποδίδονται μέσω του Τακτικού Προϋπολογισμού του Υπουργείου Εσωτερικών και προσδιορίζονται βάσει σχετικών διατάξεων με σκοπό την κάλυψη λειτουργικών και επενδυτικών δαπανών τους. Οι ΟΤΑ α' βαθμού λαμβάνουν περαιτέρω ειδική επιχορήγηση για την κάλυψη συγκεκριμένων, εξειδικευμένων δαπανών και επιχορήγηση για την οικονομική ενίσχυση όσων περιέρχονται σε κατάσταση ανάγκης συνεπεία θεομηνίας και λοιπών φυσικών καταστροφών. Άλλη πηγή εσόδων των ΟΤΑ α' βαθμού αποτελούν οι λοιπές αποδόσεις.

Πίνακας 3.16 Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ) των ΟΤΑ α' και β' βαθμού, ειδική επιχορήγηση Δήμων, λοιπές αποδόσεις σε Δήμους και λοιπές επιχορηγήσεις σε ΟΤΑ α' και β' βαθμού (σε εκατ. ευρώ)		
Κατηγορία	2018	2019
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
A. ΟΤΑ Α' βαθμού – Δήμοι (I + II + III + IV)	2.459	1.786
I. ΚΑΠ Δήμων (α + β + γ)	2.402	1.760
α. Απόδοση στους Δήμους ποσοστού επί του φόρου προστιθέμενης αξίας	1.000	729
β. Απόδοση στους Δήμους ποσοστού επί των καθαρών συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων	1.235	901
γ. Απόδοση στους Δήμους ποσοστού επί του ΕΝΦΙΑ	167	130
II. Ειδική επιχορήγηση σε ΟΤΑ α' βαθμού	39	21
III. Λοιπές αποδόσεις σε ΟΤΑ α' βαθμού	4	3
IV. Λοιπές επιχορηγήσεις σε ΟΤΑ α' βαθμού	14	2
B. ΟΤΑ Β' βαθμού – Περιφέρειες (I + II)	738	665
I. ΚΑΠ Περιφερειών (α+β)	738	665
α. Απόδοση στις Περιφέρειες ποσοστού επί του φόρου προστιθέμενης αξίας	410	370
β. Απόδοση στις Περιφέρειες ποσοστού επί των καθαρών συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων	328	295
II. Λοιπές επιχορηγήσεις σε ΟΤΑ β' βαθμού	1	0
Γ. ΚΑΠ ΟΤΑ α' και β' βαθμού (A.I + B.I)	3.140	2.425
Δ. Σύνολο μεταβιβάσεων από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπ. Εσωτερικών (A + B)	3.198	2.451

Για τους Δήμους, το 2018 οι ΚΑΠ εκτιμάται να διαμορφωθούν στα 2.402 εκατ. ευρώ και για το 2019 προβλέπονται στα 1.760 εκατ. ευρώ λόγω νομοθετικών παρεμβάσεων (καταβολή προνοιακών επιδομάτων από τον ΟΠΕΚΑ). Επιπλέον, οι Δήμοι το 2018 θα λάβουν ειδική επιχορήγηση ύψους 39 εκατ. ευρώ, η οποία αφορά τη δαπάνη μισθοδοσίας της Δημοτικής Αστυνομίας. Για το 2019, η ειδική επιχορήγηση προβλέπεται στα 21 εκατ. ευρώ, διότι δεν περιλαμβάνεται το κόστος μισθοδοσίας του προ-

σωπικού καθαριότητας των σχολικών μονάδων για το σχολικό έτος 2019-2020, το οποίο θα βαρύνει το Υπουργείο Παιδείας.

Για τις Περιφέρειες, το 2018 οι ΚΑΠ εκτιμάται να διαμορφωθούν στα 738 εκατ. ευρώ και για το 2019 προβλέπονται στα 665 εκατ. ευρώ, μειωμένοι κυρίως λόγω καταβολής του διατροφικού επιδόματος από τον ΟΠΕΚΑ.

Πρώην Υπουργείο Μακεδονίας και Θράκης

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού θα καλύψουν πέραν των λειτουργικών του δαπανών και την επιχορήγηση των εποπτευόμενων νομικών προσώπων: Κέντρο Διαφύλαξης Αγιορείτικης Κληρονομιάς (ΚΕΔΑΚ) και Αλεξάνδρεια Ζώνη Καινοτομίας ΑΕ.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούν κυρίως δράσεις για την τοπική ανάπτυξη.

Υπουργείο Εξωτερικών

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού θα καλύψουν κυρίως δαπάνες για :

- τις εισφορές σε διεθνείς οργανισμούς, καθώς και τη συμμετοχή της χώρας στις δαπάνες των ειρηνευτικών αποστολών του ΟΗΕ,
- τις λειτουργικές δαπάνες της Γενικής Γραμματείας του Υπουργείου, της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού και των αρχών εξωτερικής υπηρεσίας και
- τις δράσεις στον τομέα της παροχής διμερούς αναπτυξιακής βοήθειας προς τρίτες χώρες.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούν κυρίως οριζόντιες δράσεις για τον διοικητικό εκσυγχρονισμό των οικείων υπηρεσιών, την ενίσχυση της εξαγωγικής επιχειρηματικότητας, καθώς και δαπάνες στον μεταναστευτικό τομέα στο πλαίσιο της αρμοδιότητας του Υπουργείου.

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας

Στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου έχουν προβλεφθεί πιστώσεις που θα καλύψουν δαπάνες για:

- την περίθαλψη των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων,
- την εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού,
- τη συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων σε ειρηνευτικές αποστολές,
- την προμήθεια καυσίμων και υγειονομικού υλικού για τα στρατιωτικά νοσοκομεία,
- τις εθνικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ,
- τις εισφορές της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας σε Διεθνείς Οργανισμούς και
- τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούν δαπάνες στρατιωτικών έργων και δαπάνες στον μεταναστευτικό τομέα στο πλαίσιο της αρμοδιότητας του Υπουργείου.

Υπουργείο Υγείας

Στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου προβλέπονται πιστώσεις για την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία των υπηρεσιών παροχής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας της χώρας.

Στο πλαίσιο αυτό οι μεταβιβάσεις προς τα νοσηλευτικά ιδρύματα, τις μονάδες υγείας του συστήματος Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ) και τον ΕΟΠΥΥ αποσκοπούν στη διαρκή βελτίωση του επιπέδου των προσφερόμενων υπηρεσιών, στην αναβάθμιση του επιπέδου εξυπηρέτησης των ασθενών, στην ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό τόσο του ιατρικού εξοπλισμού όσο και των κτιριακών υποδομών, καθώς και στην εξασφάλιση της απρόσκοπτης διαδικασίας εφοδιασμού με ιατροφαρμακευτικό υλικό.

Ως προς τους εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου, οι πιστώσεις θα καλύψουν δαπάνες για τις πάσης φύσεως ανάγκες τους (λειτουργικές δαπάνες και εξειδικευμένες δραστηριότητες κατά τομέα), αποσκοπώντας σε ευρύτερο πλαίσιο στην εύρυθμη λειτουργία των μονάδων ψυχικής υγείας, στην απρόσκοπτη συνέχιση των δράσεων για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, όπως επίσης και στην έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση περιστατικών έκτακτου χαρακτήρα και απρόβλεπτων υγειονομικών καταστάσεων.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούν δαπάνες για την υγεία-πρόνοια που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, δαπάνες για εξοπλισμό των νοσοκομείων, για δημιουργία δομών αποασυλοποίησης ψυχικά ασθενών, όπως και δομών παροχής φροντίδας ψυχικής υγείας, δαπάνες για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, καθώς και δαπάνες στον μεταναστευτικό τομέα στο πλαίσιο της αρμοδιότητας του Υπουργείου.

Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού θα καλύψουν εκτός των άλλων λειτουργικών δαπανών και δαπάνες για τη λειτουργία των Ανεξάρτητων Αρχών (Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών).

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούν κυρίως οριζόντιες δράσεις για τον διοικητικό εκσυγχρονισμό των οικείων υπηρεσιών και δομών.

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

Στον τακτικό προϋπολογισμό έχουν προβλεφθεί πιστώσεις για την κάλυψη των πολιτικών και δράσεων του Υπουργείου που αφορούν το σύνολο του εκπαιδευτικού συστήματος (και τις 3 βαθμίδες), αλλά και τους τομείς της Δια Βίου Μάθησης και της Έρευνας και Τεχνολογίας.

Ειδικότερα, έχουν προβλεφθεί οι απαραίτητες πιστώσεις για:

- τη συνέχιση του προγράμματος ενισχυτικής διδασκαλίας για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση,
- την ειδική ενίσχυση, μέσω των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των φοιτητών που σπουδάζουν μακριά από τον τόπο κατοικίας τους, καθώς και την κάλυψη των δαπανών σίτισης αυτών,
- την απρόσκοπτη λειτουργία των επιχορηγούμενων από το Υπουργείο φορέων (ΑΕΙ, ΤΕΙ, ερευνητικοί φορείς κ.λπ.), προκειμένου να αναπτύξουν τις δράσεις τους,
- τη λειτουργία του Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας,
- την καταβολή των εισφορών σε διεθνείς οργανισμούς, υποχρεώσεις που αφορούν κυρίως τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας,
- τη στήριξη των ερευνητικών φορέων,
- την κάλυψη λειτουργίας των δημόσιων ΙΕΚ,
- την κάλυψη διαφοράς κομίστρου από την παροχή του δικαιώματος μειωμένης μετακίνησης φοιτητών ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας και
- την προμήθεια φοιτητικών συγγραμμάτων.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούν έργα υποδομής, κτηριακές εγκαταστάσεις και εξοπλισμό των ΑΕΙ, των ΤΕΙ, και των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επίσης, η διαρκής ανάγκη απόκτησης νέων γνώσεων και δεξιο-

τήτων υπηρετείται μέσω των δράσεων των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ που αφορούν στην Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων υλοποιεί το συγκεκριμένο Υπουργείο. Από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων του Υπουργείου χρηματοδοτούνται επίσης δράσεις για την έρευνα και την τεχνολογία, για την ανάπτυξη βιομηχανικών ερευνών, καθώς και για την ενίσχυση του ερευνητικού δυναμικού. Τέλος από το ΠΔΕ του Υπουργείου καλύπτονται δαπάνες στον μεταναστευτικό τομέα στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του.

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού θα καλύψουν κυρίως δαπάνες:

- μισθοδοσίας του προσωπικού και πρόσληψης εποχικού προσωπικού για τη φύλαξη των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων,
- συντήρησης, διαμόρφωσης και προστασίας των αρχαιολογικών χώρων και μουσείων, με στόχο την προστασία και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς,
- λειτουργικών αναγκών των αρχαιολογικών υπηρεσιών,
- επιχορηγήσεων φορέων που προάγουν τον πολιτισμό και τον αθλητισμό,
- κάλυψης πολιτιστικών εκδηλώσεων, συνεδρίων και προγραμμάτων διάδοσης του ελληνικού πολιτισμού,
- προβολής των πολιτιστικών θησαυρών της χώρας με σκοπό την καθιέρωσή της ως προορισμό υψηλού πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούν έργα, όπως η κατασκευή, βελτίωση και αναδιοργάνωση μουσείων, η συντήρηση μνημείων και αρχαιολογικών χώρων και η συνολική ανάδειξή τους, καθώς και η κατασκευή και βελτίωση αθλητικών εγκαταστάσεων.

Υπουργείο Οικονομικών

Στον προϋπολογισμό του Υπουργείου, πέραν των πιστώσεων που έχουν προβλεφθεί για τη λειτουργία των υπηρεσιών του, περιλαμβάνονται πιστώσεις και για τη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, τη Γενική Γραμματεία του Πρωθυπουργού, τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού, το πολιτικό γραφείο του Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, τα πολιτικά γραφεία των Υπουργών Επικρατείας, το πολιτικό γραφείο του Υφυπουργού στον Πρωθυπουργό, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, καθώς και την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Επίσης, στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομικών περιλαμβάνονται και οι πιστώσεις για την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων και την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.

Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων

Με το ν. 4389/2016 από 1/1/2017 καταργήθηκε η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων και συστάθηκε Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή με την επωνυμία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), της οποίας ο προϋπολογισμός περιλαμβάνεται στον Κρατικό Προϋπολογισμό και ειδικότερα στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομικών.

Στο πλαίσιο αυτό, σε ειδικούς φορείς του προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών έχουν προβλεφθεί οι σχετικές πιστώσεις για την ΑΑΔΕ.

Ειδικότερα στον προϋπολογισμό έχουν προβλεφθεί πιστώσεις ύψους 494,8 εκατ. ευρώ έναντι της πρότασής της για πιστώσεις ύψους 500,4 εκατ. ευρώ. Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο επανασχεδιασμού του βαθμολογίου-μισθολογίου του προσωπικού της ΑΑΔΕ βάσει της περιγραφής θέσεων και αξιολό-

γησης, έχουν περιληφθεί στην κατηγορία «Παροχές σε εργαζόμενους» συνολικές πιστώσεις ύψους 38,8 εκατ. ευρώ (συμπεριλαμβανομένων των εργοδοτικών εισφορών).

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Σημαντικό μέρος των πιστώσεων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων θα διατεθεί για:

- τη χορήγηση ενισχύσεων στους αγρότες στο πλαίσιο υλοποίησης προγραμμάτων Πολιτικής Σχεδίασης Έκτακτης Ανάγκης (ΠΣΕΑ) και άλλων προγραμμάτων,
- την κατοχύρωση της μέγιστης δυνατής ασφάλειας των παραγομένων και των εισαγόμενων τροφίμων στη χώρα,
- την αύξηση της προστιθέμενης αξίας και την προώθηση του εξαγωγικού προσανατολισμού των αγροτικών προϊόντων,
- την ανάπτυξη και τη βελτίωση των συνθηκών παραγωγής και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος του αγροτικού τομέα,
- την κάλυψη του ελλείμματος του Ειδικού Λογαριασμού Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕ-ΓΕΠ).

Σημειώνεται ότι συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα αρμοδιότητας του Υπουργείου ύψους 192,9 εκατ. ευρώ, θα υλοποιηθούν από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου θα καλύψουν κυρίως :

- την επιχορήγηση των εποπτευόμενων από το υπουργείο φορέων (ΕΚΠΑΑ, ΙΓΜΕ, ΚΑΠΕ, Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών) για να συνεχιστεί απρόσκοπτα το επιστημονικό και ερευνητικό τους έργο,
- τις αποδόσεις εσόδων στο Πράσινο Ταμείο και στον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ) και
- τη χρηματοδότηση προγραμμάτων προστασίας του δασικού πλούτου της χώρας.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούν έργα που συμβάλλουν στην προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη, καθώς και την προστασία των δασών. Στις δαπάνες για ενέργεια περιλαμβάνονται οι επιχορηγήσεις σε ενδιάμεσους φορείς (όπως το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας-ΚΑΠΕ) για την πραγματοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Το μεγαλύτερο μέρος των πιστώσεων του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου προβλέπεται να διατεθεί σε Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ) για τη στήριξη του ασφαλιστικού συστήματος της χώρας.

Παράλληλα, ενισχύεται η χρηματοδότηση του Οργανισμού Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ), μέσω του οποίου καταβάλλονται:

- το επίδομα παιδιού,
- το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης (ΚΕΑ),
- το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης ανασφάλιστων υπερηλίκων και η παροχή σε ανασφάλιστους υπερήλικες,
- οι προνοιακές παροχές σε χρήμα σε άτομα με αναπηρία (από 1/1/2019),

- λοιπά προγράμματα, δράσεις και ενέργειες που αφορούν προνοιακές πολιτικές του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Επιπρόσθετα, οι πιστώσεις αναμένεται να διατεθούν για την κάλυψη αναγκών όπως:

- η καταβολή του επιδόματος στέγασης,
- η ενίσχυση δράσεων κοινωνικής προστασίας, όπως η διευκόλυνση μετακίνησης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (ΑμΕΑ, πολύτεκνοι, κ.ά) με συγκοινωνιακά μέσα,
- η χρηματοδότηση των Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας και των λοιπών προνοιακών φορέων,
- η συνέχιση της χρηματοδότησης του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» με σκοπό την υποβοήθηση συνταξιούχων και ηλικιωμένων ατόμων,
- η εφαρμογή προγραμμάτων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) με σκοπό την περαιτέρω μείωση της ανεργίας,
- η επιδότηση ασφαλιστικών εισφορών για νέους εργαζόμενους με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούν δράσεις που αφορούν στη λειτουργία παιδικών σταθμών και γηροκομείων, στην προώθηση της απασχόλησης, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Το ΠΔΕ στηρίζει τις παραπάνω δράσεις μέσω χρηματοδοτικών ενισχύσεων για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών σε όλους σχεδόν τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, με προτεραιότητα σε κλάδους και τομείς της οικονομίας που ενσωματώνουν την καινοτομία. Θεματικά εργαστήρια, υπηρεσίες καθοδήγησης, ενδυνάμωση της επιχειρηματικής υποστήριξης, καθώς και παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης (mentoring) των νέων, αποτελούν κάποια από τα μέσα επίτευξης των παραπάνω στόχων. Ειδικά για τους νέους ενισχύονται συστηματικά προγράμματα μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία, ώστε να υποστηριχθεί η απόκτηση πρώτης εργασιακής εμπειρίας, καθώς και η προώθηση της επιχειρηματικότητας. Τέλος, από το ΠΔΕ του Υπουργείου καλύπτονται δαπάνες στον μεταναστευτικό τομέα στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του.

Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου προβλέπεται να καλύψουν κυρίως δαπάνες για:

- τη συνεισφορά του Ελληνικού Δημοσίου για την προστασία της κύριας κατοικίας των υπερχρεωμένων νοικοκυριών,
- την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, την προσέλκυση παραγωγικών ιδιωτικών επενδύσεων και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας,
- τη δημιουργία κατάλληλου επιχειρηματικού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη της καινοτομίας, της βιομηχανίας και των μεσαίων, μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων,
- την εξασφάλιση της λειτουργίας των βιομηχανικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων και άσκησης των τεχνικών επαγγελμάτων, καθώς και την ενίσχυση της ασφάλειας και της ποιότητας των βιομηχανικών προϊόντων και υπηρεσιών,
- τη χάραξη στρατηγικής διεθνούς εμπορίου, την ανάπτυξη των διεθνών εμπορικών και οικονομικών σχέσεων και της διεθνούς συνεργασίας για την προώθηση των ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών στη διεθνή αγορά,
- την προσέλκυση, υποστήριξη και διατήρηση επενδύσεων στην Ελλάδα,
- την ανάπτυξη και προώθηση των εξαγωγών,
- τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς προς όφελος των καταναλωτών και του υγιούς ανταγωνισμού των επιχειρήσεων, καθώς και την προάσπιση των δικαιωμάτων των καταναλωτών, την πληροφόρηση και ενημέρωσή τους,
- τη λειτουργία της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους και
- τη λειτουργία της Ανεξάρτητης Αρχής του Συνηγόρου του Καταναλωτή.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούν πολιτικές ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων μέσω της χρηματοδότησης δράσεων στους τομείς βιομηχανίας-βιοτεχνίας, τουρισμού, προστασίας του περιβάλλοντος και στον πρωτογενή τομέα. Βασικό πλαίσιο για την υλοποίηση των πολιτικών ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων αποτελούν οι αναπτυξιακοί νόμοι.

Επίσης, για την ανάπτυξη και ενίσχυση των υπηρεσιών εμπορίου ενισχύονται από το ΠΔΕ δράσεις που αφορούν τον εκσυγχρονισμό χερσαίων εμπορευματικών και οδικών μεταφορών.

Επιπλέον, μέσα από την υλοποίηση του ΠΔΕ, το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης παρεμβαίνει για να χρηματοδοτήσει δράσεις στήριξης της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, με υλοποίηση προγραμμάτων ενίσχυσης μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς της μεταποίησης, του τουρισμού, του εμπορίου και των υπηρεσιών. Τέλος, το Υπουργείο αναπτύσσει παρεμβάσεις γενικότερου οικονομικού σχεδιασμού και δράσεις για την τεχνική υποστήριξη εφαρμογής του προγράμματος. Επιπλέον, από το ΠΔΕ του Υπουργείου καλύπτονται και δαπάνες στον μεταναστευτικό τομέα στο μέτρο της αρμοδιότητάς του.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι, μέσω του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του Υπουργείου διατίθενται πόροι για τη χρηματοδότηση των έργων των 13 αιρετών Περιφερειών της χώρας. Για το λόγο αυτό έχουν προϋπολογισθεί το 2019 πιστώσεις ύψους 1.350 εκατ. ευρώ (1.150 εκατ. ευρώ για έργα συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ και 200 εκατ. ευρώ για έργα χρηματοδοτούμενα αμιγώς από εθνικούς πόρους), ποσό το οποίο αποτελεί το 20% του συνόλου των πιστώσεων του ΠΔΕ 2019.

Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου προβλέπεται να καλύψουν κυρίως δαπάνες για:

- την επιχορήγηση των συγκοινωνιακών φορέων,
- την επιδότηση της ΤΡΑΙΝΟΣΕ ΑΕ,
- την επιχορήγηση των λοιπών φορέων εποπτείας του (Κτιριακές Υποδομές ΑΕ, Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας),
- τη λειτουργία της Ρυθμιστικής Αρχής Σιδηροδρόμων,
- τη λειτουργία της Επιτροπής Διερεύνησης Ατυχημάτων και Ασφάλειας Πτήσεων και
- τον εξοπλισμό, εκτέλεση εργασιών, κατασκευή έργων, συντήρηση, βελτίωση και επέκταση των εγκαταστάσεων των αερολιμένων.

Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων του Υπουργείου περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν στην κατασκευή των εθνικών οδικών αξόνων, στην κατασκευή των έργων μετρό, στην κατασκευή νέου σιδηροδρομικού δικτύου και στην επέκταση/βελτίωση του ήδη υπάρχοντος, στην κατασκευή της επέκτασης του προαστιακού σιδηροδρόμου Αθηνών, στα λιμενικά έργα και στα έργα για τα αεροδρόμια, στα εγγειοβελτιωτικά έργα, καθώς και στα έργα του συνολικού εθνικού και επαρχιακού οδικού δικτύου της χώρας. Επίσης, περιλαμβάνονται έργα κτιριακών υποδομών που συμβάλλουν σημαντικά στη βελτίωση των τομέων της υγείας, παιδείας και δικαιοσύνης (νοσοκομεία, σχολεία, δικαστικά μέγαρα, φυλακές), καθώς και έργα για τη βελτίωση των υποδομών ύδρευσης και αποχέτευσης.

Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής θα καλύψουν κυρίως δαπάνες για:

- την επιδότηση των άγονων γραμμών για την απρόσκοπτη μετακίνηση του επιβατικού κοινού στη νησιωτική επικράτεια,

- τη φύλαξη των θαλασσίων οδών εισόδου στη χώρα και την κάλυψη των αναγκών που σχετίζονται με τις μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές,
- τις δράσεις που συνδέονται με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στον τομέα της ναυτιλίας,
- την τριτοβάθμια εκπαίδευση των στελεχών του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής και τη ναυτική εκπαίδευση,
- τη χορήγηση στεγαστικού επιδόματος σε σπουδαστές των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού που σπουδάζουν μακριά από τον τόπο κατοικίας τους,
- την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας και την ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα,
- τις δράσεις που συνδέονται με τον πολιτισμό, τον αθλητισμό, την προστασία της εθνικής κληρονομιάς και της αρχιτεκτονικής των νησιωτικών περιοχών του Αιγαίου και
- την απόδοση εσόδων στη Δημόσια Αρχή Λιμένων.

Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων χρηματοδοτεί δράσεις του Υπουργείου με αντικείμενο την ανάπτυξη των νησιωτικών περιοχών και την κάλυψη των τοπικών κοινωνικών αναγκών, καθώς και δράσεις στον μεταναστευτικό τομέα, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του.

Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Έχουν προβλεφθεί πιστώσεις που θα καλύψουν δαπάνες για:

- τη λειτουργία των αστυνομικών επιχειρησιακών μονάδων, την αστυνόμευση και προστασία των πολιτών, την προμήθεια σύγχρονων και αποτελεσματικών μέσων προστασίας του προσωπικού, τη συντήρηση, προμήθεια ανταλλακτικών και τεχνική υποστήριξη των υπηρεσιακών οχημάτων και εξοπλισμού,
- την προστασία των δασών από πυρκαγιές με τη χρήση επίγειων μονάδων και εναερίων μέσων του Πυροσβεστικού Σώματος,
- τη σίτιση, περίθαλψη και διαμονή των αλλοδαπών στα προαναχωρησιακά κέντρα, σε εναρμόνιση με τις διεθνώς επικρατούσες συνθήκες,
- την αντιμετώπιση δαπανών πολιτικής προστασίας.

Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων παρέχει σημαντική χρηματοδότηση δράσεων του Υπουργείου στον μεταναστευτικό τομέα, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του.

Υπουργείο Τουρισμού

Οι πιστώσεις για τον τουρισμό θα καλύψουν κυρίως δαπάνες για:

- την προβολή της χώρας στο εξωτερικό ως σημαντικού και ελκυστικού τουριστικού προορισμού,
- την τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση,
- τη λειτουργία των Σχολών Ξεναγών,
- τη χορήγηση στεγαστικού επιδόματος των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης Σχολών Τουριστικών Επαγγελματιών που σπουδάζουν μακριά από τον τόπο κατοικίας τους,
- την αδειοδότηση και έλεγχο των τουριστικών επιχειρήσεων, καθώς και τη διασφάλιση ποιότητας του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος,
- την προώθηση αναπτυξιακών πρωτοβουλιών στον τομέα του τουρισμού, και
- την επιχορήγηση και απόδοση εσόδων στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού.

Σημαντικό μέρος της χρηματοδότησης της δράσης του Υπουργείου προέρχεται από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων.

Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής

Έχουν προβλεφθεί πιστώσεις που θα καλύψουν δαπάνες για:

- τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της εθνικής πολιτικής για τη μετανάστευση, τόσο σχετικά με την νόμιμη είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια, όσο και σχετικά με την ταυτοποίηση και υποδοχή πολιτών τρίτων χωρών που εισέρχονται στη χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις,
- τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της εθνικής πολιτικής για τη χορήγηση ασύλου ή άλλων μορφών διεθνούς προστασίας και την παροχή προστασίας των αιτούντων άσυλο και των ατόμων που διαπιστωμένα χρήζουν διεθνούς προστασίας.

Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων παρέχει σημαντική χρηματοδότηση δράσεων του Υπουργείου στο μέτρο της αρμοδιότητάς του.

Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης

Στον προϋπολογισμό του Υπουργείου έχουν προβλεφθεί πιστώσεις για την εκτέλεση της αποστολής του Υπουργείου και ειδικότερα για τη χάραξη και εφαρμογή εθνικής επικοινωνιακής και ψηφιακής πολιτικής, την ανάπτυξη τηλεπικοινωνιακών και ταχυδρομικών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας, καθώς και τη συμμετοχή στη διαμόρφωση κατάλληλου θεσμικού πλαισίου σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Επίσης, έχουν προβλεφθεί πιστώσεις για την κάλυψη της ετήσιας συνδρομής της χώρας για τη συμμετοχή της στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος καθώς με το άρθρο 28 του Ν. 4508/2017 το εν λόγω Υπουργείο έχει αναλάβει τη σχετική αρμοδιότητα.

Τέλος, στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης περιλαμβάνονται και οι πιστώσεις για το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) ως ανεξάρτητης αρχής.

Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων παρέχει σημαντική χρηματοδότηση δράσεων του Υπουργείου στον τομέα της ψηφιακής σύγκλισης.

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων προβλέπεται, μεταξύ άλλων, να καλύψουν δαπάνες για:

- τις υπηρεσίες που αφορούν θέματα πολιτικής αλλοδαπών και μετανάστευσης,
- τη χωροταξία, την περιβαλλοντική πολιτική και την εποπτεία, προστασία και εκμετάλλευση των δασών.

5. Νομικά Πρόσωπα Κεντρικής Κυβέρνησης

5.1 Λοιπά νομικά πρόσωπα

Ο προϋπολογισμός των λοιπών νομικών προσώπων της Κεντρικής Κυβέρνησης απεικονίζεται στους πίνακες 3.17, 3.18, 3.19 και 3.20.

Πίνακας 3.17 Προϋπολογισμός λοιπών νομικών προσώπων Κεντρικής Κυβέρνησης (περιλαμβάνονται οι ΑΔΑ και το ΑΚΑΓΕ) (σε εκατ. ευρώ)		
	2018	2019
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
Έσοδα	5.887	6.082
Έσοδα υπέρ τρίτων	69	77
Πωλήσεις	474	481
Έσοδα από τόκους ¹	488	448
Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό	1.369	1.401
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	419	489
Λοιπά έσοδα	3.068	3.186
Δαπάνες	4.304	4.284
Αμοιβές προσωπικού	611	661
Αποδόσεις εσόδων υπέρ τρίτων	77	86
Λοιπές μεταβιβάσεις	681	270
Τόκοι	140	141
Δαπάνες επενδύσεων	375	534
Λοιπές δαπάνες	2.420	2.593
Ισοζύγιο	1.583	1.798
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων ²	-18	48
Λοιπές εθνικολογιστικές προσαρμογές	-63	10
Ισοζύγιο κατά ESA	1.502	1.856

¹ Δεν συμπεριλαμβάνονται οι πρόσδοδοι του ΑΚΑΓΕ ύψους 168 και 180 εκατ. ευρώ για τα έτη 2018 και 2019, αντίστοιχα, οι οποίες απεικονίζονται στη γραμμή «λοιπά έσοδα».

² Το θετικό πρόσημο στη μεταβολή των απλήρωτων υποχρεώσεων σημαίνει βελτίωση του αποτελέσματος.

Με βάση την πορεία εξέλιξης των μεγεθών των προϋπολογισμών των λοιπών νομικών προσώπων Κεντρικής Κυβέρνησης, το ισοζύγιο για το 2018 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 1.502 εκατ. ευρώ, ενώ για το 2019 προβλέπεται ότι θα ανέλθει στα 1.856 εκατ. ευρώ, αυξημένο κατά 354 εκατ. ευρώ. Η βελτίωση του αποτελέσματος οφείλεται κατά βάση στη μείωση των δαπανών του ΑΚΑΓΕ από την πρόβλεψη της μη ύπαρξης αναγκαιότητας μεταβίβασης πόρων στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης.

Στον πίνακα 3.17 εμφανίζονται τα αποτελέσματα (στόχοι), που αναμένεται να πετύχουν οι φορείς για το έτος 2019. Στους στόχους αυτούς περιλαμβάνονται οι προσαρμογές που αφορούν στη μεταβολή των απλήρωτων υποχρεώσεων, καθώς και οι λοιπές εθνικολογιστικές προσαρμογές.

**Πίνακας 3.18 Ισοζύγιο λοιπών νομικών προσώπων Κεντρικής Κυβέρνησης
(εκτός ΑΔΑ και ΑΚΑΓΕ) ανά Υπουργείο
(σε εκατ. ευρώ)**

	2018	2019
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
1 Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης	0	0
Ισοζύγιο	0	0
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
2 Υπουργείο Εσωτερικών	2	0
Ισοζύγιο	2	0
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
2α πρώην Υπουργείο Εσωτερικών	0	0
Ισοζύγιο	0	0
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
2β πρώην Υπουργείο Μακεδονίας και Θράκης	2	0
Ισοζύγιο	2	0
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
3 Υπουργείο Εξωτερικών	0	0
Ισοζύγιο	0	0
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
4 Υπουργείο Εθνικής Άμυνας	2	0
Ισοζύγιο	2	0
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
5 Υπουργείο Υγείας	19	19
Ισοζύγιο	51	-17
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	-32	36
6 Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	27	8
Ισοζύγιο	29	2
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	-2	5
7 Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων	44	37
Ισοζύγιο	39	36
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	5	2
8 Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού	32	39
Ισοζύγιο	25	36
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	7	3
9 Υπουργείο Οικονομικών	363	298
Ισοζύγιο	353	288
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
Λοιπές εθνικολογιστικές προσαρμογές	10	10
10 Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	12	9
Ισοζύγιο	10	9
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	2	0
11 Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας	49	4
Ισοζύγιο	49	4
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
12 Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	-1	-1
Ισοζύγιο	-2	-3
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	2	2
13 Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης	-67	6
Ισοζύγιο	6	6
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
Λοιπές εθνικολογιστικές προσαρμογές	-73	0
14 Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών	48	49
Ισοζύγιο	48	49
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
15 Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	5	4
Ισοζύγιο	5	4
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
16 Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη	0	0
Ισοζύγιο	0	0
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
17 Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης	0	0
Ισοζύγιο	0	0
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
Σύνολο Υπουργείων κατά ESA	537	472
Ισοζύγιο	618	414
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων ¹	-18	48
Λοιπές εθνικολογιστικές προσαρμογές	-63	10

¹ Το θετικό πρόσημο στη μεταβολή των απλήρωτων υποχρεώσεων σημαίνει βελτίωση του αποτελέσματος.

Νομικά πρόσωπα ανά υπουργείο πλην ΑΔΑ και ΑΚΑΓΕ

Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης

Ο προϋπολογισμός του νομικού προσώπου, «Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης» (ΕΚΔΔΑ), προβλέπεται να είναι κατά βάση ισοσκελισμένος για το έτος 2019.

Υπουργείο Εσωτερικών

Στα νομικά πρόσωπα εποπτείας του εν λόγω Υπουργείου περιλαμβάνονται το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), η Αλεξάνδρεια Ζώνη Καινοτομίας ΑΕ, καθώς και το Κέντρο Διαφύλαξης Αγιορείτικης Κληρονομιάς (ΚΕΔΑΚ), το σύνολο των δαπανών των οποίων θα καλυφθεί από τα έσοδά τους το 2019.

Υπουργείο Εξωτερικών

Ο προϋπολογισμός του νομικού προσώπου «Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO» προβλέπεται να είναι ισοσκελισμένος για το έτος 2019.

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας

Στην εποπτεία του Υπουργείου περιλαμβάνονται συνολικά έξι (6) νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και η υπό ειδική εκκαθάριση εταιρεία «Ηλεκτρομηχανική Κύμης ΕΠΕ», το σύνολο των οποίων προβλέπεται να εμφανίσει έλλειμμα ύψους 0,1 εκατ. ευρώ. Το κυριότερο μέρος των εσόδων των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου προέρχεται από ίδια έσοδα, ενώ οι δαπάνες τους αφορούν κυρίως επενδύσεις και αποδόσεις εσόδων υπέρ τρίτων.

Υπουργείο Υγείας

Τα νομικά πρόσωπα εποπτείας του Υπουργείου Υγείας, στα οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ), ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων (ΕΟΦ), το Εθνικό Κέντρο Αιμοδοσίας (ΕΚΕΑ), η Ανώνυμη Εταιρεία Μονάδων Υγείας (ΑΕΜΥ) ΑΕ, ο Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ), το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ), το Ελληνικό Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής και Ερευνών (ΕΚΕΨΥΕ) και ο Εθνικός Οργανισμός Μεταμοσχεύσεων (ΕΟΜ), αναμένεται να εμφανίσουν τόσο για το 2018 όσο και για το 2019 θετικό αποτέλεσμα ύψους 19 εκατ. ευρώ, προερχόμενο κατά κύριο λόγο από τον ΕΟΦ.

Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Το αποτέλεσμα των εποπτευόμενων από το εν λόγω Υπουργείο νομικών προσώπων, το οποίο προέρχεται κατά βάση από τη δραστηριότητα του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων (ΤΑΧ-ΔΙΚ), προβλέπεται να είναι θετικό ύψους 27 εκατ. ευρώ για το 2018 και 7,5 εκατ. ευρώ για το 2019.

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

Στην εποπτεία του Υπουργείου περιλαμβάνονται τόσο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΑΕΙ, ΑΤΕΙ, βιβλιοθήκες και ερευνητικά κέντρα) όσο και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Ειδικοί Λογαριασμοί Κονδυλίων Έρευνας κ.λπ.), το σύνολο των οποίων προβλέπεται για το 2019 να παρουσιάσει πλεόνασμα ύψους 37 εκατ. ευρώ.

Επισημαίνεται ότι κύρια πηγή εσόδων για τα ΑΕΙ, τα ΑΤΕΙ και τις βιβλιοθήκες αποτελούν οι μεταβιβάσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό, καθώς και οι πόροι από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Από τη δραστηριότητα των νομικών προσώπων που εποπτεύονται από το εν λόγω Υπουργείο, προβλέπεται ότι το 2019 θα προκύψει θετικό αποτέλεσμα ύψους περίπου 39 εκατ. ευρώ, το οποίο θα προέλθει κυρίως από το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠΑ), τόσο λόγω της αυξανόμενης τουριστικής δραστηριότητας και επισκεψιμότητας στους αρχαιολογικούς χώρους, όσο και λόγω της επέκτασης της χρήσης του ηλεκτρονικού εισιτηρίου από τον Ιούνιο του 2018.

Υπουργείο Οικονομικών

Στα εποπτευόμενα νομικά πρόσωπα του Υπουργείου περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, η Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας (ΕΕΣΥΠ) ΑΕ, το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) ΑΕ, η Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤΑΔ) ΑΕ και το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ).

Οι φορείς του εν λόγω Υπουργείου προβλέπεται να εμφανίσουν για το έτος 2019 πλεόνασμα ύψους 298 εκατ. ευρώ, το οποίο θα προέλθει κυρίως από το ΤΕΚΕ, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και την ΕΤΑΔ ΑΕ.

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Το Υπουργείο έχει υπό την εποπτεία του, μεταξύ άλλων νομικών προσώπων, το Ταμείο Γεωργίας και Κτηνοτροφίας (ΤΓΚ), το οποίο διαχειρίζεται και διαθέτει τους πόρους του και τα περιουσιακά του στοιχεία με σκοπό τη γεωργική ανάπτυξη της χώρας και τον Ενιαίο Φορέα Ελέγχου Τροφίμων (Ε-ΦΕΤ) με βασική αποστολή του τη διασφάλιση της εισαγωγής, παραγωγής και διακίνησης υγιεινών τροφίμων. Στους εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου περιλαμβάνεται και ο Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός "ΔΗΜΗΤΡΑ" (ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ), ο οποίος διασφαλίζει την ποιότητα του γάλακτος και μεριμνά για την πιστοποίηση των αγροτικών προϊόντων, καθώς και για την προαγωγή της έρευνας και της επαγγελματικής κατάρτισης στον τομέα της γεωργίας.

Τα νομικά πρόσωπα του εν λόγω Υπουργείου προβλέπεται να εμφανίσουν το 2019 πλεόνασμα ύψους 9 εκατ. ευρώ, το οποίο προέρχεται κυρίως από το ΤΓΚ και τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ.

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Τα νομικά πρόσωπα εποπτείας του Υπουργείου για το 2019 προβλέπεται να εμφανίσουν θετικό αποτέλεσμα, ύψους 4 εκατ. ευρώ, το οποίο προέρχεται κυρίως από το πλεόνασμα που εμφανίζει η Ελληνική Διαχειριστική Εταιρεία Υδρογονανθράκων (ΕΔΕΥ) ΑΕ, που μεριμνά για την παραχώρηση «οικοπέδων» για την έρευνα υδρογονανθράκων, καθώς και ο Εθνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (ΕΟ-ΑΝ), με κύριο σκοπό το σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής για την εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων.

Σημειώνεται ότι στους εποπτευόμενους φορείς του εν λόγω Υπουργείου περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ), το Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ), καθώς και το ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ως καθολικός διάδοχος της εταιρείας «Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση» (ΕΚΧΑ) ΑΕ (ν. 4512/2018), το οποίο προβλέπεται να παρουσιάσει οριακά θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα το 2019, καθώς και είκοσι οκτώ (28) φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών.

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Στους εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου περιλαμβάνονται τα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφερειών (ΚΚΠΠ), το Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών (ΚΕΑΤ), το Εθνικό Ίδρυμα Κωφών (ΕΙΚ), το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), καθώς επίσης και το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ).

Για το έτος 2019 οι ανωτέρω φορείς προβλέπεται να παρουσιάσουν αρνητικό αποτέλεσμα ύψους 0,9 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης

Στα νομικά πρόσωπα του Υπουργείου, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ) ΑΕ, που έχει ως βασικό σκοπό την προώθηση της επιχειρηματικότητας και ειδικότερα την ενίσχυση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για την ίδρυση νέων και καινοτόμων επιχειρήσεων και η Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου ΑΕ, με κύριο στόχο την προσέλκυση, την υποδοχή και τη διατήρηση επενδύσεων στην Ελλάδα, καθώς και την προώθηση και ανάπτυξη κάθε είδους εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών.

Επίσης, περιλαμβάνεται το Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας (ΤΑΝΕΟ) ΑΕ, με σκοπό τη μειοψηφική συμμετοχή σε επενδυτικά σχήματα, τα οποία θα πρέπει να επενδύουν αποκλειστικά σε καινοτόμες μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα.

Για το 2019 προβλέπεται πλεόνασμα ύψους 6 εκατ. ευρώ, το οποίο θα προέλθει κυρίως από το ΕΤΕΑΝ ΑΕ και την Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου ΑΕ.

Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

Οι εποπτευόμενοι φορείς του Υπουργείου για το έτος 2019 προβλέπεται να εμφανίσουν πλεόνασμα, ύψους 49 εκατ. ευρώ, το οποίο προέρχεται κυρίως από την εταιρεία Κτιριακές Υποδομές (ΚΤΥΠ) ΑΕ, η οποία αποτελεί τον ενιαίο κατασκευαστικό φορέα του Ελληνικού Δημοσίου.

Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

Τα νομικά πρόσωπα εποπτείας του Υπουργείου, στα οποία περιλαμβάνονται Οργανισμοί Λιμένων και Λιμενικά Ταμεία, προβλέπεται να εμφανίσουν πλεόνασμα ύψους 4 εκατ. ευρώ, το οποίο προέρχεται κυρίως από τους Οργανισμούς Λιμένων. Οι φορείς αυτοί υλοποιούν σημαντικού ύψους επενδυτικά προγράμματα εκσυγχρονισμού και ασφάλειας των εγκαταστάσεών τους, τα οποία χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και από ίδιους πόρους.

Επίσης, περιλαμβάνεται και η νεοσύστατη αυτοτελής και ανεξάρτητη υπηρεσιακή μονάδα, Δημόσια Αρχή Λιμένων, που έχει ως βασικό σκοπό την επίτευξη των προγραμματικών στόχων του ελληνικού λιμενικού συστήματος.

Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Ο προϋπολογισμός του νομικού προσώπου «Κέντρο Μελετών Ασφάλειας» (ΚΕΜΕΑ) αναμένεται να παρουσιάσει οριακά θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα το 2019.

Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης

Το Υπουργείο εποπτεύει το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων - Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ) ΑΕ και το Εθνικό Κέντρο Οπτικοακουστικών Μέσων και Ενημέρωσης (ΕΚΟΜΕ) ΑΕ, που λειτουργεί ως φορέας ανάπτυξης της βιομηχανίας των οπτικοακουστικών μέσων, της επιστημονικής έρευνας, της μελέτης και της προώθησης νέων τεχνολογιών. Οι προϋπολογισμοί των ανωτέρω φορέων προβλέπεται να είναι ισοσκελισμένοι για το έτος 2019.

Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές (ΑΔΑ)

Στο ισοζύγιο των λοιπών νομικών προσώπων της Κεντρικής Κυβέρνησης συμπεριλαμβάνεται και το αποτέλεσμα των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (ΑΔΑ), που έχουν νομική προσωπικότητα και είναι οι ακόλουθες:

Εθνική Αναλογιστική Αρχή

Η Εθνική Αναλογιστική Αρχή έχει ως βασική αποστολή την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και της κοινωνικής ανταποδοτικότητας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης. Οι αρμοδιότητές της περιλαμβάνουν κυρίως τη σύνταξη αναλογιστικών εκθέσεων αναφορικά με τη βιωσιμότητα του εν λόγω συστήματος, τον καθορισμό των προδιαγραφών των αναλογιστικών μελετών, τον έλεγχο της οικονομικής λειτουργίας και βιωσιμότητας των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης αναφορικά με το πρόγραμμα παροχών και επενδύσεων και τη γνωμοδότηση για ειδικότερα θέματα αναλογιστικής αποτίμησης ασφαλιστικών οργανισμών.

Για το έτος 2019 η Αρχή προβλέπεται να παρουσιάσει πλεόνασμα ύψους 0,6 εκατ. ευρώ.

Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ)

Η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων αποτελεί τον εθνικό ρυθμιστή που εποπτεύει και ελέγχει την αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών, στην οποία δραστηριοποιούνται οι εταιρείες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, ασύρματων επικοινωνιών και διαδικτύου, καθώς και την ταχυδρομική αγορά, στην οποία δραστηριοποιούνται οι εταιρείες παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ταχυμεταφοράς. Επιπλέον, η Αρχή ασκεί αρμοδιότητες για τις συνθήκες ανταγωνισμού στις εν λόγω αγορές.

Το έλλειμμα ύψους 76,9 εκατ. ευρώ που εκτιμάται ότι θα εμφανίσει η Αρχή για το έτος 2018, οφείλεται στην υποχρέωση απόδοσης στο Ελληνικό Δημόσιο ποσοστού του αποτελέσματος της τρέχουσας χρήσης και αδιάθετου ποσού του αποθεματικού παρελθόντων οικονομικών ετών ύψους 107,5 εκατ. ευρώ.

Για το έτος 2019 προβλέπεται θετικό αποτέλεσμα ύψους 0,4 εκατ. ευρώ.

Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή έχει ως σκοπό τη συστηματική παραγωγή επίσημων στατιστικών, καθώς και τη διενέργεια επιστημονικών ερευνών και την κατάρτιση μελετών, οι οποίες αφορούν όλους τους τομείς της δραστηριότητας του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, υποστηρίζουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, χάραξης και αξιολόγησης πολιτικών της Κυβέρνησης και των φορέων του Δημοσίου (δείκτες αξιολόγησης), υποβάλλονται σε διεθνείς φορείς σύμφωνα με τις υποχρεώσεις της χώρας και αφορούν στο γενικό κοινό ή σε κατηγορίες χρηστών στατιστικών στοιχείων στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό.

Ο προϋπολογισμός της Αρχής για το 2019 προβλέπεται να είναι ισοσκελισμένος.

Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο

Το Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο έχει ως κύριες αρμοδιότητες την αξιολόγηση των μακροοικονομικών προβλέψεων, στις οποίες βασίζονται το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) και ο ετήσιος Κρατικός Προϋπολογισμός, την αξιολόγηση της εφαρμογής των δημοσιονομικών κανόνων που ενσωματώνονται στο εθνικό πλαίσιο δημοσιονομικής διαχείρισης, καθώς επίσης και την παρακολούθηση ως προς τη συμμόρφωση με τους αριθμητικούς δημοσιονομικούς κανόνες.

Το 2019 προβλέπεται ισοσκελισμένος προϋπολογισμός για την Αρχή.

Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ)

Η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων έχει ως βασικό σκοπό τη διασφάλιση της διαφάνειας, της αποτελεσματικότητας, της συνοχής και της εναρμόνισης των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων με το εθνικό και το ευρωπαϊκό δίκαιο, τη διαρκή βελτίωση του νομικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, καθώς και τον έλεγχο της τήρησής του από το Δημόσιο και τις αναθέτουσες αρχές.

Για το 2019 η Αρχή προβλέπεται να εμφανίσει έλλειμμα ύψους 1,1 εκατ. ευρώ.

Επιτροπή Ανταγωνισμού

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει ως βασική αποστολή τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς και την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού, που οδηγεί σε μείωση των τιμών, βελτίωση της ποιότητας και του εύρους των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, διεύρυνση των επιλογών για τους καταναλωτές και αύξηση της αγοραστικής τους δύναμης, καθώς και σε ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και ανάπτυξη της οικονομίας.

Ο προϋπολογισμός της Αρχής για το 2019 προβλέπεται να είναι ισοσκελισμένος.

Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων (ΕΕΕΠ)

Η Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων έχει ως αποστολή τη ρύθμιση, την εποπτεία και τον έλεγχο των αγορών παροχής υπηρεσιών διεξαγωγής παιγνίων, τη μέριμνα για την προστασία των παικτών και του κοινωνικού συνόλου, ειδικότερα δε των ανηλίκων και των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, καθώς και τον έλεγχο της απόδοσης των δημόσιων εσόδων.

Για το έτος 2019 προβλέπεται θετικό αποτέλεσμα ύψους 3,9 εκατ. ευρώ βελτιωμένο κατά 3 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2018.

Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ)

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας παρακολουθεί και εποπτεύει τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας και γνωμοδοτεί στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας και στις αρμόδιες αρχές για τη χορήγηση αδειών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων που αφορούν την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού και την προστασία των καταναλωτών.

Για το έτος 2019 η Αρχή προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα ύψους 2 εκατ. ευρώ.

Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων (ΡΑΛ)

Η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων έχει ως αποστολή την εποπτεία και τη διασφάλιση της νομιμότητας των σχέσεων μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων του εθνικού λιμενικού συστήματος με έμφαση στην τήρηση της συμβατικής τάξης και την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ελεύθερου ανταγωνισμού.

Ο προϋπολογισμός της Αρχής για το 2019 προβλέπεται να είναι ισοσκελισμένος.

Πίνακας 3.19 Ισοζύγιο Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (ΑΔΑ) (σε εκατ. ευρώ)		
	2018 Εκτιμήσεις	2019 Προβλέψεις
Εθνική Αναλογιστική Αρχή	0	1
Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων	-77	0
Ελληνική Στατιστική Αρχή	5	0
Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο	0	0
Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων	-1	-1
Επιτροπή Ανταγωνισμού	-1	0
Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων	1	4
Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας	2	2
Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων	0	0
Ισοζύγιο	-70	6

Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ)

Το ΑΚΑΓΕ συστάθηκε με το άρθρο 149 του ν. 3655/2008 με βασικό σκοπό τη δημιουργία αποθεματικών στο πλαίσιο της διασφάλισης των συντάξεων των νέων γενεών.

Οι βασικές πηγές εσόδων του ΑΚΑΓΕ είναι η επιχορήγηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, καθώς και τα έσοδα από την Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) που προέρχονται από την κύρια και την επικουρική σύνταξη.

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του ΑΚΑΓΕ για το 2019 προβλέπεται να διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 1.378 εκατ. ευρώ, βελτιωμένο έναντι του 2018 κατά 343 εκατ. ευρώ. Η μεταβολή οφείλεται στην πρόβλεψη της μη ύπαρξης αναγκαιότητας μεταβίβασης πόρων στους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης.

Πίνακας 3.20 Προϋπολογισμός ΑΚΑΓΕ (σε εκατ. ευρώ)		
	2018 Εκτιμήσεις	2019 Προβλέψεις
Έσοδα	1.470	1.418
Εισφορά αλληλεγγύης συνταξιούχων (κύρια σύνταξη)	718	630
Εισφορά αλληλεγγύης συνταξιούχων (επικουρική σύνταξη)	20	18
Έσοδα από τόκους και από προσόδους κινητών αξιών	210	230
Μεταβιβάσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό (ν. 4254/2014)	522	540
Δαπάνες	435	40
Μεταβιβάσεις σε ΦΚΑ	395	0
Μεταβιβάσεις για το Πρόγραμμα "Βοήθεια στο σπίτι"	40	40
Ισοζύγιο (αποτέλεσμα)	1.035	1.378

5.2 Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί

Στον υποτομέα των νομικών προσώπων της Κεντρικής Κυβέρνησης περιλαμβάνονται και οι προϋπολογισμοί των επαναταξινομημένων Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, του ΕΛΕΓΕΠ, καθώς και των πέντε (5) συμβάσεων παραχώρησης αυτοκινητοδρόμων. Οι φορείς αυτοί, ανά Υπουργείο, εμφανίζονται στον πίνακα 3.21.

Πίνακας 3.21 ΔΕΚΟ ανά Υπουργείο	
1	Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης <i>Κοινωνία της Πληροφορίας (ΚιΠ) ΑΕ</i>
2	Υπουργείο Εθνικής Άμυνας <i>Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα (ΕΑΣ) ΑΒΕΕ</i>
3	Υπουργείο Υγείας <i>Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ)</i>
4	Υπουργείο Οικονομικών <i>Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία (ΕΑΒ) ΑΕ</i>
5	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων <i>Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ)</i> <i>Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ)</i> <i>Ειδικός Λογαρασμός Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕΓΕΠ)</i>
6	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας <i>Πράσινο Ταμείο</i>
7	Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης <i>Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ) ΑΕ</i>
8	Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών <i>ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΑΕ</i> <i>ΟΣΕ ΑΕ</i> <i>ΕΡΓΟΣΕ ΑΕ</i> <i>Ελληνική Εταιρεία Συντήρησης Σιδηροδρομικού Τραχαίου Υλικού (ΕΕΣΣΤΥ) ΑΕ</i> <i>Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (ΟΑΣΑ) ΑΕ</i> <i>Οδικές Συγκοινωνίες (ΟΣΥ) ΑΕ</i> <i>Σταθερές Συγκοινωνίες (ΣΤΑΣΥ) ΑΕ</i> <i>ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ ΑΕ</i> <i>Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης (ΟΑΣΘ) υπό εκκαθάριση</i> <i>Συμβάσεις παραχώρησης αυτοκινητοδρόμων</i>
9	Υπουργείο Τουρισμού <i>Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ)</i>
10	Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης <i>Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (ΕΡΤ) ΑΕ</i>

Στον πίνακα 3.22 αποτυπώνονται τα συνολικά οικονομικά μεγέθη των προϋπολογισμών των ανωτέρω φορέων για τα έτη 2018 και 2019, ενώ στον πίνακα 3.23 απεικονίζεται το ισοζύγιό τους ανά υπουργείο, σύμφωνα με την μεθοδολογία ESA.

Πίνακας 3.22 Προϋπολογισμός ΔΕΚΟ κατά ESA (σε εκατ. ευρώ)		
	2018 Εκτιμήσεις	2019 Προβλέψεις
Έσοδα	3.452	2.988
Έσοδα από πωλήσεις	1.073	1.185
Έσοδα από τόκους	118	90
Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό	365	392
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	1.424	844
Λοιπά έσοδα	472	478
Δαπάνες	2.826	2.939
Αμοιβές προσωπικού	597	589
Τόκοι	381	331
Δαπάνες επενδύσεων	735	878
Λοιπές δαπάνες	1.112	1.142
Ισοζύγιο (προ καταπτώσεων εγγυήσεων)	626	49
Έσοδα από το κράτος (καταπτώσεις εγγυήσεων*)	924	365
Ισοζύγιο κατά ESA (με καταπτώσεις εγγυήσεων)	1.550	414

* Οι καταπτώσεις εγγυήσεων είναι σε ακαθάριστη βάση.

Πίνακας 3.23 Ισοζύγιο ΔΕΚΟ ανά Υπουργείο κατά ESA (σε εκατ. ευρώ)		
	2018 Εκτιμήσεις	2019 Προβλέψεις
1 Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης	0	0
Ισοζύγιο	0	0
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
2 Υπουργείο Εθνικής Άμυνας	44	32
Ισοζύγιο	-5	-7
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	50	38
3 Υπουργείο Υγείας	-4	0
Ισοζύγιο	-4	0
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
4 Υπουργείο Οικονομικών	43	10
Ισοζύγιο	-15	10
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	58	0
5 Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	-44	27
Ισοζύγιο	-44	27
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
6 Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας	220	177
Ισοζύγιο	220	177
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
7 Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης	0	0
Ισοζύγιο	0	0
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
8 Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών	1.265	139
Ισοζύγιο	448	-187
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	816	327
9 Υπουργείο Τουρισμού	17	5
Ισοζύγιο	17	5
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
10 Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης	8	24
Ισοζύγιο	8	24
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
Σύνολο Υπουργείων κατά ESA (με καταπτώσεις εγγυήσεων)	1.550	414
Ισοζύγιο (προ καταπτώσεων εγγυήσεων)	626	49
Λοιπές εθνικολογιστικές προσαρμογές (καταπτώσεις εγγυήσεων)	924	365

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα 3.23 το ισοζύγιο των ΔΕΚΟ κατά ΕΣΑ (με καταπτώσεις εγγυήσεων), προβλέπεται σε πλεόνασμα ύψους 414 εκατ. ευρώ στο έτος 2019, έναντι πλεονάσματος ύψους 1.550 εκατ. ευρώ των εκτιμήσεων του έτους 2018.

Η μείωση αυτή προκύπτει ως συνδυαστικό αποτέλεσμα της διαμόρφωσης στο έτος 2019 του ποσού των καταπτώσεων εγγυήσεων σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα έναντι του έτους 2018 (365 εκατ. ευρώ στο έτος 2019, έναντι 924 εκατ. ευρώ στο έτος 2018), καθώς και των εκτιμώμενων αυξημένων μεταβιβάσεων από το ΠΔΕ προς τις ΔΕΚΟ του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών κατά το έτος 2018.

Κύριες πηγές εσόδων των ανωτέρω φορέων, αποτελούν τα έσοδα από πωλήσεις υπηρεσιών, οι επιχορηγήσεις του ΠΔΕ για την υλοποίηση επενδυτικών δαπανών, ιδιαίτερα στους τομείς των μεταφορών, των υποδομών, της πληροφορικής, των επικοινωνιών και των νέων τεχνολογιών.

Η ανάλυση των ΔΕΚΟ ανά Υπουργείο, έχει ως εξής:

- Στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης, περιλαμβάνεται η «Κοινωνία της Πληροφορίας (ΚτΠ) ΑΕ», η οποία έχει καταστεί φορέας υλοποίησης και διαχειριστής της παραγωγικής λειτουργίας των έργων τα οποία υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενων προγραμματικών περιόδων. Η εταιρεία λειτουργεί ως φορέας που με οριζόντιο τρόπο καλύπτει κοινές ανάγκες των φορέων του Δημοσίου σε υποδομές πληροφορικής και επικοινωνιών, επιτυγχάνοντας έτσι σημαντικές οικονομίες κλίμακας για τον δημόσιο τομέα και παρουσιάζει ισοσκελισμένο προϋπολογισμό στα έτη 2018 και 2019.
- Στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας περιλαμβάνεται η εταιρεία «Ελληνικά Άμυντικά Συστήματα (ΕΑΣ) ΑΒΕΕ», το θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα της οποίας προβλέπεται να διαμορφωθεί στο ποσό των 32 εκατ. ευρώ στο έτος 2019.
- Στο Υπουργείο Υγείας εποπτευόμενη ΔΕΚΟ είναι το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ), με σκοπό την προστασία και την προαγωγή της δημόσιας υγείας, την επιδημιολογική επιτήρηση λοιμωδών νοσημάτων, τη λειτουργία μονάδων ειδικών λοιμώξεων, την αντιμετώπιση έκτακτων κινδύνων για τη δημόσια υγεία, καθώς και την υποστήριξη ειδικών και ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων του πληθυσμού. Για το έτος 2018 το ΚΕΕΛΠΝΟ αναμένεται να εμφανίσει έλλειμμα ύψους περίπου 4 εκατ. ευρώ, οφειλόμενο σε δαπάνες για την αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών, το οποίο θα καλυφθεί από τα ταμειακά διαθέσιμα του φορέα, ενώ για το έτος 2019 προβλέπεται ισοσκελισμένο αποτέλεσμα.
- Στο Υπουργείο Οικονομικών περιλαμβάνεται ο φορέας «Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία (ΕΑΒ) ΑΕ», το πλεόνασμα της οποίας στο έτος 2019 προβλέπεται να διαμορφωθεί στο ποσό των 10 εκατ. ευρώ, έναντι εκτιμήσεων ύψους 43 εκατ. ευρώ του έτους 2018. Η μείωση του πλεονάσματος οφείλεται αποκλειστικά στην εξάλειψη στο έτος 2019 του ποσού των καταπτώσεων των εγγυημένων από το Ελληνικό Δημόσιο δανείων της εταιρείας, σε σχέση με το αντίστοιχο ποσό του έτους 2018, ύψους 58 εκατ. ευρώ.
- Στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων υπάγονται ο «Ελληνικός Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ)», ο οποίος αποτελεί κεντρικό φορέα ασφαλιστικής κάλυψης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα, ο «Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ)», με σκοπό τη διαχείριση των εισροών από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), καθώς και ο «Ειδικός Λογαριασμός Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕΓΕΠ). Στη βελτίωση του δημοσιονομικού αποτελέσματος στο έτος 2019 συμβάλλουν τα πλεονάσματα των φορέων «ΕΛΕΓΕΠ» και «ΕΛΓΑ».

- Στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας περιλαμβάνεται ο φορέας «Πράσινο Ταμείο» τα έσοδα του οποίου προέρχονται κυρίως από τη ρύθμιση αυθαιρέτων κτισμάτων, τα τέλη διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης, τα πρόστιμα από παραβάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, καθώς και τα έσοδα από πρόστιμα που επιβάλλονται στους παραβάτες της δασικής νομοθεσίας. Το αποτέλεσμα του Πράσινου Ταμείου στο έτος 2019 προβλέπεται να διαμορφωθεί στα 177 εκατ. ευρώ και είναι μειωμένο σε σχέση με το έτος 2018, λόγω αύξησης των προγραμμάτων και των δράσεων που χρηματοδοτεί ο εν λόγω φορέας με σκοπό την ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω της προστασίας του περιβάλλοντος.
- Στις ΔΕΚΟ του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης περιλαμβάνεται η Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων ΑΕ (ΜΟΔ ΑΕ), με αποστολή τη στήριξη και ενίσχυση της Δημόσιας Διοίκησης για την αποτελεσματική διαχείριση και εφαρμογή των συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, καλύπτοντας κυρίως ανάγκες σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, συστήματα, εργαλεία και διαδικασίες, μεταφορά τεχνογνωσίας και υλικοτεχνική υποδομή. Η ΜΟΔ ΑΕ προβλέπεται ότι θα παρουσιάσει ισοσκελισμένο προϋπολογισμό για το έτος 2019.
- Στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών περιλαμβάνονται οι φορείς: «ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΑΕ», «Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (ΟΣΕ) ΑΕ», «ΕΡΓΟΣΕ ΑΕ», «Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (ΟΑΣΑ) ΑΕ», «Οδικές Συγκοινωνίες (ΟΣΥ) ΑΕ», «Σταθερές Συγκοινωνίες (ΣΤΑΣΥ) ΑΕ», «Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης (ΟΑΣΘ) - υπό εκκαθάριση», «ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ ΑΕ», οι συμβάσεις παραχώρησης πέντε (5) αυτοκινητοδρόμων και η «Ελληνική Εταιρεία Συντήρησης Σιδηροδρομικού Τροχαίου Υλικού (ΕΕΣΣΤΥ) ΑΕ». Στο έτος 2019 δεν περιλαμβάνονται τα οικονομικά μεγέθη της ΕΕΣΣΤΥ, λόγω της επικείμενης ολοκλήρωσης της αποκρατικοποίησής της. Το ισοζύγιο των φορέων του εν λόγω Υπουργείου στο έτος 2019 προβλέπεται θετικό ύψους 139 εκατ. ευρώ, έναντι εκτιμώμενου πλεονάσματος 1.265 εκατ. ευρώ στο έτος 2018. Κύριοι λόγοι για τη μείωση του πλεονάσματος είναι η σημαντικότερη μείωση στο έτος 2019 του ποσού για καταπτώσεις εγγυήσεων του ΟΣΕ (327 εκατ. ευρώ στο έτος 2019, έναντι 816 εκατ. ευρώ του έτους 2018), σε συνδυασμό με τις ιδιαίτερα αυξημένες μεταβιβάσεις από το ΠΔΕ στις ΔΕΚΟ στο έτος 2018 για υποδομές.
- Στο Υπουργείο Τουρισμού περιλαμβάνεται ο εποπτευόμενος φορέας «Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ)», κυριότερη δράση του οποίου αποτελεί η διαφήμιση και προβολή της χώρας στο εσωτερικό και εξωτερικό ως τουριστικού προορισμού. Τα έσοδα του ΕΟΤ προέρχονται κυρίως από την απόδοση ποσοστού επί των μικτών κερδών του δημοσίου από τα Καζίνο Κέρκυρας και Πάρνηθας, καθώς και από την ενίσχυσή του από τον κρατικό προϋπολογισμό για κάλυψη τόσο των λειτουργικών όσο και των επενδυτικών δαπανών, συμπεριλαμβανομένης και της αναφερόμενης ανωτέρω κύριας δραστηριότητας. Η δημοσιονομική επίδοση του οργανισμού για το 2018 εκτιμάται να διαμορφωθεί στο ποσό των 17,4 εκατ. ευρώ και για το 2019 προβλέπεται να διαμορφωθεί στο ποσό των 5,4 εκατ. ευρώ.
- Στο Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης εποπτευόμενος φορέας είναι η «Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (ΕΡΤ) ΑΕ», στόχος της οποίας είναι η αναβάθμιση του προγράμματός της με έμφαση στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενημέρωση, με ελεύθερη πρόσβαση του περιεχομένου της σε όλες τις μορφές μετάδοσης, τόσο πανελλαδικά όσο και για την ομογένεια στο εξωτερικό. Το θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα της ΕΡΤ για το έτος 2019 προβλέπεται στο ποσό των 24 εκατ. ευρώ, στο οποίο περιλαμβάνεται και απόδοση μερίσματος στο Ελληνικό Δημόσιο.

5.3 Νοσοκομεία – Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (ΠΦΥ)

Στον τομέα της υγείας οι προσπάθειες επικεντρώνονται στη συνέχιση των διαρθρωτικών δράσεων που έχουν ήδη δρομολογηθεί, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνεχιζόμενη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους ασφαλισμένους και τους ανασφάλιστους πολίτες.

Πίνακας 3.24 Προϋπολογισμοί Νοσοκομείων και ΠΦΥ*
(σε εκατ. ευρώ)

	2018 Εκτιμήσεις	2019 Προβλέψεις
I. Νοσοκομεία		
Έσοδα	2.595	2.541
Ίδια έσοδα	155	156
Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό	1.219	1.154
Μεταβιβάσεις από φορείς κοινωνικής ασφάλισης	888	874
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	50	50
Αντικριζόμενα έσοδα	283	307
Έξοδα	2.897	3.139
Αγαθά	1.637	1.845
<i>εκ των οποίων</i> Φάρμακο	782	892
Υγειονομικό υλικό	423	503
Ορθοπεδικό υλικό	88	101
Αντιδραστήρια	210	231
Λοιπές κατηγορίες	134	118
Δαπάνες προσωπικού	458	518
Υπηρεσίες	470	407
Δαπάνες για επενδύσεις	49	52
Αντικριζόμενα έξοδα	283	307
Λοιπά έξοδα	0	10
Ταμειακό ισοζύγιο	-302	-598
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	468	676
Ισοζύγιο κατά ESA	165	78
II. Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (ΠΦΥ)		
Έσοδα	168	216
Ίδια έσοδα	34	34
Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό	92	126
Μεταβιβάσεις από φορείς κοινωνικής ασφάλισης	0	14
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	10	10
Αντικριζόμενα έσοδα	32	33
Έξοδα	172	218
Αγαθά	36	61
<i>εκ των οποίων</i> Φάρμακο	2	4
Υγειονομικό υλικό	9	15
Ορθοπεδικό υλικό	0	0
Αντιδραστήρια	11	19
Λοιπές κατηγορίες	13	22
Δαπάνες προσωπικού	65	65
Υπηρεσίες	29	49
Δαπάνες για επενδύσεις	10	10
Αντικριζόμενα έξοδα	32	33
Λοιπά έξοδα	0	0
Ταμειακό ισοζύγιο	-4	-2
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	20
Ισοζύγιο κατά ESA	-4	18
Νοσοκομεία & ΠΦΥ συγκεντρωτικά (I+II)		
Έσοδα	2.762	2.757
Ίδια έσοδα	189	190
Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό **	1.310	1.280
Μεταβιβάσεις από φορείς κοινωνικής ασφάλισης	888	888
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	60	60
Αντικριζόμενα έσοδα	315	339
Έξοδα	3.069	3.357
Αγαθά	1.673	1.906
<i>εκ των οποίων</i> Φάρμακο	785	897
Υγειονομικό υλικό	432	519
Ορθοπεδικό υλικό	89	101
Αντιδραστήρια	221	249
Λοιπές κατηγορίες	147	140
Δαπάνες προσωπικού	523	583
Υπηρεσίες	499	456
Δαπάνες για επενδύσεις	59	62
Αντικριζόμενα έξοδα	315	340
Λοιπά έξοδα	0	10
Ταμειακό ισοζύγιο νοσοκομείων & ΠΦΥ	-307	-600
Εθνικολογιστικές προσαρμογές νοσοκομείων & ΠΦΥ	468	696
Ισοζύγιο νοσοκομείων & ΠΦΥ κατά ESA	161	96

* Τα μεγέθη αποτυπώνονται σε ταμειακή βάση και όχι σε εθνικολογιστική (δεδουλευμένη) όπως στο ΜΠΔΣ 2019-2022.

** Στις μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό για το 2018 περιλαμβάνονται και επιχορηγήσεις για αγορά ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού (επενδύσεις), ύψους 18 εκατ. ευρώ.

Τα δημόσια νοσοκομεία και το σύστημα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ) αναμένεται στο τέλος του 2018 να εμφανίσουν θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα ύψους 161 εκατ. ευρώ, ελαφρώς βελτιωμένο σε σχέση με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις όπως αυτές αποτυπώθηκαν στο ΜΠΔΣ 2019-2022. Ως προς τα έσοδα, σημειώνεται ότι αν και οι συνολικές μεταβιβάσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό ήταν μειωμένες σε σχέση προς τα αντίστοιχα μεγέθη του 2017, οι επιδράσεις από την εν λόγω μείωση εμφανίζονται εξισορροπημένες από την περαιτέρω ομαλοποίηση των μεταβιβάσεων του ασφαλιστικού συστήματος (ΕΟΠΥΥ).

Στο έτος 2019 προβλέπεται η εμφάνιση θετικού δημοσιονομικού αποτελέσματος ύψους 96 εκατ. ευρώ, με πρόβλεψη αυξημένων πληρωμών κατά 1.074 εκατ. ευρώ, σε σχέση προς τα αντίστοιχα μεγέθη του ΜΠΔΣ (2.283 εκατ. ευρώ), καθώς στο σκέλος των πληρωμών έχουν ενσωματωθεί το σύνολο των αντικριζόμενων εξόδων και οι εκτιμώμενες απλήρωτες υποχρεώσεις στο τέλος του τρέχοντος οικονομικού έτους. Η εν λόγω εξέλιξη, αν και συμβάλλει στη διαμόρφωση αρνητικού ταμειακού αποτελέσματος ύψους 600 εκατ. ευρώ, συνδυάζεται με μείωση των απλήρωτων υποχρεώσεων ύψους 696 εκατ. ευρώ, στοιχείο που αναμένεται να συνεισφέρει ουσιαστικά στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των δημόσιων νοσοκομείων.

Στο οικονομικό έτος 2019 το Υπουργείο Υγείας αναμένεται, μεταξύ άλλων, να συνεχίσει σειρά διαρθρωτικών παρεμβάσεων για: α) τη μεταρρύθμιση στην ΠΦΥ με την επιπλέον επέκταση των Τοπικών Μονάδων Υγείας (ΤΟΜΥ) και την αναβάθμιση των υφιστάμενων δομών της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, β) τη λειτουργική υποστήριξη (ενίσχυση του ΕΣΥ με επιπλέον ανθρώπινους και υλικούς πόρους) του πολιτικού σχεδίου της καθολικής κάλυψης του πληθυσμού και της ισότιμης υγειονομικής φροντίδας των ανασφάλιστων πολιτών, γ) την παγίωση της νέας φαρμακευτικής πολιτικής με προτεραιότητα στην εδραίωση του νεοσύστατου μηχανισμού της αξιολόγησης της φαρμακευτικής καινοτομίας και των τεχνολογιών υγείας (ΗΤΑ), σε συνδυασμό με τη διαπραγμάτευση προσιτών τιμών για τα ακριβά φάρμακα για τα οποία παρέχεται αποζημίωση από τον ΕΟΠΥΥ, και τη δημιουργία επιπλέον υποχρεωτικών θεραπευτικών πρωτοκόλλων στο σύστημα ηλεκτρονικής συνταγογράφησης, δ) την τροποποίηση των Οργανισμών των νοσοκομείων, ε) την ενίσχυση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης του Συστήματος Υγείας, στ) την έμφαση στον καθολικό εμβολιασμό του παιδικού πληθυσμού και την αναβαθμισμένη υγειονομική φροντίδα των προσφύγων-μεταναστών. Τέλος, η έναρξη λειτουργίας της Εθνικής Κεντρικής Αρχής Προμηθειών Υγείας (ν. 4472/2017) προβλέπεται να συνεισφέρει σημαντικά προς την κατεύθυνση της δημιουργίας ενός κεντρικού συστήματος προμηθειών, αναφερόμενο στο σύνολο των νοσοκομείων του ΕΣΥ και του συστήματος ΠΦΥ, καθώς και των λοιπών δομών παροχής φροντίδας υγείας.

6. Κοινωνικός προϋπολογισμός

Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης

Ο προϋπολογισμός των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης, για το 2019, χαρακτηρίζεται από τη μη εφαρμογή των παρεμβάσεων για τις περικοπές των συντάξεων οι οποίες είχαν συμπεριληφθεί στο ΜΠΔΣ 2019-2022, αλλά και από τις βελτιωμένες προβλέψεις για την πορεία των ασφαλιστικών εισφορών.

Παράλληλα, δαπάνες όπως το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης και τα προνοιακά επιδόματα ΑμΕΑ θα πραγματοποιηθούν μέσω του ΟΠΕΚΑ και όχι μέσω του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης και των ΟΤΑ αντίστοιχα.

Συνεχίζονται οι προσπάθειες για την περαιτέρω άμβλυνση των κοινωνικών συνεπειών από την οικονομική κρίση στον τομέα της απασχόλησης, με βασικό άξονα τις πολιτικές που σχεδιάζονται και εφαρμόζονται από τον ΟΑΕΔ.

Τέλος, διασφαλίζεται η απρόσκοπτη ροή των ασφαλιστικών εισφορών από τα ασφαλιστικά ταμεία προς τον ΕΟΠΥΥ, γεγονός που αποτυπώνεται τόσο στην ομαλή εξυπηρέτηση των πληρωμών του φορέα για τις παρεχόμενες υπηρεσίες στους ασφαλισμένους του, όσο και των υποχρεώσεών του προς τα δημόσια νοσοκομεία, αλλά και τους ιδιώτες παρόχους υπηρεσιών υγείας.

**Πίνακας 3.25 Ενοποιημένος προϋπολογισμός φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης
(σε εκατ. ευρώ)**

	2018 Εκτιμήσεις	2019 Προβλέψεις
Έσοδα	41.012	41.788
Ασφαλιστικές εισφορές	21.447	21.602
Έσοδα από τόκους	344	343
Λοιπά έσοδα	1.464	1.389
Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό	17.232	18.254
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	130	200
Μεταβιβάσεις από άλλους φορείς Γενικής Κυβέρνησης	395	0
Έξοδα	39.369	40.348
Αμοιβές προσωπικού	356	363
Συντάξεις ⁽²⁾	28.807	28.532
Λοιπές μεταβιβάσεις σε τρίτους ⁽³⁾	1.889	3.606
Λοιπές δαπάνες ⁽⁴⁾	7.417	6.947
Μεταβιβάσεις σε λοιπούς φορείς ΓΚ εκτός κοινωνικού προϋπολογισμού ⁽⁵⁾	900	900
Ταμειακό Ισοζύγιο⁽¹⁾	1.644	1.440
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	533	233
Ισοζύγιο κατά ESA 2010	2.177	1.673

(1) Περιλαμβάνεται το ισοζύγιο των ΟΚΑ.

(2) Περιλαμβάνονται και οι παροχές σε ανασφάλιστους υπερήλικες που καταβάλλονται από τον ΟΠΕΚΑ.

(3) Περιλαμβάνονται κυρίως οι δαπάνες για τα προγράμματα απασχόλησης του ΟΑΕΔ, τα οικογενειακά επιδόματα, το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης, το στεγαστικό επίδομα και τα επιδόματα ΑμΕΑ που καταβάλλονται από τον ΟΠΕΚΑ.

(4) Περιλαμβάνονται και η φαρμακευτική δαπάνη, καθώς και η δαπάνη για παροχές ασθένειας του ΕΟΠΥΥ και τα επιδόματα ανεργίας του ΟΑΕΔ.

(5) Αφορά τις μεταβιβάσεις του ΕΟΠΥΥ προς τα δημόσια νοσοκομεία και το ΕΚΑΒ.

Τα συνολικά έσοδα του ενοποιημένου κοινωνικού προϋπολογισμού στο 2019 προβλέπονται αυξημένα κατά 776 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2018, κυρίως λόγω της αναμενόμενης αύξησης των εσόδων από τις ασφαλιστικές εισφορές των μισθωτών, τόσο του ιδιωτικού, όσο και του δημόσιου τομέα. Παράλληλα, τα συνολικά έσοδα από μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό είναι αυξημένα σε σχέση με το 2018 κατά 1.022 εκατ. ευρώ.

Τα συνολικά έξοδα προβλέπονται επίσης αυξημένα κατά 979 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2018, κυρίως λόγω της αύξησης των μεταβιβάσεων σε τρίτους κατά 1.717 εκατ. ευρώ. Οι αυξημένες μεταβιβάσεις αφορούν τα προγράμματα απασχόλησης του ΟΑΕΔ, καθώς και το επίδομα παιδιού, το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης, το στεγαστικό επίδομα και τα προνοιακά επιδόματα ΑμΕΑ που πλέον καταβάλλονται από τον ΟΠΕΚΑ.

Για το 2018 το ταμειακό ισοζύγιο των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (Ασφαλιστικά Ταμεία, Οργανισμοί Απασχόλησης, ΕΟΠΥΥ) εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 1.644 εκατ. ευρώ, ενώ σε δημοσιονομική βάση αναμένεται να ανέλθει σε πλεόνασμα ύψους 2.177 εκατ. ευρώ. Αντίστοιχα, για το έτος 2019 προβλέπεται σε 1.440 εκατ. ευρώ και 1.673 εκατ. ευρώ (πίνακας 3.25).

Ασφαλιστικά Ταμεία

Το ισοζύγιο των ασφαλιστικών ταμείων για το 2019 προβλέπεται να παρουσιάσει πλεόνασμα ύψους 910 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 344 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων για το 2018.

Η μεταβολή αυτή οφείλεται κυρίως:

- Στην αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών κατά 144 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω της αύξησης της απασχόλησης. Σημειώνεται ότι παρά τη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών των ελεύθερων επαγγελματιών τα έσοδα από εισφορές αναμένονται αυξημένα λόγω αναμενόμενης βελτίωσης των εισφορών από τους μισθωτούς.
- Στη μείωση της συνταξιοδοτικής δαπάνης κατά 275 εκατ. ευρώ και ειδικότερα στη μείωση της δαπάνης για τις κύριες συντάξεις κατά 348 εκατ. ευρώ, παράλληλα με την αύξηση της δαπάνης για τις επικουρικές συντάξεις κατά 74 εκατ. ευρώ. Η αυξημένη δαπάνη για τις κύριες συντάξεις το 2018 οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εκκαθάριση και αποπληρωμή μεγάλου αριθμού εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης, γεγονός που συμπαράσφρει το 2019 και τη δαπάνη για τις επικουρικές συντάξεις λόγω εκκαθάρισης εκκρεμών αιτήσεων.
- στη μείωση της κρατικής χρηματοδότησης κατά 935 εκατ. ευρώ.

Μετά την πάροδο διετίας από την έναρξη λειτουργίας του ΕΦΚΑ, η σταθεροποιούμενη αύξηση των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη μείωση της δαπάνης για τις κύριες συντάξεις, παρά τη μη εφαρμογή των συνταξιοδοτικών παρεμβάσεων, επιτρέπει τη μείωση της κρατικής χρηματοδότησης, διασφαλίζοντας παράλληλα την ομαλή καταβολή του συνόλου των ασφαλιστικών παροχών από το ασφαλιστικό σύστημα.

Για τους παραπάνω λόγους το 2019 δεν αναμένεται να μεταβιβαστούν πόροι από το ΑΚΑΓΕ στο ασφαλιστικό σύστημα.

**Πίνακας 3.26 Προϋπολογισμοί φορέων κοινωνικής ασφάλισης
(σε εκατ. ευρώ)**

	2018 Εκτιμήσεις	2019 Προβλέψεις
Φορείς κοινωνικής ασφάλισης		
α) Ασφαλιστικά Ταμεία		
Έσοδα	44.154	42.755
Ασφαλιστικές εισφορές	13.477	13.690
Ρύθμιση οφειλών	1.178	1.109
Μεταβιβάσεις από ΑΚΑΓΕ	395	0
Κοινωνικοί πόροι	677	694
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό ⁽¹⁾	14.790	13.855
Αντικριζόμενα έσοδα		
Απόδοση περιουσίας	1.149	1.149
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	12.282	12.063
Λοιπά έσοδα	206	196
Έξοδα	42.900	41.854
Συντάξεις	28.662	28.387
Κύριας ασφάλισης	25.275	24.927
Επικουρικής ασφάλισης	3.387	3.461
Λοιπές παροχές ασθένειας	204	205
Προνοιακές παροχές	680	658
Λοιπές μεταβιβάσεις σε τρίτους	444	25
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	12.282	12.063
Λοιπές δαπάνες	421	305
Δαπάνες προσωπικού	207	211
Ταμειακό ισοζύγιο	1.254	901
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	9
Ισοζύγιο κατά ESA	1.254	910
β) ΟΑΕΔ		
Έσοδα	2.990	3.097
Ασφαλιστικές εισφορές	1.878	1.930
Ρύθμιση οφειλών	211	196
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	505	556
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	130	200
Απόδοση περιουσίας	58	58
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	95	98
Λοιπά έσοδα	113	58
Έξοδα	2.417	2.578
Επιδόματα ανεργίας	1.060	997
Προγράμματα απασχόλησης	360	551
Λοιπές προνοιακές παροχές	98	103
Μεταβιβάσεις στο ΙΚΑ	597	607
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	95	98
Δαπάνες προσωπικού	98	98
Λοιπές δαπάνες	109	124
Ταμειακό ισοζύγιο	573	518
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
Ισοζύγιο κατά ESA	573	518
γ) ΕΟΠΥΥ		
Έσοδα	5.160	5.139
Ασφαλιστικές εισφορές	4.508	4.483
Ρύθμιση οφειλών	188	186
Κοινωνικοί πόροι	0	0
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	88	100
Απόδοση περιουσίας	50	50
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	300	300
Λοιπά έσοδα	26	20
Έξοδα	5.371	5.095
Φαρμακευτική δαπάνη	2.130	2.200
Λοιπές παροχές ασθένειας	1.901	1.520
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	300	300
Δαπάνες προσωπικού	40	42
Διοικητικές δαπάνες	100	133
Μεταβιβάσεις προς φορείς Γενικής Κυβέρνησης	900	900
<i>εκ των οποίων σε νοσοκομεία</i>	888	888
Ταμειακό ισοζύγιο	-211	45
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	533	224
Ισοζύγιο κατά ESA	322	269
δ) ΟΠΕΚΑ, NAT (μη ασφαλιστικές αρμοδιότητες)		
Έσοδα	1.285	3.179
Ασφαλιστικές εισφορές	7	7

**Πίνακας 3.26 Προϋπολογισμοί φορέων κοινωνικής ασφάλισης
(σε εκατ. ευρώ)**

	2018 Εκτιμήσεις	2019 Προβλέψεις
Απόδοση περιουσίας	8	8
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	1.270	3.164
Έξοδα	1.258	3.203
Παροχές σε ανασφάλιστους υπερήλικες	145	145
Οικογενειακά επιδόματα	1.020	961
Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης	0	850
Επιδόματα ΑμΕΑ	0	740
Στεγαστικό επίδομα	0	400
Λοιπά προγράμματα	65	79
Δαπάνες προσωπικού	11	11
Διοικητικές δαπάνες	17	17
Ταμειακό ισοζύγιο	27	-24
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
Ισοζύγιο κατά ESA	27	-24
Συνολικό ταμειακό ισοζύγιο ΦΚΑ	1.644	1.440
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	533	233
Συνολικό ισοζύγιο ΦΚΑ κατά ESA	2.177	1.673

(1) Συμπεριλαμβάνεται η επιχορήγηση καταβολής εφάπαξ ποσού σε συνταξιούχους ύψους 419 εκατ. ευρώ περίπου για το 2018.

Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) για το 2019 εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε πλεόνασμα ύψους 518 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 55 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2018.

Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στην αυξημένη δαπάνη κατά 140 εκατ. ευρώ για τα προγράμματα απασχόλησης σε σχέση με το 2018, η οποία εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε 500 εκατ. ευρώ περίπου, ενώ επιπρόσθετα 51 εκατ. ευρώ προβλέπεται να διατεθούν μέσω ισόποσης αύξησης της κρατικής επιχορήγησης για την υλοποίηση της δράσης επιδότησης των εργοδοτικών εισφορών για νέους εργαζόμενους ως 24 ετών.

Οι αυξημένες κατά 110 εκατ. ευρώ δαπάνες του ΟΑΕΔ, πλην της ανωτέρω δράσης, εκτιμάται ότι θα χρηματοδοτηθούν κυρίως από την προβλεπόμενη αύξηση κατά 70 εκατ. ευρώ των μεταβιβάσεων από το ΠΔΕ και από την εκτιμώμενη κατά 37 εκατ. ευρώ αύξηση των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές σε σχέση με το 2018.

Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ)

Ο οργανισμός αναμένεται να εμφανίσει θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα ύψους 322 εκατ. ευρώ το 2018. Το αποτέλεσμα αυτό αποτυπώνει τη συνεχιζόμενη προσπάθεια μείωσης των απλήρωτων υποχρεώσεων του ΕΟΠΥΥ σε τρίτους, η οποία εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί τόσο μέσω της επιτάχυνσης των πληρωμών από τα ταμειακά του διαθέσιμα, όσο και από το συμψηφισμό υποχρεώσεων του οργανισμού με οφειλόμενα ποσά από τους μηχανισμούς αυτόματων επιστροφών και κλιμακούμενου ποσοστού επιστροφής (rebate και clawback).

Αντίστοιχα, για το 2019, το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του ΕΟΠΥΥ αναμένεται να διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 269 εκατ. ευρώ. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συγκράτηση της φαρμακευτικής δαπάνης και της δαπάνης των παρόχων υγείας σε δεδουλευμένη βάση εντός του ορίου των 2.001 εκατ. ευρώ και 1.455 εκατ. ευρώ αντίστοιχα, κυρίως με τη χρήση των μηχανισμών αυτόματων επιστροφών (clawback) και του κλιμακούμενου ποσοστού επιστροφής (rebate).

Σύμφωνα με το ν. 4520/2018, ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ) μετονομάστηκε σε Οργανισμό Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ), ο οποίος συνιστά ενιαίο φορέα υλοποίησης πολιτικών που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης, όπως αυτό περιγράφεται στις σχετικές διατάξεις του ν.4387/2016.

Κύριος σκοπός του φορέα είναι:

- α) η χορήγηση χρηματοδοτούμενων, μέσω επιχορηγήσεων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, προνοιακών παροχών, επιδομάτων, οικονομικών ενισχύσεων και κοινωνικών υπηρεσιών για την οικονομική στήριξη και κοινωνική ένταξη οικογενειών και ευπαθών ομάδων του πληθυσμού. Ενδεικτικά αναφέρονται το επίδομα παιδιού, το κοινωνικό εισόδημα αλληλεγγύης, η επιδότηση στέγασης, το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης ανασφάλιστων υπερηλίκων και η παροχή σε ανασφάλιστους υπερήλικες, καθώς και οι προνοιακές παροχές σε χρήμα σε άτομα με αναπηρία (από 1/1/2019) και
- β) η υλοποίηση, εκτέλεση και διαχείριση προγραμμάτων, δράσεων και ενεργειών που αφορούν προνοιακές πολιτικές του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Για το έτος 2019, το ύψος της δαπάνης του επιδόματος παιδιού εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 961 εκατ. ευρώ έναντι 1.020 εκατ. ευρώ για το 2018, λαμβάνοντας όμως υπόψη ότι η υπολειπόμενη δαπάνη των 59 εκατ. ευρώ αφορά υποχρεώσεις του οικονομικού έτους 2017 που καταβλήθηκαν εντός του 2018.

Αυξημένη κατά 40 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2018 αναμένεται και η συνολική δαπάνη του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης για το έτος 2019, η οποία εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 850 εκατ. ευρώ. Σημειώνεται ότι για το 2018 το εν λόγω επίδομα ύψους 810 εκατ. ευρώ καταβλήθηκε απευθείας από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Επιπρόσθετα, από 1/1/2019 μεταφέρεται η αρμοδιότητα καταβολής των προνοιακών παροχών σε χρήμα σε άτομα με αναπηρία ύψους 740 εκατ. ευρώ από τους ΟΤΑ στον ΟΠΕΚΑ, ενώ το 2019 ξεκινά και η καταβολή του στεγαστικού επιδόματος, το οποίο προβλέπεται να ανέλθει στο ποσό των 400 εκατ. ευρώ.

Τέλος, σύμφωνα με το ν. 4387/2016, το NAT διατηρεί αυτοτελή νομική προσωπικότητα για την άσκηση των μη ασφαλιστικών αρμοδιοτήτων του.

Σε αυτό το πλαίσιο το ισοζύγιο των προϋπολογισμών των ανωτέρω δύο φορέων αναμένεται να διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 27 εκατ. ευρώ για το 2018 και σε έλλειμμα ύψους 24 εκατ. ευρώ για το 2019, κυρίως εξαιτίας της μη έγκαιρης ολοκλήρωσης του προγράμματος για τα σχολικά γεύματα ύψους 40 εκατ. ευρώ από τον ΟΠΕΚΑ εντός του 2018 και στη μεταφορά μέρους των πληρωμών στο 2019.

7. Ενοποιημένος προϋπολογισμός Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) αποτελούν υποτομέα της Γενικής Κυβέρνησης. Ο εν λόγω υποτομέας αποτελείται από τους Δήμους (ΟΤΑ α' βαθμού), τις Περιφέρειες (ΟΤΑ β' βαθμού) και τα νομικά πρόσωπα αυτών, τα οποία είναι φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Για την εκπλήρωση της αποστολής και της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους μεταφέρονται πόροι από τον Κρατικό Προϋπολογισμό οι οποίοι είναι αναγκαίοι για την εύρυθμη λειτουργία τους.

Τα έσοδα διακρίνονται σε τακτικά και έκτακτα, εκ των οποίων τις κυριότερες πηγές αποτελούν οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ), οι οποίοι αποδίδονται μέσω του Τακτικού Προϋπολογισμού του Υπουργείου Εσωτερικών, οι επιχορηγήσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) και τα λοιπά ίδια έσοδα. Οι ΟΤΑ α' βαθμού λαμβάνουν περαιτέρω ειδική επιχορήγηση για την κάλυψη συγκεκριμένων, εξειδικευμένων δαπανών και επιχορήγηση για την οικονομική ενίσχυση όσων περιέχονται σε κατάσταση ανάγκης συνεπεία θεομηνίας και λοιπών φυσικών καταστροφών. Άλλη πηγή εσόδων των ΟΤΑ α' βαθμού αποτελούν οι λοιπές αποδόσεις. Αντίστοιχα, τα έξοδα διακρίνονται σε αμοιβές προσωπικού, δαπάνες για επενδύσεις και λοιπές δαπάνες.

Εκτιμήσεις 2018

Το ισοζύγιο του ενοποιημένου προϋπολογισμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για το 2018, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία αναμένεται να διαμορφωθεί στα 438 εκατ. ευρώ. Το αποτέλεσμα αυτό είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο του ΜΠΔΣ 2019-2022, ωστόσο το μεγαλύτερο μέρος της διαφοράς οφείλεται στην εκτίμηση διαφορετικής λογιστικής αντιμετώπισης ποσού που μεταβιβάστηκε από το ΠΔΕ στο πλαίσιο του πολυετούς επενδυτικού προγράμματος «Φιλόδημος II». Μικρότερο μέρος της εκτιμώμενης διαφοράς οφείλεται στις υψηλότερες λοιπές δαπάνες.

Προβλέψεις 2019

Το ισοζύγιο του ενοποιημένου προϋπολογισμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για το 2019, αναμένεται να διαμορφωθεί στα 244 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 15 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2019-2022. Κύριος παράγοντας της διαφοροποίησης αυτής είναι η εκτίμηση μεταφοράς μέρους της επίπτωσης (carry-over) των αυξημένων λοιπών εξόδων του προηγούμενου έτους και στο 2019.

Επισημαίνεται ότι από το 2019, η αρμοδιότητα της καταβολής των προνοιακών επιδομάτων θα μεταφερθεί από τους Δήμους στον ΟΠΕΚΑ, νομικό πρόσωπο του Υπουργείου Εργασίας. Η μεταφορά αυτής της αρμοδιότητας δεν προκαλεί επίπτωση σε επίπεδο δημοσιονομικού αποτελέσματος, καθώς επιφέρει ισόποση μείωση στα έσοδα (επιχορηγήσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό) και στις δαπάνες (κοινωνικές παροχές) του υποτομέα.

Πίνακας 3.27 Μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό στους ΟΤΑ
(σε εκατ. ευρώ)

Κατηγορία	2018	2019
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
I. Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ)	3.140	2.425
α. ΚΑΠ Δήμων	2.402	1.760
β. ΚΑΠ Περιφερειών	738	665
II. Επιχορήγηση σε ΟΤΑ α' και β' βαθμού	90	43
α. Ειδική επιχορήγηση σε Δήμους	39	21
β. Λοιπές επιχορηγήσεις (Υπουργείο Εσωτερικών και λοιπά Υπουργεία)	51	22
III. Λοιπές αποδόσεις σε ΟΤΑ α' βαθμού	4	3
Σύνολο μεταβιβάσεων από τον Τακτικό Προϋπολογισμό στους ΟΤΑ (I + II + III)	3.234	2.472

Πίνακας 3.28 Ενοποιημένος προϋπολογισμός ΟΤΑ
(σε εκατ. ευρώ)

Κατηγορία	2018		2019	
	ΜΠΔΣ	Εκτιμήσεις	ΜΠΔΣ	Προβλέψεις
A Έσοδα (1+2+3+4+5+6)	7.811	7.820	7.102	6.962
1 Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό	3.193	3.234	2.510	2.472
2 Επιχορηγήσεις από ΠΔΕ	1.198	1.095	1.170	1.027
3 Τόκοι	48	48	51	51
4 Έσοδα από προγράμματα της ΕΕ	18	22	18	22
5 Λοιπά έσοδα	2.513	2.566	2.561	2.614
- Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα	1.092	1.098	1.107	1.113
- Έσοδα από φόρους, λοιπά τέλη, δικαιώματα και παροχή υπηρεσιών	518	540	532	555
- Λοιπά ίδια έσοδα	399	383	406	388
- Έσοδα ΠΟΕ	502	545	516	559
6 Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	842	856	792	775
B Έξοδα (1+2+3+4+5+6)	7.266	7.374	6.878	6.713
1 Αμοιβές προσωπικού	2.346	2.382	2.398	2.409
2 Προνοιακά επιδόματα	885	899	149	159
3 Τόκοι	64	61	60	57
4 Δαπάνες για επενδύσεις	1.341	1.241	1.580	1.404
5 Λοιπές δαπάνες	1.765	1.913	1.876	1.886
- Πληρωμές ΠΟΕ	236	275	359	291
- Μεταβιβάσεις σε τρίτους	228	246	229	247
- Λοιπές λειτουργικές δαπάνες	1.301	1.392	1.289	1.349
6 Αποδόσεις εσόδων υπέρ Δημοσίου και τρίτων	865	879	815	798
Γ Ταμειακό ισοζύγιο (A – B)	545	445	224	249
Δ Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-63	-7	35	-5
Ε Ισοζύγιο κατά ESA (Γ + Δ)	482	438	259	244

8. Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις

Στο πλαίσιο της εποπτείας των οικονομικών των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους παρακολουθεί την πορεία των ληξιπρόθεσμων οφειλών τους προς τρίτους (φορείς εκτός Γενικής Κυβέρνησης) και δημοσιεύει σε μηνιαία βάση τα σχετικά στοιχεία.

Η τήρηση του Μητρώου Δεσμεύσεων, σε συνδυασμό με τη μηνιαία υποβολή στοιχείων στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, αποτελεί βασικό εργαλείο για την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την ορθή εκτέλεση των δαπανών, καθώς και για την ακριβή και αξιόπιστη αποτύπωση των υποχρεώσεων της Γενικής Κυβέρνησης. Από τη θεσμοθέτησή του το 2010 μέχρι σήμερα, έχει σημειωθεί σημαντική βελτίωση, τόσο ως προς το ποσοστό των φορέων που το τηρούν και αποστέλλουν στοιχεία στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, όσο και ως προς την ποιότητα των στοιχείων.

Για την πληρέστερη καταγραφή και παρακολούθηση των υποχρεώσεων, των βασικών λόγων δημιουργίας ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, καθώς και των πληρωμών των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, το 2018 ανασχεδιάστηκε το Μητρώο Δεσμεύσεων, η σύνοψη αυτού και οι σχετικές μηνιαίες και τριμηνιαίες εκθέσεις αναφοράς που υποβάλλονται στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και παρασχέθηκαν αναλυτικές οδηγίες. Με την πλήρη εφαρμογή των ανωτέρω, από το σύνολο των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, θα καταστεί δυνατή η συλλογή αναλυτικότερων στοιχείων, ενισχύοντας το ρόλο εποπτείας του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους επί των δημοσιονομικών στοιχείων της Γενικής Κυβέρνησης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέγονται και δημοσιεύονται μηνιαίως από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, η πορεία των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων και των εκκρεμών επιστροφών φόρων, παρατίθεται στον πίνακα 3.29.

	Ιούν. 2016	Δεκ. 2016	Ιούν. 2017	Δεκ. 2017	Μάρ. 2018	Ιούν. 2018	Σεπτ. 2018
Κράτος	656	163	233	147	186	130	106
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)	374	327	370	240	327	278	264
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)	3.144	2.346	2.348	1.531	1.314	918	833
<i>εκ των οποίων ΕΟΠΥΥ</i>	<i>1.831</i>	<i>1.279</i>	<i>1.357</i>	<i>532</i>	<i>485</i>	<i>281</i>	<i>252</i>
Νοσοκομεία	1.291	450	554	299	543	359	409
Νομικά Πρόσωπα	634	419	499	340	379	323	301
Γενική Κυβέρνηση	6.100	3.704	4.005	2.556	2.749	2.008	1.913
Εκκρεμείς επιστροφές φόρων	1.306	1.226	1.252	765	675	706	699
Σύνολο	7.405	4.930	5.257	3.322	3.424	2.714	2.612

Από το σύνολο των εκκρεμών υποχρεώσεων των φορέων, ως ληξιπρόθεσμες ορίζονται εκείνες οι οποίες δεν έχουν εξοφληθεί μετά την παρέλευση 90 ημερών από την ημερομηνία υποχρέωσης εξόφλησής τους. Οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του ΕΟΠΥΥ και των νοσοκομείων συμπεριλαμβάνουν ποσά από rebate και clawback που δεν έχουν συμψηφιστεί ακόμα. Τα στοιχεία για τις εκκρεμείς επιστροφές φόρων αναφέρονται σε εκκρεμείς επιστροφές φόρων για τις οποίες έχει εκδοθεί το σχετικό Ατομικό Φύλλο Έκπτωσης (ΑΦΕΚ) μέχρι και το τέλος του μήνα αναφοράς.

Η εξόφληση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της Γενικής Κυβέρνησης αποτελεί βασική προτεραιότητα για το Υπουργείο Οικονομικών, δεδομένου ότι συμβάλλει στην ενίσχυση της αξιοπιστίας των φορέων, στην εξυγίανση των προϋπολογισμών τους, αλλά και στην τόνωση της ρευστότητας της οικονομίας.

Στο πλαίσιο της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ) προβλέφθηκε η αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της Γενικής Κυβέρνησης προς τρίτους, συμπεριλαμβανομένων και των εκκρεμών επιστροφών φόρων, καθώς και των εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης, με παράλληλη ειδική χρηματοδότηση από τον ΕΜΣ.

Για τον σκοπό αυτό, από τον Ιούνιο του 2016, υλοποιείται πρόγραμμα εκκαθάρισης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης προς τρίτους, με έκτακτη χρηματοδότησή τους, ενώ παράλληλα παρέχεται η απαραίτητη ρευστότητα για την αποπληρωμή εκκρεμών επιστροφών φόρου. Από το 2017, το πρόγραμμα καλύπτει και την εκκαθάριση εκκρεμών, άνω των 90 ημερών, αιτήσεων συνταξιοδότησης. Η σχετική χρηματοδότηση από τον ΕΜΣ, από τον Ιούνιο του 2016, ανήλθε συνολικά σε 6.600 εκατ. ευρώ.

Οι χρηματοδοτήσεις των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης για εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων εμφανίζονται στον Κρατικό Προϋπολογισμό ως δαπάνη. Στους προϋπολογισμούς των φορέων οι χρηματοδοτήσεις εμφανίζονται ως ισόποση αύξηση των εσόδων τους και οι πληρωμές για εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεών τους εμφανίζονται ως δαπάνη. Σε δημοσιονομική βάση επέρχεται αντίστοιχη μείωση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεών τους προς τρίτους, καθιστώντας τη συνολική διαδικασία δημοσιονομικά ουδέτερη σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης.

Συνολικά, στο πλαίσιο του προγράμματος, έχουν μεταφερθεί πιστώσεις στους προϋπολογισμούς των Υπουργείων και των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης ύψους 4.634 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, έχουν διατεθεί 1.217 εκατ. ευρώ για την αποπληρωμή εκκρεμών επιστροφών φόρων και 1.162 εκατ. ευρώ για την εκκαθάριση και εξόφληση εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης. Από τα ποσά αυτά, ως και τον Σεπτέμβριο του 2018, έχουν εξοφληθεί ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις προς τρίτους ύψους 4.099 εκατ. ευρώ, εκκρεμείς επιστροφές φόρων καθαρού ποσού 911 εκατ. ευρώ και εκκρεμείς αιτήσεις συνταξιοδότησης ύψους 1.054 εκατ. ευρώ.

Οι ενισχύσεις πιστώσεων - επιχορηγήσεις και η διατεθείσα χρηματοδότηση για επιστροφές φόρων, καθώς και οι πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν αποτυπώνονται στον πίνακα 3.30, ανά έτος και ανά υποτομέα της Γενικής Κυβέρνησης.

Πίνακας 3.30 Πρόγραμμα εξόφλησης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων Ιούλιος 2016 έως Σεπτέμβριος 2018 (σε εκατ. ευρώ)								
	Ενισχύσεις πιστώσεων - Επιχορηγήσεις				Πληρωμές			
	Ιούλ.-Δεκ. 2016	Ιαν.-Δεκ. 2017	Ιαν.-Σεπτ. 2018	Σύνολο	Ιούλ.-Δεκ. 2016	Ιαν.-Δεκ. 2017	Ιαν.-Σεπτ. 2018	Σύνολο
Κράτος*	467	4	2	473	467	4	1	472
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης	81	115	126	322	56	128	59	244
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης <i>εκ των οποίων ΕΟΠΥΥ</i>	1.097	501	483	2.081	922	527	352	1.801
Νοσοκομεία	675	0	0	674	504	94	25	623
Νομικά Πρόσωπα	1.148	43	72	1.264	1.035	127	10	1.171
Γενική Κυβέρνηση	3.063	786	785	4.634	2.748	903	447	4.099
Εκκρεμείς επιστροφές φόρων	405	172	640	1.217	380	194	337	911
Εκκρεμείς αιτήσεις συνταξιοδότησης	-	645	517	1.162	-	511	543	1.054
Σύνολο	3.468	1.602	1.942	7.012	3.129	1.608	1.327	6.064

* Το 2016 ενισχύθηκαν οι πιστώσεις κατά 420 εκατ. ευρώ περίπου και αποπληρώθηκαν αντίστοιχες υποχρεώσεις, χωρίς να απαιτηθεί παροχή ρευστότητας, καθώς το ποσό συμψηφίστηκε με υποχρεώσεις τρίτων προς το Δημόσιο.

Ως αποτέλεσμα, παρατηρείται σταδιακή μείωση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων και των εκκρεμών επιστροφών φόρων, καθώς τον Σεπτέμβριο του 2018 ανέρχονται σε 2.612 εκατ. ευρώ. Συνολικά, από τον Ιούνιο του 2016, έχει σημειωθεί μείωση κατά 4.793 εκατ. ευρώ, ήτοι κατά 65% περίπου.

Μέχρι την ολοκλήρωση του προγράμματος στο τέλος του 2018, εκτιμάται ότι οι φορείς θα μειώσουν περαιτέρω τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις τους. Με τη συνέχιση της προσπάθειας των φορέων για εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων και από ίδιους πόρους, σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη εποπτεία και παρακολούθηση από πλευράς του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, αναμένεται η ομαλοποίηση της αποπληρωμής των υποχρεώσεων της Γενικής Κυβέρνησης προς τρίτους, ενισχύοντας τη ρευστότητα της οικονομίας.

9. Μεταρρυθμίσεις στη δημοσιονομική διαχείριση

Επισκόπηση Δαπανών

Η επισκόπηση δαπανών συνιστά ένα από τα πλέον αποτελεσματικά δημοσιονομικά εργαλεία για την αξιολόγηση των δημοσίων δαπανών και την άσκηση ουσιαστικού ελέγχου επί αυτών. Μέσα από τη συγκέντρωση, επεξεργασία και κοστολόγηση προτάσεων για πολιτικές εξοικονόμησης πόρων, επιδιώκεται η δημιουργία δημοσιονομικού περιθωρίου, ώστε να ενισχυθούν οι δράσεις για την προστασία εύάλωτων κοινωνικών ομάδων, χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων.

Το εγχείρημα της επισκόπησης δαπανών απαιτεί την ενίσχυση των συνεργειών μεταξύ των φορέων και του Υπουργείου Οικονομικών. Αποτελεί δυναμική διαδικασία μεσοπρόθεσμου χαρακτήρα, καθώς συνδέεται με αλλαγή κρατικών λειτουργιών και απαιτεί τη συγκριτική αξιολόγηση κάθε δαπάνης. Με τη διεξαγωγή επισκοπήσεων σε τακτική βάση, στόχος είναι να διασφαλιστεί η υψηλή και μετρήσιμη κοινωνική ανταποδοτικότητα των διατιθέμενων δημόσιων πόρων.

Υλοποίηση δράσεων επισκόπησης δαπανών υπουργείων

Τα εγκεκριμένα ποσά από τις δράσεις εξοικονόμησης που προτάθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος επισκόπησης περιόδου 2016-2017, ενσωματώθηκαν στον κρατικό προϋπολογισμό έτους 2018 και στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) 2019-2022.

Η παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των δράσεων γίνεται από τη Διεύθυνση Αξιολόγησης Δράσεων Γενικής Κυβέρνησης (ΔΑΔΓΚ) της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσιονομικής Πολιτικής και Προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Μέσα από τη δημιουργία ενός μόνιμου και τακτικού μηχανισμού παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης του προγράμματος εξοικονόμησης, με μηνιαία υποβολή αναφορών, επιχειρήθηκε ο έγκαιρος εντοπισμός αποκλίσεων και η ανάπτυξη εναλλακτικών δράσεων σε περίπτωση απόκλισης από το στόχο. Επιπρόσθετα, δόθηκε έμφαση στην ουσιαστική αξιολόγηση της απόδοσης κάθε δράσης, ώστε να εντοπιστούν οι αιτίες τυχόν προβλημάτων κατά την υλοποίηση και να ληφθούν άμεσα τα αναγκαία μέτρα για την προώθηση των σχετικών πολιτικών.

Κύριους στόχους της παρακολούθησης, πέραν των αμιγώς δημοσιονομικών, συνιστούν οι εξής:

- εγκαθίδρυση κουλτούρας στους φορείς ότι η επισκόπηση δαπανών είναι μια συνεχής διαδικασία,
- εκπαίδευση των φορέων στη μεθοδολογία παρακολούθησης της επίτευξης των εξοικονομήσεων και
- προετοιμασία των φορέων για περαιτέρω εμπάθυνση στις διαδικασίες επισκόπησης και εντοπισμού αναποτελεσματικών δράσεων και πολιτικών.

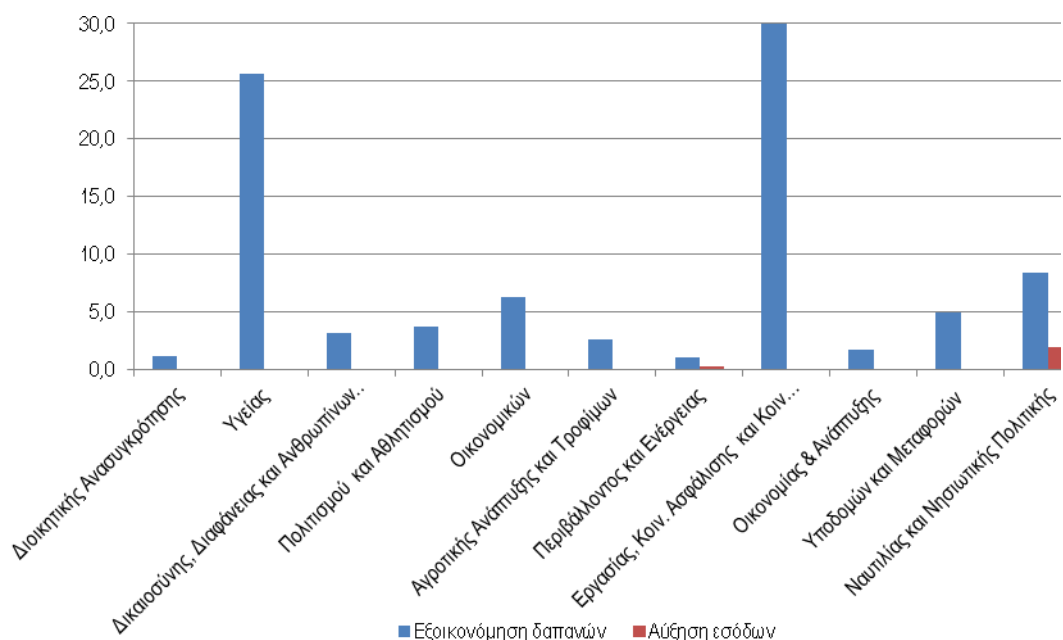
Τα Υπουργεία που μετέχουν στο πρόγραμμα, οι δράσεις τους και οι αντίστοιχες εξοικονομήσεις παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 3.31 Εξοικονομήσεις δαπανών και αύξηση εσόδων που ενσωματώθηκαν στον προϋπολογισμό έτους 2018 (σε εκατ. ευρώ)

Υπουργείο - Φορέας	Δαπάνες	Έσοδα
Διοικητικής Ανασυγκρότησης	1,1	-
Υγείας	25,7	-
Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	3,1	-
Πολιτισμού και Αθλητισμού	3,7	-
Οικονομικών	6,3	-
Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	2,6	-
Περιβάλλοντος και Ενέργειας	1,0	0,2
Εργασίας, Κοιν. Ασφάλισης και Κοιν. Αλληλεγγύης	30,0	-
Οικονομίας & Ανάπτυξης	1,6	-
Υποδομών και Μεταφορών	4,9	-
Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	8,3	2,0
Σύνολο	88,3	2,2

Διάγραμμα 3.1 Εξοικονόμηση δαπανών και αύξηση εσόδων που ενσωματώθηκαν στον προϋπολογισμό έτους 2018 (σε εκατ. ευρώ)

Παροχή έκπτωσης από παρόχους ηλεκτρικής ενέργειας

Η δαπάνη για ηλεκτρική ενέργεια αποτελεί σημαντική κατηγορία εξόδου για όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Το Υπουργείο Οικονομικών ανέλαβε πρωτοβουλία για την προώθηση οριζόντιας δράσης, με στόχο τον εξορθολογισμό της σχετικής δαπάνης. Προκειμένου η ρύθμιση να λειτουργήσει τόσο προς όφελος των φορέων όσο και προς όφελος της αγοράς, καθορίστηκε η διαδικασία, οι όροι και οι προϋποθέσεις αναφορικά με τη χορήγηση χρηματικών προκαταβολών σε προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας, έναντι των συνολικών ετήσιων υποχρεώσεων της εκάστοτε τρέχουσας χρήσης για δαπάνη εξόφλησης λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης. Οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας χορηγούν στο Ελληνικό Δημόσιο έκπτωση έναντι των προαναφε-

ρόμενων χρηματικών προκαταβολών. Το ποσοστό της συνολικής έκπτωσης καθορίστηκε σε ποσοστό 27% και αναλύεται σε 6% έκπτωση προπληρωμής, 15% έκπτωση συνέπειας και 6% έκπτωση όγκου.

Η δράση αυτή είναι διαρθρωτικού χαρακτήρα και σηματοδοτεί την εμπέδωση πρακτικών αναφορικά με την ανάπτυξη ενεργειών για την αποδοτικότερη λειτουργία του Δημοσίου και την επίτευξη εξοικονομήσεων μέσα από καλύτερη διαχείριση των υφιστάμενων πόρων.

Η αναμενόμενη εξοικονόμηση εκτιμάται σε τουλάχιστον 90 εκατ. ευρώ κατ' έτος, συναρτάται, ωστόσο, με την αντίστοιχη διακύμανση της κατανάλωσης.

Επισκόπηση δαπανών έτους 2018

Για το 2018, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (ΓΛΚ) εμβάθυνε περισσότερο επί της διαδικασίας επισκόπησης δαπανών. Το εγχείρημα κατά το έτος αυτό είχε περισσότερο στοχευμένο χαρακτήρα, εστιάζοντας σε συγκεκριμένα Υπουργεία και τομείς πολιτικής. Συγκεκριμένα, η επισκόπηση δαπανών έτους 2018 αφορά στα Υπουργεία Υγείας, Πολιτισμού & Αθλητισμού και Υποδομών & Μεταφορών, με έμφαση σε εποπτευόμενους αυτών φορείς.

Για την υλοποίηση του έργου, συστάθηκαν διυπουργικές επιτροπές με τη συμμετοχή εκπροσώπων του ΓΛΚ και του αρμόδιου κάθε φορά Υπουργείου με στόχο την επισκόπηση δαπανών, καθώς και την καταγραφή και αξιολόγηση δράσεων και διαδικασιών, προκειμένου:

- να εντοπιστούν δαπάνες μειωμένης αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας και να διαμορφωθούν κοινά αποδεκτές ποσοτικοποιημένες προτάσεις, ώστε να απελευθερωθούν πόροι και να καταναμηθούν σε χρήσεις υψηλής κοινωνικής αποτελεσματικότητας,
- να διαμορφωθούν κοινά αποδεκτές προβλέψεις των εκτιμώμενων αποδόσεων κατά το χρονικό διάστημα του ισχύοντος Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) και
- να τεθούν δείκτες παρακολούθησης της αποτελεσματικότητας των προτεινόμενων δράσεων.

Διάθεση δημιουργούμενου δημοσιονομικού οφέλους

Βασική διάσταση της επιτυχούς υλοποίησης της επισκόπησης δαπανών αποτελεί η ισχυρή δέσμευση των ίδιων των Υπουργείων προς τούτο. Για το σκοπό αυτό, το ΓΛΚ επέλεξε μέρος του δημοσιονομικού οφέλους που θα επιτευχθεί μέσα από τη διαδικασία αυτή από τα τρία πιλοτικά Υπουργεία (Υγείας, Πολιτισμού & Αθλητισμού και Υποδομών & Μεταφορών) κατά το 2019 να παραμείνει στο ίδιο το Υπουργείο που θα υλοποιήσει την εξοικονόμηση, ως δημοσιονομικός χώρος για την ανάπτυξη πολιτικών για την ενίσχυση των ασθενέστερων ομάδων και τη δημιουργία κοινωνικού οφέλους.

Λοιπές οριζόντιες δράσεις

Στο πλαίσιο του προγράμματος επισκόπησης δαπανών έτους 2018 διερευνήθηκε η δυνατότητα επίτευξης πρόσθετων εξοικονομήσεων στην τηλεπικοινωνιακή δαπάνη σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης, τόσο μέσα από καλύτερη εποπτεία και έλεγχο όσο και αξιοποιώντας περαιτέρω δυνατότητες του κυβερνητικού δικτύου «Σύζευξις», το οποίο αποτελεί έργο παροχής προηγμένων τηλεπικοινωνιακών και τηλεματικών υπηρεσιών ευρυζωνικού χαρακτήρα, υψηλής προστιθέμενης αξίας σε φορείς του Δημοσίου Τομέα σε όλη την ελληνική επικράτεια.

Μέσα στο επόμενο έτος, οι αρμόδιες υπηρεσίες θα οργανώσουν τα επόμενα βήματα και τις απαραίτητες ενέργειες για την επίτευξη της εξοικονόμησης.

Δράσεις επισκόπησης πιλοτικών υπουργείων 2018

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι κυριότερες δράσεις που προέκυψαν στο πλαίσιο της επισκόπησης δαπανών των πιλοτικών υπουργείων του τρέχοντος έτους.

Υπουργείο Υγείας

Παρακολούθηση προγράμματος επισκόπησης περιόδου 2016-2017

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης του προγράμματος επισκόπησης περιόδου 2016-2017, εξετάστηκε η πορεία υλοποίησης των συμφωνημένων δράσεων και η ανάγκη επικαιροποίησης των αποδόσεων τους τόσο για το 2018, όσο και για τα έτη του ΜΠΔΣ. Ειδικότερα, πρόκειται για τις κάτωθι δράσεις:

- αναδιάρθρωση πολιτικών διαχείρισης των υπηρεσιών καθαριότητας, φύλαξης και σίτισης στα νοσοκομεία,
- αναδιάρθρωση πολιτικών για τις συντηρήσεις μηχανημάτων,
- δημιουργία μονάδων παραγωγής οξυγόνου στα νοσοκομεία και
- εφαρμογή νέων πολιτικών για την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας και τις μισθώσεις ακινήτων.

Επισκόπηση δαπανών έτους 2018

Η Διυπουργική Επιτροπή για την επισκόπηση δαπανών, την καταγραφή, κοστολόγηση και αξιολόγηση δράσεων και διαδικασιών του Υπουργείου Υγείας και των εποπτευόμενων από αυτό φορέων, κατά τη διάρκεια των εργασιών της, για τον ιδιαίτερα ευαίσθητο τομέα της Υγείας, είχε ως βασική στόχευση την επικέντρωση σε δράσεις που σε καμία περίπτωση δεν οδηγούν σε οριζόντιες περικοπές στον τομέα αυτό αλλά, αντιθέτως, ενσωματώνουν καλύτερες πολιτικές διαχείρισης των περιορισμένων πόρων και ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Οι κυριότερες νέες δράσεις επισκόπησης δαπανών υγείας, όπως συμφωνήθηκαν με το Υπουργείο Υγείας, έχουν συνοπτικά ως εξής:

- αναδιάρθρωση του συστήματος προμηθειών με κεντροποίηση των προμηθειών των νοσοκομείων της χώρας (διαγωνιστικές διαδικασίες),
- αποδοτικότερη παρακολούθηση των αποθηκών-παρακαταθηκών των νοσοκομείων και
- αναβάθμιση - εκσυγχρονισμός του τρόπου λειτουργίας των ακτινοδιαγνωστικών εργαστηρίων με αντικατάσταση των ακτινολογικών φιλμ με χρήση συστήματος RIS-PACS και κατάλληλων πληροφοριακών συστημάτων.

Ακολουθεί η αναλυτική παρουσίαση των δράσεων.

- Κεντροποίηση προμηθειών των νοσοκομείων της χώρας

Η κεντροποίηση των προμηθειών των νοσηλευτικών ιδρυμάτων της χώρας συνιστά βασικό άξονα προτεραιότητας της επισκόπησης δαπανών του Υπουργείου Υγείας. Θα υλοποιηθεί με την ενεργοποίηση της Εθνικής Κεντρικής Αρχής Προμηθειών Υγείας (ΕΚΑΠΥ) που εστιάζει τόσο στην εφαρμογή επιστημονικών μεθόδων στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδιασμού των προμηθειών όσο και στη συστηματική παρακολούθηση του οικονομικού και εφοδιαστικού κύκλου του συστήματος προμηθειών, προϊόντων και υπηρεσιών του δημόσιου συστήματος υγείας. Η ΕΚΑΠΥ θα λειτουργήσει με κύριο πυλώνα τη διεξαγωγή κεντρικών διαγωνισμών για όλους τους φορείς του δημόσιου συστήματος υγείας με προτεραιότητα στην προμήθεια υγειονομικού υλικού ευρείας κατανάλωσης και υλικών μεγάλης αξίας και στόχο, μέσα στην επόμενη τριετία, να αναδιαμορφώσει πλήρως το σύστημα προμηθειών.

- Παρακολούθηση αποθηκών-παρακαταθηκών των νοσοκομείων της χώρας

Η ενεργοποίηση της ΕΚΑΠΥ συνδέεται και με αυτή τη δράση, η οποία αποτελεί, εξίσου, κύριο άξονα προτεραιότητας της επισκόπησης δαπανών του Υπουργείου Υγείας. Κύριο πυλώνα αυτής, συνιστά η αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων παρακολούθησης των αποθηκών-παρακαταθηκών των φορέων παροχής υπηρεσιών υγείας, με στόχο την αποτελεσματική παρακολούθηση του συστήματος, των διαδικασιών και των αποθεμάτων των αποθηκών-παρακαταθηκών, μέσα και από την ενοποίηση/ διασφάλιση διαλειτουργικότητας των υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων παρακολούθησής τους, έτσι ώστε να αντλούνται ομοιογενή στοιχεία από όλα τα νοσοκομεία, που θα οδηγούν στην ορθή απογραφή και διαχείριση των αποθηκών.

Με την ενοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων, στόχος είναι, μεταξύ των άλλων, να υλοποιηθεί και η απεικόνιση των αποθεμάτων του κάθε νοσοκομείου σε πραγματικό χρόνο, έτσι ώστε να είναι δυνατή η διακίνηση υλικών μεταξύ τους σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών.

- ***Εγκατάσταση συστήματος RIS-PACS για τη διαχείριση των ακτινοδιαγνωστικών εικόνων των Νοσοκομείων***

Η δράση αφορά στον εκσυγχρονισμό της διαχείρισης των ακτινοδιαγνωστικών εικόνων των νοσοκομείων με την εγκατάσταση συστήματος RIS-PACS σε όλα τα νοσοκομεία της χώρας. Το σύστημα αρχειοθέτησης και μετάδοσης εικόνων Picture Archiving and Communication System (PACS) είναι ένα ηλεκτρονικό σύστημα ψηφιακής αρχειοθέτησης, αποθήκευσης, διαχείρισης και διανομής ιατρικών εικόνων, τόσο μεταξύ διαφορετικών τμημάτων ενός νοσοκομείου όσο και μεταξύ διαφορετικών νοσοκομείων ή οργανισμών και θα αντικαταστήσει τον παραδοσιακό τρόπο απεικόνισης των ακτινογραφιών. Το σύστημα PACS σχετίζεται και με άλλα ιατρικά συστήματα πληροφοριών, όπως το ακτινολογικό σύστημα πληροφοριών: Radiology Information System (RIS).

Το έργο προβλέπεται να ολοκληρωθεί κατά τα έτη 2019-2020. Η χρηματοδότηση της προμήθειας και εγκατάστασης, θα καλυφθεί από πόρους του ΕΣΠΑ.

Η δράση αυτή αναμένεται να επιφέρει από το 2020 και εφεξής εξοικονόμηση, η οποία θα ανέλθει στα 12 εκατ. ευρώ κατ' έτος με την πλήρη εφαρμογή του μέτρου, απόδοση που θα προέλθει από τη μείωση της δαπάνης για την αγορά ακτινολογικών φιλμ.

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Παρακολούθηση προγράμματος επισκόπησης περιόδου 2016-2017

Οι δράσεις εξοικονόμησης αφορούν σε:

- μείωση του κόστους παροχής τηλεφωνικών υπηρεσιών λόγω ένταξης στο «Σύζευξις II»,
- μείωση λειτουργικού κόστους από ενοίκια και κοινόχρηστα,
- μείωση λειτουργικών δαπανών από συνενώσεις υπηρεσιών, ψηφιοποιήσεις αρχείων, καλύτερο προγραμματισμό θεματικών εκθέσεων, διενέργεια τηλεδιασκέψεων με περιορισμό των μετακινήσεων και εξορθολογισμό δαπανών παραγωγών.

Η εξοικονόμηση που ενσωματώθηκε στον προϋπολογισμό έτους 2018 αφορά σε δράσεις τόσο της κεντρικής διοίκησης του Υπουργείου, όσο και εποπτευόμενων από αυτό φορέων.

Επισκόπηση δαπανών έτους 2018

Η Διυπουργική Επιτροπή για την επισκόπηση δαπανών του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (Τομέας Πολιτισμού) και των εποπτευόμενων από αυτό φορέων επικεντρώθηκε σε δράσεις βελτίωσης του οικονομικού αποτελέσματος του τομέα, μέσα από τη βελτίωση της λειτουργίας των φορέων, την ανάπτυξη της επιχειρηματικής τους δράσης και τη διασφάλιση της ανοδικής πορείας των εσόδων τους, αλλά και της είσπραξης των απαιτήσεών τους.

Οι δράσεις που προκρίθηκαν είναι διαρθρωτικές, με αναπτυξιακό προσανατολισμό και εστιάζουν στη βέλτιστη διαχείριση της περιουσίας του Υπουργείου και του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠΑ), καθώς και στην προώθηση πολιτικών που οδηγούν στην αύξηση των εσόδων τους. Οι κυριότερες δράσεις έχουν ως εξής:

- εγκατάσταση ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης επιχειρησιακών πόρων (Enterprise Resource Planning - ERP), ηλεκτρονικού εισιτηρίου (e-Ticket), συστήματος ελέγχου πρόσβασης (Access Control) και συστήματος διαχείρισης πωλήσεων (Retail Management System) στους αρχαιολογικούς χώρους, τα μουσεία και τα μνημεία,
- αποτελεσματική διαχείριση και βελτίωση της λειτουργίας αναψυκτηρίων και πωλητηρίων στους αρχαιολογικούς χώρους, τα μουσεία και τα μνημεία της χώρας από το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠΑ),
- επικαιροποίηση της τιμολογιακής πολιτικής εισιτηρίων και των δικαιωμάτων εισόδου για τους αρχαιολογικούς χώρους, τα μουσεία και τα μνημεία,
- απόδοση ποσοστού από τα έσοδα εισιτηρίων του Μουσείου της Ακρόπολης στο Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, όπως προβλέπεται από τον ιδρυτικό νόμο του Μουσείου,
- επικαιροποίηση του πλαισίου για τις διαδικασίες και τα τέλη παραχώρησης των αρχαιολογικών χώρων, των μουσείων και των μνημείων για πολιτιστικές εκδηλώσεις, κινηματογραφήσεις κ.λπ. και
- αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του Υπουργείου ή/και εποπτευόμενων από αυτό φορέων.

Ακολουθεί η αναλυτική παρουσίαση των δράσεων.

- *Αύξηση εσόδων από την εφαρμογή του ηλεκτρονικού εισιτηρίου (e-ticket)*

Η δράση περιλαμβάνει τη συνδυασμένη εγκατάσταση ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης επιχειρησιακών πόρων (Enterprise Resource Planning – ERP), ηλεκτρονικού εισιτηρίου (e-Ticket), συστήματος ελέγχου πρόσβασης (Access Control) και συστήματος διαχείρισης πωλήσεων (Retail Management System) στους αρχαιολογικούς χώρους, τα μουσεία και τα μνημεία που διαχειρίζεται το ΥΠΠΟΑ. Αξίζει να τονιστεί ότι η πρώτη φάση του έργου υλοποιήθηκε χωρίς δημοσιονομικό κόστος, μέσω δωρεών.

Τα αναμενόμενα οφέλη είναι τα ακόλουθα: (α) αποτελεσματικότερος έλεγχος της πρόσβασης των επισκεπτών, (β) δυνατότητα έκδοσης εισιτηρίων μέσω διαδικτύου, η οποία αναμένεται να αυξήσει περαιτέρω την επισκεψιμότητα και τα έσοδα, (γ) αναβάθμιση της διαχείρισης των πωλήσεων εκδόσεων και πολιτιστικών προϊόντων με την εισαγωγή συστήματος γραμμωτού κώδικα (barcode) και (δ) αναδιοργάνωση και αναβάθμιση των εσωτερικών οικονομικών, λογιστικών και διαχειριστικών λειτουργιών του ΤΑΠΑ, των διαδικασιών καταγραφής και ελέγχου των εισπράξεων και της διακίνησης εκδόσεων και πολιτιστικών προϊόντων, με την αυτοματοποιημένη σύνδεση του κεντρικού λογιστηρίου με τα εκδοτήρια των εισιτηρίων, τα πωλητήρια και την αποθήκη.

Στους χώρους όπου εφαρμόζεται σε πρώτο στάδιο το e-ticket (Ακρόπολη και γύρω αρχαιολογικοί χώροι του ιστορικού κέντρου της Αθήνας, Κνωσός και Μουσείο Ηρακλείου και αρχαιολογικός χώρος και μουσείο Αρχαίας Μεσσήνης) εκτιμάται αύξηση εσόδων για το 2019 συνολικού ύψους 8 εκατ. ευρώ.

- *Αύξηση εσόδων από νέα τιμολογιακή πολιτική στα τέλη από φωτογράφιση, κινηματογράφιση κ.λπ., παραχώρησης αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και μουσείων*

Με γνώμονα την ανάγκη της ολοκληρωμένης προστασίας του μνημειακού πλούτου και τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων του Ελληνικού Δημοσίου επί των μνημείων, η συγκεκριμένη δράση συμβάλλει στην επαναξιολόγηση της υφιστάμενης πολιτικής αναφορικά με την επιβολή τελών κινηματογράφησης και παραχώρησης χρήσης μνημείων, αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων και χώρων μουσείων.

Με την υλοποίηση της δράσης, με έναρξη απόδοσης την 1/1/2019, προβλέπεται σταδιακή αύξηση των εσόδων του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων από τα αντίστοιχα τέλη κατά 50%, ενώ παράλληλα ενισχύεται η προστασία του θεμελιώδους δικαιώματος των πολιτών και της κοινωνίας στη συμμετοχή στην πολιτιστική κληρονομιά της χώρας.

- ***Απόδοση ποσοστού των εσόδων από τα εισιτήρια του Μουσείου της Ακρόπολης στο Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων***

Η συγκεκριμένη δράση εντάσσεται στην ευρύτερη στρατηγική αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς και αποσκοπεί στην αύξηση των εσόδων του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων.

Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει τις ενέργειες για την επικαιροποίηση της τιμολογιακής πολιτικής του Μουσείου της Ακρόπολης και την απόδοση ποσοστού των εσόδων αυτού στο ΤΑΠΑ.

- ***Αύξηση εσόδων από την επικαιροποίηση της τιμολογιακής πολιτικής των εισιτηρίων και των δικαιωμάτων εισόδου***

Με την εφαρμογή της εν λόγω δράσης, επιχειρείται η επανεξέταση της τιμολογιακής πολιτικής και των δικαιωμάτων εισόδου σε μνημεία, οργανωμένους αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους και μουσεία, με πρωταρχική μέριμνα να μην θιγούν οι ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες.

- ***Αξιοποίηση αναψυκτηρίων αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και μουσείων***

Η συγκεκριμένη δράση έχει ως στόχο τη βέλτιστη αξιοποίηση των αναψυκτηρίων που διαχειρίζεται το ΤΑΠΑ στους αρχαιολογικούς χώρους, στα μνημεία και τα μουσεία με την άμεση επαναλειτουργία μέρους αυτών που παραμένουν σήμερα κλειστά, μέσω βραχυχρόνιων μεταβατικών συμβάσεων μέχρι να εγκατασταθούν οι διαχειριστές που θα προκύψουν μέσα από τις νέες διαγωνιστικές διαδικασίες, καθώς και από την εφαρμογή όσων προβλέπονται στη νομοθεσία για τη βέλτιστη αξιοποίηση αυτών (άρθρο 22, ν.4551/2018). Οι δράσεις εστιάζουν στην υψηλή ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών και στην αξιοποίησή τους για την πραγματοποίηση πολιτιστικών εκδηλώσεων, μέτρα που θα συμβάλλουν σημαντικά στη διεθνή προβολή της χώρας και στην εθνική πολιτιστική στρατηγική. Περαιτέρω, αναμένεται αύξηση κερδών μέσω της δυνατότητας περισσότερων τύπων συμβάσεων, πέραν της εκμίσθωσης, όπως δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, συμβάσεις παραχώρησης και παραχώρηση σε φορείς κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

- ***Αξιοποίηση των πωλητηρίων αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και μουσείων***

Η συγκεκριμένη δράση περιλαμβάνει όλες τις ενέργειες που απαιτούνται για την επαναλειτουργία των κλειστών πωλητηρίων μουσείων, μνημείων και αρχαιολογικών χώρων, αλλά και τον σταδιακό εφοδιασμό αυτών με ποιοτικά ευπώλητα αναμνηστικά είδη (εκμαγεία, οδηγούς και λοιπά αναμνηστικά).

- ***Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας***

Η συγκεκριμένη δράση αποσκοπεί στη διερεύνηση επίτευξης περαιτέρω εξοικονομήσεων από μισθώματα και γενικότερα από την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού μέσω της καταγραφής των ακινήτων (ιδιόκτητων και μισθωμένων) του Υπουργείου και των εποπτευόμενων από αυτό φορέων, της επεξεργασίας του συνόλου των στοιχείων και της κατάρτισης συνολικής πρότασης ορθολογικότερης διαχείρισής τους, με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον και την εξοικονόμηση πόρων προς όφελος των πολιτών.

Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

Παρακολούθηση προγράμματος επισκόπησης περιόδου 2016-2017

Οι κυριότερες δράσεις εξοικονόμησης αφορούν σε:

- μεταστέγαση υπηρεσιών,
- μεταρρύθμιση του καθεστώτος εξετάσεων αδειών οδήγησης και
- μείωση λειτουργικών δαπανών κεντρικής διοίκησης και εποπτευόμενων φορέων.

Επισκόπηση δαπανών έτους 2018

Η Διυπουργική Επιτροπή για την επισκόπηση δαπανών, την καταγραφή, κοστολόγηση και αξιολόγηση δράσεων και διαδικασιών του Υπουργείου και των εποπτευόμενων αυτού φορέων έδωσε ιδιαίτερη έμφαση κατά τις εργασίες της σε δράσεις για την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη διαχείριση του τομέα των αστικών συγκοινωνιών. Στόχο αποτέλεσε η επίτευξη, σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, ενός βελτιωμένου οικονομικού αποτελέσματος των εταιρειών αυτών και η βελτίωση της απεικόνισης των χρηματοοικονομικών ροών τους με το Κράτος. Επιπροσθέτως, εξετάστηκαν οι δυνατότητες εξεύρεσης αποδοτικότερων μεθόδων για την κάλυψη των επιχειρησιακών αναγκών του Υπουργείου στον τομέα των Μεταφορών.

Ειδικότερα, οι κυριότερες δράσεις είναι οι ακόλουθες:

- αύξηση των εσόδων μέσω δράσεων κατά της εισιτηριοδιαφυγής,
- επανεξέταση των κριτηρίων χορήγησης μειωμένων-δωρεάν μετακινήσεων, προκειμένου οι σχετικές παροχές να κατευθύνονται στις κοινωνικές ομάδες που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη αυτών και
- αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας.

Ακολουθεί η αναλυτική παρουσίαση των δράσεων.

- Αύξηση εσόδων μέσω δράσεων κατά της εισιτηριοδιαφυγής

Στο πλαίσιο της επισκόπησης δαπανών έτους 2018, διερευνήθηκαν τρόποι βελτίωσης του οικονομικού αποτελέσματος του ΟΑΣΑ, διασφαλίζοντας παράλληλα και την εύρυθμη επιχειρησιακή λειτουργία του Οργανισμού. Για το σκοπό αυτό εξετάστηκαν ενέργειες και δράσεις που συμβάλλουν στη μείωση της εισιτηριοδιαφυγής για την αύξηση των εσόδων του Οργανισμού. Στις ανωτέρω ενέργειες εντάσσεται η πλήρης και έγκαιρη αξιοποίηση του αυτόματου συστήματος για τη διέλευση από τις πύλες του μετρό, σε συνδυασμό και με την εισαγωγή ηλεκτρονικού εισιτηρίου (e-ticket) και την εντατικοποίηση των ελέγχων.

Οι δράσεις αυτές προβλέπεται να συνεισφέρουν πρόσθετα έσοδα 16,4 εκατ. ευρώ κατά το έτος 2019, σε σχέση με το 2018.

- Επανεξέταση των κριτηρίων χορήγησης μειωμένων-δωρεάν μετακινήσεων, προκειμένου οι σχετικές παροχές να κατευθύνονται στις κοινωνικές ομάδες που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη αυτών

Οι υφιστάμενες πολιτικές για τη χορήγηση μειωμένων-δωρεάν μετακινήσεων αφορούν, σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΑΣΑ, ποσοστό μεγαλύτερο από το ήμισυ του συνόλου των μετακινούμενων. Για λόγους εξορθολογισμού και δικαιότερης κατανομής των ανωτέρω παροχών, κρίθηκε σκόπιμο να επανεξεταστούν οι σχετικές παροχές, λαμβάνοντας υπόψη και πρόσθετα κριτήρια, με στόχο πάντα την προστασία των ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων.

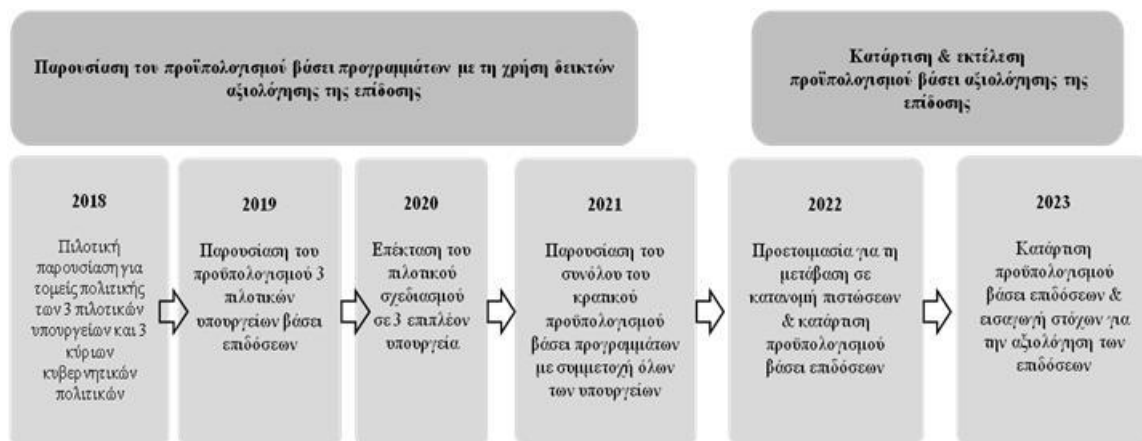
- Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας - μισθώματα

Η συγκεκριμένη δράση στοχεύει στην εξέταση της δυνατότητας περαιτέρω αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας του Υπουργείου και των εποπτευόμενων από αυτό φορέων. Για το σκοπό αυτό, αποφασίστηκε η αναλυτική καταγραφή στοιχείων τόσο των ακινήτων ιδιοκτησίας αυτών, όσο και κτιρίων που στεγάζονται οι ανωτέρω φορείς και δεν τους ανήκουν. Θα ακολουθήσει η επεξεργασία τους και η κατάρτιση συνολικής πρότασης για τη βέλτιστη αξιοποίηση αυτών, λαμβάνοντας υπόψη και τις ιδιαίτερες ανάγκες που θα πρέπει να εξυπηρετηθούν.

Μετάβαση σε προϋπολογισμό επιδόσεων (performance budgeting)

Οι επισκοπήσεις δαπανών αποτελούν ένα από τα εργαλεία του σύγχρονου δημοσιονομικού περιβάλλοντος των προϋπολογισμών επιδόσεων. Με την έξοδο της χώρας από το πρόγραμμα προσαρμογής, η αλλαγή στη φιλοσοφία της δημοσιονομικής διαχείρισης αποτελεί βασική προτεραιότητα και μονόδρομο στην κατεύθυνση της δημοσιονομικής εξυγίανσης. Με τη μεταρρύθμιση του υφιστάμενου συστήματος προϋπολογισμού από το Υπουργείο Οικονομικών, επιδιώκεται, πέραν των απαντήσεων στα ερωτήματα «ποιος» και «πόσο» ξοδεύει, να μπορεί πλέον να δοθεί και απάντηση στο ερώτημα «γιατί» δαπανώνται οι δημόσιοι πόροι, ποιες δράσεις χρηματοδοτούν και με ποιο αποτέλεσμα. Η μέτρηση και παρακολούθηση του βαθμού επίτευξης του επιδιωκόμενου αποτελέσματος των κυβερνητικών δράσεων ενισχύει σημαντικά τη διαφάνεια και υποστηρίζει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων κατανομής των πόρων και τον ανασχεδιασμό αναποτελεσματικών κρατικών λειτουργιών.

Η αλλαγή του συστήματος κατάρτισης, εκτέλεσης και παρακολούθησης του κρατικού προϋπολογισμού αποτελεί σημαντική μεταρρύθμιση στη δημοσιονομική διαχείριση και σχεδιάζεται να υλοποιηθεί σε δύο στάδια, σε βάθος πενταετίας, ως εξής:

Παρουσίαση βάσει προγραμμάτων και εισαγωγή δεικτών αξιολόγησης του αποτελέσματος των πολιτικών επισκόπησης δαπανών έτους 2018

Στο πλαίσιο αυτό και σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα στο π.δ.54/2018, αναφορικά με το λογιστικό σχέδιο της Γενικής Κυβέρνησης, για τους τομείς των πιλοτικών υπουργείων που εξετάστηκαν στο πλαίσιο της επισκόπησης του τρέχοντος έτους, επιχειρήθηκε μια πρώτη προσέγγιση αποτύπωσης του προϋπολογισμού τους με λειτουργική ταξινόμηση, με τις εξής δύο βασικές παραδοχές:

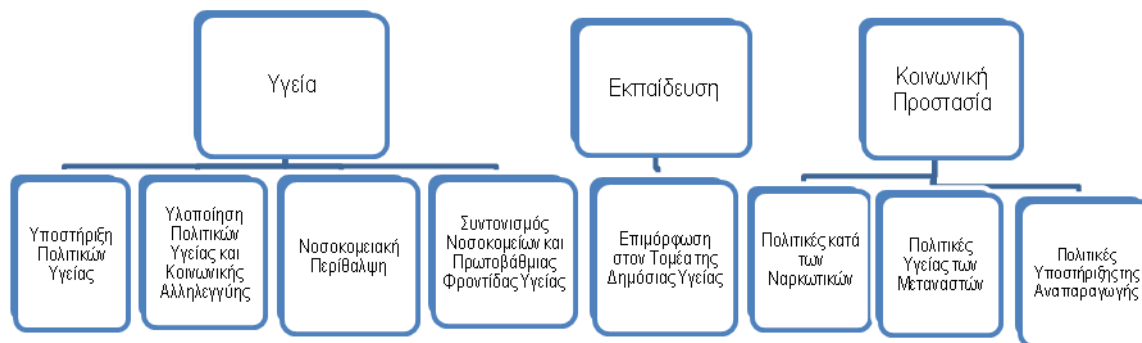
- ως πρώτο επίπεδο ταξινόμησης, ορίστηκε ο πρώτος βαθμός του Διεθνούς Προτύπου Ταξινόμησης των Κυβερνητικών Λειτουργιών COFOG (Classification Of the Functions Of Government),
- ως δεύτερο επίπεδο, καταρτίστηκαν προγράμματα που υλοποιούνται/χρηματοδοτούνται από τα υπουργεία, με τους περιορισμούς, σε αυτό το στάδιο, της υφιστάμενης διοικητικής και οικονομικής ταξινόμησης. Στόχος είναι, με την πλήρη ανάπτυξη του λογιστικού σχεδίου και τη βελτίωση της παρεχόμενης πληροφόρησης να βελτιωθεί και η ανάπτυξη των προγραμμάτων.

Περαιτέρω, στην επισκόπηση δαπανών περιόδου 2018, ενσωματώθηκαν για πρώτη φορά και στοιχεία δεικτών παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης των δράσεων, συνοδευόμενα από τιμή-στόχο για το πρώτο έτος της υλοποίησης κάθε δράσης. Κύρια συνιστώσα της ανωτέρω προσπάθειας αποτελεί, η παρακολούθηση της πορείας των δεικτών, του βαθμού υλοποίησης των δράσεων αλλά και τυχόν αποκλίσεων, ώστε να λαμβάνονται έγκαιρα τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα.

Υπουργείο Υγείας

Διάγραμμα 3.2 Ταξινόμηση λειτουργιών του Υπουργείου Υγείας

Για την παρακολούθηση της υλοποίησης των νέων δράσεων 2018 τίθενται πιλοτικά δείκτες, οι οποίοι έχουν ως εξής:

<u>α/α δείκτη μέτρησης:</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>
<u>Ονομασία:</u>	<u>Παρακολούθηση υλοποίησης συστήματος ενιαίας κωδικοποίησης</u>	<u>Αριθμοδείκτης καταγραφής αναλώσεων</u>	<u>Αριθμοδείκτης εγκατάστασης συστημάτων RIS-PACS</u>
<u>Περιγραφή:</u>	Με τον δείκτη αυτό θα μετρηθεί το ποσοστό των υλικών για τα οποία η ενιαία κωδικοποίηση έχει ενσωματωθεί στα συστήματα όλων των φορέων του συστήματος υγείας και χρησιμοποιείται για την εκτέλεση διαγνωστικών διαδικασιών, την καταγραφή αναλώσεων κ.λπ.	Η έγκαιρη καταγραφή των αναγκών και των αναλώσεων του συστήματος υγείας, ιατροτεχνολογικό υλικό και υπηρεσίες που το αναλώνουν, είναι κομβικής σημασίας για τη λειτουργία του συστήματος εποπτείας και συντονισμού των προμηθειών. Η δημιουργία προτύπων υποβολής αναγκών και αναλώσεων θα συμβάλει εξίσου στον καλύτερο προγραμματισμό και στη δημιουργία ενός εποπτικού συστήματος ελέγχου των αναγκών και των αναλώσεων των νοσοκομείων του ΕΣΥ.	Με τον δείκτη αυτό θα υπολογιστεί το ποσοστό εγκατάστασης συστημάτων RIS-PACS στα νοσοκομεία της χώρας. Το εν λόγω σύστημα αφορά στην αλλαγή του τρόπου διαχείρισης των ακτινοδιαγνωστικών εικόνων των νοσοκομείων.
<u>Μονάδα μέτρησης:</u>	<u>Ποσοστό %</u>	<u>Ποσοστό %</u>	<u>Ποσοστό %</u>
<u>Τύπος:</u>	<u>[Υλικά που ενσωματώθηκαν/Συνολικό αριθμό υλικών]*100</u>	<u>[Αναλώσεις υλικών για τα οποία καταγράφηκαν συγκεκριμένα οι αναλώσεις του συστήματος υγείας/Συνολικό αριθμό αναλώσεων]*100</u>	<u>[Αριθμός νοσοκομείων στα οποία εγκαταστάθηκε το σύστημα /Νοσοκομεία της χώρας] * 100</u>
<u>Συχνότητα διεξαγωγής μέτρησης:</u>	<u>Ανά τετράμηνο</u>	<u>Ανά εξάμηνο</u>	<u>Ανά τρίμηνο</u>

Τιμή-στόχος για το 2019	Ολοκλήρωση κατά 20%	Ολοκλήρωση κατά 20%	Ολοκλήρωση κατά 50%
-------------------------	---------------------	---------------------	---------------------

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Διάγραμμα 3.3 Ταξινόμηση λειτουργιών του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού

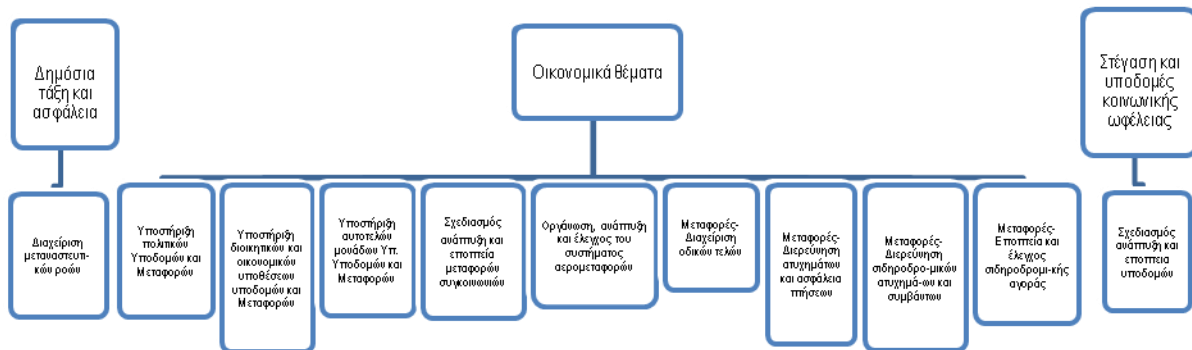
Για την παρακολούθηση της υλοποίησης των νέων δράσεων 2018 τίθενται πιλοτικά δείκτες, οι οποίοι έχουν ως εξής:

α/α δείκτη μέτρησης:	1	2
Όνομασία:	Αύξηση εσόδων από μίσθωση αναψυκτηρίων	Αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου ή μικτού κέρδους (από πωλητήρια)
Περιγραφή:	Με τον δείκτη αυτό θα υπολογιστεί το ποσό ή/και ποσοστό της αύξησης των εσόδων από την επαναλειτουργία των αναψυκτηρίων αρχαιολογικών χώρων, μουσείων και μνημείων.	Με τον δείκτη αυτό θα υπολογιστεί το ποσοστό της αύξησης ή μείωσης των μικτών κερδών από τα πωλητέα είδη πιθανόν λόγω αλλαγής της τιμολογιακής πολιτικής του ΤΑΠ ή του συστήματος προμηθειών αλλά κυρίως από την έναρξη κλειστών πωλητηρίων των αρχαιολογικών χώρων, μουσείων και μνημείων.
Μονάδα μέτρησης:	Απόλυτος αριθμός ή /και ποσοστό %	%
Τύπος:	[Εσοδα από μισθώσεις των αναψυκτηρίων 2019-Εσοδα από μισθώσεις των αναψυκτηρίων 2018] Ή [Εσοδα από μισθώσεις των αναψυκτηρίων 2019/Εσοδα από μισθώσεις των αναψυκτηρίων 2018]*100 Σημειώνεται ότι ως έσοδα από αναψυκτηρία νοούνται τα έσοδα από μισθώματα αυτών.	[Μικτά κέρδη /Κύκλο εργασιών (πωλήσεις)]*100 Σημειώνεται ότι ως μικτά κέρδη νοούνται τα έσοδα από πωλητέα είδη μείον το κόστος πωληθέντων.

Συχνότητα διεξαγωγής μέτρησης:	Ανά τετράμηνο	Ανά τετράμηνο
Τιμή-στόχος για το 2019	Η αύξηση των εσόδων κατά 20% μετά από την εφαρμογή της εν λόγω δράσης.	Η αύξηση του μικτού κέρδους των πωλητηρίων κατά 10% μετά από την εφαρμογή της εν λόγω δράσης.

Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

Διάγραμμα 3.4 Ταξινόμηση λειτουργιών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών

Για την παρακολούθηση της υλοποίησης των νέων δράσεων 2018 τίθενται πιλοτικά δείκτες, οι οποίοι έχουν ως εξής:

α/α δείκτη μέτρησης:	1	2
Όνομασία:	Μέσος αριθμός ελέγχων εισιτηρίων ανά ελεγκτή	Αριθμοδείκτης πρόσθετης αύξησης εσόδων από την εφαρμογή e-ticket και την καταπολέμηση της εισιτηριοδιαφυγής.
Περιγραφή:	Με το δείκτη αυτό θα υπολογιστεί το μέσο πλήθος ελέγχων επικύρωσης των εισιτηρίων που διεξάγονται στα μέσα αστικών μεταφορών.	Με τον δείκτη αυτό θα υπολογιστεί το ποσοστό της αύξησης των εσόδων μετά από την εφαρμογή του ηλεκτρονικού εισιτηρίου στο μετρό και την καταπολέμηση της εισιτηριοδιαφυγής.
Μονάδα μέτρησης:	Απόλυτος αριθμός	%

Τύπος:	[Σύνολο ελέγχων επικυρώσεων που έχουν διενεργηθεί/Αριθμό ελεγκτών]	[(Εσοδα από εισιτήρια έτους 2019-Εσοδα από εισιτήρια έτους 2018)/Εσοδα από εισιτήρια έτους 2018]*100
Συχνότητα διεξαγωγής μέτρησης:	Ανά τρίμηνο	Ανά τρίμηνο
Τιμή-στόχος:	36.000 επικυρώσεις (χτυπήματα εισιτηρίων) ανά ελεγκτή στο τρίμηνο (δηλ. 400 περίπου οχήματα το μήνα *30 περίπου επικυρώσεις ανά όχημα *3 μήνες)	10%

Στόχος είναι κατά το επόμενο έτος να επεκταθεί περαιτέρω ο πιλοτικός σχεδιασμός και οι δράσεις προετοιμασίας των φορέων για την επίτευξη του στόχου της μετάβασης σε προϋπολογισμό επιδόσεων, σύμφωνα με το τεθέν χρονοδιάγραμμα.

Παρουσίαση με στοιχεία προϋπολογισμού επίδοσης τριών κύριων κυβερνητικών πολιτικών

Πέραν των δράσεων των πιλοτικών υπουργείων, επιχειρείται η παρουσίαση με στοιχεία προϋπολογισμού επίδοσης τριών πολιτικών, οι οποίες συνιστούν κύριες κυβερνητικές προτεραιότητες. Οι πολιτικές αυτές αφορούν στην:

- αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας,
- προώθηση πολιτικών για την ενίσχυση της απασχόλησης και
- ενίσχυση της βασικής εκπαίδευσης στην προσχολική ηλικία.

Από την παρουσίαση αυτή, επιχειρείται να αναδειχθεί η νέα διάσταση που εισάγεται στη δημοσιονομική διαχείριση και αφορά στην ενίσχυση της διαφάνειας και της πληροφόρησης τόσο του Ελληνικού Κοινοβουλίου όσο και των Ελλήνων πολιτών για το πού κατευθύνονται οι δημόσιοι πόροι και ποια είναι τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται.

Αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας αποτελεί βασική προτεραιότητα της κοινωνικής πολιτικής της κυβέρνησης. Ήδη καταγράφεται, με βάση τα στοιχεία που παρακολουθούνται από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, βελτίωση των βασικών δεικτών σε σχέση με το 2016. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε ότι ο κίνδυνος φτώχειας, ο κίνδυνος κοινωνικού αποκλεισμού, η παιδική φτώχεια, το βάθος της φτώχειας, η υλική στέρηση και η υλική στέρηση παιδιών μειώθηκαν. Ιδιαίτερα η παιδική φτώχεια και η υλική στέρηση των παιδιών μειώθηκαν περισσότερο από την αντίστοιχη μείωση στο γενικό πληθυσμό.

Προς την κατεύθυνση περαιτέρω μείωσης της παιδικής φτώχειας, μεταξύ άλλων, αναμορφώθηκε, ήδη από το 2018, το καθεστώς που διέπει τα οικογενειακά επιδόματα, με την αντικατάστασή τους από ένα ενιαίο επίδομα παιδιού, για την ενίσχυση των κοινωνικών ομάδων που βρίσκονται σε πραγματική αδυναμία. Το ενιαίο αυτό επίδομα καταβάλλεται λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων και το ισοδύναμο οικογενειακό εισόδημα, πραγματικό ή τεκμαρτό, από κάθε πηγή ημεδαπής και αλλοδαπής προέλευσης προ φόρων.

Η θετική επίδραση τόσο από τη συγκεκριμένη παρέμβαση όσο και από τις λοιπές δράσεις με την ίδια στόχευση αναμένεται να αποτυπωθεί στην εξέλιξη βασικών δεικτών.

Αρχικά, αναφέρεται ο συντελεστής Gini³³ για τη μέτρηση της ανισότητας στην κατανομή του εισοδήματος. Η εφαρμογή του εν λόγω μέτρου, αποτελεί μία από τις κύριες παρεμβάσεις που συμβάλλουν στη βελτίωση του συντελεστή στις οικογένειες με παιδιά κατά 0,009.

Έτος	2019
Υπεύθυνος Υλοποίησης Πολιτικής	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Στόχος	Μείωση της άνισης κατανομής του εισοδήματος
Τιμή-στόχος	-0,009
Συχνότητα διεξαγωγής μέτρησης	Ετησίως
Μονάδα μέτρησης	Απόλυτος αριθμός
Πηγή	ΕΛΣΤΑΤ

Περαιτέρω, από τις ανωτέρω παρεμβάσεις, αναμένεται μείωση του δείκτη φτώχειας για την ηλικιακή ομάδα [0, 18] κατά 1,75.

Έτος	2019
Υπεύθυνος Υλοποίησης Πολιτικής	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Στόχος	Βελτίωση του δείκτη φτώχειας για την ηλικιακή ομάδα [0,18]
Τιμή-στόχος	-1,75
Συχνότητα διεξαγωγής μέτρησης	Ετησίως
Μονάδα μέτρησης	Απόλυτος αριθμός
Πηγή	ΕΛΣΤΑΤ

Ενίσχυση της απασχόλησης

Δεύτερη βασική κυβερνητική προτεραιότητα που αναλύεται αποτελεί η ενίσχυση της απασχόλησης. Μεταξύ των κύριων παρεμβάσεων προς αυτή την κατεύθυνση, περιλαμβάνεται η επιδότηση κατά 50% των εργοδοτικών εισφορών των νέων εργαζομένων έως 24 ετών. Το μέτρο αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης των νέων στην αγορά εργασίας και θα συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Κατά συνέπεια, το μέτρο αναμένεται να έχει θετικό αντίκτυπο και στα ποσοστά φτώχειας σε αυτή την ηλικιακή ομάδα.

Ο προϋπολογισμός για την υλοποίηση της εν λόγω πολιτικής ανέρχεται στα 52 εκατ. ευρώ.

Έτος	2019
Υπεύθυνος Υλοποίησης Πολιτικής	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Στόχος	Συμβολή στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για νέους απασχολούμενους
Τιμή-στόχος	1.714 θέσεις εργασίας

³³ Ο συντελεστής Gini κυμαίνεται μεταξύ 0 (όταν όλα τα εισοδήματα είναι ίσα) και 1 (ένα άτομο έχει όλο το εισόδημα). Είναι πιο ευαίσθητος σε αλλαγές στη μέση της κατανομής του εισοδήματος.

Συχνότητα διεξαγωγής μέτρησης	Ετησίως
Μονάδα μέτρησης	Απόλυτος αριθμός
Πηγή	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Ενίσχυση της βασικής εκπαίδευσης στην προσχολική ηλικία

Η Κυβέρνηση δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην ενίσχυση της βασικής εκπαίδευσης στην προσχολική ηλικία. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η ίδρυση και λειτουργία νέων παιδικών σταθμών, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα τόσο σε εργαζόμενες μητέρες να ασκήσουν ελεύθερα το επάγγελμά τους, όσο και σε άνεργες μητέρες να ενταχθούν εκ νέου στην αγορά εργασίας. Δεν παραβλέπεται επίσης το γεγονός της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας για διάφορες ειδικότητες.

Η εν λόγω πολιτική εντάσσεται στις παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν όταν υπάρξει ο απαιτούμενος δημοσιονομικός χώρος.

Πρώτο έτος εφαρμογής του μέτρου	
Υπεύθυνος Υλοποίησης Πολιτικής	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Στόχος	Ίδρυση νέων παιδικών σταθμών
Τιμή-στόχος	Δημιουργία 1.200 νέων παιδικών σταθμών
Συχνότητα διεξαγωγής μέτρησης	Ετησίως
Μονάδα μέτρησης	Απόλυτος αριθμός
Πηγή	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

10. Νέο λογιστικό Πλαίσιο της Γενικής Κυβέρνησης

Ο στόχος της εν λόγω μεταρρύθμισης είναι η δημιουργία ενός ενιαίου λογιστικού σχεδίου για όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, έτσι ώστε να ξεπεραστεί ο κατακερματισμός που ισχύει σήμερα (πέντε επιμέρους κλαδικά λογιστικά σχέδια που εφαρμόζονται στον δημόσιο τομέα, με τα ΠΔ 80/1997, 205/1998, 315/1999, 146/2003 και 15/2011) και να βελτιωθεί περαιτέρω η ποιότητα και η αξιοπιστία των δημοσιονομικών στοιχείων.

Τον Ιούνιο του 2018, με το ΠΔ 54/2018 δημοσιεύθηκε το νέο Λογιστικό Πλαίσιο, με το οποίο εισάγεται ως πρώτο βήμα της λογιστικής μεταρρύθμισης, νέα οικονομική και διοικητική ταξινόμηση για την Κεντρική Διοίκηση, με πρώτη εφαρμογή το οικονομικό έτος 2019. Η οικονομική ταξινόμηση θα είναι πλέον κοινή τόσο για την κατάρτιση του προϋπολογισμού όσο και για τη λογιστική, ενώ η χρήση της θα επεκταθεί σταδιακά και στους υπόλοιπους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης μέχρι το 2023.

Το νέο λογιστικό πλαίσιο, με τη σταδιακή υιοθέτηση των αρχών της δεδουλευμένης λογιστικής και των διεθνών προτύπων λογιστικής δημόσιου τομέα, θα διασφαλίσει την ακριβέστερη απεικόνιση των οικονομικών μεγεθών του κράτους και θα βοηθήσει να ξεπεραστούν οι όποιες στρεβλώσεις δημιουργούνται από τη χρήση της ταμειακής λογιστικής. Παράλληλα, στο πλαίσιο της λογιστικής μεταρρύθμισης θα καταρτιστεί λειτουργική ταξινόμηση των δαπανών, η οποία θα αποτελέσει τη βάση για τη μετάβαση σε προϋπολογισμό επιδόσεων.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Μετά την ολοκλήρωση της εφαρμογής των βραχυχρόνιων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους στο τέλος του προηγούμενου έτους, το Eurogroup της 22^{ης} Ιουνίου 2018 εξειδίκευσε τα μεσοπρόθεσμα μέτρα ελάφρυνσης, τα οποία ενισχύουν περαιτέρω τη βιωσιμότητα του ελληνικού δημοσίου χρέους, προκειμένου οι ετήσιες μικτές χρηματοδοτικές ανάγκες (GFN ratio) να παραμένουν κάτω του 15% ως ποσοστό του ΑΕΠ μεσοπρόθεσμα και κάτω του 20% μακροπρόθεσμα. Τα μεσοπρόθεσμα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους περιλαμβάνουν την πλήρη κατάργηση από το 2018 του περιθωρίου επιτοκίου του δανείου για την επαναγορά χρέους του 2012, τη χρήση από το 2017 των κερδών από τα ελληνικά ομόλογα «ANFA» και «SMP» για τη μείωση των μικτών χρηματοδοτικών αναγκών, περιλαμβανομένων και των κερδών του έτους 2014 και την περαιτέρω εξομάλυνση των λήξεων των δανείων του EFSF μέσω της επιμήκυνσης της μέσης σταθμικής τους διάρκειας και της αναβολής πληρωμής τόκων κατά δέκα επιπλέον έτη.

Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα προβλέπεται η ενεργοποίηση ενός μηχανισμού αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων αναφορικά με το χρέος, προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητά του με την εφαρμογή επιπλέον μέτρων ελάφρυνσης, όπως περαιτέρω εξομάλυνση των λήξεων των δανείων του EFSF, καθώς επίσης και περαιτέρω σταθεροποίηση των επιτοκίων τους και αναβολή πληρωμής τόκων έτσι ώστε να ικανοποιείται ο δείκτης των ετήσιων μικτών χρηματοδοτικών αναγκών (GFN ratio).

Οι χρηματοδοτικές ανάγκες του Ελληνικού Δημοσίου (ΕΔ) κατά τη διάρκεια του 2018 καλύφθηκαν από μακροπρόθεσμα δάνεια συνολικού ύψους 21.700 εκατ. ευρώ που εκταμιεύθηκαν από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ESM), κοινοπρακτική έκδοση ομολόγου σταθερού επιτοκίου, επταετούς διάρκειας, ύψους 3.000 εκατ. ευρώ και αναχρηματοδότηση βραχυπρόθεσμου χρέους. Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός του ΕΔ πραγματοποιήθηκε μέσω εκδόσεων εντόκων γραμματίων τρίμηνης, εξάμηνης και ετήσιας διάρκειας (για πρώτη φορά μετά τον Απρίλιο του 2010), καθώς επίσης και μέσω πράξεων διαχείρισης ταμειακής ρευστότητας υπό τη μορφή repo agreements, τις οποίες συνάπτει ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ) για την αξιοποίηση των διαθεσίμων, κυρίως, των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Με την εκταμίευση της τελευταίας δόσης από τον ESM ύψους 15.000 εκατ. ευρώ ολοκληρώθηκε το τρίτο πρόγραμμα στήριξης της ελληνικής οικονομίας, στις 20 Αυγούστου 2018, ενισχύοντας σημαντικά τα ταμειακά διαθέσιμα ασφαλείας (cash buffer), τα οποία σε συνδυασμό με τα υπάρχοντα διαθέσιμα εκτιμάται ότι, κάτω από τις πλέον αντίξοες συνθήκες, μπορούν να καλύψουν τις χρηματοδοτικές ανάγκες του ΕΔ μέχρι και τα τέλη του 2020. Η δημιουργία ταμειακών διαθεσίμων ασφαλείας είχε ως αποτέλεσμα μία προσωρινή αύξηση του δημοσίου χρέους για το 2018.

Στις 30 Σεπτεμβρίου 2018, το σύνολο των ευρωπαϊκών δανείων του πρώτου, δεύτερου και τρίτου προγράμματος στήριξης (GLF, EFSF, ESM) ανήλθε σε 243.682,3 εκατ. ευρώ, ενώ τα ανεξόφλητα δάνεια προς το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο διαμορφώθηκαν σε 10.172,4 εκατ. ευρώ.

1. Χρέος Κεντρικής Διοίκησης και Γενικής Κυβέρνησης

Το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στα 357.250 εκατ. ευρώ ή 192,4% ως ποσοστό του ΑΕΠ στο τέλος του 2018, έναντι 328.704 εκατ. ευρώ ή 182,4% ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2017. Η αύξηση αυτή είναι προσωρινή και οφείλεται στη δημιουργία των ταμειακών διαθεσίμων ασφαλείας (cash buffer).

Το 2019 το ύψος του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί στα 346.200 εκατ. ευρώ ή 179,6% ως ποσοστό του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 12,8 ποσοστιαίες μονάδες έναντι του 2018 (πίνακας 4.1).

Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα 335.000 εκατ. ευρώ ή 180,4% ως ποσοστό του ΑΕΠ στο τέλος του 2018, έναντι 317.414 εκατ. ευρώ ή 176,1% ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2017. Το 2019 το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί στα 323.500 εκατ. ευρώ ή 167,8% ως ποσοστό του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 12,6 ποσοστιαίες μονάδες έναντι του 2018 (πίνακας 4.2).

Πίνακας 4.1 Σύθεση χρέους Κεντρικής Διοίκησης (σε εκατ. ευρώ)				
	2016	2017	2018*	2019**
A. Ομόλογα	56.717	50.457	51.540	44.650
Ομόλογα στην αγορά εσωτερικού	54.354	48.681	49.778	42.954
Ομόλογα στις αγορές εξωτερικού	2.277	1.717	1.732	1.696
Τηλοποιήσεις στο εξωτερικό	86	59	30	0
B. Βραχυπρόθεσμοι Τίτλοι	14.890	14.943	15.200	14.000
Έντοκα Γραμμάτια	14.890	14.943	15.200	14.000
Γ. Δάνεια	243.388	248.373	267.510	264.550
Δάνεια Τραπέζης Ελλάδος	3.321	2.849	2.376	1.904
Λοιπά Δάνεια Εσωτερικού	188	247	229	211
Ειδικά και Διακρατικά Δάνεια	7.480	7.993	7.685	7.361
Δάνεια Μηχανισμού Στήριξης	227.660	232.959	253.054	251.075
Λοιπά Δάνεια Εξωτερικού	4.739	4.325	4.166	3.999
Δ. Βραχυπρόθεσμα δάνεια	11.363	14.931	23.000	23.000
Πώληση τίτλων με σύμφωνο επαναγοράς (repos)	11.363	14.931	23.000	23.000
E. Σύνολο χρέους Κεντρικής Διοίκησης (A+B+Γ+Δ)	326.358	328.704	357.250	346.200
(ως % του ΑΕΠ)	184,9%	182,4%	192,4%	179,6%
ΑΕΠ	176.488	180.218	185.658	192.749

* Εκτιμήσεις ** Προβλέψεις
Πηγή: ΟΔΔΗΧ

Πίνακας 4.2 Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (σε εκατ. ευρώ)				
	2016	2017	2018*	2019**
A. Χρέος Κεντρικής Διοίκησης	326.358	328.704	357.250	346.200
B Χρέος ΝΠ, κέρματα κ.λπ. μείον επενδύσεις σε τίτλους ΕΔ	607	-467	-5.650	-5.700
Γ. Χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA (A+B)	326.965	328.237	351.600	340.500
Δ Χρέος ΟΤΑ, ΟΚΑ μείον ενδοκυβερνητικό χρέος	-11.954	-10.823	-16.600	-17.000
E. Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (Γ+Δ)	315.011	317.414	335.000	323.500
(ως % του ΑΕΠ)	178,5%	176,1%	180,4%	167,8%
ΑΕΠ	176.488	180.218	185.658	192.749

* Εκτιμήσεις ** Προβλέψεις
Πηγή: ΟΔΔΗΧ

2. Εξέλιξη δημόσιου χρέους Γενικής Κυβέρνησης

Το χρέος της γενικής κυβέρνησης από 31/12/2017 μέχρι 31/12/2018 εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 17.586 εκατ. ευρώ, ενώ για το διάστημα από 31/12/2018 μέχρι 31/12/2019 το χρέος της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται ότι θα μειωθεί κατά 11.500 εκατ. ευρώ. Η αύξηση του χρέους γενικής κυβέρνησης κατά το 2018 οφείλεται στη δημιουργία ταμειακών διαθεσίμων ασφαλείας (cash buffer), εκ των οποίων θα γίνει μερική χρήση το 2019 (πίνακας 4.3).

Πίνακας 4.3 Εξέλιξη δημόσιου χρέους Γενικής Κυβέρνησης (σε εκατ. ευρώ)			
	2018*	2019**	Διαφορά 2019-2018
	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)
Ταμειακό αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης	1.810	-1.320	-3.130
Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA	-1.171	-1.132	39
Εθνικολογιστικές προσαρμογές Γενικής Κυβέρνησης	2.981	-188	-3.169
Αυξήσεις ΜΚ εταιρειών, συμμετοχή στην ΕΤΕπ, κ.λπ.	160	340	180
Μεταβολή διαθεσίμων	17.160	-9.150	-26.310
Πώληση μετοχών κ.λπ.	-838	-1.135	-297
Έσοδα από επενδύσεις σε τίτλους φορέων Γενικής Κυβέρνησης	-753	-286	467
Προσαρμογές στο άρτιο, λοιπές προσαρμογές	47	51	4
Μεταβολή από προηγούμενο έτος	17.586	-11.500	-29.086
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	335.000	323.500	-11.500
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ	180,4%	167,8%	-12,6%
ΑΕΠ	185.658	192.749	

* Εκτιμήσεις ** Προβλέψεις
Πηγή: ΟΔΔΗΧ

3. Δομή και χαρακτηριστικά του χρέους Κεντρικής Διοίκησης

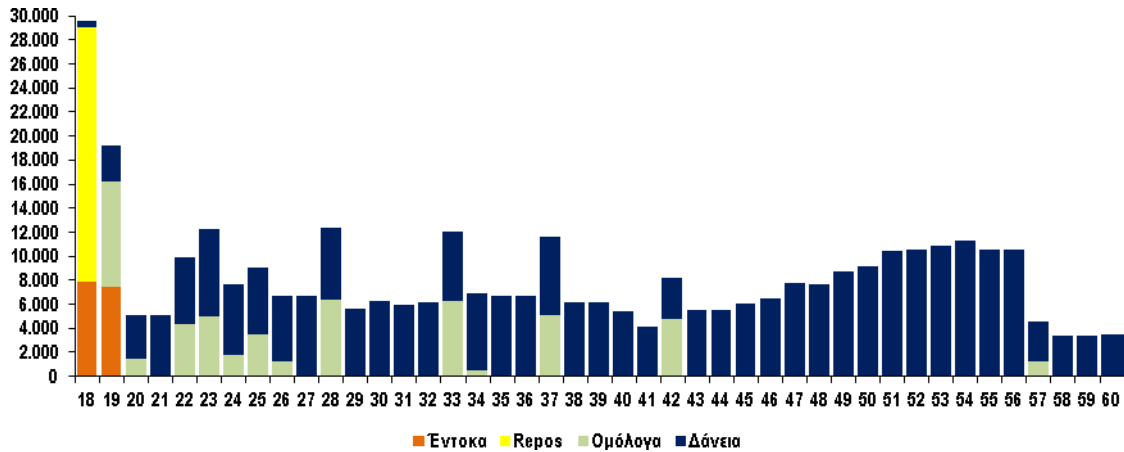
Ο χρονικός ορίζοντας των λήξεων του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης στις 30 Σεπτεμβρίου 2018 εκτείνεται μέχρι το έτος 2060. Η αδυναμία προσφυγής για δανεισμό στις αγορές από τον Μάιο του 2010, είχε ως αποτέλεσμα τη δραστική μείωση των ομολόγων και την αντικατάστασή τους με δάνεια (πίνακας 4.4, διάγραμμα 4.1). Η αναλογία αυτή αναμένεται να αντιστραφεί σταδιακά τα επόμενα έτη με την περαιτέρω δανειοδότηση του ΕΔ μέσω των αγορών.

Πίνακας 4.4 Χρονοδιάγραμμα λήξης χρέους της Κεντρικής Διοίκησης την 30/9/2018
(σε εκατ. ευρώ)

Έτος	Έντοκα γραμμάτια	Συμφωνίες Επαναγοράς (Repos)	Ομόλογα	Δάνεια από ΔΝΤ (μετά swap)	Δάνεια από χώρες Ευρωπαϊκής Ένωσης (GLF)	Δάνεια από EFSF & ESM	Δάνεια από Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB)	Δάνεια από Τράπεζα Ελλάδος	Λοιπά δάνεια	Σύνολο	Ποσοστό απόσβεσης
2018	7.839,2	21.212,5	0,0	435,8	0,0	0,0	41,1	2,2	3,6	29.534,5	8,30%
2019	7.444,1	0,0	8.778,3	1.983,1	0,0	0,0	324,3	472,2	181,3	19.183,2	5,39%
2020	0,0	0,0	1.366,4	1.983,1	706,3	0,0	331,3	472,2	181,1	5.040,4	1,42%
2021	0,0	0,0	0,0	1.983,1	2.073,8	0,0	374,8	472,2	186,0	5.089,9	1,43%
2022	0,0	0,0	4.312,2	1.850,4	2.645,0	0,0	376,6	472,2	191,1	9.847,5	2,77%
2023	0,0	0,0	4.906,4	1.294,6	2.645,0	2.302,5	376,9	486,8	196,5	12.208,6	3,43%
2024	0,0	0,0	1.750,9	284,4	2.645,0	2.302,5	384,5	0,0	308,1	7.675,4	2,16%
2025	0,0	0,0	3.484,9	0,0	2.645,0	2.302,5	391,6	0,0	207,7	9.031,7	2,54%
2026	0,0	0,0	1.149,0	0,0	2.645,0	2.302,5	392,6	0,0	213,5	6.702,6	1,88%
2027	0,0	0,0	160,6	0,0	2.645,0	2.302,5	1.356,6	0,0	219,6	6.684,3	1,88%
2028	0,0	0,0	6.346,0	0,0	2.645,0	2.396,7	702,7	0,0	225,8	12.316,2	3,46%
2029	0,0	0,0	164,8	0,0	2.645,0	2.396,7	158,6	0,0	232,2	5.597,3	1,57%
2030	0,0	0,0	254,1	0,0	2.645,0	2.396,7	720,0	0,0	238,8	6.254,7	1,76%
2031	0,0	0,0	129,0	0,0	2.645,0	2.396,7	457,8	0,0	245,7	5.874,2	1,65%
2032	0,0	0,0	126,2	0,0	2.645,0	2.396,7	756,2	0,0	252,7	6.176,8	1,74%
2033	0,0	0,0	6.238,1	0,0	2.645,0	2.396,7	445,4	0,0	253,5	11.978,8	3,37%
2034	0,0	0,0	468,3	0,0	2.645,0	3.523,0	26,4	0,0	260,2	6.922,9	1,94%
2035	0,0	0,0	144,4	0,0	2.645,0	3.540,4	32,5	0,0	259,0	6.621,3	1,86%
2036	0,0	0,0	166,2	0,0	2.645,0	3.557,8	20,3	0,0	267,0	6.656,3	1,87%
2037	0,0	0,0	5.083,7	0,0	2.645,0	3.575,2	16,0	0,0	275,1	11.595,0	3,26%
2038	0,0	0,0	146,9	0,0	2.645,0	3.271,9	9,5	0,0	0,0	6.073,3	1,71%
2039	0,0	0,0	135,1	0,0	2.645,0	3.289,3	9,5	0,0	0,0	6.078,9	1,71%
2040	0,0	0,0	141,9	0,0	1.938,8	3.306,7	9,5	0,0	0,0	5.396,8	1,52%
2041	0,0	0,0	136,8	0,0	571,3	3.327,5	9,5	0,0	0,0	4.045,1	1,14%
2042	0,0	0,0	4.767,4	0,0	0,0	3.348,4	0,3	0,0	0,0	8.116,0	2,28%
2043	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5.443,3	0,3	0,0	0,0	5.443,6	1,53%
2044	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5.464,2	0,3	0,0	0,0	5.464,5	1,54%
2045	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6.068,4	0,3	0,0	0,0	6.068,7	1,71%
2046	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6.489,3	0,3	0,0	0,0	6.489,6	1,82%
2047	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7.760,2	0,3	0,0	0,0	7.760,5	2,18%
2048	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7.581,1	0,1	0,0	0,0	7.581,1	2,13%
2049	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8.651,9	0,0	0,0	0,0	8.651,9	2,43%
2050	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9.176,3	0,0	0,0	0,0	9.176,3	2,58%
2051	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10.365,1	0,0	0,0	0,0	10.365,1	2,91%
2052	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10.529,7	0,0	0,0	0,0	10.529,7	2,96%
2053	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10.861,0	0,0	0,0	0,0	10.861,0	3,05%
2054	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11.220,3	0,0	0,0	0,0	11.220,3	3,15%
2055	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10.518,4	0,0	0,0	0,0	10.518,4	2,95%
2056	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10.544,4	0,0	0,0	0,0	10.544,4	2,96%
2057	0,0	0,0	1.181,7	0,0	0,0	3.332,8	0,0	0,0	0,0	4.514,5	1,27%
2058	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3.358,7	0,0	0,0	0,0	3.358,7	0,94%
2059	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3.377,0	0,0	0,0	0,0	3.377,0	0,95%
2060	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3.407,4	0,0	0,0	0,0	3.407,4	0,96%
Σύνολο	15.283,3	21.212,5	51.539,4	9.814,6	52.900,0	190.782,3	7.725,7	2.377,8	4.398,5	356.034,1	100,00%

Σημ.: Δεν περιλαμβάνεται η επιμήκυνση των δανείων του EFSF που συμφωνήθηκε στο Eurogroup της 22-6-2018.

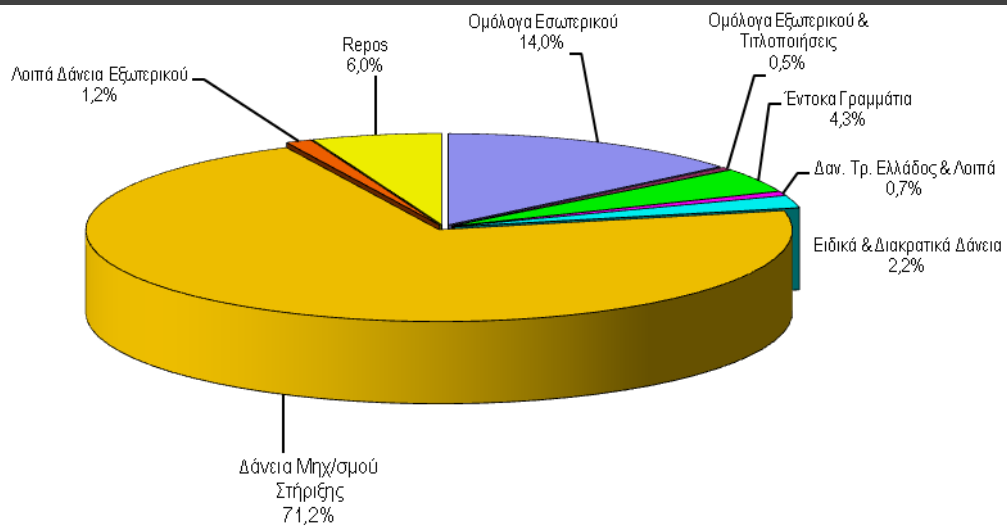
Διάγραμμα 4.1 Χρονοδιάγραμμα λήξης χρέους της Κεντρικής Διοίκησης την 30/9/2018 (σε εκατ. ευρώ)

Σημ.: Δεν περιλαμβάνεται η επιμήκυνση των δανείων του EFSF που συμφωνήθηκε στο Eurogroup της 22-6-2018.
Πηγή: ΟΔΔΗΧ

Επισημαίνεται ότι στις 30/09/2018 το ύψος των ομολόγων του ΕΔ αποτελούσε το 14,0% του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης (έναντι 91,0% το 2009), ενώ τα δάνεια που ελήφθησαν από τον Μηχανισμό Στήριξης αποτελούν πλέον το 71,2% του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης (διάγραμμα 4.2).

Διάγραμμα 4.2 Σύνθεση χρέους Κεντρικής Διοίκησης την 30/9/2018

Πηγή: ΟΔΔΗΧ

Η μέση υπολειπόμενη φυσική διάρκεια του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης ήταν 6,3 έτη το 2011, ενώ στις 30/9/2018 είχε σχεδόν τριπλασιαστεί και διαμορφώθηκε στα 18,54 έτη (πίνακας 4.5).

Πίνακας 4.5 Μέση υπολειπόμενη φυσική διάρκεια χρέους Κεντρικής Διοίκησης			
Ημερομηνία	Μέση Διάρκεια σε έτη		
	Χρέος σε ευρώ	Χρέος εκτός ζώνης ευρώ	Συνολικό χρέος
31/12/2011	6,28	3,21	6,30
31/12/2012	15,72	2,36	15,29
31/12/2013	16,54	3,76	16,02
31/12/2014	16,70	4,20	16,16
31/12/2015	17,21	4,28	16,76
31/12/2016	17,00	3,73	16,60
31/12/2017	18,74	3,01	18,32
30/09/2018	18,89	2,59	18,54

Πηγή: ΟΔΔΗΧ

Στις 30/09/2018, ποσοστό 77,6% του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης είχε υπολειπόμενη φυσική διάρκεια μεγαλύτερη των πέντε ετών, λόγω της επιμήκυνσης των δανείων του Μηχανισμού Στήριξης και της έκδοσης νέων ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου στο πλαίσιο της ανταλλαγής ομολόγων (PSI) (πίνακας 4.6).

Πίνακας 4.6 Χρέος Κεντρικής Διοίκησης ως προς την υπολειπόμενη φυσική διάρκεια (%)	
Διάρκεια	30/09/2018
Βραχυπρόθεσμο (μέχρι 1 έτος)	13,0%
Μεσοπρόθεσμο (1 έως 5 έτη)	9,4%
Μακροπρόθεσμο (άνω των 5 ετών)	77,6%
Σύνολο	100,0%

Πηγή: ΟΔΔΗΧ

4. Δαπάνες εξυπηρέτησης χρέους Κεντρικής Διοίκησης

Οι δαπάνες εξυπηρέτησης του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης το 2018 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 13.249 εκατ. ευρώ, έναντι 101.642 εκατ. ευρώ το έτος 2017 (πίνακας 4.7). Το ιδιαίτερα υψη-

λό μέγεθος των δαπανών εξυπηρέτησης χρέους Κεντρικής Διοίκησης κατά το 2017 οφείλεται στην εφαρμογή των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους και στην ανταλλαγή των ομολόγων.

**Πίνακας 4.7 Δαπάνες εξυπηρέτησης χρέους Κεντρικής Διοίκησης
(σε εκατ. ευρώ)**

Έτος	Χρεολύσια			Τόκοι			Παράλληλες δαπάνες (3)	Τόκοι και παραλ. δαπάνες (2+3)	Γενικό σύνολο (1+2+3)
	Συναλ.	Εθν. νομ.	Σύνολο	Συναλ.	Εθν. νομ.	Σύνολο			
	(1)	(2)	(3)						
1997	3.057	7.088	10.145	1.348	7.461	8.809	308	9.117	19.262
1998	3.550	6.132	9.682	1.625	7.393	9.018	170	9.188	18.870
1999	2.682	6.569	9.251	1.532	7.758	9.290	101	9.391	18.642
2000	4.640	8.491	13.131	1.922	7.577	9.499	58	9.557	22.688
2001	2.566	9.052	11.618	719	8.570	9.289	39	9.328	20.946
2002	2.397	17.883	20.280	391	8.144	8.535	59	8.594	28.874
2003	1.204	19.559	20.763	180	9.028	9.208	70	9.278	30.041
2004	667	17.777	18.444	85	9.198	9.283	72	9.355	27.799
2005	751	19.628	20.379	108	9.508	9.616	71	9.687	30.066
2006	65	16.524	16.589	92	9.349	9.441	56	9.497	26.086
2007	43	22.152	22.195	74	9.583	9.657	71	9.728	31.923
2008	424	25.822	26.246	82	11.052	11.134	72	11.206	37.452
2009	375	28.760	29.135	39	12.145	12.184	141	12.325	41.460
2010	159	19.390	19.549	104	12.873	12.977	246	13.223	32.772
2011	-129	28.976	28.847	372	15.758	16.130	218	16.348	45.195
2012	-1.353	25.261	23.908	603	11.530	12.133	631	12.764	36.672
2013	2.110	10.647	12.757	848	5.173	6.021	150	6.171	18.928
2014	2.367	22.453	24.820	955	4.573	5.528	82	5.610	30.430
2015	3.242	23.981	27.223	760	5.040	5.800	178	5.978	33.201
2016	1.159	6.401	7.560	426	5.162	5.588	55	5.643	13.203
2017	790	94.575	95.365	370	5.838	6.208	69	6.277	101.642
2018*	1.329	6.257	7.586	344	5.176	5.520	143	5.663	13.249

* Εκτιμήσεις

Σημειώσεις: α) Από το 2008 και εξής περιλαμβάνονται και οι δαπάνες προσαρμογών ESA 95.

β) Δεν περιλαμβάνονται εξοφλήσεις βραχυπρόθεσμου χρέους (έντοκα γραμμάτια ιδιωτικού τομέα, βραχυπρόθεσμοι τίτλοι εξωτερικού, ταμειακές διευκολύνσεις και repos), οι οποίες εμφανίζονται στον πίνακα 4.8.

γ) Από το 2012 στις παράλληλες δαπάνες περιλαμβάνονται και προμήθειες εκταμίευσης δανείων από το ΕΤΧΣ και ΕΜΣ

δ) Οι δαπάνες είναι μετά SWAP.

ε) Η αύξηση των χρεολυσίων το 2017 οφείλεται στην εφαρμογή των βραχυπρόθεσμων μέτρων και στις ανταλλαγές ομολόγων.

Πηγή: ΟΔΔΗΧ

Οι δαπάνες για εξόφληση βραχυπρόθεσμων τίτλων του ΕΔ, οι οποίες από το 2011 έως το 2013 περιλαμβάνουν μόνο έντοκα γραμμάτια ιδιωτικού τομέα, ενώ από το 2014 περιλαμβάνουν και repos, εκτιμάται ότι το 2018 θα διαμορφωθούν σε 784.670 εκατ. ευρώ, έναντι 566.998 εκατ. ευρώ το 2017 (πίνακας 4.8).

Σημειώνεται ότι οι δαπάνες εξόφλησης εντόκων γραμματίων και repos αφορούν τις συνολικές ετήσιες εξοφλήσεις, οι οποίες αναχρηματοδοτούνται με νέες αντίστοιχες εκδόσεις, δεδομένου ότι το υφιστάμενο συνολικό ύψος των ΕΓΕΔ δεν ξεπερνά τα 15.200 εκατ. ευρώ και το υφιστάμενο υπόλοιπο των repos δεν ξεπερνά τα 23.000 εκατ. ευρώ.

**Πίνακας 4.8 Εξοφλήσεις βραχυπρόθεσμου χρέους
(σε εκατ. ευρώ)**

Έτος	Έντοκα γραμμάτια	Βραχυπρόθεσμοι τίτλοι εξωτερικού ⁽¹⁾ –	Σύνολο
------	------------------	---	--------

	ιδιωτικού τομέα	Βραχυπρόθεσμα δάνεια ⁽²⁾	
2010	17.974	4.627	22.601
2011	33.395	0	33.395
2012	47.008	0	47.008
2013	44.703	0	44.703
2014	40.558	88.549	129.107
2015	40.457	699.971	740.428
2016	40.941	490.322	531.263
2017	41.087	525.911	566.998
2018*	34.670	750.000	784.670

* Εκτιμήσεις

⁽¹⁾ Euro Commercial Paper (ECP)

⁽²⁾ Από το 2008 περιλαμβάνονται οι βραχυπρόθεσμες ταμειακές διευκολύνσεις και από το 2014 γερως.

Πηγή: ΟΔΔΗΧ

Όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα, οι δαπάνες για τόκους του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης διαμορφώνονται κοντά στα επίπεδα των 5.500-6.500 εκατ. ευρώ, ήτοι σε ποσοστό 3%-3,4% του ΑΕΠ (πίνακας 4.9).

Πίνακας 4.9 Ύψος δαπανών για τόκους χρέους Κεντρικής Διοίκησης (ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Τόκοι προ Swap	5.341	5.306	5.077	5.693	4.670	5.600
Τόκοι μετά Swap	5.528	5.800	5.588	6.208	5.520	6.600
Τόκοι μετά Swap ως % του ΑΕΠ	3,1%	3,3%	3,2%	3,4%	3,0%	3,4%

* Εκτιμήσεις ** Προβλέψεις

Πηγή: ΟΔΔΗΧ

5. Η ενοποιημένη αγορά ευρωομολόγων

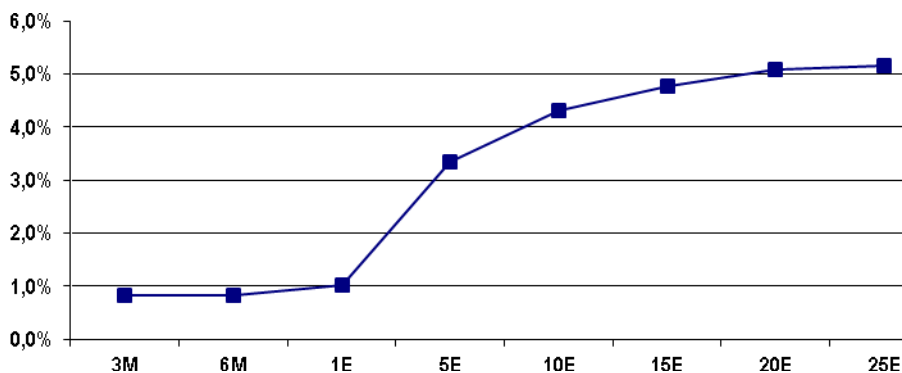
Από τα τέλη Οκτωβρίου του 2017 το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης (quantitative easing) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αναπροσαρμόστηκε, με τις μηνιαίες αγορές ομολόγων να διαμορφώνονται σε 30 δισ. ευρώ έως τον Σεπτέμβριο του 2018. Οι συνολικές αγορές κρατικών χρεογράφων από την έναρξη του προγράμματος, τον Μάρτιο του 2015, έχουν ήδη ξεπεράσει τα 2,1 τρις. ευρώ. Οι αποδόσεις των βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων τίτλων των χωρών του στενού πυρήνα της ευρωζώνης κινούνται και φέτος σε αρνητικά επίπεδα, ενώ οι αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων τους εξακολουθούν να διαμορφώνονται κάτω του 1%.

6. Αγορά τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου

Το βραχυχρόνιο κόστος δανεισμού του ΕΔ, όπως αποτυπώνεται στις δημοπρασίες εντόκων γραμματίων 13, 26 και 52 εβδομάδων, κινείται κοντά σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Στις δημοπρασίες του Σεπτεμβρίου του 2018 αυτό διαμορφώθηκε στο 0,65% για τα τρίμηνα, 0,85% για τα εξάμηνα και 1,09% για τα ετήσια έντοκα γραμμάτια, γεγονός που οφείλεται στη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος μετά την ολοκλήρωση της τέταρτης αξιολόγησης και την εκταμίευση της τελευταίας δόσης από τον ESM, καθώς επίσης και στην περαιτέρω βελτίωση του σχήματος της ελληνικής καμπύλης αποδόσεων, μετά την επιτυχημένη έξοδο της χώρας στις αγορές τον Φεβρουάριο του 2018.

Η καμπύλη αποδόσεων του ΕΔ εμφανίζει θετική κλίση τόσο για βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες, όσο και για μακροπρόθεσμες διάρκειες, μέχρι 25 έτη (διάγραμμα 4.3).

Διάγραμμα 4.3 Καμπύλη αποδόσεων τίτλων Ελληνικού Δημοσίου

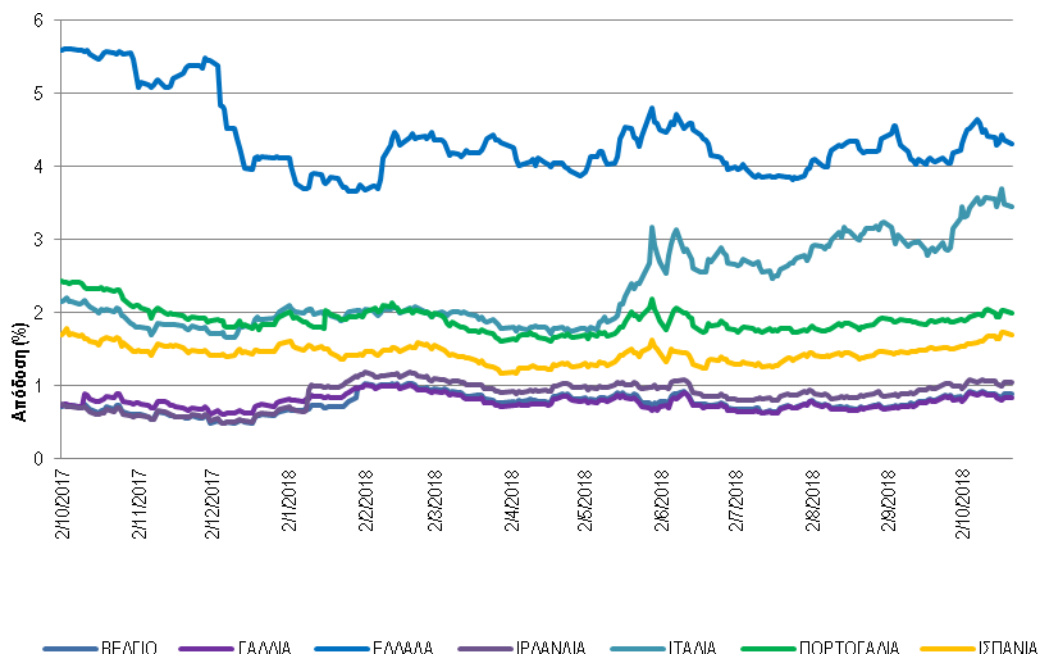

Πηγή: ΟΔΔΗΧ

Μετά το τέλος Αυγούστου, η απόδοση του δεκαετούς ελληνικού ομολόγου, παρότι ευμετάβλητη εξαιτίας του δυσμενούς διεθνούς περιβάλλοντος, διατηρείται σε σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα από αυτά των προηγούμενων ετών και αντίστοιχα με τα επίπεδα της εξαετίας 2002-2008.

Κατά τη διάρκεια του 2018 οι αποδόσεις των δεκαετών κρατικών τίτλων των υπολοίπων χωρών του νότου της Ευρωζώνης, όπως η Πορτογαλία και η Ισπανία, πλην της Ιταλίας, καθώς και χωρών όπως το Βέλγιο, η Ιρλανδία και η Γαλλία, εξακολούθησαν να διαμορφώνονται κοντά στα ιστορικά χαμηλά τους επίπεδα (διάγραμμα 4.4).

Διάγραμμα 4.4 Αποδόσεις 10ετών κρατικών τίτλων
(ημερήσια στοιχεία – αποδόσεις)

Πηγή: ΟΔΔΗΧ

Πρωτογενής αγορά τίτλων

Λίγους μήνες μετά την κοινοπρακτική έκδοση πενταετούς ομολόγου τον Αύγουστο του 2017, το ΕΔ πραγματοποίησε τον Φεβρουάριο του 2018 νέα κοινοπρακτική έκδοση επταετούς ομολόγου ύψους 3.000 εκατ. ευρώ με σταθερό επιτόκιο 3,375%. Η τελευταία έκδοση επταετούς ομολόγου είχε γίνει τον Απρίλιο του 2010.

Κατά τη διάρκεια του έτους το ΕΔ συνέχισε να εκδίδει τίτλους βραχυπρόθεσμης διάρκειας. Η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση πραγματοποιήθηκε με μηνιαίες εκδόσεις εντόκων γραμματίων διάρκειας 13 και 26 εβδομάδων και τριμηνιαίες 52 εβδομάδων, καθώς επίσης και με σύναψη συμφωνιών repos κυρίως με τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Στις 30/09/2018 το ανεξόφλητο υπόλοιπο των ΕΓΕΔ ανέρχεται σε 15.283 εκατ. ευρώ, ενώ τα repos ανήλθαν σε 21.213 εκατ. ευρώ.

Ο μεσοσταθμικός συντελεστής κάλυψης των δημοπρασιών ΕΓΕΔ διαμορφώθηκε στο 2,00. Το μέσο σταθμικό επιτόκιο νέου δανεισμού, το οποίο διαμορφώθηκε από τις εκδόσεις εντόκων γραμματίων, του νέου επταετούς ομολόγου και των δανείων που χορηγήθηκαν από τον ΕSM, έως 30/09/2018 διαμορφώθηκε στο 1,40%, ενώ η μέση φυσική διάρκεια του νέου δανεισμού διαμορφώθηκε σε 19,88 έτη, έναντι 9,95 ετών την αντίστοιχη περυσινή περίοδο.

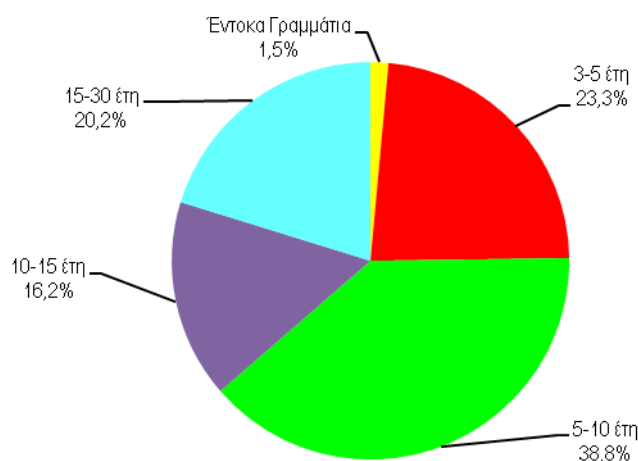
Δευτερογενής αγορά τίτλων

Η συνολική αξία των συναλλαγών που καταγράφηκε στο Σύστημα Άυλων Τίτλων της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία περιλαμβάνει τις αγοραπωλησίες τίτλων και τις συμφωνίες επαναγοράς στην εξωχρηματιστηριακή αγορά (over-the-counter) και τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες διαπραγμάτευσης, διαμορφώθηκε σε 68,11 δισ. ευρώ το τρίτο τρίμηνο του 2018 έναντι 50,27 δισ. ευρώ το δεύτερο τρίμηνο του 2018 και 86,79 δισ. ευρώ το πρώτο τρίμηνο του 2018.

Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2018, το 36,4% της συναλλακτικής δραστηριότητας στην Ηλεκτρονική Δευτερογενή Αγορά Τίτλων (ΗΔΑΤ) επικεντρώθηκε σε μακροπρόθεσμους τίτλους με διάρκεια από 10 έως 30 έτη, το 38,8% σε τίτλους με διάρκεια από 5 έως 10 έτη, το 23,3% σε μεσοπρόθεσμους τίτλους με διάρκεια από 3 έως 5 έτη και το 1,5% αφορούσε τίτλους εντόκων γραμματίων.

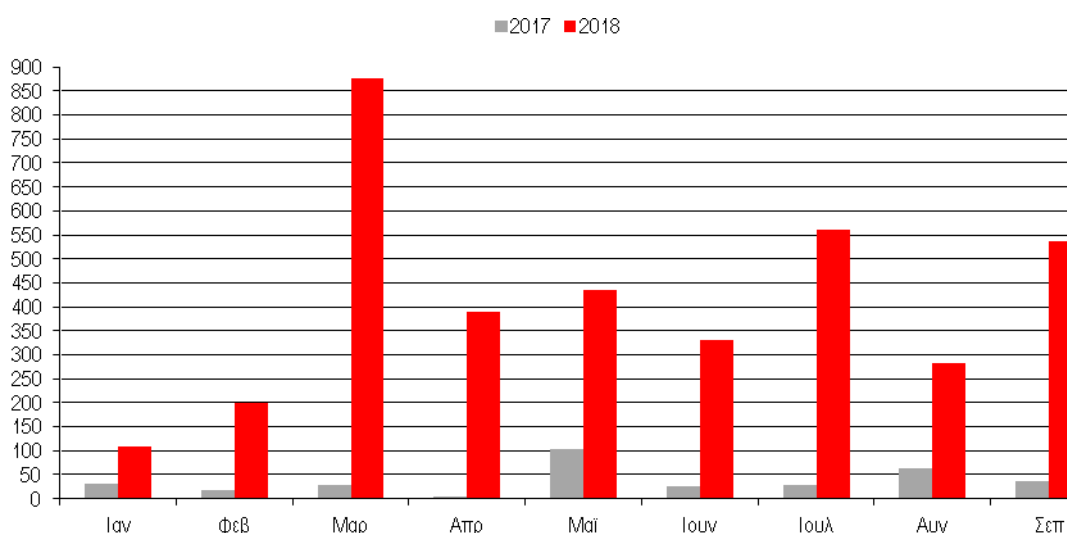
Η κατανομή της αξίας των συναλλαγών της ΗΔΑΤ ανάλογα με την εναπομένουσα διάρκεια των τίτλων, κατά το τρίτο τρίμηνο του 2018, παρουσιάζεται στο διάγραμμα 4.5.

Διάγραμμα 4.5 Αξία συναλλαγών στην ΗΔΑΤ γ' τρίμηνο 2018
(με βάση την εναπομένουσα διάρκεια των τίτλων)

Το εννεάμηνο του 2018 η συναλλακτική δραστηριότητα στην Ηλεκτρονική Δευτερογενή Αγορά Τίτλων (ΗΔΑΤ) κινήθηκε σε πολύ υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η εξέλιξη της αξίας των συναλλαγών που πραγματοποιήθηκε στην ΗΔΑΤ για τα εννεάμηνα των ετών 2017 και 2018, ανά μήνα, παρουσιάζεται στο διάγραμμα 4.6.

Διάγραμμα 4.6 Μηνιαίος όγκος συναλλαγών επί τίτλων του Δημοσίου στην ΗΔΑΤ (σε εκατ. ευρώ)

Πηγή: Τράπεζα Ελλάδος, ΗΔΑΤ

Η σύνθεση της ομάδας των βασικών διαπραγματευτών αγοράς κατά το τρέχον έτος αποτελείται από 4 ελληνικά και 17 διεθνή πιστωτικά ιδρύματα.

7. Βασικές κατευθύνσεις δανεισμού και διαχειριστικοί στόχοι έτους 2019

Κατά το έτος 2018 συνεχίστηκε η αξιοποίηση και η βέλτιστη διαχείριση του μεγαλύτερου μέρους των ταμειακών διαθεσίμων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, μέσω της εφαρμογής του προγράμματος πράξεων διαχείρισης ταμειακής ρευστότητας υπό τη μορφή repo agreements, που συνάπτει ο ΟΔΔΗΧ. Ειδικότερα, μέσω του εν λόγω προγράμματος παρέχονται ανταγωνιστικές υψηλές αποδόσεις επ' ωφελεία των φορέων, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται αντίστοιχο όφελος ως προς το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης, με σωρευτικά θετικές επιπτώσεις για τη βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους.

Η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση του ΕΔ για το έτος 2018 συνεχίστηκε να υλοποιείται και μέσω εκδόσεων εντόκων γραμματίων, όπου για πρώτη φορά, στις 16/3/2018, μετά από σχεδόν οκτώ έτη, ήτοι από τον Απρίλιο του 2010, εκδόθηκαν ετήσια έντοκα γραμμάτια με διάρκεια 52 εβδομάδων. Αντίστοιχες εκδόσεις έλαβαν χώρα τόσο τον Ιούνιο όσο και τον Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους, ενώ έχει προγραμματιστεί νέα έκδοση ετήσιων ΕΓΕΔ για τον μήνα Δεκέμβριο. Με τον τρόπο αυτό ολοκληρώνεται ο σχεδιασμός για τη σταδιακή αντικατάσταση μέρους των υφιστάμενων εκδόσεων ΕΓΕΔ διάρκειας 13 και 26 εβδομάδων με νέες εκδόσεις ΕΓΕΔ 52 εβδομάδων, επιτυγχάνοντας παράλληλα την επέκταση της μέσης σταθμικής ωρίμανσης του βραχυχρόνιου δανεισμού και τον περαιτέρω περιορισμό του κινδύνου αναχρηματοδότησης. Στον σχεδιασμό για το δανειακό πρόγραμμα του έτους 2019 εντάσσεται, μεταξύ άλλων, η ανακύκλωση τεσσάρων εκδόσεων ΕΓΕΔ με διάρκεια 52 εβδομάδων.

Η τελευταία έκδοση του επταετούς ομολόγου του ΕΔ, τον Φεβρουάριο του 2018, που είχε ως στόχο την αναδημιουργία επαρκούς ρευστότητας, τον εμπλουτισμό της καμπύλης αποδόσεων ομολόγων αναφοράς του ΕΔ, καθώς επίσης και την ενίσχυση των ταμειακών διαθεσίμων ασφαλείας για την απρόσκοπτη χρηματοδότηση του ΕΔ. Σε συνέχεια της εν λόγω έκδοσης, ο σχεδιασμός της εκδοτικής πολιτικής για το έτος 2019 περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, σειρά νέων ομολογιακών εκδόσεων σταθερού επιτοκίου με κομβικές διάρκειες, που θα συμπληρώνουν τα κενά του φάσματος λήξεων του ελληνικού χαρτοφυλακίου χρέους.

Λαμβανομένων υπόψη των υφιστάμενων υψηλών ταμειακών διαθεσίμων που διατηρεί το ΕΔ τα οποία, ακόμα και υπό εξαιρετικά συντηρητικές εκτιμήσεις επαρκούν για να καλύψουν τις μικτές χρηματοδοτικές του ανάγκες, τουλάχιστον για τα δύο επόμενα έτη, οι στόχοι της εκδοτικής πολιτικής για το έτος 2019 αλλά και μετέπειτα θα προσανατολιστούν: σε ομολογιακές εκδόσεις με υψηλή ρευστότητα και όγκο, στη διατήρηση μίας αντιπροσωπευτικής καμπύλης αποδόσεων ελληνικών κρατικών χρεογράφων αναφοράς, καθώς επίσης και στη συνεχή και αδιάλειπτη παρουσία του ΕΔ στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, ως εκδότη κρατικών χρεογράφων, παρέχοντας παράλληλα την αναγκαία διαφάνεια και προβλεψιμότητα στην επενδυτική κοινότητα.

Το σύνολο των νέων ετήσιων εκδόσεων δεν αναμένεται να ξεπερνά τις ετήσιες αποπληρωμές χρεολυσίων, ενώ η αναμενόμενη υπερβάλλουσα ρευστότητα θα αξιοποιηθεί στο πλαίσιο ενός συντεταγμένου προγράμματος διαχείρισης υφιστάμενων υποχρεώσεων χαρτοφυλακίου χρέους, κατά τα πρότυπα των αντίστοιχων προγραμμάτων που έλαβαν χώρα στο πρόσφατο παρελθόν.

Κατά το επόμενο έτος, θα διατηρηθούν οι βασικοί μεσοπρόθεσμοι στόχοι διαχείρισης του χαρτοφυλακίου δημοσίου χρέους, όπως είναι η διατήρηση του συναλλαγματικού κινδύνου στα σημερινά ελάχιστα επίπεδα για τα δάνεια εκτός ευρώ και η βελτίωση της αναλογίας χρέους σταθερού επιτοκίου στο σύνολο του χαρτοφυλακίου.

Σημειώνεται ότι μετά (α) την ολοκλήρωση της εφαρμογής τόσο των βραχυχρόνιων μέτρων για το χρέος όσο και των αποφάσεων για τα μεσο-μακροχρόνια μέτρα, (β) την ενσωμάτωση των παραμέτρων κινδύνου του χαρτοφυλακίου υποχρεώσεων του EFSF στο χαρτοφυλάκιο του ελληνικού δημοσίου χρέους και (γ) την υλοποίηση του εγκεκριμένου διαχειριστικού προγράμματος για το έτος 2018, η συμμετοχή των υποχρεώσεων κυμαινόμενου επιτοκίου στο σύνολο του δημοσίου χρέους αναμένεται να περιοριστεί κάτω του 15%, μειώνοντας σημαντικά τον επιτοκιακό κίνδυνο για το ΕΔ. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι τα παραπάνω επετεύχθησαν σε περιβάλλον ιστορικά χαμηλών επιτοκίων, διασφαλίζοντας έτσι επί μακρό χρονικό διάστημα χαμηλές, σταθερές και προβλέψιμες δαπάνες τόκων για το ΕΔ. Εφόσον οι συνθήκες της αγοράς παραμείνουν ευνοϊκές, η διαχειριστική αυτή πολιτική θα συνεχισθεί περαιτέρω.

ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ

Η χορήγηση εγγυήσεων από το Ελληνικό Δημόσιο αποτελεί ένα σημαντικό μέσο στην άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής, το οποίο μέχρι σήμερα έχει χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση δημόσιων και ιδιωτικών φορέων της οικονομίας.

Βασική επιδίωξη είναι η ορθή διαχείριση των εγγυήσεων, σύμφωνα με διαφανή και αντικειμενικά κριτήρια, όπως προβλέπονται στο ν. 4549/2018 (άρθρα 91-108) και στην ευρωπαϊκή νομοθεσία περί κρατικών ενισχύσεων (άρθρα 107-108 της ΣΛΕΕ).

Συγκεκριμένα, η πολιτική εγγυήσεων που ακολουθήθηκε κατά τα προηγούμενα έτη ήταν ενταγμένη στο πλαίσιο των κριτηρίων και των στόχων της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης, με το όριο παροχής νέων εγγυήσεων να είναι κατ' αρχήν μηδενικό με εξαίρεση:

- τις εγγυήσεις που παρέχονται για δανεισμό φορέων εντός της Γενικής Κυβέρνησης,
- τις εγγυήσεις που παρέχονται για τη στήριξη των τραπεζών,
- τις εγγυήσεις που σχετίζονται με δάνεια που χορηγούνται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων,
- τις εγγυήσεις που χορηγούνται για φυσικές καταστροφές σε ιδιώτες και επιχειρήσεις που έχουν αποδεδειγμένα υποστεί ζημιές (μείον τυχόν ποσά που εισέπραξαν ως ασφαλιστική αποζημίωση), μέχρι του ποσού των 30 εκατ. ευρώ.

Από το έτος 2019 και εξής το ανώτατο όριο παροχής νέων εγγυήσεων καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών βάσει των διατάξεων του άρθρου 104 του ν. 4549/2018 και δεν δύναται να υπερβαίνει το 1,5% των πρωτογενών δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού του αντίστοιχου έτους.

Για το έτος 2018 τα στοιχεία των εγγυήσεων εκτιμάται να διαμορφωθούν ως εξής (πίνακας 4.10 και διάγραμμα 4.7):

- οι νέες εγγυήσεις θα κυμανθούν στο 0,06% του ΑΕΠ, έναντι 0,15% το 2017,
- οι καταπτώσεις αναμένεται να διαμορφωθούν στο 0,05% του ΑΕΠ, έναντι 0,38% το 2017,
- το ανεξόφλητο εγγυημένο υπόλοιπο αναμένεται να διαμορφωθεί στο 5,6% του ΑΕΠ, έναντι 6,4% το 2017.

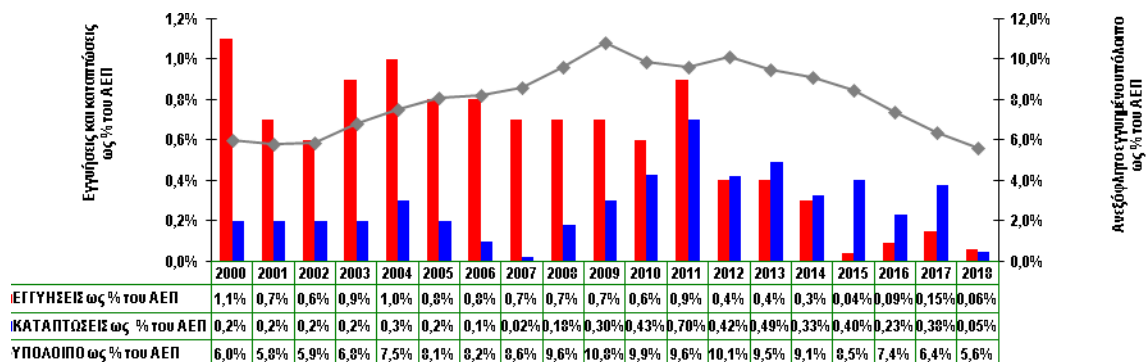
Επισημαίνεται ότι τα στοιχεία του πίνακα 4.10 και του διαγράμματος 4.7 δεν περιλαμβάνουν τις εγγυήσεις που έχουν παρασχεθεί προς τα πιστωτικά ιδρύματα τόσο στο πλαίσιο της ενίσχυσης της ρευστότητάς τους όσο και στο πλαίσιο του Προγράμματος Ενίσχυσης της Επιχειρηματικότητας.

Πίνακας 4.10 Εγγυήσεις, ανεξόφλητο εγγυημένο υπόλοιπο, καταπτώσεις και προμήθειες εγγυήσεων κατά τα έτη 2000-2018
(σε εκατ. ευρώ)

Έτος	Εγγυήσεις		Ανεξόφλητο εγγυημένο υπόλοιπο		Καταπτώσεις		Έσοδα από προμήθειες εγγυήσεων του Δημοσίου και εισπράξεις από ΔΟΥ	Καταπτώσεις που τελικά βαρύνουν το Δημόσιο	
	(1)		(2)		(3)		(4)	(5) = (3)-(4)	
	1/1-31/12		την 31/12		1/1-31/12		1/1-31/12	1/1-31/12	
	Ποσά	Εγγυήσεις ως % του ΑΕΠ	Ποσά	Υπόλοιπο ως % του ΑΕΠ	Ποσά	Καταπτώσεις ως % του ΑΕΠ	Ποσά	Ποσά	Καταπτώσεις ως % του ΑΕΠ
2000	1.511,4	1,1	8.416,7	6,0	332,3	0,2	35,3	297,0	0,21
2001	1.011,0	0,7	8.819,3	5,8	366,7	0,2	45,8	320,9	0,21
2002	905,0	0,6	9.714,6	5,9	360,5	0,2	47,3	313,2	0,19
2003	1.545,5	0,9	12.143,4	6,8	293,6	0,2	66,4	227,2	0,13
2004	1.848,4	1,0	14.436,5	7,5	593,9	0,3	57,9	536,0	0,28
2005	1.628,2	0,8	16.200,5	8,1	373,9	0,2	51,2	322,7	0,16
2006	1.736,0	0,8	17.936,1	8,2	94,6	0,1	49,2	45,4	0,02
2007	1.656,6	0,7	19.929,0	8,6	42,3	0,02	57,3	-15,0	-0,01
2008	1.788,0	0,7	23.232,0	9,6	434,1	0,18	68,4	365,7	0,15
2009	1.563,7	0,7	25.586,6	10,8	704,8	0,30	70,7	634,1	0,27
2010	1.254,4	0,6	22.438,2	9,9	974,2	0,43	78,5	895,7	0,40
2011	1.804,9	0,9	19.950,8	9,6	1.442,0	0,70	135,8	1.306,2	0,63
2012	688,0	0,4	19.314,7	10,1	796,0	0,42	72,6	723,4	0,38
2013	634,7	0,4	17.234,4	9,5	877,5	0,49	170,0	707,5	0,39
2014	536,6	0,3	16.315,0	9,1	588,2	0,33	83,0	505,2	0,28
2015	65,0	0,04	15.121,2	8,5	702,1	0,40	72,0	630,1	0,36
2016	162,9	0,09	13.122,9	7,4	412,3	0,23	108,4	303,9	0,17
2017	266,6	0,15	11.546,4	6,4	676,7	0,38	57,4	619,3	0,34
2018*	111,5	0,06	10.358,4	5,6	88,7	0,05	56,8	31,9	0,02

*Τα στοιχεία για το έτος 2018 αποτελούν εκτίμηση.

Διάγραμμα 4.7 Εγγυήσεις, καταπτώσεις και ανεξόφλητο εγγυημένο υπόλοιπο κατά τα έτη 2000-2018
(ως % του ΑΕΠ)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι καταπτώσεις (μπλε στήλη) αφορούν εγγυήσεις προηγούμενων ετών.

Ενίσχυση ρευστότητας της οικονομίας

- Με την ψήφιση του ν.3723/2008 «Ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσης και άλλες διατάξεις» επιχειρήθηκε η θωράκιση της ελληνικής οικονομίας από τις επιπτώσεις της διεθνούς κρίσης μέσω της ενίσχυσης της ρευστότητας του πιστωτικού συστήματος. Σκοπός ήταν να αποκτήσουν οι τράπεζες επιπλέον κεφάλαια για τη χορήγηση πιστώσεων στα νοικοκυριά και στις επιχειρήσεις και να αμβλυθούν οι πιέσεις στα επιτόκια χορηγήσεων.

Οι εγγυήσεις που είναι σε ισχύ στις 30/09/2018 ανέρχονται στο ποσό των 350 εκατ. ευρώ και παρουσιάζουν μείωση σε σχέση με το έτος 2017, καθώς το ύψος τους ήταν 380 εκατ. ευρώ στις 31/12/2017. Οι παραπάνω εγγυήσεις παρέχονται έναντι προμήθειας, η οποία αποτελεί έσοδο του Ελληνικού Δημοσίου. Συγκεκριμένα, το εννεάμηνο του 2018 έχει εισπραχθεί το συνολικό ποσό των 2,34 εκατ. ευρώ.

- Σύμφωνα με τον ν.3845/2010 «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο» δόθηκε η δυνατότητα παροχής της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου στην Τράπεζα της Ελλάδος για κάλυψη πιστώσεων σε τράπεζες που εδρεύουν στην Ελλάδα και παραμένουν φερέγγυες, με σκοπό την αντιμετώπιση προσωρινών βραχυπρόθεσμων προβλημάτων ρευστότητας (Emergency Liquidity Assistance - ELA).

Οι εγγυήσεις που είναι σε ισχύ ανέρχονται στο ποσό των 2,43 δισ. ευρώ και για το έτος 2018 έχει εισπραχθεί προμήθεια συνολικού ποσού 19,61 εκατ. ευρώ.

- Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων στο πλαίσιο των προγραμμάτων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας χορηγεί δάνεια στα τραπεζικά ιδρύματα με αποκλειστικό σκοπό τη χρηματοδότηση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

Οι εγγυήσεις που έχουν παρασχεθεί προς την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για την κάλυψη των εν λόγω δανείων είναι συνολικού ύψους 1,240 δισ. ευρώ, το ανεξόφλητο υπόλοιπο αυτών των δανείων ανέρχεται σε 1,096 δισ. ευρώ και έχει εισπραχθεί προμήθεια 8,85 εκατ. ευρώ μέχρι τις 30/9/2018.

- Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει θέσει σε εφαρμογή το πρόγραμμα Ενίσχυσης της Χρηματοδότησης του Εμπορίου (Trade Finance Facility), ένα εργαλείο βραχυπρόθεσμης εγγύησης, προσφέροντας έως και 500 εκατ. ευρώ για τη στήριξη του διεθνούς εμπορίου των ελληνικών μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

Με βάση το πρόγραμμα αυτό έχει μέχρι σήμερα παρασχεθεί εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου προς την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων συνολικού ποσού 10 εκατ. ευρώ.

- Τέλος, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων σε συνεργασία με την ΕΕ έχει θέσει σε εφαρμογή πιλοτικό πρόγραμμα για τη χρηματοδότηση επενδύσεων από επιχειρήσεις ΝΠΔΔ και φυσικά πρόσωπα, με σκοπό την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ – ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων είναι ένα φιλόδοξο πρόγραμμα αξιοποίησης της περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου. Ο κύριος στόχος του προγράμματος είναι η προσέλκυση κεφαλαίων, που α) συνεισφέρουν στον οικονομικό εξορθολογισμό και την επανεκκίνηση της ελληνικής οικονομίας και β) τροφοδοτούν τη βιώσιμη και διαρκή οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Το άνοιγμα τομέων της αγοράς που πραγματοποιείται μέσω του προγράμματος συμβάλλει μεταξύ άλλων στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, την αύξηση των επενδύσεων, καθώς και τη βελτίωση της εξωστρέφειας και ανταγωνιστικότητας βασικών τομέων της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα, η συνολικότερη προώθηση του προγράμματος δημιουργεί το κατάλληλο περιβάλλον εδραίωσης και ενίσχυσης της αξιοπιστίας της χώρας στο εξωτερικό. Η αξιοποίηση επιλεγμένων περιουσιακών στοιχείων από τον ιδιωτικό τομέα έχει πολλαπλασιαστικά οφέλη για την ελληνική οικονομία που περιλαμβάνουν:

- την άμεση μείωση του δημόσιου χρέους,
- το άνοιγμα των αγορών και την ενίσχυση του ανταγωνισμού,
- την αναδιοργάνωση, την αναβάθμιση και την αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων του Ελληνικού Δημοσίου, που θα ενισχύσουν την οικονομική δραστηριότητα της χώρας, και ιδιαίτερα της περιφέρειας, οδηγώντας στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, σε επιπλέον φορολογικά έσοδα και σε καλύτερες υπηρεσίες προς τους πολίτες,
- την προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία καινοτόμων έργων, τα οποία θα συμβάλλουν περαιτέρω στην ανάκαμψη και στη βιώσιμη, μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, καθώς και στην αναβάθμιση κρίσιμων κλάδων, όπως οι υποδομές, οι μεταφορές, η ενέργεια και ο τουρισμός,
- την εισαγωγή νέων και επενδυτικά ελκυστικών μηχανισμών ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος (ΕΣΧΑΔΑ, ΕΣΧΑΣΕ, κ.λπ.) και
- τη συνδρομή στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου, σταθερού, αποτελεσματικού και λειτουργικού ρυθμιστικού και κανονιστικού πλαισίου επενδύσεων.

Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας

Η Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας (ΕΕΣΥΠ), από την ίδρυσή της το 2016, αποτελεί το φορέα της ενιαίας διαχείρισης ενός σημαντικού μέρους των περιουσιακών στοιχείων του Ελληνικού Δημοσίου. Στο χαρτοφυλάκιο της έχουν ενταχθεί δημόσιες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε κομβικούς τομείς της εθνικής οικονομίας, καθώς και σημαντικός αριθμός ακινήτων της ιδιωτικής περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος είναι ικανός να δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την επίτευξη τοπικών ή ευρύτερων οικονομικών κλίμακας με στόχο τη γενικότερη ανάπτυξη.

Η ΕΕΣΥΠ έχει αναλάβει σημαντικό ρόλο, αφενός, ως προς τη βελτίωση της λειτουργίας των δημόσιων επιχειρήσεων και την ενίσχυση της αποδοτικότητάς τους, αφετέρου, ως προς τη δημιουργία πόρων οι οποίοι θα κατευθύνονται σε επενδύσεις. Σε αυτή την αποστολή της ΕΕΣΥΠ, πρέπει να προστεθεί και ο έμμεσος ρόλος της στην αναπτυξιακή προσπάθεια, καθώς η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων επιχειρήσεων θα έχει θετικό αντίκτυπο στις επενδυτικές και καταναλωτικές αποφάσεις του ιδιωτικού τομέα, καθώς και σε άλλα κρίσιμα μεγέθη όπως η ιδιωτική κατανάλωση, ο σχηματισμός παγίου κεφαλαίου, η απασχόληση, η πρόσβαση σε χρηματοδότηση και η εν γένει ανταγωνιστικότητα και εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας.

Η θέση της Εταιρείας στην ελληνική οικονομία και η σχέση της με τον ιδιωτικό τομέα μπορεί επιπλέον να συνδράμει καθοριστικά στην ανάδειξη νέων επιχειρηματικών μοντέλων και την αναδιάρθρωση τομέων της οικονομίας, ώστε να ανταπεξέλθουν στις νέες συνθήκες (οικονομικές, αγοράς και ανταγωνισμού, νέων τεχνολογιών και ψηφιακής εποχής, νέων προϊόντων και υπηρεσιών που απαιτούν οι καταναλωτές, προσαρμογής σε ευρωπαϊκές οδηγίες, περιβαλλοντικής καινοτομίας, κ.λπ.).

Η μακροπρόθεσμη προοπτική της εταιρείας είναι η επαύξηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων τα οποία διαχειρίζεται, αξιολογώντας και προωθώντας βέλτιστες στρατηγικές και στοχεύοντας στην επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα. Για το σκοπό αυτό, η εταιρεία προωθεί μεταρρυθμίσεις των δημόσιων επιχειρήσεων, μέσω αναδιάρθρωσης, εφαρμογής σύγχρονων κανόνων εταιρικής διακυβέρνησης και διαφάνειας, καθώς και μέσω της προαγωγής υπεύθυνης διοίκησης, κοινωνικής ευθύνης, καινοτομίας και βέλτιστων εταιρικών πρακτικών.

Για την εκπλήρωση του σκοπού της, η Εταιρεία ενεργεί με τρόπο ανεξάρτητο και επαγγελματικό, με μακροπρόθεσμη προοπτική στην επίτευξη των αποτελεσμάτων της, σύμφωνα με τον εσωτερικό της κανονισμό, στοχεύοντας να:

- αποτυπώσει συνολικά και με διαφάνεια την περιουσία του Ελληνικού Δημοσίου,
- διαμορφώσει μια αξιόπιστη και μακροπρόθεσμη στρατηγική διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων που θα αξιοποιεί τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα, θα παράγει καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα για το Δημόσιο και θα οδηγεί στην παροχή καλύτερων υπηρεσιών προς τους πολίτες,
- υποστηρίζει τη μετάβαση σε ένα νέο βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης.

Όραμα της ΕΕΣΥΠ είναι να δημιουργήσει σύγχρονες και αποδοτικές επιχειρήσεις, που λειτουργούν με αξιοκρατία, διαφάνεια και εξωστρέφεια, ενισχύοντας μακροπρόθεσμα την οικονομική και κοινωνική ανταποδοτικότητά τους. Όσο σημαντικές είναι οι δυνατότητες των δημόσιων επιχειρήσεων, άλλο τόσο απαραίτητη είναι και η υιοθέτηση μιας νέας νοοτροπίας που θα επιτρέψει να απελευθερωθούν οι πραγματικές τους δυνάμεις, με σύγχρονο όραμα, ισχυρές αξίες και ανάληψη ευθύνης.

Ταυτόχρονα η σταδιακή δημιουργία εσόδων μέσω της εφαρμογής της μερισματικής και επενδυτικής πολιτικής, θα διοχετεύσει κεφάλαια για επενδύσεις στην ελληνική οικονομία ή στις θυγατρικές της ΕΕΣΥΠ ώστε η εταιρεία να συνεισφέρει στην επίτευξη ενός νέου, βιώσιμου και αξιόπιστου μοντέλου ανάπτυξης, με συνεχώς βελτιούμενους οικονομικούς και κοινωνικούς δείκτες.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης της στρατηγικής της, η ΕΕΣΥΠ έχει ήδη προβεί σε δράσεις οι οποίες είτε έχουν ολοκληρωθεί είτε είναι στην φάση της ολοκλήρωσης, όπως:

- Ολοκληρώθηκε η αξιολόγηση των διοικητικών συμβουλίων των άμεσων θυγατρικών [Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) και Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤΑΔ)], αλλά και η συγκρότηση των νέων διοικητικών τους συμβουλίων, με ενίσχυση της διοίκησής τους με έμπειρα στελέχη, παράλληλα με την τροποποίηση των καταστατικών τους.
- Ολοκληρώθηκε η κατάρτιση του Στρατηγικού Σχεδίου της ΕΕΣΥΠ και των θυγατρικών της, το οποίο περιλαμβάνει τη συνολική στρατηγική προσέγγιση, με τους στόχους και τις προτεραιότητες για την καλύτερη διαχείριση και αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου που μεταφέρθηκαν στην ΕΕΣΥΠ.
- Ολοκληρώθηκε η κατάρτιση μεσοπρόθεσμων επιχειρηματικών πλάνων από τις διοικήσεις των θυγατρικών, στις οποίες η ΕΕΣΥΠ είναι μέτοχος πλειοψηφίας ή μοναδικός μέτοχος. Απώτερος στόχος είναι η παρακολούθηση της επίτευξης βελτιωμένων αποτελεσμάτων, σύμφωνα με προκαθορισμένους δείκτες απόδοσης, με βάση ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια.
- Ολοκληρώθηκε η διαμόρφωση και η έγκριση στόχων για το έτος 2018 για τα Διοικητικά Συμβούλια και τα εκτελεστικά μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των άμεσων θυγατρικών, ΤΑΙΠΕΔ και ΕΤΑΔ, οι οποίοι συνδέονται με τους στόχους της ΕΕΣΥΠ.
- Ολοκληρώθηκε η αξιολόγηση του Διοικητικού Συμβουλίου της θυγατρικής «Ελληνικά Ταχυδρομεία ΑΕ» και η επιλογή νέας διοίκησης και μελών ΔΣ με εμπειρία και γνώσεις στο επιχειρηματικό περιβάλλον της παροχής υπηρεσιών, προκειμένου να διαμορφωθεί και να υλοποιηθεί ένα σχέδιο δράσεων για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η εταιρεία, καθώς και της απαιτούμενης αναδιάρθρωσης.
- Η αξιολόγηση του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας «Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών ΑΕ» βρίσκεται σε εξέλιξη.

- Στο πλαίσιο της παραγράφου 2 του άρθρου 192 του ν.4389/2016, έχει εκκινήσει και είναι σε εξέλιξη η οργανωτική αναδιάρθρωση της «Εταιρείας Ακινήτων Δημοσίου ΑΕ», η οποία περιλαμβάνει τη διάγνωση της τρέχουσας κατάστασης, το σχεδιασμό της νέας δομής οργάνωσης, τις νέες διαδικασίες και συστήματα, καθώς και τη στελέχωση της νέας οργάνωσης.
- Παράλληλα με τον επιχειρηματικό σχεδιασμό, σε εξέλιξη βρίσκεται και η σταδιακή υλοποίηση των προβλέψεων του μηχανισμού συντονισμού, ο οποίος καθορίζει τις σχέσεις μεταξύ κράτους, ΕΕΣΥΠ και δημόσιων επιχειρήσεων. Ειδικότερη έμφαση δίνεται στη διαδικασία σχετικά με τη δι-ατύπωση του σκοπού των δημόσιων επιχειρήσεων, τη σύναψη συμβάσεων στόχων και απόδοσης και την εκπόνηση των δηλώσεων δεσμεύσεων.

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει τις μετοχές της Εταιρείας στις άμεσες και λοιπές θυγατρικές της με βάση το άρθρο 188 του ν.4389/2016, όπως αυτό τροποποιήθηκε.

Πίνακας 5.1 Μετοχολόγιο Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας (ΕΕΣΥΠ) ΑΕ

ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΧΑ			
Εταιρεία	Συνολικός αριθμός μετοχών	Αριθμός μετοχών κυριότητας ΕΕΣΥΠ	Ποσοστό ΕΕΣΥΠ επί του ΜΚ (%)
Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού ΑΕ (ΔΕΗ)	232.000.000	79.165.114	34,12%
Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης ΑΕ (ΕΥΑΘ)	36.300.000	18.150.001	50% + 1 μετοχή
Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας ΑΕ (ΕΥΔΑΠ)	106.500.000	53.250.001	50% + 1 μετοχή
Folli Follie ΑΕ*	66.948.210	643.887	0,96%
ΜΗ ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΧΑ			
Εταιρεία	Συνολικό μετοχικό κεφάλαιο (σε ευρώ)	Μετοχικό κεφάλαιο κυριότητας ΕΕΣΥΠ (σε ευρώ)	Ποσοστό ΕΕΣΥΠ επί του ΜΚ (%)
Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου ΑΕ (ΕΤΑΔ)	309.050.000	309.050.000	100
Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) ΑΕ	30.000.000	30.000.000	100
Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) **	42.163.557.748	42.163.557.748	100
Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (ΟΑΣΑ) ΑΕ	1.994.937.035	1.994.937.035	100
Ανώνυμος Εταιρεία Διώρυγος Κορίνθου (ΑΕΔΙΚ)	11.818.950	11.818.950	100
Ελληνικά Ταχυδρομεία (ΕΛΤΑ) ΑΕ	340.814.324	306.732.891	90
Οργανισμός Κεντρικών Αγορών και Αλιείας (ΟΚΑΑ) ΑΕ	37.667.065	37.667.065	100
Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης (ΚΑΘ) ΑΕ	18.953.760	18.953.760	100
Διεθνής Εκθεση Θεσσαλονίκης Helexpo ΑΕ (ΔΕΘ Helexpo)	136.747.600	136.747.600	100
Ελληνικές Αλυκές ΑΕ	6.966.167	3.844.627	55,19
ΓΑΙΑΟΣΕ ΑΕ	42.149.200	42.149.200	100
Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών ΑΕ	300.000.000	75.000.000	25
ΕΤΒΑ Βιομηχανικές Περιοχές ΑΕ	191.155.200	66.904.320	35

* Προέρχεται από τη συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στην εταιρεία Καταστήματα Αφορολόγητων Ειδών ΑΕ.

**Το αναφερόμενο ποσό για το ΤΧΣ, αφορά στο καταβληθέν κεφάλαιο και όχι σε μετοχικό κεφάλαιο.

Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου

Το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) ανταποκρινόμενο στις συνθήκες της αγοράς, με γνώμονα τη διαφάνεια και το δημόσιο συμφέρον, κινείται με συνέπεια και σύνεση, εντός του θεσμικού του πλαισίου και με όρους αγοράς, ώστε να διαμορφώσει τις καλύτερες δυνατές συνθήκες που θα συμβάλλουν στη μεγιστοποίηση των ωφελειών για το Ελληνικό Δημόσιο.

Προς αυτή την κατεύθυνση, ένα ευρύ χαρτοφυλάκιο περιουσιακών στοιχείων έχει μεταφερθεί στο ΤΑΙΠΕΔ από τη σύστασή του, την 1^η Ιουλίου 2011, και μετά. Τα περιουσιακά στοιχεία που περιήλθαν στο ΤΑΙΠΕΔ έως σήμερα κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- υποδομές, στις οποίες εντάσσονται μαρίνες, λιμάνια, αεροδρόμια, αυτοκινητόδρομοι,
- ενέργεια, στην οποία εντάσσονται περιουσιακά στοιχεία των κλάδων διανομής-αποθήκευσης αερίου, διύλισης πετρελαίου (ΕΛΠΕ) και παραγωγής ηλεκτρισμού (ΔΕΗ),
- μετοχές εταιριών, όπως των ΟΛΠ και ΟΛΘ, της ΤΡΑΙΝΟΣΕ, της ΕΕΣΣΤΥ, των ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ, τραπεζών, κ.λπ.,
- λοιπά περιουσιακά στοιχεία, στα οποία περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, οι άδειες εκμετάλλευσης των κρατικών λαχείων και χρήσης ραδιοσυχνοτήτων, κ.λπ.,
- επιλεγμένα ακίνητα του Ελληνικού Δημοσίου:

Αξίζει να επισημανθεί ότι το ΤΑΙΠΕΔ υλοποιεί ένα ευρύ πρόγραμμα αξιοποίησης της ιδιωτικής ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου. Για το σύνολο των ακινήτων που έχουν περιέλθει στο ΤΑΙΠΕΔ στο παρελθόν και για εκείνα που παραμένουν στο χαρτοφυλάκιο του, σύμφωνα με το παράρτημα Γ του ν. 4389/2016, απαιτείται συνήθως μια μακρά περίοδος ενεργειών νομικής και τεχνικής ωρίμανσης, ώστε να είναι εφικτή η έναρξη διαδικασίας της αξιοποίησης. Σημαντικά έσοδα προήλθαν από ένα μεγάλο αριθμό ακινήτων μέχρι σήμερα, ενώ μετά το 2016 παρέμειναν στο ΤΑΙΠΕΔ περί τα 74 ακίνητα (ή ομάδες ακινήτων). Εξ' αυτών ήδη έχουν αξιοποιηθεί τα 29, ενώ άλλα 21 βρίσκονται σε ώριμη φάση προς αξιοποίηση.

Κατά τη λειτουργία του Ταμείου από το 2011 έως και το 2018:

- υλοποιήθηκαν 44 έργα με την υποβολή δεσμευτικών προσφορών συνολικής αξίας 8.889,3 εκατ. ευρώ,
- εισπράχθηκαν -εκπεφρασμένα σε ταμειακή βάση- έσοδα από ολοκληρωμένες συναλλαγές συνολικής αξίας 5.445,3 εκατ. ευρώ (Πίνακας 5.4).

Πέραν του συνολικού καταβληθέντος τιμήματος για το κάθε έργο, έχουν συμβασιοποιηθεί και προγραμματιστεί από τους νέους επενδυτές, επενδυτικά και αναπτυξιακά προγράμματα ύψους άνω των 0,8 δισ. ευρώ, που περιλαμβάνουν:

- 293 εκατ. ευρώ δεσμευτικών επενδύσεων στον ΟΛΠ,
- 180 εκατ. ευρώ δεσμευτικών επενδύσεων στον ΟΛΘ,
- 357 εκατ. ευρώ στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια.

Τέλος, υπογραμμίζεται ιδιαίτερα ότι η αξιοποίηση του πρώην Διεθνούς Αεροδρομίου Ελληνικού (Ελληνικό ΑΕ), περιλαμβάνει υποχρεωτικές επενδύσεις ύψους 4,6 δισ. ευρώ (με το 80% να επενδύεται εντός της πρώτης 12-ετίας) που, μαζί με υπόλοιπες επενδύσεις, διαμορφώνει, μέχρι τώρα, το προσδοκώμενο συνολικό μέγεθος των εκτιμώμενων επενδύσεων στην οικονομία της χώρας στα 5,4 δισ. ευρώ.

Εντός του 2018:

- Ολοκληρώθηκε ο διαγωνισμός για την πώληση του 67% των μετοχών του Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης και εισπράχθηκε το συνολικό τίμημα των 231,9 εκατ. ευρώ.

- Ολοκληρώθηκε ο διαγωνισμός για την πώληση του 5% του μετοχικού κεφαλαίου του ΟΤΕ και εισπράχθηκε το συνολικό τίμημα των 284 εκατ. ευρώ.
- Βαίνει προς ολοκλήρωση ο διαγωνισμός για την πώληση του 100% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΕΣΣΤΥ. Το συνολικό τίμημα ανέρχεται σε 22 εκατ. ευρώ και αναμένεται να εισπραχθεί έως το τέλος του 2018.
- Ολοκληρώθηκε ο διαγωνισμός για την πώληση του 66% του μετοχικού κεφαλαίου του ΔΕΣΦΑ (31% για το ΤΑΙΠΕΔ και 35% για τα ΕΛΠΕ), ενώ το τίμημα των 251,28 εκατ. ευρώ, που αναλογεί στο ποσοστό του ΤΑΙΠΕΔ, αναμένεται να εισπραχθεί έως το τέλος του έτους.
- Ολοκληρώθηκε ο διαγωνισμός για τη χορήγηση δικαιωμάτων χρήσεως ραδιοσυχνοτήτων 1800 MHz για τα έτη 2018-2035, συνολικού τιμήματος 201,5 εκατ. ευρώ και κατεβλήθη η πρώτη δόση του τιμήματος, ήτοι 166 εκατ. ευρώ.
- Βαίνει προς ολοκλήρωση η διαδικασία για την επέκταση κατά 20 έτη της Σύμβασης Παραχώρησης του Διεθνούς Αεροδρομίου της Αθήνας. Το συνολικό τίμημα, ύψους 1.115 εκατ. ευρώ αναμένεται να εισπραχθεί έως το τέλος του έτους.
- Σε εξέλιξη βρίσκεται η διαδικασία και γίνονται οι απαιτούμενες ενέργειες για την ολοκλήρωση της συναλλαγής που αφορά στην πώληση του 100% των μετοχών της Ελληνικό ΑΕ. Η πρώτη δόση του τιμήματος 300 εκατ. ευρώ αναμένεται να καταβληθεί το 1^ο τρίμηνο 2019.
- Ο διαγωνισμός για την αξιοποίηση του ακινήτου Castello Bibelli στην Κέρκυρα βρίσκεται στο τελικό στάδιο ολοκλήρωσης και το τίμημα αναμένεται ότι θα καταβληθεί το 2019.

Επιπλέον, βρίσκονται σε εξέλιξη οι ακόλουθοι διαγωνισμοί:

- Η από κοινού με την Paneuropean Oil and Industrial Holdings SA πώληση του 50,1% των μετοχών της εταιρείας Ελληνικά Πετρέλαια ΑΕ.
- Η μακροχρόνια (35-ετής) παραχώρηση του δικαιώματος χρηματοδότησης, λειτουργίας, συντήρησης και εκμετάλλευσης του αυτοκινητοδρόμου «Εγνατία Οδός» και των επί του αυτοκινητοδρόμου τριών κάθετων αξόνων.
- Η παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης, λειτουργίας, διαχείρισης και εκμετάλλευσης των μαρίνων Χίου και Αλίμου.
- Η πώληση ακινήτων.

Τέλος, το 2018 εκκίνησε η διαδικασία προπαρασκευής και ωρίμανσης για την αξιοποίηση:

- του 30% των μετοχών του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών ΑΕ,
- του 50,01% της ΔΕΠΑ Εμπορίας και του 14% της ΔΕΠΑ Υποδομών που θα προκύψουν μετά το διαχωρισμό της ΔΕΠΑ ΑΕ σε ΔΕΠΑ Εμπορίας και ΔΕΠΑ Υποδομών,
- ορισμένων περιφερειακών λιμένων μέσω συμβάσεων υπο-παραχωρήσεων,
- των μαρίνων Αργοστολίου, Ιτέας και Ζακύνθου,
- του σχεδόν εξαντληθέντος κοιτάσματος φυσικού αερίου Ν. Καβάλας και της μετατροπής του σε υπόγειο χώρο αποθήκευσης φυσικού αερίου.

Τα συνολικά έσοδα για το 2019, τα οποία αναμένεται να πραγματοποιηθούν από το ΤΑΙΠΕΔ, ανέρχονται σε 1.531,5 εκατ. ευρώ, όπως παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 5.2 Στόχος εσόδων* 2019
(σε εκατ. ευρώ)

1	Προσδοκώμενα έσοδα από διαγωνισμούς, για τους οποίους έχουν υποβληθεί δεσμευτικές προσφορές, με αναμενόμενη πρώτη εκταμίευση το 2019	301,6
2	Έσοδα από καταβολές δόσεων, ολοκληρωμένων συναλλαγών προηγούμενων ετών	49,0
3 (1+2)	Σύνολο (πίνακας 5.4)	350,6
4	Εκτιμώμενα έσοδα από διαγωνισμούς έργων, οι οποίοι αναμένεται να ολοκληρωθούν το 2019	1.180,9
5 (3+4)	Σύνολο προβλεπόμενων εσόδων 2019	1.531,5

* Σε ταμειακή βάση

Πίνακας 5.3 Προβλεπόμενα έσοδα τριμήνων έτους 2019
(σε εκατ. ευρώ)

	1 ^ο τρίμηνο	2 ^ο τρίμηνο	3 ^ο τρίμηνο	4 ^ο τρίμηνο	2019 (συνολικά)
Εισπράξεις ανά τρίμηνο	4,8	28,3	10,7	1487,7	1531,5
ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ & ΥΠΟΔΟΜΕΣ					
Πώληση 33% μετοχών ΟΠΑΠ				3,0	3,0
Περιφερειακά Αεροδρόμια		23,3			23,3
Έργα στο στάδιο προετοιμασίας [ΕΥΔΑΠ, ΕΥΑΘ, ΕΓΝΑΤΙΑ, ΕΛΠΕ, ΑΙΑ (μετοχές), ΔΕΠΑ, Μαρίνες]				1170,6	1170,6
Σύνολο	0,0	23,3	0,0	1173,6	1196,9
ΑΚΙΝΗΤΑ					
Κασσιώπη				2,0	2,0
Αφάντου				6,5	6,5
E-auction I-VIII	4,8	5,0		4,0	13,8
Αγορά Μοδιάνο, Θεσσαλονίκη			0,4		0,4
Ελληνικό				300,0	300,0
Castello Bibelli				1,6	1,6
Λοιπά ακίνητα στο στάδιο προετοιμασίας			10,3		10,3
Σύνολο	4,8	5,0	10,7	314,1	334,6

Πηγή: ΤΑΙΠΕΔ, Οκτώβριος 2018

Η διαχρονική εξέλιξη των εσόδων από αποκρατικοποιήσεις ετών 2011-2019 απεικονίζεται στους πίνακες 5.4 και 5.5.

**Πίνακας 5.4 Έσοδα από αποκρατικοποιήσεις
(σε εκατ. ευρώ)**

Έργο	Με προσφο-ρά	Συνολικό Τίμημα	Καταβεβ-λημένο	Οικονομικό κλείσιμο Α' καταβολή τιμήματος	Δόσεις / Τέλη Παραχώρησης									
					2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Χορήγηση δικαιωμάτων χρήσεως ραδιοσυχνο-τήτων στις ζώνες των 900 MHz και 1800 MHz	X	408,4	408,4	2011	316,7					34,2	35,2	22,3		
Πώληση άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας παιγνιομηχανημάτων (VLTs)	X	560,0	560,0	2011	474,0	86,0								
Επέκταση διάρκειας σύμβασης δικαιώματος διεξαγωγής παιγνίων μεταξύ Ελληνικού Δημοσί-ου και ΟΠΑΠ για 10 χρόνια	X	375,0	375,0	2011	375,0									
Μετοχές ΕΤΕ - ALPHA - ΠΕΙΡΑΙΩΣ	X	14,7	14,7	2012		5,2	9,5							
Πώληση επιλεγμένων κτιρίων εξωτερικού (Λονδίνο, Τασκένδη, Βρυξέλλες)	X	30,3	30,3	2013			30,3							
Πώληση άδειας Κρατικών Λαχείων	X	190,0	190,0	2013			190,0							
Πώληση 33% μετοχών ΟΠΑΠ	X	652,0	634,0	2013			622,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Μετοχές ΟΠΑΠ 1%	X	21,6	21,6	2013			21,6							
Εκμίσθωση για 90 έτη του κτιρίου Διεθνούς Κέντρου Ραδιοηλεκτρονικής (IBC)	X	81,0	81,0	2013			81,0							
E-AUCTION I	X	11,0	11,0	2014				8,0	2,0	0,43	0,34	0,3	0,2	
Πώληση επιλεγμένων κτιρίων εξωτερικού (Ντίσελντορφ)	X	0,8	0,8	2014			0,8							
Παλιούρι	X	14,0	14,0	2014			7,0	3,0	2,0	2,0				
Ψηφιακό Μέρισμα	X	388,6	361,7	2014			114,0	189,8	29,6	28,27	26,9			
Πώληση και επαναμίσθωση επιλεγμένων κτιρίων του Δημοσίου (28 ακίνητα)	X	261,3	261,3	2014			261,3							
E-AUCTION II	X	1,8	1,8	2015					0,5	0,3	0,3	0,8	0,2	
E-AUCTION III	X	10,3	9,6	2015					5,5	0,8	2,0	1,3	0,8	
Πώληση επιλεγμένων κτιρίων εξωτερικού (Βελιγράδι)	X	2,4	2,4	2015					2,4					
Ξενία Σκιάθου	X	2,6	2,6	2015					2,6					
Άγιος Ιωάννης	X	9,6	9,6	2015					9,6					
Αμοιβαίο Ιπποδρομιακό Στοιχείμα	X	40,5	40,5	2015					8,1	12,2	20,2			
E-AUCTION IV	X	0,5	0,5	2015					0,10	0,16	0,20	0,05	0,05	
Πώληση επιλεγμένων κτιρίων εξωτερικού (Νέα Υόρκη, Ουάσιγκτον)	X	10,6	10,6	2016						10,6				
Πώληση επιλεγμένων κτιρίων εξωτερικού (Ρώμη, Ερεβάν)	X	10,2	10,2	2016						10,2				
Πώληση επιλεγμένων κτιρίων εξωτερικού (Λουμπλιάνα)	X	0,6	0,6	2016						0,6				
Οργανισμός Λιμένος Πειραιά (51% + 16%)	X	368,5	280,5	2016						280,5				
E-AUCTION VI	X	18,5	11,9	2016						3,7	3,7	4,5	4,3	
Αστήρ Βουλιαγμένης	X	94,4	94,4	2016						94,4				
Κασσιώπη	X	23,0	15,0	2016						10,0	3,0	2,0	2,0	
Πώληση 2 Airbus	X	3,84	3,84	2016						3,84				
Αγορά Μοδιάνο, Θεσσαλονίκη	X	1,90	0,4	2017							0,4	0,38	0,38	
E-AUCTION V	X	0,8	0,8	2017							0,8			
Περιφερειακά Αεροδρόμια	X	2.150,0	1.251,0	2017							1.234,0	16,7	23,3	
ΤΡΑΙΝΟΣΕ	X	45,0	45,0	2017							45,0			
Πώληση μετοχών ΑΔΜΗΕ	X	0,4	0,4	2017							0,4			
E-AUCTION VII, VIII	X	18,4	7,92	2017							1,92	6,0	8,3	
ΟΛΘ (67%)	X	231,9	231,9	2018									231,9	
ΕΕΣΣΤΥ	X	22,0		2018									22,0	
ΟΤΕ 5%	X	284,0	284,0	2018									284,0	
ΑΙΑ – Επέκταση σύμβασης	X	1.115,0		2018									1.115,0	
ΔΕΣΦΑ	X	251,0		2018									251,0	
Χορήγηση δικαιωμάτων χρήσεως ραδιοσυχνο-τήτων 2018-2035	X	201,5	166,0	2018									166,0	
Αφάντου, Ρόδος	X	42,1		2018									21,0	6,5
Castello Bibelli, Corfu	X	4,1	-	2019										1,6
Αξιοποίηση έκτασης Ελληνικού	X	915,0	-	2019										300,0
Σύνολο υπογεγραμμένων έργων: 44		8.889,3	5.445,3		1.165,7	5,2	1.040,4	394,1	260,8	497,5	1.367,8	2.152,8	350,6	
Σημείωση: Στα έργα όπου το καταβεβλημένο ποσό ξεπερνά το συνολικό τίμημα, το επιπλέον ποσό αφορά σε τόκους														
ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ														
ΟΛΘ								25,5						
ΕΛΠΕ									22,8					
ΕΥΑΘ									4,4					
ΕΥΔΑΠ										11				
ΔΕΠΑ									1,2					
Σύνολο μερισμάτων					0	0	0	25,5	28,4	0	11	0	0	
Σύνολο εσόδων από αποκρατικοποιήσεις		8.889,3	5.445,3		1.165,7	5,2	1.040,4	419,6	289,2	497,5	1.378,8	2.152,8	350,6	

**Πίνακας 5.4 Έσοδα από αποκρατικοποιήσεις
(σε εκατ. ευρώ)**

Έργο	Με προσφορά	Συνολικό Τίμημα	Καταβεβλημένο	Οικονομικό κλείσιμο Α' καταβολή τιμήματος	Δόσεις / Τέλη Παραχώρησης								
					2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019

**Πίνακας 5.5 Έσοδα προγράμματος αποκρατικοποιήσεων
(σε εκατ. ευρώ)**

2011-2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Εισπράξεις	Εισπράξεις	Εισπράξεις	Εισπράξεις	Εισπράξεις	Εισπράξεις	Εισπράξεις και εκτιμήσεις	Προβλέψεις
1.171,00	1040,4	419,6	289,2	497,5	1.378,8	2.152,8*	1.531,5

Πηγή: ΤΑΙΠΕΔ, Οκτώβριος 2018

* 738,4+1.414,4 (υπογεγραμμένα έργα για τα οποία δεν έχει ολοκληρωθεί το οικονομικό κλείσιμο και έργα σε προετοιμασία)

Ακολουθεί πίνακας με το μετοχολόγιο ΤΑΙΠΕΔ.

Πίνακας 5.6 Μετοχολόγιο Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) ΑΕ

(αφορά μετοχές κυριότητας ΕΔ που περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Αποκρατικοποιήσεων και μεταφέρθηκαν με απόφαση της ΔΕΑΑ στο ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ σύμφωνα με το Ν. 3986/2011)

ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΧΑ			
Εταιρεία	Συνολικός αριθμός μετοχών	Αριθμός μετοχών κυριότητας ΤΑΙΠΕΔ	Ποσοστό ΤΑΙΠΕΔ επί του ΜΚ (%)
Ελληνικά Πετρέλαια ΑΕ	305.635.185	108.430.304	35,48
ΕΥΑΘ	36.300.000	8.717.999	24,02
ΕΥΔΑΠ	106.500.000	12.069.739	11,33
ΟΛΘ	10.080.000	732.594	7,27
ΟΛΠ	25.000.000	1.784.440*	7,14
ΔΕΗ	232.000.000	39.440.000	17,00
* Οι υπόλοιπες 4.000.000 μετοχές που κατείχε το ΤΑΙΠΕΔ έχουν κατατεθεί σε λογαριασμό μεσεγγύησης και το ΤΑΙΠΕΔ διατηρεί μόνο το δικαίωμα ψήφου.			
ΜΗ ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΧΑ			
Εταιρεία	Συνολικό μετοχικό κεφάλαιο (σε ευρώ)	Μετοχικό κεφάλαιο κυριότητας ΤΑΙΠΕΔ (σε ευρώ)	Ποσοστό ΤΑΙΠΕΔ επί του ΜΚ (%)
Ελληνικό ΑΕ	3.800.000	3.800.000	100,00
Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών ΑΕ	300.000.000	90.000.000	30,00
ΛΑΡΚΟ	109.327.663	60.337.942	55,19
ΔΕΠΑ ΑΕ	991.238.046	644.304.730	65,00
Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (ΟΔΙΕ) ΑΕ (σε εκκαθάριση)	124.512.087	124.512.087	100,00
ΕΕΣΣΤΥ ΑΕ	64.421.500	64.421.500	100,00
Οργανισμός Λιμένος Αλεξανδρούπολης	1.354.741	1.354.741	100,00
Οργανισμός Λιμένος Βόλου	8.192.157	8.192.157	100,00
Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας	895.400	895.400	100,00
Οργανισμός Λιμένος Ηγουμενίτσας	9.783.640	9.783.640	100,00
Οργανισμός Λιμένος Ηρακλείου	1.533.515	1.533.515	100,00
Οργανισμός Λιμένος Καβάλας	7.605.775	7.605.775	100,00
Οργανισμός Λιμένος Κέρκυρας	2.500.206	2.500.206	100,00
Οργανισμός Λιμένος Λαυρίου	303.051	303.051	100,00

Πίνακας 5.6 Μετοχολόγιο Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) ΑΕ

(αφορά μετοχές κυριότητας ΕΔ που περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Αποκρατικοποιήσεων και μεταφέρθηκαν με απόφαση της ΔΕΕΑ στο ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ σύμφωνα με το Ν. 3986/2011)

Οργανισμός Λιμένος Πατρών	17.389.590	17.389.590	100,00
Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας	864.090	681.409	100,00

Πηγή: ΤΑΙΠΕΔ

Ακολουθούν πίνακες με το μετοχολόγιο του Ελληνικού Δημοσίου (Πίνακες 5.7 έως 5.9)

**Πίνακας 5.7 Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου
Προνομιούχες μετοχές άρθρου 1 του ν. 3723/2008**

Πιστωτικό ίδρυμα	Προνομιούχες μετοχές (ποσά σε ευρώ)
Attica Bank	100.199.999,90
Σύνολο (Α)	100.199.999,90
Πιστωτικά ιδρύματα υπό ειδική εκκαθάριση	
Πανελλήνια Τράπεζα	28.300.000,00
Proton Bank	79.999.995,79
Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο	224.960.000,00
FBV-ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΕ	50.000.000,00
Σύνολο (Β)	383.259.995,79
Σύνολο (Α)+(Β)	483.459.995,69

Πηγή: Γενική Γραμματεία Οικονομικής Πολιτικής-Μονάδα Αποκρατικοποιήσεων, Διαχείρισης Κινητών Αξιών και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού

**Πίνακας 5.8 Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου
Εισηγμένες στο ΧΑ**

Εταιρεία	Συνολικός αριθμός μετοχών	Αριθμός μετοχών κυριότητας ΕΔ	Ποσοστό ΕΔ επί του ΜΚ (%)
ΟΤΕ	490.150.389	4.901.507	1,00
Τράπεζα Ελλάδος	19.864.886	1.774.088	8,93
ΥΓΕΙΑ	305.732.436	33.660	0,01
ΤΙΤΑΝ	77.063.568	30.464	0,04
ΑΤΤΙΚΑ ΑΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ	191.660.320	110	0,00
ΚΕΚΡΟΨ	19.804.134	1.888	0,01
ΚΕΡΑΜΕΙΑ ΑΛΛΑΤΙΝΗ-ΑΣΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ	24.619.524	317.887	1,29

Πηγή: Γενική Γραμματεία Οικονομικής Πολιτικής-Μονάδα Αποκρατικοποιήσεων, Διαχείρισης Κινητών Αξιών και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού

**Πίνακας 5.9 Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου
Μη εισηγμένες στο ΧΑ**

Εταιρεία	Συνολικό μετοχικό κεφάλαιο (σε ευρώ)	Μετοχικό κεφάλαιο κυριότητας του ΕΔ (σε ευρώ)	Ποσοστό ΕΔ επί του ΜΚ (%)
ΕΕΣΥΠ (ν.4512/18)			
Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας (ΕΕΣΥΠ ΑΕ)	10.000.000	10.000.000	100,00
ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ			
Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία (ΕΑΒ) ΑΕ	1.279.847.670	1.276.242.870	99,72
Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα (ΕΑΣ) ΑΒΕΕ	1.396.425.424	1.395.500.384	99,93
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ			
ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΑΕ	4.299.336.658	4.299.336.658	100,00
ΟΣΕΘ	6.000.000	6.000.000	100,00
Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (ΟΣΕ)	4.799.198.400	4.799.198.400	100,00
ΚΤΗΜΑΤΙΚΕΣ			
Κτιριακές Υποδομές ΑΕ-ΚΤΥΠ (Συγχώνευση ΟΣΚ, ΔΕΠΑΝΟΜ και ΘΕΜΙΣ)	532.560.824	532.560.824	100,00
ΔΙΑΦΟΡΕΣ			
Α.Ε. Εκμεταλλεύσεως Ακινήτων	1.126.910	439.495	39,00
ΑΕ Μονάδων Υγείας (ΑΕΜΥ ΑΕ)	12.000.000	12.000.000	100,00
ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ ΑΕ	120.841.000	1.261	0,0010
Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων - Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ) ΑΕ	5.820.170	5.820.170	100,00
Αλεξάνδρεια Ζώνη Καινοτομίας ΑΕ	60.000	60.000	100,00
Δημόσια Εταιρεία Συμμετοχών Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας ΑΕ (ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ)	297.000.000	297.000.000	100,00
Δημοτική Επιχείρηση Λίμνης Ιωαννίνων ΑΕ	228.212	24.710	10,83
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Ανώνυμος Γεωργική Βιομηχανική Εμπορική Κτηματική & Τουριστική Εταιρεία	98.826.354	20.716	0,02
Εγνατία Οδός ΑΕ	7.050.000.000	7.050.000.000	100,00
Εθνικό Κέντρο Οπτικοακουστικών Μέσων & Επικοινωνίας (ΕΚΟΜΕ)	24.000	24.000	100,00
Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ πρώην ΤΕΜΠΜΕ)	942.479.700	942.479.700	100,00
Ελληνικός Διαστημικός Οργανισμός ΑΕ (ΕΛΔΟ ΑΕ)	60.000	60.000	100,00
Ελληνική Εταιρεία Διαχείρισης Δικαιωμάτων Πνευματικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας Ελληνικού Δημοσίου ΑΕ	45.000.000	45.000.000	100,00
Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων & Εξωτερικού Εμπορίου ΑΕ-Enterprise Greece Invest & Trade (πρώην Invest in Greece ΑΕ,ΕΛΚΕ)	293.400	293.400	100,00
Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης & Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ) ΑΕ	2.000.000	480.000	24,00
Ελληνική Διαχειριστική Εταιρεία Υδρογονανθράκων Α.Ε. (ΕΔΕΥ ΑΕ)	1.000.000	1.000.000	100,00
Ελληνικό Φεστιβάλ ΑΕ	210.000	210.000	100,00
ΕΡΤ ΑΕ	5.000.000	5.000.000	100,00
Εταιρεία Διαχείρισης Ειδικού Κεφαλαίου ΤΑΠ-ΟΤΕ (ΕΔΕΚΤ ΟΤΕ) ΑΕΠΕΥ	300.000	15.000	5,00
Εταιρεία Αξιοποίησης Εκκλησιαστικής Ακίνητης Περιουσίας (ΕΑΕΑΠ)	300.000	150.000	50,00
Εταιρεία Βιομηχανικής Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Εργαστηριακών δοκιμών, Πιστοποίησης και Ποιότητας ΑΕ (ΕΒΕΤΑΜ) ΑΕ (συγχώνευση με ΕΚΕΠΥ, ΕΤΑΚΕΙ ΚΑΙ ΕΛΟΤ)	5.511.800	4.839.400	87,80
Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης (ΗΔΙΚΑ) ΑΕ	3.000.000	3.000.000	100,00
ΚΑΪΡ ΡΟΔΟΥ	576.721	21.694	3,76
Κέντρο Τεκμηρίωσης & Κοστολόγησης Νοσοκομειακών Υπηρεσιών ΑΕ (ΚΕΤΕΚΝΥ ΑΕ)			
πρώην Εταιρεία Συστήματος Αμοιβών Νοσοκομείων (ΕΣΑΝ ΑΕ)	1.000.000	1.000.000	100,00
Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ)	473.751.262	473.751.262	100,00
Κοινωνία της Πληροφορίας ΑΕ (συγχώνευση με Ψηφιακές Ενισχύσεις ΑΕ)	7.017.500	7.017.500	100,00
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΑΠΕ & ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΑΕ (ΔΑΠΕΕΠ ΑΕ) (πρώην ΛΑΓΗΕ ΑΕ)	293.500	293.500	100,00
Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ) ΑΕ	129.140	129.140	100,00
Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης (ΟΑΚ) ΑΕ	532.800	271.728	51,00
Οργανισμός Λιμένων Ν. Ευβοίας (ΟΛΝΕ) ΑΕ	4.092.714	4.092.714	100,00
Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας (ΤΑΝΕΟ ΑΕ)	119.300.000	45.000.000	37,72
ΦΟΙΝΙΞ GROUPAMA	22.074.640	365	0,00
Εταιρείες Ομίλου Σαρακάκη (μεταφορά από χαρτοφυλάκιο ΔΕΚΑ ΑΕ)			
Απόλλων ΑΕ Μεσιτείας Ασφαλίσεων	74.000	560	0,76
Αφοι Σαρακάκη ΑΕΒΜΕ(Συγχώνευση με Γενική Αυτοκινήτων, Σαρακάκης Λιανική, Ιάσων)	14.070.000	29.700	0,211
Σαρακάκης Σεντερ ΑΕΤΕ	17.576.260	239.220	1,36
Κτηματική και Ναυτική ΑΕ	9.732.270	254.680	2,62
ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ			
Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΔΕΤ)	25.850.000	25.850.000	100,00
Επιστημονικό Πάρκο Πατρών (ΕΠΠ)	6.603.081	6.603.081	100,00

**Πίνακας 5.9 Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου
Μη εισηγμένες στο ΧΑ**

Εταιρεία	Συνολικό μετοχικό κεφάλαιο (σε ευρώ)	Μετοχικό κεφάλαιο κυριότητας του ΕΔ (σε ευρώ)	Ποσοστό ΕΔ επί του ΜΚ (%)
(συνεχίζεται)			
<i>(συνέχεια)</i>			
ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ			
Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΔΕΤ)	25.850.000	25.850.000	100,00
Επιστημονικό Πάρκο Πατρών (ΕΠΠ)	6.603.081	6.603.081	100,00
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΗΛΘΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΟΜΜΕΧ			
Βιοτεχνικό Πάρκο Θεσπρωτίας (ΒΙΟΠΑΘΕ) ΑΕ	1.358.876	161.425	11,88
Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης της Ποιότητας και της Τεχνολογίας στην Υγεία (πρώην ΕΚΕΒΥΛ) ΑΕ (ΕΚΑΠΤΥ)	1.266.000	149.599	11,82
Βιοτεχνικό Πάρκο Γρεβενών (ΒΙΟΠΑΓΡΕ) ΑΕ	175.800	3.516	2,00
Βιοτεχνικό Πάρκο Χανίων ΑΕ	60.000	17.400	29,00
Κέντρο Παραδοσιακής Βιοτεχνίας Ιωαννίνων (ΚΕΠΑΒΙ) ΑΕ	147.000	6.027	4,10
Εκθετήριο Δημοπρατήριο Γούνας ΑΕ	319.680	1.305	0,41
ΥΠΟ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ (Αρ. 14α ν. 3429/2005)			
Ολυμπιακές Αερογραμμές	130.385.000	130.385.000	100,00
Ολυμπιακή Αεροπορία Υπηρεσίες	354.946.354	354.946.354	100,00
Ελληνικά Συστήματα Παραγωγής Πολιτικών Προϊόντων ΑΒΕΕ	21.166.191	21.138.740	99,87
Ελληνική Βιομηχανία Οχημάτων (ΕΛΒΟ) ΑΒΕ	115.790.000	98.987.900	85,49
ΥΠΟ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ			
<i>Πιστωτικά ιδρύματα</i>			
Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος	1.050.573.329	973.710.056	92,68
Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο	1.052.524.067	358.313.165	34,04
<i>Δοιπές</i>			
Αγρογή ΑΕ	5.870.000	5.870.000	100,00
ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ ΑΕΓΑ	51.365.564	4.375	0,01
ΑΤΕ Τεχνική Πληροφορική	4.049.896	280.565	6,93
Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας & Στέγασης (ΔΕΠΟΣ) ΑΕ	24.541.982	24.541.982	100,00
Ελληνικά Συστήματα Πληροφορικής (ΕΛΣΥΠ) ΑΕ (προήλθε από κατάργηση ΕΟΜΜΕΧ)	784.552	159.892	20,38
Ελληνική Αναπτυξιακή Εταιρεία Επενδύσεων (ΕΑΕΕ) ΑΕ	26.208.640	26.208.640	100,00
Ελληνικό Κέντρο Αργιλομάζης (ΕΛΚΕΑ) ΑΕ (προήλθε από κατάργηση ΕΟΜΜΕΧ)	1.444.393	1.092.539	75,64
Ελληνικό Κέντρο Αργυροχρυσοχοίας (ΕΛΚΑ) ΑΕ (προήλθε από κατάργηση ΕΟΜΜΕΧ)	58.700	38.713	65,95
Ελληνικό Κέντρο Τεχνολογίας και Σχεδιασμού (ΕΛΚΕΔΕ) ΑΕ (προήλθε από κατάργηση ΕΟΜΜΕΧ)	452.577	230.860	51,01
Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου (ΟΠΕ) ΑΕ	623.797	424.182	68,00
Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων και Αναπλάσεις ΑΕ	121.449.478	121.449.478	100,00
Εταιρεία Τεχνολογικής Ανάπτυξης Τροφίμων (ΕΤΑΤ) ΑΕ	505.000	503.662	99,74
Ιχθυοκαλλιεργητικό Κέντρο Αχελώου (ΙΧΘΥΚΑ) ΑΕ	5.827.950	3.271.268	56,13
Κέντρο Ελληνικής Γούνας (ΚΕΓ) ΑΕ (προήλθε από κατάργηση ΕΟΜΜΕΧ)	58.600	29.886	51,00
Νέα Ανώνυμη Εταιρεία Διώρυγος Κορίνθου (ΝΑΕΔΚ)	395.833	294.104	74,30
NUTRIART ΑΒΕΕ	23.506.704	77.807	0,331
Πετζετάκις ΑΕ	7.674.944	38.657	0,504
Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας (ΤΕΟ)ΑΕ	56.407.000	56.407.000	100,00

Πηγή: Γενική Γραμματεία Οικονομικής Πολιτικής-Μονάδα Αποκρατικοποιήσεων, Διαχείρισης Κινητών Αξιών και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού

Γενική Γραμματεία Δημόσιας Περιουσίας

Η Κυβέρνηση προωθεί σταθερά μία πολιτική ορθολογικής διαχείρισης, προστασίας και στοχευμένης αξιοποίησης της περιουσίας του Δημοσίου, η οποία μπορεί να εξασφαλίσει σημαντικά και σταθερά έσοδα για το Δημόσιο σε μακροχρόνια βάση, να μειώσει το ύψος του δημόσιου χρέους και να δημιουργήσει πρόσθετα αναπτυξιακά οφέλη. Η πολιτική αυτή έχει ως βασικούς άξονες την καταγραφή, την προστασία και την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου, καθώς και τον εκσυγχρονισμό και την απλοποίηση των διαδικασιών και του νομοθετικού πλαισίου.

Αναλυτικά:

A. Καταγραφή

Σχετικά με την καταγραφή της Δημόσιας Περιουσίας δύο έργα βρίσκονται σε εξέλιξη και δυο προγραμματίζονται:

- **Ψηφιακές Υπηρεσίες Δημόσιας Περιουσίας και Εθνικών Κληροδοτημάτων (ΨΥΔΗΠΕΕΚ)**
Υλοποιήθηκε το έργο των Ψηφιακών Υπηρεσιών Δημόσιας Περιουσίας και Εθνικών Κληροδοτημάτων (ΨΥΔΗΠΕΕΚ) για την υποστήριξη όλων των διαδικασιών των υπηρεσιών της Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας, μέσω της ψηφιοποίησης και διάθεσης διαγραμμάτων και εγγράφων, καθώς και της δημιουργίας περιγραφικής και γεωγραφικής βάσης δεδομένων. Το έργο βρίσκεται ήδη σε φάση λειτουργίας και συνεχούς ενημέρωσης των δεδομένων του. Στόχος για το 2019 είναι: 1) η συμπλήρωση μέσω του ΕΠ «Μεταρρύθμιση Δημοσίου Τομέα» και η συνεχής ενημέρωση της βάσης δεδομένων (κτηματολογικά στοιχεία) και 2) η ολοκλήρωση της ανάρτησης των νέων καθορισμένων οριογραμμών αιγιαλού και παραλίας τόσο στην εφαρμογή αιγιαλού όσο και στη διαδικτυακή πύλη (Portal) του Υπουργείου.

- **Μητρώο Ακίνητης Περιουσίας (ΜΑΠ)**
Το ΜΑΠ αποτελεί βασική δράση της ΓΓΔΠ για την καταγραφή, σε ενιαίο Μητρώο, όλης της ακίνητης περιουσίας φορέων του Δημοσίου Τομέα. Το Μητρώο Ακίνητης Περιουσίας είναι ένα συνεχώς επικαιροποιούμενο γεωγραφικό και περιγραφικό μητρώο, στο οποίο διασυνδέονται οι βάσεις δεδομένων της δημόσιας περιουσίας όλων των Υπουργείων. Η αναγκαιότητα του έργου συνίσταται στη δυνατότητα που παρέχει στη ΓΓΔΠ να συντονίζει και να ελέγχει την εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής για τη διαχείριση και αξιοποίηση των ακινήτων μέσω της ψηφιακής συστηματικής καταγραφής, ταξινόμησης και επεξεργασίας.

Βασικός σκοπός είναι η ανάδειξη του ΜΑΠ σε κύριο εργαλείο εντοπισμού και καταγραφής των ακινήτων του Ελληνικού Δημοσίου με σταδιακή λειτουργική μετατροπή του σε άτυπο Δημόσιο Κτηματολόγιο.

Στόχοι για το 2019 είναι:

- η δημιουργία νέων αναφορών και στατιστικών,
- η επικαιροποίηση των γεωγραφικών υποβάθρων (LSO 25) και
- η υλοποίηση της διαλειτουργικότητας με τις ψηφιακές βάσεις όλων των δημόσιων φορέων που διαχειρίζονται ακίνητα (Ελληνικό Κτηματολόγιο, Υπουργεία κ.λπ.).

- **«Συμπλήρωση και επικαιροποίηση του Μητρώου Ακίνητης Περιουσίας»**
Στο πλαίσιο του ΕΠ «Μεταρρύθμιση Δημοσίου Τομέα» για την περίοδο 2019-2020 η ΓΓΔΠ θα εντάξει έργο για τη «Συμπλήρωση και επικαιροποίηση του Μητρώου Ακίνητης Περιουσίας» με στόχο την ταχύτερη επίτευξη της πλήρους και επικαιροποιημένης λειτουργίας του ψηφιακού μητρώου σε ό,τι αφορά τα ακίνητα του Υπουργείου Οικονομικών. Το έργο αυτό μπορεί να αποτελέσει οδηγό για αντίστοιχες δράσεις στα λοιπά υπουργεία που λειτουργούν ψηφιακές βάσεις ακινήτων.

- **Εντοπισμός και ακριβής προσδιορισμός ακίνητης περιουσίας ιδιαίτερου φυσικού κάλλους**

Στο πλαίσιο της ανάδειξης της δημόσιας περιουσίας η ΓΓΔΠ θα προχωρήσει με τη σύμπραξη εξειδικευμένων τμημάτων ελληνικών πανεπιστημίων, στον ακριβή προσδιορισμό των ορίων δημόσιων ακινήτων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους ή ιδιαίτερης σημασίας για την οικονομία, που δεν ήταν δυνατό μέχρι σήμερα να οριοθετηθούν με τα υπάρχοντα μέσα και τη στελέχωση των υπηρεσιών (π.χ. Καλντέρα νήσου Θήρας). Ο ακριβής εντοπισμός τέτοιων ακινήτων θα επιφέρει σημαντικά οφέλη για το δημόσιο συμφέρον, καθώς και αύξηση των εσόδων του Δημοσίου.

B. Προστασία

- **Αξιοποίηση δορυφορικών δεδομένων**

Στόχος της ΓΓΔΠ είναι η συνεχής ενημέρωση του ΨΥΔΗΠΕΕΚ μέσω της καταχώρισης ανά τακτά χρονικά διαστήματα των χωρικών μεταβολών των δημόσιων κτημάτων (λόγω ρυμοτομίας, απαλλοτριώσεων, καταπατήσεων κ.ά.), των ακτών (λόγω διαβρώσεων, τεχνικών έργων κ.ά.) και των κοινόχρηστων ζωνών αιγιαλού (λόγω καταπατήσεων) με την αξιοποίηση δορυφορικών εικόνων και πτήσεων μη επανδρωμένων αεροσκαφών. Με την ηλεκτρονική αποστολή των εν λόγω στοιχείων στις κτηματικές υπηρεσίες, μπορεί να διαπιστώνεται ποιες από αυτές τις μεταβολές είναι νόμιμες και ποιες παράνομες ώστε να προλαμβάνονται έγκαιρα τυχόν φαινόμενα αυθαιρεσίας.

Το έτος 2018 εγκρίθηκε αρχική δαπάνη 105.000 ευρώ πιλοτικής εφαρμογής πτήσεων μη επανδρωμένων αεροσκαφών σε τρεις κρίσιμες περιοχές, με στόχο το 2019 να διευρυνθούν σε δέκα.

Γ. Αξιοποίηση

- **Στέγαση δημόσιων υπηρεσιών – εξορθολογισμός και εξοικονόμηση δαπανών**

Συνεχίζεται το 2019 η αξιοποίηση της ακίνητης κτηριακής περιουσίας του Δημοσίου και η ορθολογική διαχείριση των αναγκών στέγασης των υπηρεσιών και οργανισμών του, προς τον σκοπό δραστηρικής μείωσης των σχετικών λειτουργικών δαπανών.

- **Κατεχόμενα και Ανταλλάξιμα Κτήματα**

Άμεσα έσοδα για τον κρατικό προϋπολογισμό μπορούν να εξασφαλισθούν από την τακτοποίηση των Κατεχομένων Δημόσιων και Ανταλλάξιμων Κτημάτων. Η τακτοποίηση ορισμένων Κατεχομένων Δημόσιων και Ανταλλάξιμων Κτημάτων, αποτελεί λύση αξιοποίησης της Δημόσιας Περιουσίας με πολλαπλή στόχευση:

- Την εξάλειψη κοινωνικών αδικιών ιστορικά τεκμηριωμένων αλλά και συγκρούσεων και διεκδικήσεων κάθε μορφής, που εκδηλώνονται κάθε φορά που η Πολιτεία σπεύδει να προστατεύσει με συγκεκριμένα μέτρα, αλλά με χρονική καθυστέρηση, την περιουσία της.
- Την εισροή σημαντικών εσόδων στον Κρατικό Προϋπολογισμό, αλλά και την αποτελεσματική προστασία της κοινόχρηστης περιουσίας του Δημοσίου, καθώς και της περιουσίας που θα προκύψει κατά την υλοποίηση του Εθνικού Κτηματολογίου.
- Την απελευθέρωση των αρμόδιων διοικητικών υπηρεσιών και των δικαστηρίων από σημαντικό αριθμό δικών, εξόδων και γραφειοκρατικών διαδικασιών.

- **Επί μέρους παρεμβάσεις**

Σχολάζουσες Κληρονομίες

Άμεσα έσοδα μπορούν να εξασφαλισθούν από τις Σχολάζουσες Κληρονομίες μέσω της υλοποίησης προγράμματος ταχείας εκκαθάρισής τους, ώστε να μην παραμένουν υποθέσεις εκκρεμείς για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Κληροδοτήματα

Στόχος της ΓΓΔΠ είναι να ενεργοποιήσει τους μηχανισμούς ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών επί των ιδρυμάτων και κληροδοτημάτων, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική υλοποίηση του κοινωνικού έργου που έχουν αναλάβει σύμφωνα με τις διαθήκες των διαθετών. Επίσης, στόχος της ΓΓΔΠ είναι η επίτευξη της μέγιστης δυνατής δημοσιότητας στις χορηγούμενες από τα ιδρύματα υποτροφίες προς ενημέρωση των ενδιαφερόμενων φοιτητών.

Αιγιαλοί και Παραλίες

Η διενέργεια ηλεκτρονικών δημοπρασιών για την παραχώρηση απλής χρήσης αιγιαλού και παραλίας που πραγματοποιήθηκε στο 2017-2018, για έναν μικρό αριθμό θέσεων, θα επεκταθεί σε μεγάλο αριθμό δημοπρατούμενων θέσεων, καθώς και σε άλλα αντικείμενα προς δημοπρασία για πρώτη φορά στο έτος 2019 (πχ αμμοληψίες), μέσω υφιστάμενου συστήματος του Υπουργείου Οικονομικών.

Άμεσα έσοδα θα εξασφαλισθούν από την τροποποίηση της διαδικασίας παραχώρησης της χρήσης του Αιγιαλού και της Παραλίας, που γίνεται σήμερα έναντι μικρού τιμήματος για το Δημόσιο και αφορά στις περιπτώσεις που υπογράφονται μισθωτήρια συμβόλαια, με τη διενέργεια ηλεκτρονικών δημοπρασιών για την παραχώρηση απλής χρήσης αιγιαλού και παραλίας και αμμοληψιών.

Επίσης, στόχος της ΓΓΔΠ είναι η επικαιροποίηση και η απλούστευση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τον Αιγιαλό – Παραλία, με αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Η στόχευση θα είναι διπλή: αφενός να διασφαλίζεται η προστασία του Αιγιαλού και της Παραλίας και αφετέρου να προωθείται και να διευκολύνεται η αναπτυξιακή πολιτική της χώρας.

- ***Επανεξέταση του Κώδικα Απαλλοτριώσεων***

Στόχος της ΓΓΔΠ είναι η επανεξέταση του κώδικα απαλλοτριώσεων με γνώμονα την απλοποίηση των διαδικασιών και την εναρμόνιση με τις κοινοτικές δεσμεύσεις, προς τον σκοπό εξοικονόμησης δημόσιων δαπανών.